

ព្រះ

ព្រះបិតាមហាក្សត្រ

និង

សេចក្តីប្រជុំគោរពស្តេច

អភិបាលប្រជុំ

បង្គាន់ បញ្ចូលគ្នា

ស៊ី

ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ល.ស ២៥១០

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋានស្ស បញ្ចមោ ភាគោ

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកំ

បដិច្ចវិហោ

(១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បត្តយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
បរិច្ចំ បដិច្ច តយោ ទត្វា ... ទេ ទត្វា ។ ទស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច យេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បត្តយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ទទេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
ន យេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ន យេវ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បត្តយោ ទស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកំ វិហារំ ទន្ធ�ំ បដិច្ច តយោ ទត្វា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានត្វា រូបំ ទេ ទទេ បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បញ្ចមភាគ

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកៈ

បដិច្ចវិហោ

(១) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធមិ
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ត្តិយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ... ខន្ធ ២ ។ ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានបូ អាស្រ័យ
ខន្ធថានិឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ។ ធមិ ដែល
មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវាក្តី អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានបូក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ ខន្ធ ២ ។

(២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ ខន្ធា ។ ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច លេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេវ រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធា ។

(៣) លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
 តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា លេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេវ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានេវ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហតតំ មោហំ បដិច្ច

(២) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការនា អាស្រ័យធមិ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៧ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការនា ...
 ខន្ធ ២ ។ ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះដោយការនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានេវ អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការនា ។ ធមិ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះដោយការនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការនាក្តី អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៧ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានេវក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការនា ...
 ខន្ធ ២ ។

(៣) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយការនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិន
 ត្រូវលះដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៧ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានេវក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការនា ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានេវក្តី អាស្រ័យ
 ខន្ធ ២ ចិត្តសមុដ្ឋានេវ អាស្រ័យមោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិ

ទស្សនេសបរោគព្វហេតុក្កិព បដិច្ចវិហេ

ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ លេវ នស្សនេន
 ន ការវាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តហោ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ... ទ្វេ ខន្ធា ខន្ធេ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
 បហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ ។ លេវ នស្សនេន ន ការវាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ លេវ នស្សនេន ន ការ-
 វាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ការវាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មា ... ឧទ្ធចូសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ លេវ នស្សនេន ន ការ-
 វាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហា
 តត្វហេតុកោ ច លេវ នស្សនេន ន ការវាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ។
 លេវ នស្សនេន ន ការវាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ការវាយ បហាតត្វហេតុកោ ច លេវ នស្ស-
 នេន ន ការវាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

ទស្សនេសបរោគព្វហេតុក្កិពៈ បដិច្ចវិហេ

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធសក្កិ កដត្តាប្រក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាទា ... ខន្ធ ២
 វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំន់ឡាយ ខន្ធចាំន់ឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 ប្រ កដត្តាប្រ និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត ១ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខតចាំន់ឡាយ ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អា-
 ស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយ
 ការវាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បងៗ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្នុង
 អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ។ ធមិ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយការវាទា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាទា ... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្នុង អា-
 ស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទទ្ធចូៈ ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈក្តី ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយការវាទាក្តី អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាទា ... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្នុង
 ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្កិ អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ។
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវាទាក្តី ធមិ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាទាក្តី អាស្រ័យធមិ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាទា ... គឺ

អនុវត្តសហគតំ មោហំ បដិច្ច សប្បយុត្តកា ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

(២) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកតញ នេវ នស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកតញ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកតា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឯញ មោហញ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ បដិច្ច
ទ្វេ ខន្ធ ។ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកតញ នេវ នស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកតញ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកតា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត
ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ។ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកតញ នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកតញ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកតា ច នេវ នស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកតា ច ធម្មា ... វិចិត្តិញ្ញា-
សហគតំ ឯកំ ខន្ធឯញ មោហញ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ បដិច្ច ... ។

ពួកសម្បយុត្តកត្តក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានបូក្តី កាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយខ្លួន ។

(២) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ កាស្រ័យធមិ
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហាៈ
ផង ខន្ធ ២ កាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាៈផង ។ ធមិ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការនា កាស្រ័យធមិ
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានបូក កាស្រ័យខន្ធានិច្ចាយ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្ខតិច្ចាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានបូក
កាស្រ័យខន្ធានិច្ចាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហាៈផង ។
ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការនាក្តី កាស្រ័យធមិ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានបូក្តី
កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហាៈផង កាស្រ័យខន្ធ
២ ផង មោហាៈផង ... ។

ទស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហ

(៥) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្ត លេវ នស្សនេស
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្ត ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកត្ត ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ
 ខន្ធកា មោហត្វ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច
 មោហត្វ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កត្ត លេវ នស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្ត
 ធម្មំ បដិច្ច លេវ នស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកត្ត ធម្មោ ... ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្ត ខន្ធា
 ច មហាភូតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចស-
 ហកតេ ខន្ធា ច មោហត្វ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្ត លេវ នស្សនេស ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកត្ត ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកត្ត ច លេវ នស្សនេស ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកត្ត ច ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ ខន្ធកា
 មោហត្វ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្វ រូបំ ។

(៦) នស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្ត ធម្មំ បដិច្ច
 នស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្ត ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ការម្ម-
 ណាប្បច្ចយា នស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្ត ឯកំ ខន្ធា
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

ទស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវិហ

(៥) ធមិ វេលមានហេតុត្រូវលេដោយភាវនា កាស្រ័យធមិ
 វេលមានហេតុត្រូវលេដោយភាវនាផង វេលមានហេតុមិនត្រូវលេដោយ
 ទស្សនៈមិនត្រូវលេដោយភាវនាផង ... គឺ ខន្ធា ព កាស្រ័យខន្ធា ១
 វេលច្រឡំដោយខន្ធាច្នះផង មោហៈផង ខន្ធា ២ កាស្រ័យខន្ធា ២ ផង
 មោហៈផង ។ ធមិ វេលមានហេតុមិនត្រូវលេដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លេដោយភាវនា កាស្រ័យធមិ វេលមានហេតុត្រូវលេដោយភាវនាផង
 វេលមានហេតុមិនត្រូវលេដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលេដោយភាវនាផង ...
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យខន្ធា ខន្ធា វេលមានហេតុត្រូវលេដោយ
 ភាវនាផង មហាភូតខន្ធាផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យខន្ធា ខន្ធា-
 ខន្ធា វេលច្រឡំដោយខន្ធាច្នះផង មោហៈផង ។ ធមិ វេលមាន
 ហេតុត្រូវលេដោយភាវនា វេលមានហេតុមិនត្រូវលេដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលេដោយភាវនា កាស្រ័យធមិ វេលមានហេតុត្រូវលេដោយ
 ភាវនាផង វេលមានហេតុមិនត្រូវលេដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលេដោយ
 ភាវនាផង ... គឺ ខន្ធា ព កតិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបកតិ កាស្រ័យខន្ធា ១
 វេលច្រឡំដោយខន្ធាច្នះផង មោហៈផង ។

(៦) ធមិ វេលមានហេតុត្រូវលេដោយទស្សនៈ កា-
 ស្រ័យធមិ វេលមានហេតុត្រូវលេដោយទស្សនៈ វេលមានហេតុ
 ព្រោះការម្មណាប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ព កាស្រ័យខន្ធា ១ វេល
 មានហេតុត្រូវលេដោយទស្សនៈ ខន្ធា ២ កាស្រ័យខន្ធា ២ ។

នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវ នស្ស
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ អាម្មណាប្បច្ចយា វិនិកិញ្ញាសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច-
វិនិកិញ្ញាសហគតោ មោហោ ។ នស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កោ ច ទេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ច ធម្មា ... អាម្មណាប្បច្ចយា វិនិកិញ្ញា-
សហគតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច គយោ ខន្ធា ច មោហោ
ច ទេ ខន្ធ បដិច្ច ទេ ខន្ធា ច មោហោ ច ។

(៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្ម-
ណាប្បច្ចយា តំណី ។ នស្សនេន សទិសំ វិភជិតតំ ។

(៨) ទេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បច្ចយា ទេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច គយោ ខន្ធា ទេ ខន្ធ បដិច្ច ទេ ខន្ធា បដិ-
សន្ធិក្កណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។

ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវា
កាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិញ្ញា កាស្រ័យ
ខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិញ្ញា ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះដោយការវាដង កាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ... ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា ក្តី មោហាៈក្តី
កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិញ្ញា ខន្ធ ២ ក្តី មោហាៈក្តី
កាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(៧) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវា កាស្រ័យធមិ
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណា-
ប្បច្ច័យ (បាទដល់ភាគប្បដ្ឋាននិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (ដំណើរ
នេះ) បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាទស្សនវិដា ។

(៨) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវា កាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធា កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវា ខន្ធ ២ កាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធានំឡាយ
កាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងនោះវិនិសន្ធិ ។

(៧) ឧស្សនេស ឬ ការងាយ បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧស្សនេស បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ ធម្មំ ...
 ការងាយធម្មំ វិចិត្តិញ្ញាសហាតតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(៧០) ឧស្សនេស ឬ ការងាយ បញ្ចកត្តិ
 ហេតុកត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ការងាយ បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ
 ធម្មំ ... ការងាយធម្មំ វិចិត្តិញ្ញាសហាតតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(៧១) ឧស្សនេស បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ ធម្មំ
 ឧស្សនេស ឬ ការងាយ បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧស្សនេស បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ ធម្មំ ...
 ការងាយធម្មំ វិចិត្តិញ្ញាសហាតតំ វិចិត្តិ ខន្ធា
 មោហាធម្មំ បដិច្ច កាយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ប មោហា
 ធម្មំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

(៧២) ការងាយ បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ ធម្មំ ឧស្ស-
 នេស ឬ ការងាយ បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ ធម្មំ បដិច្ច
 ការងាយ បញ្ចកត្តិហេតុកត្តិ ធម្មំ ឧស្សនេស ឬ
 ការងាយធម្មំ វិចិត្តិញ្ញាសហាតតំ វិចិត្តិ ខន្ធា មោ-
 ហាធម្មំ បដិច្ច កាយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ប មោហាធម្មំ
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

(៧) ធម្មិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម្មិ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការងារ ... ព្រោះ
 ការងាយធម្មំ គឺ ត្រូវសម្បយុត្តកត្តិ អាស្រ័យមោហា ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ។

(៧០) ធម្មិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការងារ អាស្រ័យធម្មិ
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការងារ ...
 ព្រោះការងាយធម្មំ គឺ ត្រូវសម្បយុត្តកត្តិ អាស្រ័យមោហា ដែល
 ច្រឡំដោយខន្ធច្បង ។

(៧១) ធម្មិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម្មិ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការងារផង ... ព្រោះការងាយធម្មំ
 គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហាផង
 ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាផង ។

(៧២) ធម្មិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការងារ អាស្រ័យធម្មិ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការងារផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការងារផង ទើបតើតឡើង ព្រោះ
 ការងាយធម្មំ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
 ខន្ធច្បងផង មោហាផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាផង ។

(១៣) នស្សនេន បហាតត្វហេតុតំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតត្វហេតុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិ-
បតិប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុសទិសា ។ ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុតំ ធម្មំ បដិច្ច ... តីណិ ។ ហេតុ-
សទិសា ។ អធិបតិយា មោហោ នត្ថិ ។

(១៤) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុតំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុតោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុតំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច នយោ ខន្ធជា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ... នេ ខន្ធជា
ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច នយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទានារូបំ ។

(១៥) នស្សនេន បហាតត្វហេតុតត្តា នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុតត្តា ធម្មំ
បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
តុតោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
តត្វហេតុតេ ខន្ធច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(១៣) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ខើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
បតិប្បច្ច័យ (ប្រាដល់ពាក្យប្បដ្ឋាននិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។ (ព្រះនេះ)
ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ភាវនា ... (ប្រាដល់ពាក្យប្បដ្ឋាននិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។ (ព្រះនេះ)
ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ មោហាៈ មិនមានក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យទេ ។

(១៤) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ខន្ធ ២ មហាក្កតរូប ព អាស្រ័យ
មហាក្កតរូប ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ទបា តារូប អាស្រ័យមហាក្កតរូប
ទាំងឡាយ ។

(១៥) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាផង ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធភាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្កតរូបទាំងឡាយផង ។

(១៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិក ទេវ ទស្សនេស ទ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទំ បដិច្ច ទេវ ទស្សនេស ទ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទោ ... អនិបតិប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទេ ច អហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេស ទ ភាវនាយ ។ ថេ ។ អនន្តប្បច្ចយា សមនន្តប្បច្ចយា ។ អារម្មណសនិសំ ។

(១៧) ទស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទំ បដិច្ច ទស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទោ ទុប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្តិក ឯកំ ទន្ទំ បដិច្ច តយោ ទន្ទា ទន្ទេ ទន្ទេ បដិច្ច ទន្ទេ ទន្ទា ។ ទស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទំ បដិច្ច ទេវ ទស្សនេស ទ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទោ ... សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិកិហិត្តាសហតតេ ទន្ទេ បដិច្ច មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋាបវា រូបំ ។ ទស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្តិក ទន្ទំ បដិច្ច ទស្សនេស បហាតត្វហេតុកត្តិក ច ទេវ ទស្សនេស ទ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិក ច ទន្ទោ ...

(១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា អស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាផង ... ព្រោះអនិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យទន្ធានំឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាផង បហាក្ខត្រូវលះដោយដង ។ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា ។ ថេ ។ ព្រោះអនន្តប្បច្ច័យ ព្រោះសមនន្តប្បច្ច័យ ។ (ភាវនា) ដូចគ្នានឹងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបតែឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ទន្ធានំ អស្រ័យទន្ធានំ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទន្ធានំ អស្រ័យទន្ធានំ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា អស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យទន្ធានំឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ មោហាភិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភិ អស្រ័យទន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិកា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈភិ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ភិ អស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋាន

សហជាតប្បដ្ឋយា ធនស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ
រូបំ ទ្វេ ខន្ធន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
វិចិត្តិញ្ញាសហាតតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា
មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[១៨] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
សហជាតប្បដ្ឋយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធ បដិច្ច ទ្វេ
ខន្ធា ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ធនស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ... សហជាតប្បដ្ឋយា ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ខន្ធន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ . ឧទ្ធក-
សហាតតេ ខន្ធន្ធ បដិច្ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ
រូបំ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នេវ ធនស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... សហ-
ជាតប្បដ្ឋយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធន្ធ

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយខស្សនៈ ខន្ធ ២ ក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ពក្កិ មោហាភក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ។

[១៨] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ទើបតែតឡើង ព្រោះសហជាតប្ប-
ដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា
ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ខស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយភាវនា ... ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យខន្ធានិឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ហេហាភក្កិ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធានិឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧប្បដ្ឋៈ ។
ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាក្កិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយខស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាក្កិ អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះដោយភាវនា ... ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុ-
ដ្ឋានរូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ខន្ធ ២ ក្កិ

បដិច្ច ឲ្យ ខន្ធា ចិត្តសមុប្បាទនា រូបំ ឧទ្ធចូសហ
កតំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច នយោ ខន្ធា មោហា ។
ចិត្តសមុប្បាទនា រូបំ ។

(១៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្យ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្យហេតុកោ ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្យហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច នយោ ខន្ធា ចិត្តសមុប្បាទនា រូបំ ឲ្យ
ខន្ធិ ... វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឧទ្ធចូសហគតំ មោហំ
បដិច្ច ចិត្តសមុប្បាទំ រូបំ បដិសន្ធិក្កណោ ខន្ធិ បដិច្ច
វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច នយោ
មហាក្ខតា ពាហិវំ ... អាហារសមុប្បាទំ ... ឧត្ត-
សមុប្បាទំ ... អសញ្ញាសត្តាទំ ឯកំ ... ។ នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហានត្យហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
និស្សនេន បហានត្យហេតុកោ ធម្មោ ... សហ-
ជាតប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ មោហំ បដិច្ច
សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្យហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហានត្យ-
ហេតុកោ ធម្មោ ... សហជាតប្បច្ចយា ។ សន្ធិត្តំ ។
ហេតុសនិសំ កាតត្យំ ។

ចិត្តសមុប្បាទរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធិ ខន្ធិ ពក្តី មោហាភិ ចិត្តសមុប្បាទ-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធិ ដែលច្រឡំដោយខន្ធិច្ចៈ ។

(១៧) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលេដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលេដ
ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលេដោយទស្សនៈមិន
ត្រូវលេដដោយភាវនា ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធិ ពក្តី ចិត្ត-
សមុប្បាទរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលេដដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលេដដោយភាវនា ខន្ធិ ២ ... ចិត្តសមុប្បាទរូប អាស្រ័យ
មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយខន្ធិច្ចៈ រក្ស អាស្រ័យ
ខន្ធិវាង្សាយ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ ខន្ធិវាង្សាយ អាស្រ័យរក្ស
មហាក្ខត្រ ពក្តី អាស្រ័យមហាក្ខត្រ ១ ពាហិវរូប ... អាហារស-
មុប្បាទរូប ... ឧត្តសមុប្បាទរូប ... មហាក្ខត ១ របស់តួកិរសញ្ញា
សត្វ ... ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលេដដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធមិ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលេដដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលេដដោយភាវនា ...
ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ តួកសម្បយុត្តកត្តន្ធិ អាស្រ័យមោហា ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលេដដោយភាវនា អា-
ស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលេដដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលេដដោយ
ភាវនា ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ពាក្យនេះ
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើទិដ្ឋភាពហេតុប្បច្ច័យ ។

(២០) មស្សនេន បហាតត្វហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 មស្សនេន បហាតត្វហោតុកោ ធម្មោ . . . អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បច្ចយា ធិស្សយប្បច្ចយា ឧបធិស្សយប្បច្ចយា បុរេ-
 ជានប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វគ្គិយប្បច្ចយា ឈាន-
 ប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា អន្តិប្បច្ចយា ធន្តិប្បច្ចយា វិភត្តប្បច្ចយា
 អវិភត្តប្បច្ចយា ។

(២១) ហោតុយា សន្តាស អារម្មណោ ឯកា-
 នស អធិបតិយា នវ អនន្តរេ ឯកានស សម-
 នន្តរេ ឯកានស សហជានេ សន្តាស អញ្ញមញ្ញ
 ឯកានស ធិស្សយេ សន្តាស ឧបធិស្សយេ ឯកា-
 នស បុរេជានេ ឯកានស អាសេវនេ ឯកានស
 កម្មេ សន្តាស វិចាកេ ឯកំ អាហារេ សន្តាស
 វគ្គិយេ សន្តាស ឈានេ សន្តាស មគ្គេ សន្តាស
 សម្បយុត្តេ ឯកានស វិប្បយុត្តេ សន្តាស អន្តិយា
 សន្តាស ធន្តិយា ឯកានស វិភត្តេ ឯកានស
 អវិភត្តេ សន្តាស ។

នវំ គណេតវំ ។
 អនុលោមំ ។

(២០) ធមិ វេលមានហោតុក្រវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធមិ
 វេលមានហោតុក្រវលះដោយទស្សនៈ . . . ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
 និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជានប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ
 កម្មប្បច្ច័យ វិចាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ វគ្គិយប្បច្ច័យ ឈា-
 នប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អន្តិប្បច្ច័យ
 វិភត្តប្បច្ច័យ និងអវិភត្តប្បច្ច័យ ។

(២១) ក្នុងហោតុប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានព្រះ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ច័យ
 មានព្រះ ១១ ក្នុងសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានព្រះ ១១ ក្នុងសហជានប្បច្ច័យ
 មានព្រះ ១៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានព្រះ ១១ ក្នុងនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានព្រះ ១១ ក្នុងបុរេជាន-
 ប្បច្ច័យ មានព្រះ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានព្រះ ១១ ក្នុងកម្ម-
 ប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងវិចាកប្បច្ច័យ មានព្រះ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានព្រះ ១៧ ក្នុងវគ្គិយប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
 ព្រះ ១៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 ព្រះ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងអន្តិប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧
 ក្នុងវិភត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ១១ ក្នុងអវិភត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ១១ ក្នុងអវិភ-
 តប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២២] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកោ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហានតោ
ចន្ទេ បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆាសហានតោ មោហោ ។

[២៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកោ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧប្បច្ចសហានតោ ចន្ទេ
បដិច្ច ឧប្បច្ចសហានតោ មោហោ ។

[២៤] នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកត្តិ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
នហេតុកត្តិ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកត្តិ ឯកំ ចន្ទំ បដិច្ច អយោ ចន្ទា ចិត្តស-
មុដ្ឋានោ រូបំ ... ទ្វេ ចន្ទា អហេតុកប្បដិសន្ធិក្កនណោ
ចន្ទេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ចន្ទា ឯកំ បហាតត្វ-
បដិច្ច ពាហិវំ ... អាហារវសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តស-
មុដ្ឋានំ ... អសម្ពាសមុដ្ឋានំ ... ។

[២២] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
រើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា
អាស្រ័យខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ។

[២៣] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា រើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយឧប្បច្ចៈ
អាស្រ័យខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧប្បច្ចៈ ។

[២៤] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយភាវនា រើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ
៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាហេតុកៈ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... ខន្ធ ២ វត្ថុ
អាស្រ័យខន្ធានំឡាយ ក្នុងខណៈវិនាសហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធានំឡាយ
អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាក្ករូប ១ ពាហិរូប ... អាហារសមុដ្ឋាន-
រូប ... ឧត្តសមុដ្ឋានរូប ... លស្សនាសញ្ញាសត្វ ... ។

(២៤) នស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នការម្មណាប្បច្ចយា នស្សនេន បហា-
 តត្ថហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៥) ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នការម្មណាប្បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចី-
 តិក្ខាសហគតំ ... ។

(២៦) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នការម្មណាប្បច្ច-
 យា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុ-
 កេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិក្ខាសហ-
 គតំ ឧទ្ធច្ចុសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្និក្ខណោ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្ថហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច កងត្តារូបំ ខន្ធ
 បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្និក្ខំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។

(២៧) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 ខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(២៨) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 ខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចីកិក្ខា... ។

(២៩) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចីកិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុះ កងត្តារូប អាស្រ័យ
 ខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យនៃវត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ មហា-
 ក្ខតរូប ១ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។

(២៧) នស្សនេន បហាតត្ថហេតុកត្តា ទេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកត្តា ធម្មំ
 បដិច្ច ទេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នការម្មណាប្បច្ចយា នស្សនេន
 បហាតត្ថហេតុកេ ខន្ធេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ ខន្ធេ ច មោ-
 ហក្ខ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧) ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកត្តា ទេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច
 ទេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកត្តា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នការម្មណាប្បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកេ ខន្ធេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធចូសហតតេ ខន្ធេ ច មោហក្ខ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៣០) នស្សនេន បហាតត្ថហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ សហជាត-
 សទិសំ ។ នអនន្តរាប្បច្ចយា នសមនន្តរាប្បច្ចយា
 នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា ។

(២៨) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យខន្ធចំណែឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 មហាក្ខត្រូវលះផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចំណែឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហៈផង ។

(២៨) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 ខន្ធចំណែឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង មហាក្ខត្រូវ
 លះផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចំណែឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយខន្ធចៈផង មោហៈផង ។

(៣០) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចសហជា-
 តប្បច្ច័យ ។ (ធមិមាន ទើបកើតឡើង) ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ច័យ
 នសមនន្តរាប្បច្ច័យ នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 បុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ... ។ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច លេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច
 វិចីកិញ្ញាសហគតោ មោហោ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ ច លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ... អរូបេ វិចីកិញ្ញា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា មោហោ
 ច ខន្ធ ខន្ធ ... ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ។ សង្ខតំ ។ ទស្សនេន សទិសំ តីណំ ។

[៣២] លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បដ្ឋយា

[៣១] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋយ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ក្នុងអរូបកតា . . . ។ ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ មោហា ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា
 ក្នុងអរូបកតា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន៍ឡាយ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ក្តី
 អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធ ៣
 ក្តី មោហា ក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ក្នុងអរូបកតា
 ខន្ធ ២ . . . ។ អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ។
 សេចក្តីបំប្លែង ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ (ពាន
 ដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសង្ខតា) ៣ លើក ។

[៣២] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ

អរូបេ លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ
 ខន្ធា លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កោ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 គតំ ឧទ្ធចូសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ។ សន្ធិត្តំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ... ។
 លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ នម្មំ
 បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកត្តំ នម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ
 ឧទ្ធចូសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(៣៣) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តកត្ត លេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តកត្ត នម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 គតំ ឯកំ ខន្ធា មោហត្វ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

គី ខន្ធា កាស្រ័យខន្ធា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវា ក្នុងអរូបកត ... ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ កាស្រ័យខន្ធា
 តាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
 ការវា ចិត្តសមុដ្ឋានំ កាស្រ័យមោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា
 ច្រឡំដោយខន្ធា ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ របស់
 ត្រូវអសញ្ញាសត្ត ... ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កា-
 ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
 ការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ត្រូវសម្បយុត្តកត្ត
 កាស្រ័យមោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយការវា កាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ត្រូវ
 សម្បយុត្តកត្ត កាស្រ័យមោហា ដែលច្រឡំដោយខន្ធា ក្នុងអរូបកត ។
 (៣៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវា កាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា កាស្រ័យ
 ខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខាផង មោហាផង ក្នុងអរូបកត ។

នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា នេវ នស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ...
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធ ច បហាក្កតេ
ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហាតតេ
ខន្ធ ច មោហាញ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៣៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មំ
បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នបុរោជិតប្បច្ចយា ។ ឥមេថ ធ្វេ កាតត្វា ។

(៣៥) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
បច្ឆាជិតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធ បដិច្ច នស្សនេន
បហាតត្វហេតុកត្តា ចេតនា ។

(៣៦) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ ... នកម្ម-
ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធ បដិច្ច
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ចេតនា ។

ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង មហាក្កត្តរូបចាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ចាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហាផង ។

(៣៤) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យ
ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នបុរោជិតប្បច្ចយ ។ ព័រចាំង ២ នេះ ចល្លិតតប្បិរិទ្ធិ (ដូចមុន) ។

(៣៥) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នបច្ឆាជិតប្បច្ចយ នអាសេវនប្បច្ចយ និងនកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៣៦) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធមិ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ... ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ
ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ។

(៣៧) នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតិកា-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បណាតិកា ធម្មោ ... នកម្មប្បដូណា នៅ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតិកា ធម្មោ ខន្ធ
បដិច្ច នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតិកា-
ហេតុកំ ធម្មោ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ត-
សមុដ្ឋានំ ... ។ នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បណាតិកា ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បណាតិកា-
ហេតុកំ ធម្មោ ... នកម្មប្បដូណា វិចិត្តិញ្ញា-
សហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។
នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតិកា ធម្មំ
បដិច្ច ភាវនាយ បណាតិកា ធម្មោ ... ឧត្ត-
សមុដ្ឋានំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

(៣៨) ទស្សនេន បណាតិកា ធម្មំ នៅ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតិកា ធម្មំ
បដិច្ច ទស្សនេន បណាតិកា ធម្មោ ... វិចិត្តិ-
ញ្ញាសហគតេ ខន្ធ ច មោហត្ថ បដិច្ច សម្ប-
យុត្តកា ចេតនា ។

(៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ព្រោះនកម្មប្បដូណ គឺ ចេតនា ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា (អាស្រ័យ) ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ... ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ... ព្រោះ
នកម្មប្បដូណ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលប្រឡំ
ដោយវិចិត្តិញ្ញា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ... គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលប្រឡំ
ដោយទទួចៈ ។

(៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ចេតនា
ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង
មោហៈផង ។

(៣៧) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេតុ ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេតុ ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នកម្មប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុសហតេន ខន្ធ ច មោហិត្ត
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

(៤០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេតុ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 វិហិតប្បច្ចយា ។ បដិសន្ធិ នត្ថិ ។

(៤១) ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ។ ចេ ។
 នអាហារប្បច្ចយា តាហិវ ... ឧតុសម្ពដ្ឋានំ ...
 អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ នវន្រ្ទិយប្បច្ចយា តាហិវ ...
 អាហារសម្ពដ្ឋានំ ... ឧតុសម្ពដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តា-
 នំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបជីវិតន្រ្ទិយំ ... នណាន-
 ប្បច្ចយា ។ បញ្ចវិញ្ញាណំ ។ មហាក្ខតា កាតត្តា ។
 ... នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ ទេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេតុ ឯកំ ។ ... អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... នសម្មយុត្តប្បច្ចយា ។

(៣៧) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា អាស្រ័យ
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
 ដែលប្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ។

(៤០) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិហិតប្បច្ច័យ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

(៤១) មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវា ។ ចេ ។
 ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ តាហិវ ... ឧតុសម្ពដ្ឋាន ... របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្ត ... ។ ព្រោះនវន្រ្ទិយប្បច្ច័យ គឺ តាហិវ ... អា-
 ហារសម្ពដ្ឋាន ... ឧតុសម្ពដ្ឋាន ... រូបជីវិតន្រ្ទិយ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខតរូបទាំងឡាយ របស់ពួកអសញ្ញាសត្ត ... ព្រោះនណានប្បច្ច័យ ។
 បញ្ចវិញ្ញាណ ។ មហាក្ខតរូបទាំងឡាយ ចណ្ឌិតតប្បឡើ ។ ... ព្រោះ
 នមក្កប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធទ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ... របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្ត ... ព្រោះនសម្មយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២២] ឧស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ឧស្សនេន បហានត្វហេ-
 តុកត្តិ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។ ឧស្ស-
 នេន បហានត្វហេតុកត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ទេវ ឧស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទេវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្តិច្ឆាសហានតេ ខន្ធ
 បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆាសហានតោ មោហោ ។ ឧស្សនេន
 បហានត្វហេតុកត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ឧស្សនេន បហានត្វ-
 ហេតុកត្តិ ច ទេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 នត្វហេតុកត្តិ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ទេវិប្បយុត្តប្បច្ចយា
 អរូបេ វិចិត្តិច្ឆាសហានតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា មោហោ ច ... ទេ ខន្ធា ។

[២៣] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តិ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ភាវនាយ ... តិណិ ។

[២៤] ទេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
 កត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ទេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 នត្វហេតុកត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ទេវិប្បយុត្តប្បច្ចយា

[២២] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ព អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយឧស្សនៈ ក្នុងអរូបភព ។ ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យធមិ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ
 មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា អាស្រ័យខន្ធគំនីឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិច្ឆា ក្នុងអរូបភព ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ឧស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវាក្តី អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី មោហាក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ក្នុងអរូបភព ... ខន្ធ ២ ។

[២៣] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា អាស្រ័យ
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ (ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ) ដោយការវា
 ក្នុងអរូបភព ... (ពាក្យបុព្វានិទិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។

[២៤] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ

អភិធម្មចំដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អក្ខរេ លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ
 បដិច្ច ... តាហិវ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្ត-
 សមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ លេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បវដ្ដិតិ ន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អក្ខរេ វិចិត្តិន្ទាសហគតំ ហេហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ លេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បវដ្ដិតិ នវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា អក្ខរេ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ហេហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

(៤៤) នស្សនេន បហានត្វហេតុកត្វ លេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្វ ធម្មំ
 បដិច្ច នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 វដ្ដិតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អក្ខរេ វិចិត្តិន្ទាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធា មេហារា បដិច្ច ភយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ បដិច្ច ។

អភិធម្មចំដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

គី ខន្ធា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការនា ក្នុងអរូបភព អាស្រ័យខន្ធ ២ ... តាហិវ ...
 អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ... របស់ភ្នកអសញ្ញាសត្វ ... ។
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធមិ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកត្តខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ក្នុងអរូបភព ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការនា អាស្រ័យធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកត្តខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ក្នុងអរូបភព ។

(៤៥) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិច្ឆាផង មោហៈផង ក្នុងអរូបភព អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

(២៦) ភាវនាយ បហាគត្វហេតុកត្តិកោ យេ

នស្សនេស ភាវនាយ បហាគត្វហេតុកត្តិកោ ធម្មិ
បដិច្ច ភាវនាយ បហាគត្វហេតុកត្តិកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ធម្មិយ្យុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចសហាតតំ ឯតំ
ឧទ្ធច្ច មោហត្វា បដិច្ច តយោ ឧទ្ធា ... ទ្វេ ឧទ្ធា
លោកតិប្បច្ចយា លោកិតតប្បច្ចយា ។

(២៧) នហេតុយា តិណិ នអារម្មណោ បញ្ច

នអនិបតិយា សន្តរាស នអនន្តរេ បញ្ច នសម-
នន្តរេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
នបុរេវាតេ តេរាស នបច្ឆាជានេ សន្តរាស នអារាស-
វនេ សន្តរាស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សន្តរាស
នអាហារេ ឯតំ នស្រ្តិយេ ឯតំ នឈានេ ឯតំ
នមត្តេ ឯតំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច ធម្មិយ្យុត្តេ ឯតា-
នស លោកតិយា បញ្ច លោកិតេ បញ្ច ។ ឯវំ
ករណាតតំ ។

ច្ចុដិយំ ។

(២៦) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា កាស្រ័យ

ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយស្សនេស មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង រើបើកើតឡើង
ព្រោះនិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៣ កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចផង មោហាផង ក្នុងអរូបកត ... ខន្ធ ២ ព្រោះនា-
នតិប្បច្ចយ និងនោកិតតប្បច្ចយ ។

(២៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ចយ

មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអន្តរប្បច្ចយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ចយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ចយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេវាតប្បច្ចយ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកាសេ-
វនប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិចារ-
កប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសាហារប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនស្រ្តិ-
យប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមត្តប្បច្ចយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បច្ចយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនានតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោកិតតប្បច្ចយ
មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត តប្បកប់យ៉ាងនេះ ។

ធម្មិ បដិច្ចវិហោ ។

[២៥] ហេតុប្បដ្ឋយោ ធម្មាធិណោ បញ្ច
 ... ធម្មិយា សន្តាស ធម្មនន្តរ បញ្ច
 ធម្មនន្តរ បញ្ច ធម្មាមញ្ញោ បញ្ច ឧបនិស្សយ
 បញ្ច បុរោជិត តោស ធម្មាជាតេ សន្តាស
 ធម្មាសវនេ សន្តាស ធម្មា ភិក្ខុ សន្ត វិហារេ
 សន្តាស ធម្មាយុត្តោ បញ្ច ធម្មាយុត្តោ ឯកានិ
 បោធនិយា បញ្ច បោជិតេ បញ្ច ។ ឯវិ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បវត្តិយំ ។

[២៥] ធម្មាធិណោ ធម្មាធិណោ តិណិ ...
 ធម្មនន្តរ តិណិ សមនន្តរ តិណិ សហជាតេ តិណិ
 ធម្មាមញ្ញោ តិណិ និស្សយ តិណិ ឧបនិស្សយ
 តិណិ បុរោជិត តិណិ ធម្មាសវនេ តិណិ ភិក្ខុ
 តិណិ វិហារេ ឯកំ ធម្មាធិណោ តិណិ ឥន្ទ្រិយេ
 តិណិ ធម្មានេ តិណិ ធម្មា ធម្ម សម្មាយុត្តោ តិណិ

[២៥] ក្នុងការម្នួលប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ...
 ក្នុងធម្មិយា មានវារៈ១៧ ក្នុងធម្មនន្តរ មានវារៈ៥
 ក្នុងធម្មនន្តរបញ្ច មានវារៈ៥ ក្នុងធម្មាមញ្ញោ មានវារៈ៥
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងបុរោជិត មាន
 វារៈ១៧ ក្នុងធម្មាជាតេ មានវារៈ១៧ ក្នុងធម្មាសវនេ មាន
 វារៈ១៧ ក្នុងភិក្ខុ មានវារៈ៧ ក្នុងវិហារេ មាន
 វារៈ១៧ ក្នុងធម្មាយុត្តោ មានវារៈ៥ ក្នុងធម្មាយុត្តោ
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ១១ ក្នុងបោធនិយា មានវារៈ៥ ក្នុងបោជិតេ
 បញ្ច មានវារៈ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បវត្តិយំ ។

[២៥] ក្នុងការម្នួលប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ...
 ក្នុងធម្មនន្តរ មានវារៈ៧ ក្នុងធម្មនន្តរបញ្ច មានវារៈ៧ ក្នុងស-
 ហជាតេ មានវារៈ៧ ក្នុងធម្មាមញ្ញោ មានវារៈ៧ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងបុរោ-
 ជិត មានវារៈ៧ ក្នុងធម្មាសវនេ មានវារៈ៧ ក្នុងភិក្ខុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិហារេ មានវារៈ១ ក្នុងធម្មាយុត្តោ
 មានវារៈ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយេ មានវារៈ៧ ក្នុងធម្មានេ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងធម្មាយុត្តោ មានវារៈ៦ ក្នុងធម្មាយុត្តោ មានវារៈ៧

ឧស្សនេន បហាតត្វហោតុក្កិរោ បច្ចយវិរោ

វិប្បយុត្តោ តិណិ អត្តិយា តិណិ ធម្មិយា តិណិ

វិគតោ តិណិ អវិគតោ តិណិ ។ ឯវំ គណោតវំ ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិរោ និដ្ឋិរោ ។

សហជាតវិរោ បដិច្ចវិរោសទិសោ ។

បច្ចយវិរោ

[៥០] ឧស្សនេន បហាតត្វហោតុក្កិរោ ធម្មំ បច្ច-

យោ ឧស្សនេន បហាតត្វហោតុក្កិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ហោតុប្បច្ចយោ តិណិ ។ បដិច្ចវិរោសទិសំ ។ ភាវ-

នាយ បហាតត្វហោតុក្កិរោ ធម្មំ ... តិណិ ។ បដិច្ច-

វិរោសទិសំ ។ ទេវំ ឧស្សនេន ធម្មំ ភាវនាយ បហា-

តត្វហោតុក្កិរោ ធម្មំ បច្ចយោ ទេវំ ឧស្សនេន ធម្មំ

ភាវនាយ ... ឯវំ ។ បដិច្ចវិរោសទិសំ ។ វត្ថុ-

បច្ចយោ ទេវំ ឧស្សនេន ធម្មំ ភាវនាយ បហាតត្វ-

ហោតុក្កិរោ ធម្មោ ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហោតុក្កិរោ បច្ចយវិរោ

ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង

នត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគ-

តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវិរោ ។

សហជាតវិរោ ប្រាកដដូចជាបដិច្ចវិរោវិរោ ។

បច្ចយវិរោ

[៥០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ព័ន្ធវិជ្ជកន្តិក

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យប្បញ្ញនិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ)

ប្រាកដដូចបដិច្ចវិរោវិរោ ។ ព័ន្ធវិជ្ជកន្តិកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ

ដោយភាវនា ... (បានដល់ពាក្យប្បញ្ញនិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យ

នេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចវិរោវិរោ ។ (ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ)

ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ព័ន្ធវិជ្ជកន្តិកធម៌ ដែលមាន

ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... (បាន

ដល់ពាក្យប្បញ្ញនិវិសដ្ឋនា) ១ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូច

បដិច្ចវិរោវិរោ ។ ខន្ធជាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ

ឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ព័ន្ធវិជ្ជកន្តិកវត្ថុ ។

[៥០] ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា
 តត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា វិចីកិត្តា-
 សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។
 ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកា ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ច ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិត្តាសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ រូបំ ។ ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

[៥១] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចីកិត្តា ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
 ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានិ-
 ទ្ធាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួក
 សម្បយុត្តកក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយខន្ធានៈ ។ ពួកធមិ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ...
 គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្កតរូប ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី
 ចិត្តសម្មដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិត្តា ។
 ពួកធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធមិ
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ...

វត្ថុ បច្ចុយា ភាវនាយ បហាតត្វហោតុកតា ខត្វា
 មហាក្ខតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទុទ្ធច្នសហ-
 កតំ មោហំ បច្ចុយា សម្បយុត្តកា ខត្វា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានត្ថ រូបំ ។

(៥២) នស្សនេន បហាតត្វហោតុកតា លេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហោតុកតា ធម្មំ
 បច្ចុយា នស្សនេន បហាតត្វហោតុកតា ធម្មោ ...
 នស្សនេន បហាតត្វហោតុកតំ ឯកំ ខត្វត្ថ វត្ថុត្ថ
 បច្ចុយា តយេក ខត្វា ទ្វេ ខទ្វេ ច ... វិចិត្តិញ្ញា-
 សហកតំ ឯកំ ខត្វត្ថ មោហត្ថ បច្ចុយា តយេក
 ខត្វា ទ្វេ ខទ្វេ ច មោហត្ថ បច្ចុយា ទ្វេ ខត្វា ។
 នស្សនេន បហាតត្វហោតុកតា លេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហោតុកតា ធម្មំ បច្ចុយា លេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហោតុកតា ធម្មោ ...
 នស្សនេន បហាតត្វហោតុកតេ ខទ្វេ ច មហាក្ខតេ
 ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហកតេ
 ខទ្វេ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

គី ខន្ធានំខ្យាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្នុងកិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយខ្លួន ។

(៥២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយឧស្សនេៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ខន្ធតា ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេៈផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)
 នឹងខន្ធល ផង ... ខន្ធតា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលច្រឡំដោយវិចិ-
 កិញ្ញាផង មោហាៈផង ខន្ធល ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធល ផង មោហាៈផង ។ ធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនេៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេៈផង ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនេៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង... គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធានំខ្យាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ឧស្សនេៈផង មហាក្ខតរូបពឹងផ្អែកនឹង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ
 ពឹងផ្អែកនឹង ដែលច្រឡំដោយវិចិកិញ្ញាផង មហាក្ខតរូបពឹងផ្អែកនឹង ។

និស្សនេន បហាតត្វហេតុកក្កា ទេវ និស្សនេន ឬ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្កា ធម្មំ បច្ចុយា និស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកកា ច ទេវ និស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកា ច ធម្មា ... និស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកកំ ឯកំ ចន្ទក្កា វត្តក្កា បច្ចុយា
តយោ ទន្ទា ទ្វេ ទន្ទ ឆ វត្តក្កា បច្ចុយា ទ្វេ ទន្ទា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកា ទន្ទ ឆ បហាតត្វ
ច បច្ចុយា មិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិត្តាសហាតតំ
ឯកំ ចន្ទក្កា មោហក្កា បច្ចុយា តយោ ទន្ទា មិត្ត-
សមុដ្ឋានក្កា រូបំ ។

(៥៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្កា ទេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកក្កា ធម្មំ បច្ចុយា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចុយា តីណិ ។

(៥៤) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ ធម្មំ បច្ចុ-
យា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អារម្មណប្បច្ចុយា តីណិ ។ បដិច្ចករេ អារម្មណ-
សទ្ធិសា ។ ភាវនាយ ... តីណិ ។ បដិច្ចករេសទ្ធិសា ។

ពួកធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្តផង ខន្ធ ២
ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្តផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាក្ករូប
ទាំងឡាយផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិកិត្តាផង មោហៈផង ។

(៥៥) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

(៥៦) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹង
ផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ចុយ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា)
៣ លើក ។ (ពរនេះ) ប្រាកដដូចអារម្មណប្បច្ចុយ ក្នុង
បដិច្ចពរវិជ្ជា ។ ដោយភាវនា ... (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចពរវិជ្ជា ។

លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិ ធម៌
បច្ចុយា លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកត្តា នម្មោ ... លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកត្តិ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយា ភយោ ខន្ធា
... ទ្វេ ខន្ធា បដិសន្ធិត្តារណំ វត្ថុំ បច្ចុយា ខន្ធា
ចក្កាយននំ បច្ចុយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយននំ
បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា លេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធា ។

[៥៥] លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកត្តិ ធម៌ បច្ចុយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា
នម្មោ ... អាវច្ឆណាប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា និស្សនេន
បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធា វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ មោហំ
បច្ចុយា សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ លេវ និស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិ ធម៌ បច្ចុយា ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកត្តា នម្មោ ... អាវច្ឆណាប្បច្ចុយា វត្ថុំ
បច្ចុយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធា ឧត្តច្ចុ-
សហគតំ មោហំ បច្ចុយា សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ព័ន្ធផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ខន្ធ ព្វ ព័ន្ធផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ...
ខន្ធ ២ ខន្ធានិច្ចាយ ព័ន្ធផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ក-
វិញ្ញាណ ព័ន្ធផ្អែកនឹងចក្កាយននៈ កាយវិញ្ញាណ ព័ន្ធផ្អែកនឹងកាយាយ-
ននៈ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ព័ន្ធផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៥៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ព័ន្ធផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ... ព្រោះការម្នាប្បច្ចុយ គឺ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ព័ន្ធផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ព័ន្ធ
ផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ព័ន្ធផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... ព្រោះការម្នាប្បច្ចុយ
គឺ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ព័ន្ធផ្អែកនឹងវត្ថុ
ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ព័ន្ធផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នុះ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច ទេវំ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...
 ភារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា
 ខន្ធា ច មោហា ច ។ ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកោ ច ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 នត្វហេតុកោ ច ធម្មា ... ភារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ឧទ្ធចូសហគតា ខន្ធា ច មោហា ច ។

[៥៦] ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្វ ទេវំ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្វ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 ភារម្មណាប្បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯតំ
 ខន្ធក្វ វត្ថុក្វ បច្ចយា តយោ ខន្ធក្វ ទ្វេ ខន្ធក្វ ... វិចិត្តិ-
 ញ្ញាសហគតំ ឯតំ ខន្ធក្វ មោហត្វ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធក្វ ទ្វេ ខន្ធក្វ ច មោហត្វ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធក្វ ។
 ទស្សនេន បហានត្វហេតុកត្វ ទេវំ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកត្វ ធម្មំ បច្ចយា ទេវំ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ក្តី តឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ...
 ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
 មោហៈក្តី តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
 ក្តី តឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា ... ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយទន្ធក្តី មោហៈក្តី តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៥៦] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែក
 នឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ...
 ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតៗ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (តឹងផ្អែក)នឹងខន្ធល ។ ...
 ខន្ធតៗ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហៈផង
 ខន្ធល តឹងផ្អែកនឹងខន្ធលផង មោហៈផង ។ ធមិ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា តឹងផ្អែកនឹង
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ...

អាមេរិក បច្ចុប្បន្ន វិចិត្រសាស្ត្រសហគរត ទន្លេ ច វត្តភ្នំ
បច្ចុប្បន្ន វិចិត្រសាស្ត្រសហគរត មោហោ ។ ទស្សនៈ
បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ទេវ ទស្សនៈ ទ ភាវនាយ
បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ធម្ម័ បច្ចុប្បន្ន ទស្សនៈ បណ្តា-
ញពេទ្យភ្នំពេញ ច ទេវ ទស្សនៈ ទ ភាវនាយ
បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ច ធម្មា ... វិចិត្រសាស្ត្រសហគរត
ឯក ទន្លេ វត្តភ្នំ បច្ចុប្បន្ន ភយោ ទន្លា មោហោ
ច ទេ ទន្លេ ច វត្តភ្នំ ... ។

(៥៧) ភាវនាយ បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ទេវ
ទស្សនៈ ទ ភាវនាយ បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ធម្ម័
បច្ចុប្បន្ន ភាវនាយ បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ធម្មា ឧប្ប-
ន្តិ អាមេរិក បច្ចុប្បន្ន ភាវនាយ បណ្តាញពេទ្យភ្នំ
ឯក ទន្លេ វត្តភ្នំ បច្ចុប្បន្ន ភយោ ទន្លា ... ទេ
ទន្លា ឧប្បន្តិសហគរត ឯក ទន្លេ មោហោ បច្ចុ-
ប្បន្ន ភយោ ទន្លា ... ទេ ទន្លា ។ ភាវនាយ
បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ទេវ ទស្សនៈ ទ ភាវនាយ
បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ធម្ម័ បច្ចុប្បន្ន ទេវ ទស្សនៈ
ទ ភាវនាយ បណ្តាញពេទ្យភ្នំពេញ ធម្មា ឧប្បន្តិ

ព្រះអាមេរិក បច្ចុប្បន្ន គឺ មោហោ ដែលប្រឡងដោយវិចិត្រសា ពឹងផ្អែក
នឹងទន្លេភ្នំពេញ ដែលប្រឡងដោយវិចិត្រសា វត្តភ្នំ ។ ធម្ម័ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម្ម័ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ទន្លេ ព្រះ មោហោ ពឹងផ្អែកនឹង
ទន្លេ ដែលប្រឡងដោយវិចិត្រសា វត្តភ្នំ (ពឹងផ្អែក) នឹងទន្លេ ២ ផង
វត្តភ្នំ ... ។

(៥៧) ធម្ម័ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម្ម័
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រះអា-
មេរិក បច្ចុប្បន្ន គឺ ទន្លេ ពឹងផ្អែកនឹងទន្លេ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយភាវនាផង វត្តភ្នំ ... ទន្លេ ២ ទន្លេ ពឹងផ្អែកនឹងទន្លេ ១
ដែលប្រឡងដោយទន្លេផង មោហោផង ... ទន្លេ ២ ។ ធម្ម័ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែក
នឹងធម្ម័ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង

អារម្មណប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុសហគនោ ខន្ធ ច វត្តក្ស
បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុសហគនោ មោហោ ។ ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកក្ស ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកក្ស ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
ត្វហេតុកោ ច ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
ហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ច-
យា ឧទ្ធច្ចុសហគនំ ឯកំ ខន្ធក្ស វត្តក្ស បច្ចយា
នយោ ខន្ធា មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធ ច ... ។

[៥៨] ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
អធិបតិប្បច្ចយា ភីណិ ។ ភាវនាយ ... ភីណិ ។ ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ
ធម្មា ... អធិបតិប្បច្ចយា ឯកំ ។ វត្តក្ស បច្ចយា ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ខន្ធា ។
ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ
ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មា

ព្រោះការយល់ឃើញថា គឺ ហេតុ ដែលប្រឡងដោយខ្លួន ព័ន្ធដែកនឹង
ខ្លួនព័ន្ធជា ដែលប្រឡងដោយខ្លួនផង វត្តផង ។ ធម៌ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ព័ន្ធដែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនាស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាស រឿងកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ចយ គឺ ខ្លួន ព
ក្តី ហេតុ ព័ន្ធដែកនឹងខ្លួន ដែលប្រឡងដោយខ្លួនផង វត្តផង
(ព័ន្ធដែក)នឹងខ្លួន ២ ផង ... ។

[៥៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ព័ន្ធដែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ រឿងកើតឡើង ព្រោះ
អធិបតិប្បច្ចយ (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ព លើក ។
ដោយការវិនាស ... (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ព លើក ។
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនាស ព័ន្ធដែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ (បានដល់ពាក្យ
បុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ១ លើក ។ ខ្លួនព័ន្ធជា ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ព័ន្ធដែកនឹងវត្ត ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ព័ន្ធដែកនឹងធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស

ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចុយា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុក្កំ ធម្មំ បច្ចុយា ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុក្កា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 វត្ថុ បច្ចុយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កា ខន្ធា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កំ ធម្មំ
 បច្ចុយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កា ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កា ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចុយា ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កា ខន្ធា បហាតត្វហេតុក្កា បច្ចុយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុក្កំ ធម្មំ បច្ចុយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 ក្កា ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុក្កា ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុ
 បច្ចុយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កា ខន្ធា បហាតត្វ
 បច្ចុយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពិន័យផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយភាវនា ពិន័យផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ
 ខន្ធានិច្ចាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពិន័យផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ក្តី ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពិន័យ
 ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធានិច្ចាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពិន័យផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មដ្ឋាន-
 រូប ពិន័យផ្អែកនឹងមហាកូតពិន័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនាក្តី ពិន័យផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
 ពិន័យផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ពិន័យផ្អែកនឹងមហាកូតពិន័យ ។

(៥៧) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា លេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មំ
 បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្ត-
 ឯកំ ខន្ធកា វត្តកា បច្ចយា តយោ ខន្ធន ទេ ខន្ធន
 ច ... ។ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា លេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មំ
 បច្ចយា លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា នស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធន ច បហាក្ខតេ ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកត្តា លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកត្តា ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កត្តា ច លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកត្តា ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា នស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកត្តា ឯកំ ខន្ធកា វត្តកា បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធន ទេ ខន្ធន ច ... នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកត្តា ខន្ធន ច បហាក្ខតេ ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៧) ឈិ វេលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធន ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្តផង (ពឹងផ្អែកនឹង) ខន្ធល ផង ... ។ ធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង បហាក្ខតាំងឡាយផង ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធន ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្តផង (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធល ផង ... ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង បហាក្ខតាំងឡាយផង ។

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវហេ

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវហេ

(៦០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នេវ ឧស្សនេន
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នម្មំ បច្ចយា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នម្មំ ឧប្បជ្ឈន្តិ អនិ-
 បតិប្បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ ខន្ធកា
 វត្តកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា តិណំ ។ ឧស្សនេន
 សទិសា ។ អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា ។

(៦១) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នម្មំ បច្ច-
 យា ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នម្មំ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 សហជានុប្បច្ចយា ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ឯកំ
 ខន្ធិ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ។ ឧស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកត្តិកេ នម្មំ បច្ចយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នម្មំ ឧប្បជ្ឈន្តិ សហជានុប្បច្ច-
 យា ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ខន្ធិ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ខន្ធិ បច្ច-
 យា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានត្វ
 រូបំ ។ ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ នម្មំ បច្ចយា
 ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច នេវ ឧស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ច នម្មំ . . .

(៦០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាង ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធិ ព្វ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធិ ខ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយការវាង វត្តកេ (បានដល់រាគ្យបុព្វាទិនិវិសដ្ឋនា)
 ព្វ លើក ។ (ព្រះនេះ) ប្រាកដស្មើដោយឧស្សនៈព្រះវិសេ ។ ព្រោះ
 អនន្តរាប្បច្ច័យ នឹងសមនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(៦១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
 ហជានុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធិ ព្វ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធិ ខ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយឧស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវាង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ឧស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជានុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មោហា
 ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធិ ដែល
 ប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវាង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា នយោ
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានន្ធា រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហាកតំ ឯកំ
ខន្ធិ បច្ចយា នយោ ខន្ធា មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
នន្ធា រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ... ។ ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ។ សន្និកំ ។ ភិណិ ។
នស្សនេន សទិសា ។

(៦២) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បន្ននិ សហជាតប្បច្ច-
យា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ
ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា នយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានន្ធា
រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហាកតំ ឧទ្ធច្ចសហាកតំ មោហំ បច្ចយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តរណោ ខន្ធា បច្ចយា វត្ត
វត្តំ បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ បហានត្វកំ បច្ចយា នយោ
បហានត្វកា អសញ្ញាសត្តានំ ចត្តាយននំ បច្ចយា បត្តុ-
វិញ្ញាណំ កាយាយននំ បច្ចយា ... វត្តំ បច្ចយា នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ខន្ធា ។
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ
ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

គី ខន្ធា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ពិនិវ្រ្តកនីនិ ខន្ធា ខ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធា ក្តី មោហាៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ពិនិ
វ្រ្តកនីនិ ខន្ធា ខ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា (ពិនិវ្រ្តក)នីនិ ខន្ធា ២ ... ។
ពិនិវ្រ្តកនីនិ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ។ សេចក្តី
បំប្រាញ ។ ពរៈ ៣ ។ (ពរៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនករៈវិវា ។

(៦២) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការនា ពិនិវ្រ្តកនីនិ ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការនា រើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ពិនិវ្រ្តកនីនិ ខន្ធា ខ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ពិនិវ្រ្តក
នីនិ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយខន្ធាៈ គេ ពិនិវ្រ្តក
នីនិ ពួកខន្ធា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធា ពិនិវ្រ្តកនីនិ គេ មហាក្នុង ៣
ពិនិវ្រ្តកនីនិ មហាក្នុង ១ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពិនិវ្រ្តកនីនិ ចក្ខុយន្តនៈ លេសពួក
អសញ្ញាសត្ត ពិនិវ្រ្តកនីនិ កាយាយន្តនៈ ... ពួកខន្ធា ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ពិនិវ្រ្តកនីនិ
វត្ត ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពិនិវ្រ្តកនីនិ ធមិ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា

ឧប្បដ្ឋតិ សហាវាគប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចយា នស្សនេន
 បហានុហេតុកា ខន្ធា វិចិត្តិក្ខាសហាគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានុហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហានុហេតុកា ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវ-
 នាយ បហានុហេតុកា ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហាគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហានុហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នស្សនេន
 បហានុហេតុកោ ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានុហេតុកោ ច ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា
 នស្សនេន បហានុហេតុកា ខន្ធា មហាក្ខតេ
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហាគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋាននត្វ រូបំ វត្ថុំ
 បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហាគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានុហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហានុហេតុកោ ច នេវ នស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានុហេតុកោ ច ធម្មោ ...

ទើបកើតឡើង ព្រោះសហាវាគប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ គឺផ្នែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកន្ធម្ម គឺផ្នែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
 គឺផ្នែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា គឺផ្នែក
 ផ្នែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកន្ធម្ម គឺផ្នែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 ខន្ធច្នះ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី គឺផ្នែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ គឺផ្នែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប គឺផ្នែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកន្ធម្ម
 ក្តី ចិត្តសម្មដ្ឋានរូបក្តី គឺផ្នែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា
 ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខាក្តី មោហាក្តី គឺផ្នែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី គឺផ្នែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ...

វត្តំ បច្ចយា ភាវនាយ បហានត្វហេតុតោ ខន្ធ
មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទទ្ធចូសហ-
តតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្តស-
មុដ្ឋានន្ធ រូបំ វត្តំ បច្ចយា ទទ្ធចូសហតតា ខន្ធ ច
មោហា ច ។

(៦៣) នស្សនេន បហានត្វហេតុតោ នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុតោ នម្ហំ
បច្ចយា នស្សនេន បហានត្វហេតុតោ នម្ហោ ឧប្ប-
ជ្ជតំ សហជាតប្បច្ចយា នស្សនេន បហានត្វហេតុ-
តតំ ឯកំ ខន្ធន្ធ វត្តន្ធ បច្ចយា នយោ ខន្ធ វិចិ-
កិច្ចាសហតតំ ឯកំ ខន្ធន្ធ មោហាន្ធ បច្ចយា
នយោ ខន្ធ ។ នស្សនេន បហានត្វហេតុតោ នេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុតោ នម្ហំ
បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
តោ នម្ហោ ឧប្បជ្ជតំ សហជាតប្បច្ចយា នស្សនេន
បហានត្វហេតុតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ចាសហតតេ ខន្ធ ច មោហាន្ធ
បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ចាសហតតេ ខន្ធ
ច វត្តន្ធ បច្ចយា វិចិកិច្ចាសហតតោ មោហា ។

ពួកខ្លះ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ត ចិត្ត-
សមុដ្ឋាន ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្កត ពួកសម្បយុត្តកខ្លះក៏ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នប្បក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហា ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធចូ ពួកខ្លះ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធចូក៏ មោហាក៏ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ត ។

(៦៣) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះសហជាតប្បច្ចយ គឺ ខន្ធន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្តផង ខន្ធន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហាផង ។ ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាត-
ប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្កតផង ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហាផង មោហា ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិច្ចា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង វត្តផង ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិពេ បច្ចយវាពេ

នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិពេ លេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិពេ ធម្មំ បច្ចយា នស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកត្តិពេ ច លេវ នស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិពេ ធម្មំ ឧប្បន្នន្តិ
 សហជាតប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិ ឯតំ
 ខន្ធកា វត្តកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទេ ខន្ធា . .
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិពេ ខន្ធា ច បហាតត្វ
 ធម្មំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឯតំ
 ខន្ធកា មោហកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នកា រូបំ ទេ ខន្ធា . . . វិចិត្តិញ្ញាសហគតំ ឯតំ
 ខន្ធកា វត្តកា បច្ចយា តយោ ខន្ធា មោហា ច ទេ
 ខន្ធា ច វត្តកា បច្ចយា ទេ ខន្ធា មោហា ច ។

(៦៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិពេ លេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិពេ ធម្មំ
 បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តិពេ ធម្មំ ឧប្ប-
 ន្នតិ សហជាតប្បច្ចយា តិណិ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិពេ បច្ចយវាពេ

ធម្មំ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា គឺ ពឹងផ្អែកនឹងធម្ម
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ។ ព្រោះ
 សហជាតប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធា ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈផង វត្តផង ខន្ធា . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប គឺ
 ផ្អែកនឹងត្រកខន្ធា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហា-
 ក្ខតផង ខន្ធា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធា ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហាផង ខន្ធា . . . ខន្ធា ក្តី មោហា ក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង វត្តផង ខន្ធា ក្តី
 មោហា ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធា ផង វត្តផង ។

(៦៤) ធម្មំ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម្មំ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះសហជាតប្បច្ចយ (បុរេផលតាក្សប្បច្ចានិនិវាសន្តនា) ព លើក ។

(២៥) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ មត្តា-
មត្តាប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា
បុរោជានប្បច្ចយា អាសវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចា-
កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វេទ្ទិយប្បច្ចយា ឈា-
នប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្មយុត្តប្បច្ចយា ... ។

(២៦) ... វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធ ។ បេ ។ ខន្ធា វន្តំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ ខន្ធ បច្ចយា
មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ មោហោ វន្តំ វិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធ វិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ...

(២៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អត្តាមត្តាប្បច្ច័យ ខិស្សយប្បច្ច័យ ទបខិស្សយប្បច្ច័យ បុរោជានប្បច្ច័យ
អាសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ វេទ្ទិយ-
ប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្មយុត្តប្បច្ច័យ ... ។

(២៨) ... គឺ ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ។ បេ ។ តួក
ខន្ធ (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងតួកខន្ធ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (ពឹងផ្អែកនឹង)តួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មោហាក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងតួក
ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា មោហា (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (ពឹងផ្អែក)នឹងតួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា
ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

ឧស្សនេន បហានត្វហេតុក្កិកេ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 ត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ខន្ធ ២ ។ បេ ។ តួកខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងតួកខន្ធ ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី តឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ខន្ធ ២ ... តួកខន្ធក្តី មោហៈ
 ក្តី (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹង
 ផ្អែកនឹងតួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(២៧) ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កិកេ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កិកេ ធម្មោ ... តិណិ ។
 ឧស្សនេន សទិសា ។

(២៨) នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុក្កិកេ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុក្កិកេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កិកេ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 ត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ខន្ធ ២ ... តួកខន្ធ (តឹងផ្អែក)
 នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងតួកខន្ធ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ...

ឧស្សនេន បហានត្វហេតុក្កិកេ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 ត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ខន្ធ ២ ។ បេ ។ តួកខន្ធ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងតួកខន្ធ ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី តឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ខន្ធ ២ ... តួកខន្ធក្តី មោហៈ
 ក្តី (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹង
 ផ្អែកនឹងតួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

(២៧) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា តឹងផ្អែកនឹង
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ... (បានផលវាក្យបុព្វា
 នឹងវស្សនា) ៣ លើក ។ (ករៈនេះ) ដូចគ្នានឹងឧស្សនេនវារេ ។

(២៨) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា តឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា រើបកើតឡើង ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ខន្ធ ២ ... តួកខន្ធ (តឹងផ្អែក)
 នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងតួកខន្ធ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ចា ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមដ្ឋកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចសមាគតំ មោហំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 មោហំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា បដិសន្ធិកុណោ ទន្ទេ បច្ចយា
 វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា ទន្ទា ទន្ទា វត្ថុ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្ថុ
 ទន្ទេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា
 តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ទន្ទេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ...
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 នត្វហេតុកោ ទន្ទា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញា-
 សមាគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកោ ទន្ទា វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហា-
 នត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវ-
 នាយ បហានត្វហេតុកោ ទន្ទា វត្ថុំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសមាគតំ មោហំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកោ ទន្ទា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមដ្ឋកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានេ តំនិផ្អែកនីនិមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទទួច្ចៈ (តំនិ
 ផ្អែក)នីនិមោហាៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ វត្ថុ តំនិផ្អែកនីនិពួកខន្ធ កុដ
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ តំនិផ្អែកនីនិវត្ថុ ពួកខន្ធ (តំនិផ្អែក)នីនិវត្ថុ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ វត្ថុ (តំនិផ្អែក)នីនិពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ
 មហាក្ខត ៣ តំនិផ្អែកនីនិមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានេ តំនិផ្អែកនីនិ
 ពួកមហាក្ខត កដត្តារូប នីនិទេហតារូប (តំនិផ្អែក)នីនិពួកខន្ធ ព្រោះ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តំនិ
 ផ្អែកនីនិធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា ... ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តំនិផ្អែកនីនិវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ តំនិផ្អែកនីនិមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា (រូបំ
 ផ្អែក)នីនិវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយភាវនា តំនិផ្អែកនីនិធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា តំនិផ្អែកនីនិវត្ថុ (តំនិផ្អែក)នីនិ
 វត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ តំនិផ្អែកនីនិមោហាៈ
 ដែលច្រឡំដោយទទួច្ចៈ (តំនិផ្អែក)នីនិវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។

ទស្សនេន បហានត្វហេតុក្កំពេ បច្ចុយវេ

ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កំ
 ធម្មំ បច្ចុយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុក្កំ ច
 ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កំ ច
 ធម្មា ... វត្ថុំ បច្ចុយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុក្កំ
 ទទ្ធា បហានត្វហេតុក្កំ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទទ្ធា
 វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទទ្ធា វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហនតំ មោហំ បច្ចុយា
 សម្មយុត្តកា ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទទ្ធា វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ មោហំ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចុយា វិចិត្តិញ្ញាសហនតា ទទ្ធា
 ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ ទេវំ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កំ ធម្មំ បច្ចុយា
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កំ ច ទេវំ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កំ ច ធម្មា ... វត្ថុំ
 បច្ចុយា ភាវនាយ ។ បេ ។ ទស្សនេន សទិសំ ។

(៦៧) ទស្សនេន បហានត្វហេតុក្កំ ទេវំ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កំ ធម្មំ
 បច្ចុយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុក្កំ ធម្មា ...

ទស្សនេន បហានត្វហេតុក្កំ បច្ចុយវេ

ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនិច្ឆ័យ តឹងផ្អែកនឹង
 ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវិនិច្ឆ័យ តឹងផ្អែកនឹង ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹងភូមិហាក្នុង ភ្នំកខន្ធ
 តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប តឹងផ្អែកនឹង
 ភ្នំកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ភ្នំកខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
 តឹងផ្អែកនឹងមោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ភ្នំកខន្ធ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ
 ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (តឹងផ្អែក)នឹងមោហា ព្រោះវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយ ភ្នំកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា មោហាក្តី តឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ (តឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។ ធមិ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយការវិនិច្ឆ័យ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវិនិច្ឆ័យ តឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនិច្ឆ័យ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បេ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនៈវេទ ។

(៦៧) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ តឹងផ្អែកនឹង
 ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈធមិ ធមិ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនិច្ឆ័យ ...

នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធភ្នា
 វត្ថុត្ថា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...
 វត្ថុ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកំច្នាសហនតំ ឯកំ ខន្ធភ្នា
 មោហាត្ថា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... វត្ថុ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
 កោ ធម្មា ... នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ខន្ធធ្វេ
 ច បហានត្វ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធធ្វេ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកំច្នាសហនតេ ខន្ធធ្វេ ច មោ-
 ហាត្ថា បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធធ្វេ ច មោហាត្ថា
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចីកំច្នាសហនតេ ខន្ធធ្វេ ច វត្ថុត្ថា
 បច្ចយា វិចីកំច្នាសហនតោ មោហោ វត្ថុ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ។ នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច
 ធម្មា ... នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធភ្នា វត្ថុត្ថា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...

គី ខន្ធភ្នា ព័ន្ធវត្ថុកំ ខន្ធភ្នា ខន្ធភ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 វត្ថុផង ខន្ធភ្នា... (ព័ន្ធវត្ថុ) ខន្ធវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ខន្ធភ្នា ព័ន្ធវត្ថុ
 វត្ថុកំ ខន្ធភ្នា ដែលច្រឡំដោយវិចីកំច្នាផង មោហាផង ខន្ធភ្នា ...
 (ព័ន្ធវត្ថុ) ខន្ធវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ព័ន្ធវត្ថុកំ ធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប ព័ន្ធវត្ថុកំ ព័ន្ធវត្ថុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 ព័ន្ធវត្ថុកំ ព័ន្ធវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប ព័ន្ធវត្ថុកំ ព័ន្ធវត្ថុ ដែលច្រឡំដោយវិចីកំច្នាផង មោហាផង
 (ព័ន្ធវត្ថុ) ព័ន្ធវត្ថុផង មោហាផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មោហា
 ដែលច្រឡំដោយវិចីកំច្នា ព័ន្ធវត្ថុកំ ព័ន្ធវត្ថុ ដែលច្រឡំដោយវិចីកំច្នា
 ផង វត្ថុផង (ព័ន្ធវត្ថុ) ខន្ធវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។ ព័ន្ធវត្ថុ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ព័ន្ធវត្ថុកំ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ខន្ធភ្នា ព័ន្ធវត្ថុកំ
 ខន្ធភ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធភ្នា ...

ទស្សនេន បហាគត្វហោតុក្កិកេ ខន្ធច ច មហាក្កៈត
ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វត្តំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិចិ-
កើត្តាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកា វត្តកា មោហាកា បច្ចយា
តាយា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធច ច ...
ខន្ធា វត្តំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធច
ច មោហាកា វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិចិកើត្តាសហគតំ
ឯកំ ខន្ធកា វត្តកា បច្ចយា តាយា ខន្ធា មោហា
ច ទ្វេ ខន្ធច ច ... វត្តំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។ ករ-
ហាយ ... តិណិ ។ ទស្សនេន សទិសា ។ ទស្ស-
នេន បហាគត្វហោតុក្កិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
គត្វហោតុក្កិកោ ធម្មោ ... អត្ថិប្បដ្ឋយា ធិត្ថិប្បដ្ឋយា
វិភត្តប្បដ្ឋយា អវិភត្តប្បដ្ឋយា ។

[៧០] ហោតុយា សត្តាស អារម្មណេ សត្តាស
អនិបតិយា សត្តាស អនន្តរេ សត្តាស សម-
នន្តរេ សត្តាស សហសេតេ សត្តាស អនាមរោ
សត្តាស ធិស្សនេយ សត្តាស ឧបធិស្សនេយ សត្តាស

ចិត្តសមុដ្ឋានកា តីនិវដ្តកន្តិកាខន្ធា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនេន ពួកមហាក្កៈគង ពួកខន្ធា (តីនិវដ្តក)ន្តិកា ព្រោះវិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានកា តីនិវដ្តកន្តិកាខន្ធា ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
ខន្ធាក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានកា (តីនិវដ្តក)ន្តិកាខន្ធា ដែលប្រឡំដោយ
វិចិកើត្តានិ វត្តនិ មោហាវនិ និទន្ធល ៦ ជន ... ពួកខន្ធា តីនិវដ្តកន្តិ-
កា ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានកា តីនិវដ្តកន្តិកាខន្ធាវនិ មោ-
ហាវនិ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធាក្កិ មោហាក្កិ តីនិវដ្តកន្តិកាខន្ធាខ
ដែលប្រឡំដោយវិចិកើត្តានិ វត្តនិ ... និទន្ធល ៦ ជន ... តីនិវដ្តក
ន្តិកា ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ដោយភាវនា ... (មានដល់តាម
ប្បដ្ឋានិវិសដ្ឋតា) ៣ លើក ។ (ព្រះវាំងនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សន-
ករៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនេ តីនិវដ្តកន្តិ-
កា ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនេ ... ព្រោះអត្ថិប្បដ្ឋយ
នត្ថិប្បដ្ឋយ វិភត្តប្បដ្ឋយ និងអវិភត្តប្បដ្ឋយ ។

[៧០] ក្កិហោតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១៧ ក្កិអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ១៧ ក្កិអនិបតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១៧ ក្កិអនន្តរេប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ១៧ ក្កិសមនន្តរេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១៧ ក្កិសហសេតេប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ១៧ ក្កិអនាមរោប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១៧ ក្កិនិស្ស-
យប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១៧ ក្កិឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១៧

អំណាចដ៏អនុលោមក្តីរបស់

បុរេជានិមិត្ត សត្តរស អាស្រវនេ សត្តរស កម្មេ សត្តរស
វិបាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តរស ក្រិយេ សត្តរស
ឈានេ សត្តរស មត្តេ សត្តរស សម្បយុត្តេ សត្ត-
រស វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា សត្តរស នត្តិយា
សត្តរស វិនិច្ឆេ សត្តរស អវិច្ឆេ សត្តរស ។ ឯវំ
គណេត្តំ ។

អនុលោម ។

(៧០) ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា

លេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ
ខន្ធេ បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។

(៧២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា

លេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ . . ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បច្ចយា ឧទ្ធច្ចស-
ហគតោ មោហោ ។

អំណាចដ៏អនុលោមក្តីរបស់

ក្នុងបុរេជានិមិត្ត មានព្រះ ១៧ ក្នុងការស្រវនេប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានព្រះ ១ ក្នុង
អាហារប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងក្រិយប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងមត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងអត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ក្នុងវិនិច្ឆប្បច្ច័យ
មានព្រះ ១៧ ក្នុងអវិច្ឆប្បច្ច័យ មានព្រះ ១៧ ។ បណ្ឌិត ត្រូវរាប់
យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧១) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ព័ន្ធដ្នែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហា ដែល
ច្រឡំដោយវិចីកិច្ឆា ព័ន្ធដ្នែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិច្ឆា ។

(៧២) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ព័ន្ធដ្នែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា . . . គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ព័ន្ធដ្នែកនឹងពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

ទស្សនៈ បរិយាយសុត្តនិកៃ បច្ឆវគ្គ

[៧៣] ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្ថុ-
ហេតុតំ ធម្មំ បច្ឆយា ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្ថុហេតុតោ ធម្មោ... អហេតុតំ ទេវំ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហានត្ថុហេតុតំ វិសំ ធម្មំ
បច្ឆយា តេយា ទដ្ឋា ចិត្តសមុត្តានេត្យ រូបំ អហេ-
តុតប្បនិសង្កិត្តោលោ... ។ បរិបុណ្ណំ ។ បត្តាយ-
តេ បច្ឆយា បត្តិវិញ្ញាណំ កាយាយតេ បច្ឆយា
កាយវិញ្ញាណំ វង្គំ បច្ឆយា អហេតុតោ ទេវំ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហានត្ថុហេតុតោ ទដ្ឋា វង្គំ បច្ឆយា
វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ទុទ្ធច្ធសហតតោ មោហោ ។

[៧៤] ទស្សនេន បហានត្ថុហេតុតេវំ ទេវំ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្ថុហេតុតេវំ ធម្មំ
បច្ឆយា ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្ថុ-
ហេតុតោ ធម្មោ... វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ទដ្ឋា ប-
វត្តេវំ បច្ឆយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ មោហោ ។

[៧៥] ភាវនាយ បហានត្ថុហេតុតេវំ ទេវំ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្ថុហេតុតេវំ ធម្មំ
បច្ឆយា ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
នត្ថុហេតុតោ ធម្មោ ទុប្បន្និតំ អហេតុប្បច្ឆយា

ទស្សនៈ បរិយាយសុត្តនិកៃ បច្ឆវគ្គ

[៧៦] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិបាក តឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិបាក... គឺ ទទ្ធករ ក្តី ចិត្តសមុត្តា-
រូបក្តី តឹងផ្អែកនឹងទទ្ធករ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិបាក ជាអហេតុកៈ ក្នុងអហេតុ-
កម្មជិស្ឋិកុណៈ... ។ បរិបុណ្ណំ ។ បត្តិវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹង
ចតុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពួកទទ្ធករ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិបាក ជា
អហេតុកៈ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំ
ដោយទទ្ធករ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៧៧] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិបាក តឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិបាកផង... គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា តឹងផ្អែក
នឹងពួកទទ្ធករ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង វត្ថុផង ។

[៧៨] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិបាក តឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិបាកផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវិបាកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះមានហេតុប្បច្ឆយា

ឧទ្ធច្ចុសហតតេ ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុសហតតោ មោហោ ។

[៧៦] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទេវំ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អាវម្ពណាប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៧] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៨] ទេវំ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទេវំ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ទេវំ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ទេវំ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា តតតត្តា រូបំ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ ឯតំ មហាក្ខនំ ... ពាហិវំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

គី មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈផង វត្ថុផង ។

[៧៦] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនាមាម្មណប្បជ្ជួយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

[៧៧] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ។

[៧៨] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា កដក្ខារូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ មហាក្ខត ១ ... ពាហិវំ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្ត ... ។

(៧៧) នស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កិរោ លេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កិរោ ធម្មំ
បច្ចុយវោ លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុក្កិរោ ធម្មោ ... នស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កិរោ
ខន្ធទេ ច មហាក្ករេត ច បច្ចុយវោ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ
វិចិត្តិញ្ញាសហករេត ខន្ធទេ ច មោហាញ បច្ចុយវោ
ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៨) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កិរោ លេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កិរោ ធម្មំ
បច្ចុយវោ លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
ក្កិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណាប្បច្ចុយវោ ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុក្កិរោ ខន្ធទេ ច មហាក្ករេត ច បច្ចុយវោ
ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចុសហករេត ខន្ធទេ ច មោហាញ
បច្ចុយវោ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(៧៩) នស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កិរោ ធម្មំ បច្ចុ-
យវោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ន អធិបតិប្បច្ចុយវោ ។ សហជាតសនិសំ ។ ន អនន្ត-
រាប្បច្ចុយវោ ន សមនន្តរាប្បច្ចុយវោ ន អត្តាមាប្បច្ចុយវោ

(៧៧) ធម្មំ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវាផង ... គឺ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្ករេតផង ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប
ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហៈផង ។

(៧៨) ធម្មំ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះន អារម្មណាប្បច្ចុយវោ គឺ ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា
ផង ពួកមហាក្ករេតផង ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំ ដោយឧទ្ធច្ចុផង មោហៈផង ។

(៧៩) ធម្មំ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះន អធិបតិប្បច្ចុយវោ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ចុយវោ
ដែរ ។ ព្រោះន អនន្តរាប្បច្ចុយវោ ន សមនន្តរាប្បច្ចុយវោ ន អត្តាមាប្បច្ចុយវោ

នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជានប្បច្ចយា ។ បនិច្ច-
វារេ បច្ចនិយសនិសំ ។ តេរស បញ្ញា និដ្ឋានំ ។
នបច្ឆាជានប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។

(៨២) នស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នកម្មប្បច្ចយា នស្សនេន បហានត្វហេតុកេ ខន្ធ
បច្ចយា នស្សនេន បហានត្វហេតុកា ចេតនា ។

(៨៣) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្ម-
ប្បច្ចយា ភាវនាយ បហានត្វហេតុកេ ខន្ធ បច្ចយា
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកា ចេតនា ។

(៨៤) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកេ ខន្ធ
បច្ចយា នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកា ចេតនា ពាហិវំ ... ភាហារសម្មដ្ឋានំ ...
ឧតុសម្មដ្ឋានំ ... វត្ថុំ បច្ចយា នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកា ចេតនា ។

នឧបនិស្សយប្បច្ចយ ននិបុរេជានប្បច្ចយ ។ (នាស្សនេ) ដុច្ឆន្តា
ននិបច្ចនិយៈ ក្នុងបនិច្ចវារេវ ។ បញ្ញាខេត្ត មិនៈជ្រុងន្តាខេ ។
ព្រោះនបច្ឆាជានប្បច្ចយ ននិបអាសេវនប្បច្ចយ ។

(៨២) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពិនិវដ្តក
នឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពិនិ
វដ្តកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(៨៣) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ពិនិវដ្តកនឹង
ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
កម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ពិនិវដ្តក
នឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ។

(៨៤) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការនា ពិនិវដ្តកនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ
គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការនា ពិនិវដ្តកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ពាហិវំ ... ភាហារស-
ម្មដ្ឋានំ ... ឧតុសម្មដ្ឋានំ ... ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ពិនិវដ្តកនឹងវត្ថុ ។

លេវ នស្សនេស ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កិញ ធម្មំ
 បច្ចយា នស្សនេស បហានត្វហេតុក្កិញ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នកម្មប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នស្សនេស បហានត្វ-
 ហេតុក្កិញ ចេតនា វិចិត្តិញសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ចេតនា ។ លេវ នស្សនេស ន ភាវ-
 នាយ បហានត្វហេតុក្កិញ ធម្មំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុក្កិញ ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុក្កិញ ចេតនា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេស ព័ន្ធដ្នកនឹងធម៌ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនេស មិនត្រូវលះ ដោយការវា រើបើកើត
 ឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ឧស្សនេស ព័ន្ធដ្នកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តករចេតនា ព័ន្ធដ្នកនឹងមោហា
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា
 ព័ន្ធដ្នកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនេស មិនត្រូវលះ
 ដោយការវា ... គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា
 ព័ន្ធដ្នកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តករចេតនា ព័ន្ធដ្នកនឹងមោហា ដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ច ។

[៧៥] នស្សនេស បហានត្វហេតុក្កិញ លេវ
 នស្សនេស ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កិញ ធម្មំ
 បច្ចយា នស្សនេស បហានត្វហេតុក្កិញ ធម្មោ ...
 នស្សនេស បហានត្វហេតុក្កិញ ឧទ្ធច្ច ច វត្ថុញ បច្ច-
 យា នស្សនេស បហានត្វហេតុក្កិញ ចេតនា វិចិត្តិ-
 ញសហគតេ ឧទ្ធច្ច ច មោហញ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកា ចេតនា ។

[៧៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេស ព័ន្ធដ្នកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេស ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយឧស្សនេស មិនត្រូវលះ ដោយការវាផង ... គឺ ចេតនា
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេស ព័ន្ធដ្នកនឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនេស វត្ថុផង សម្បយុត្តករចេតនា ព័ន្ធដ្នក
 នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញផង មោហាផង ។

[៧៦] ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កិញ លេវ នស្ស-
 នេស ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កិញ ធម្មំ បច្ច-
 យា ភាវនាយ បហានត្វហេតុក្កិញ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

[៧៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ព័ន្ធដ្នកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយឧស្សនេស មិនត្រូវលះ ដោយការវាផង រើបើកើតឡើង

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

លក្ខណៈប្បច្ចយា ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធធ
ច វត្តត្វា បច្ចយា ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកា
ចេតនា ឧទ្ធច្ចុសហតេ ខន្ធធ មោហត្វា បច្ចយា
សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

[៨៧] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ នន្តំ បច្ច-
យា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ នេហ្ម ឧប្បដ្ឋតិ
នវិបាកប្បច្ចយា ។ បរិបុណ្ណំ ។ បដិសន្ធិំ នត្ថិ ។
... នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ ... ឧតុសម្ពដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសន្តានំ ... ។ ... នត្រ័យប្បច្ចយា ពា-
ហិរំ ... អាហារសម្ពដ្ឋានំ ... ឧតុសម្ពដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសន្តានំ មហាត្វេ បច្ចយា រូបជីវិត្រ័យំ ។
... នណាមប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
ខន្ធធំ ... ពាហិរំ ... អាហារសម្ពដ្ឋានំ ... ឧតុសម្ព-
ដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសន្តានំ ... ។ ... នមគ្គប្បច្ចយា
អហេតុកំ ឯកំ ... នសម្បយុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា ។ បដិច្ចវារប្បច្ចនិយេ នវិប្បយុត្តសនិសំ
និទ្ធានំ ។ ឯកានិស ។ លោនត្ថិប្បច្ចយា លោវិក-
តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវណា
ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវណាផង វត្តផង
សម្បយុត្តកចេតនា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុសផង
មោហៈផង ។

[៨៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ លើបេតិកភ្នំផង ព្រោះ
នវិបាកប្បច្ចយ ។ បរិបុណ្ណំ ។ បដិសន្ធិមិមាខនេ ។ ... ព្រោះ
នអាហារប្បច្ចយ ពាហិរំ ... ឧតុសម្ពដ្ឋានំ ... លេសពួកអសញ្ញា-
សត្វ ... ។ ... ព្រោះនត្រ័យប្បច្ចយ ពាហិរំ ... អាហារ-
សម្ពដ្ឋានំ ... ឧតុសម្ពដ្ឋានំ ... រូបជីវិត្រ័យ ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហា-
ត្វេ លេសពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ... ព្រោះនណាមប្បច្ចយ ខន្ធធ ខ
ដែលច្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរំ ... អាហារសម្ពដ្ឋានំ ...
ឧតុសម្ពដ្ឋានំ ... លេសពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ... ព្រោះ
នមគ្គប្បច្ចយ (ខន្ធធ) ខ ជាអហេតុកៈ ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ចយ
នឹងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។ ពាក្យនេះ មិនផ្សេងគ្នាទេ ដូចគ្នានឹងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយ ក្នុងបដិច្ចវារប្បច្ចនិយៈដែរ ។ មានវារៈ ១១ ។ ព្រោះ
នោនត្ថិប្បច្ចយ និងលោវិកតប្បច្ចយ ។

[៥៦] ឧបោធិយា មញ្ញ ឧអាវម្មណោ មញ្ញ
 ឧអធិបតិយា សត្តាស ឧអធិន្តរេ មញ្ញ ឧសម-
 ធិន្តរេ មញ្ញ ឧអញ្ញមញ្ញោ មញ្ញ ឧឧបដិស្សយេ មញ្ញ
 ឧបុរេវារេ ភោស ឧបច្ឆាជារេ សត្តាស ឧអាស-
 វារេ សត្តាស ឧកម្មេ សត្ត ឧវិហារេក សត្តាស
 ឧអាហារេ ឯតំ ឧស្រ្តិយេ ឯតំ ឧឈារេ ឯតំ
 ឧមត្ត ឯតំ ឧសម្បយុត្តេ មញ្ញ ឧវិច្ឆយុត្តេ ឯតា-
 ធស ឧបាធិយា មញ្ញ ឧោភោត មញ្ញ ។ ឯវិ-
 គណោតត្ថំ ។

បច្ចុប្បន្នៈ ។

[៥៧] ឧបោធិយា ឧអាវម្មណោ មញ្ញ ...
 ឧអធិបតិយា សត្តាស ឧអធិន្តរេ មញ្ញ ឧសម-
 ធិន្តរេ មញ្ញ ឧអញ្ញមញ្ញោ មញ្ញ ឧឧបដិស្សយេ មញ្ញ
 ឧបុរេវារេ ភោស ឧបច្ឆាជារេ សត្តាស ឧអា-
 សវារេ សត្តាស ឧកម្មេ សត្ត ឧវិហារេក សត្តាស

[៥៨] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុងនេការម្មណប្បច្ច័យ
 មានករៈ ៥ ក្នុងនេអធិបតិប្បច្ច័យ មានករៈ ១៧ ក្នុងនេអន្តរេប្បច្ច័យ
 មានករៈ ៥ ក្នុងនេសមន្តរេប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុងនេអញ្ញមញ្ញោប្បច្ច័យ
 មានករៈ ៥ ក្នុងនេឧបដិស្សយេប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុងនេបុរេ-
 វារេប្បច្ច័យ មានករៈ ១៣ ក្នុងនេបច្ឆាជារេប្បច្ច័យ មានករៈ ១៧ ក្នុង
 នេអាសវារេប្បច្ច័យ មានករៈ ១៧ ក្នុងនេកម្មប្បច្ច័យ មានករៈ ៧ ក្នុង
 នេវិហារេកប្បច្ច័យ មានករៈ ១៧ ក្នុងនេអាហារេប្បច្ច័យ មានករៈ ១ ក្នុង
 នេស្រ្តិយេប្បច្ច័យ មានករៈ ១ ក្នុងនេឈារេប្បច្ច័យ មានករៈ ១ ក្នុងនេ-
 មត្តប្បច្ច័យ មានករៈ ១ ក្នុងនេសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុងនេ-
 វិច្ឆយុត្តប្បច្ច័យ មានករៈ ១១ ក្នុងនេភោតិប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុង
 នេវិគណោតត្ថំប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្នៈ ។

[៥៩] ក្នុងនេការម្មណប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនេអធិបតិប្បច្ច័យ មានករៈ ១៧ ក្នុងនេអន្តរេប្បច្ច័យ មានករៈ ៥
 ក្នុងនេសមន្តរេប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុងនេអញ្ញមញ្ញោប្បច្ច័យ មានករៈ ៥
 ក្នុងនេឧបដិស្សយេប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុងនេបុរេវារេប្បច្ច័យ មានករៈ ១៣
 ក្នុងនេបច្ឆាជារេប្បច្ច័យ មានករៈ ១៧ ក្នុងនេអាសវារេប្បច្ច័យ មានករៈ
 ១៧ ក្នុងនេកម្មប្បច្ច័យ មានករៈ ៧ ក្នុងនេវិហារេកប្បច្ច័យ មានករៈ ១៧

ឧសម្បយុត្តេ បញ្ច ធិប្បយុត្តេ ឯកាធស លោធិ-
យា បញ្ច លោភិគតេ បញ្ច ។ ឯវិ គណោតត្ថំ ។

ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងធិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ១១
ក្នុងលោភិគតប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងលោភិគតប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បដ្ឋាយ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋាយ ។

(៧០) ឧបោតុប្បដ្ឋាយ អាម្មណោ បញ្ច ...

(៧០) ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ព្រោះខេហតុប្បដ្ឋាយ ...

អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហវេនេ បញ្ច
អន្តរមនោ បញ្ច ធិស្សយេ បញ្ច ធិមធិស្សយេ បញ្ច
បុរេវេនេ បញ្ច អាសេវេនេ បញ្ច តាម្ម បញ្ច វិចា-
តេ ឯតំ វាហារេ បញ្ច វ័ស្ស័យេ បញ្ច ឈានេ
បញ្ច បត្តេ បញ្ច សម្បយុត្តេ បញ្ច ធិប្បយុត្តេ បញ្ច
អត្ថិយា បញ្ច ធិត្ថិយា បញ្ច វិគតេ បញ្ច អវិគតេ
បញ្ច ។ ឯវិ គណោតត្ថំ ។

ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥
ក្នុងសហវេនប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងអន្តរមនោប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥
ក្នុងធិស្សយប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងធិមធិស្សយប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥
ក្នុងបុរេវេនប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងអាសេវេនប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥
ក្នុងតាម្មប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងវិចាតប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ១ ក្នុងអា-
ហារប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងវ័ស្ស័យប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងឈាន-
ប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងបត្តប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងធិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងធិត្ថិប្បដ្ឋាយ
មានព័រៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

បច្ចនិយានុលោម ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

បច្ចយវិពេ ធិត្ថិយោ ។

ចប់ បច្ចយវិពេ (តៃប៉ុល្លៃ) ។

ធិស្សយវិពេ បច្ចយវិពេសធិសោ ។

និស្សយព័រៈ ដូចគ្នានឹងបច្ចយព័រៈដែរ ។

សំសង្ហារា

[៧០] ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ហោ ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ហា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធេ សំសង្ហា ទ្វេ ខន្ធា ។

[៧២] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ហោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ហា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធេ សំសង្ហា ទ្វេ ខន្ធា ។

[៧៣] ទេវ ទស្សនេន ធម្មំ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ហោ ទេវ ទស្សនេន ធម្មំ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ទេវ ទស្សនេន ធម្មំ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ហា តយោ ខន្ធា បដិសន្ធិត្តណោ ... ។ ទេវ ទស្សនេន ធម្មំ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ហោ ទស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... វិចីកិញ្ញាសហគតំ មោហំ សំសង្ហា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ ទេវ ទស្សនេន ធម្មំ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ហោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឧទ្ធច្ចុសហគតំ មោហំ សំសង្ហា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

សំសង្ហារា

[៧១] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធត ច្រឡំនឹងខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធល ច្រឡំនឹងខន្ធល ។

[៧២] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ខន្ធត ច្រឡំនឹងខន្ធទ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ខន្ធល ច្រឡំនឹងខន្ធល ។

[៧៣] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ខន្ធត ច្រឡំនឹងខន្ធទ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ក្នុងបដិសន្ធិត្តណៈ ... ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... ត្អូកសម្បយុត្តកខន្ធច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ ត្អូកសម្បយុត្តកខន្ធច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយទទ្ធច្ចុ ។

អភិធម្មបំណី អនុលោមភិកាយុដ្ឋានំ

(៧៤) និស្សនេន បហានត្វហេតុកកត្តា លេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកត្តា ធម្មំ
សំសង្ខារំ និស្សនេន បហានត្វហេតុកកត្តា ធម្មោ ...
វិចីកិច្ចាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកា មោហត្វ សំសង្ខា
តយោ ខន្ធា ... ទ្វេ ខន្ធា ។

(៧៥) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកត្តា លេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកត្តា ធម្មំ សំ-
សង្ខារំ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកកត្តា ធម្មោ ...
ខន្ធកាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកា មោហត្វ សំសង្ខា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៧៦) និស្សនេន បហានត្វហេតុកកត្តា ធម្មំ សំ-
សង្ខារំ លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកកត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណាប្បច្ចយា និស្ស-
នេន បហានត្វហេតុកកត្តា ឯកំ ខន្ធកា សំសង្ខា តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ និស្សនេន បហានត្វហេតុកកត្តា
ធម្មំ សំសង្ខារំ លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកកត្តា ធម្មោ ... វិចីកិច្ចាសហគតេ
ខន្ធា សំសង្ខារំ វិចីកិច្ចាសហគតោ មោហា ។

អភិធម្មបំណី អនុលោមភិកាយុដ្ឋានំ

(៧៧) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធមិ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ
ខន្ធា ច្រឡំនឹងខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចីកិច្ចាផង មោហាផង ...
ខន្ធា ។

(៧៨) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធមិ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... ខន្ធា ច្រឡំ
នឹងខន្ធា ដែលច្រឡំដោយទស្សនៈផង មោហាផង ខន្ធា ... ។

(៧៩) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ច្រឡំនឹង
ខន្ធា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធា ... ។ ធមិ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ គឺ មោហា
ដែលច្រឡំដោយវិចីកិច្ចា ច្រឡំនឹងខន្ធា ដែលច្រឡំដោយវិចីកិច្ចា ។

ឧស្សរោម បរោតត្ថយោតុក្កិកេ សំសដ្ឋាន

នស្សនេន បហានត្ថយោតុក្កិកេ ធម្មំ សំសដ្ឋាន នស្ស-
នេន បហានត្ថយោតុក្កិកោ ច នេវ នស្សនេន ន
ការំនាយ បហានត្ថយោតុក្កិកោ ច ធម្មា ... វិច្ច-
ក៏ញាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋាន នយោ ខន្ធា
មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ ការំនាយ បហានត្ថ-
យោតុក្កិកេ ធម្មំ សំសដ្ឋាន ... តីណិ ។

(៧៧) នេវ នស្សនេន ន ការំនាយ បហានត្ថ-
យោតុក្កិកេ ធម្មំ សំសដ្ឋាន នេវ នស្សនេន ន ការ-
នាយ បហានត្ថយោតុក្កិកោ ធម្មា ... នេវ នស្ស-
នេន ន ការំនាយ បហានត្ថយោតុក្កិកេ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋាន នយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ សំសដ្ឋាន ទ្វេ
ខន្ធា បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ នេវ នស្សនេន ន
ការំនាយ បហានត្ថយោតុក្កិកេ ធម្មំ សំសដ្ឋាន នេវ
នស្សនេន ន ការំនាយ បហានត្ថយោតុក្កិកោ ធម្មា ...
វិច្ចក៏ញាសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋាន សម្បយុត្តកា
ខន្ធា ។ នេវ នស្សនេន ន ការំនាយ បហានត្ថ-
យោតុក្កិកេ ធម្មំ សំសដ្ឋាន ការំនាយ បហានត្ថយោតុ-
ក្កិកោ ធម្មា ... ខន្ធច្ចុសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋាន
សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

ឧស្សរោម បរោតត្ថយោតុក្កិកេ សំសដ្ឋាន

ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈក្តី រាបិ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាងក្តី ច្រឡំនឹងធមិ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ... គឺ ខន្ធ ពក្កិ មោហៈ
ក្តី ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិច្ចកិញ្ចា ខន្ធ ២ ... ។ ច្រឡំ
នឹងធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាង ... (បានដល់ពាក្យ
ប្តូរ និងវិសដ្ឋាន) ព លើក ។

(៧៧) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវាង ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវាង... គឺ ខន្ធ ព ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាង ខន្ធ ២
ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ក្នុងបដិសន្ធិក្កុណៈ ... ។ ធមិ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាង ច្រឡំនឹងធមិ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការ-
វាង ... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិច្ចកិញ្ចា ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាង ច្រឡំនឹង
ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវាង ... គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយខន្ធច្ចុ: ។

អភិធម្មបិដក អនុណេយ្យនិកាយបិដក

(៧៨) និស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តា ខេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មំ សំសដ្ឋោ និស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មោ ... វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធាត្ថ មោហត្ថ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច មោហត្ថ សំសដ្ឋា ។

(៧៩) កាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តា ខេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មំ សំសដ្ឋោ កាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណប្បច្ចយា ខន្ធាសហគតំ ឯកំ ខន្ធាត្ថ មោហត្ថ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៨០០) និស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មំ សំសដ្ឋោ និស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា និស្សនេន បហានត្វហេតុកត្តា ឯកំ ខន្ធា សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ កាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មំ សំសដ្ឋោ ... ឯកំ ។ ខេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មំ សំសដ្ឋោ ខេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហានត្វហេតុកត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ។

អភិធម្មបិដក អនុណេយ្យនិកាយបិដក

(៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... គឺ ខន្ធា ច្រឡំនឹងខន្ធា ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខាផង មោហៈផង ច្រឡំនឹងខន្ធា ២ ផង មោហៈផង ។

(៧៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះអាម្ពណប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ច្រឡំនឹងខន្ធា ១ ដែលច្រឡំដោយខន្ធា ២ ផង មោហៈផង ខន្ធា ... ។

(៨០០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ច្រឡំនឹងខន្ធា ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (ច្រឡំ)នឹងខន្ធា ២ ... ។ ... ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ... ខន្ធា ១ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ទើបកើតឡើង

អធិបតិប្បច្ចយា លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកំ ឯតំ ខន្ធំ សំសង្ការោ តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធេ ... អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា ។

(១០០) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ការោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជនំ សហជានប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា និស្ស-
យេប្បច្ចយា ឧបនិស្សយេប្បច្ចយា បុរេជានប្បច្ចយា
អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា រា-
ហារាប្បច្ចយា វគ្គិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មន្ត-
ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្តិ-
ប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា វិភត្តប្បច្ចយា អវិភត្តប្បច្ចយា ។

(១០២) ហេតុយា សត្តំ អារម្មណេ ឯកានិស
អធិបតិយា តិណំ អនន្តរេ ឯកានិស សមនន្តរេ
ឯកានិស សហជានេ ឯកានិស អញ្ញាមញ្ញ
ឯកានិស និស្សយេ ឯកានិស ឧបនិស្សយេ ឯកា-
និស បុរេជានេ ឯកានិស អាសេវនេ ឯកានិស
កម្មេ ឯកានិស វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ឯកា-
និស វគ្គិយេ ឯកានិស ឈានេ ឯកានិស

ព្រោះអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធភ ច្រឡំនឹងខន្ធទ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ខន្ធល ... ព្រោះ
អនន្តរាប្បច្ចយ និងសមនន្តរាប្បច្ចយ ។

(១០១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបតែកឡើង ព្រោះស-
ហោតប្បច្ចយ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយ និងស្សយប្បច្ចយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយ
បុរេជានប្បច្ចយ អាសេវនប្បច្ចយ កម្មប្បច្ចយ វិចារកប្បច្ចយ អាហា-
រាប្បច្ចយ វគ្គិយប្បច្ចយ ឈានប្បច្ចយ មន្តប្បច្ចយ សម្បយុត្តប្បច្ចយ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយ អត្តិប្បច្ចយ នត្តិប្បច្ចយ វិភត្តប្បច្ចយ និងអវិភត្តប្បច្ចយ ។

(១០២) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពីរ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ
មានពីរ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានពីរ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ចយ មាន
ពីរ ១១ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ចយ មានពីរ ១១ ក្នុងសហជានប្បច្ចយ
មានពីរ ១១ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយ មានពីរ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ចយ មាន
ពីរ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ចយ មានពីរ ១១ ក្នុងបុរេជានប្បច្ចយ
មានពីរ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ចយ មានពីរ ១១ ក្នុងកម្មប្បច្ចយ មាន
ពីរ ១១ ក្នុងវិចារកប្បច្ចយ មានពីរ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ចយ មានពីរ ១១
ក្នុងវគ្គិយប្បច្ចយ មានពីរ ១១ ក្នុងឈានប្បច្ចយ មានពីរ ១១

មន្តោ ឯកានិស សម្បយុត្តោ ឯកានិស វិប្បយុត្តោ
ឯកានិស អត្ថិយា ឯកានិស នត្ថិយា ឯកានិស វិគ-
តោ ឯកានិស អវិគតោ ឯកានិស ។ ឯវំ គណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(១០៣) និស្សនេន បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខា ទេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
តោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហ-
ករោ ខន្ធសំសង្ខា វិចិត្តិក្ខាសហករោ មោហោ ។

(១០៤) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សង្ខា ទេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
តោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហ-
ករោ ខន្ធសំសង្ខា ឧទ្ធច្ចសហករោ មោហោ ។

(១០៥) ទេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ខា ទេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុតោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ ទេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធសំសង្ខា តយោ ខន្ធទ្វេ
ខន្ធសំសង្ខា ទ្វេ ខន្ធា អហេតុកប្បជិសន្តិក្ខ-
ណោ ... ។

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនត្ថិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(១០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ រើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហា ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ។

(១០៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា រើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហា ដែលច្រឡំ
ដោយទទួច្ចៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្ចៈ ។

(១០៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា រើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ២ ក្នុងអហេតុកប្បជិសន្តិក្ខណៈ ... ។

[១០៦] ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ ...

នអធិបតិប្បច្ចយា ។ សហជាតសទិសំ ។ ឧបុរេជាតប្បច្ចយា នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា សត្ត ។ នវិចារកប្បច្ចយា នណានប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

[១០៧] នហេតុយា ភីណិ នអធិបតិយា ឯកាននស ឧបុរេជាតេ ឯកាននស ឧបច្ឆាជាតេ ឯកាននស

នអាសេវនេ ឯកាននស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ ឯកាននស នណានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកាននស ។ ឯវំ កណោតត្វំ ។

បច្ចុទ្ទេយំ ។

[១០៨] នហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា សត្ត ...

ឧបុរេជាតេ សត្ត នបច្ឆាជាតេ សត្ត នអាសេវនេ សត្ត នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្ត នវិប្បយុត្តេ សត្ត ។ ឯវំ កណោតត្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចុទ្ទេយំ ។

[១០៦] នីតិធមិ ដែលមានហេតុក្រុមលះ ដោយឧស្សនេ ...

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ ។ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ចយដែរ ។ ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ចយ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយ នអាសេវនប្បច្ចយ និងនកម្មប្បច្ចយ បានដល់វារៈ ៧ ។ ព្រោះនវិចារកប្បច្ចយ នណានប្បច្ចយ នមគ្គប្បច្ចយ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។

[១០៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ចយ

មានវារៈ ១១ ក្នុងឧបុរេជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ចយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិចារកប្បច្ចយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនណានប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទេយៈ ។

[១០៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ ...

ក្នុងនឧបុរេជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិចារកប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុទ្ទេយៈ ។

[១០៧] ធម្មត្ថប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ . . .

អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ សហជានេ តីណិ
អភាមតោ តីណិ ធិស្សយេ តីណិ ឧបធិស្សយេ
តីណិ បុរេជានេ តីណិ អាសវនេ តីណិ កកម្ម
តីណិ វិហារេ ឯកំ អាហារេ តីណិ វត្តិយេ
តីណិ ឈានេ តីណិ មត្តេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណិ
វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា តីណិ ធាតុយា តីណិ
វិនេតេ តីណិ អវិកេតេ តីណិ ។ ឯវំ គុណេតត្ថំ ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តកំពេ សំសង្ការសង្ខេសោ ។

បញ្ញាវិវា

[១០៨] ធិស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធិស្ស

ធិស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធិស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ធិស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ។ បេ ។

[១០៧] ក្នុងការប្បណប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ព្រោះមហេតុប្បដ្ឋយ . . .

ក្នុងអនន្តរេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងសមនន្តរេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣
ក្នុងសហជានេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងអភាមតាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣
ក្នុងធិស្សយេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងឧបធិស្សយេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣
ក្នុងបុរេជានេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងអាសវនេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣
ក្នុងកកម្មប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវិហារេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១ ក្នុង
ហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវត្តិយេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងឈា-
នប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងមត្តេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ២ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងអត្តិប្ប-
ដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងធាតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវិនេតេប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ៣ ក្នុងអវិកេតេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរក
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

សម្បយុត្តកំពេ ដូចគ្នានឹងសំសង្ការសង្ខេសោ ។

បញ្ញាវិវៈ

[១១០] ធិស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ចយ ខែធិស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ជាបច្ចយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(១០១) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១០២) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេន រូបានំ
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ភាវនាយ ... តិណិ
។ បេ ។ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ ... ឯតំ ។

(១០៣) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិត្តិច្ឆាសហា-
កោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(១០១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(១០២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ដោយការវិនា ... បាទដល់វារៈ ៣ ។ បេ ។
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា (ដែលមានហេតុ)មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ... បាទដល់វារៈ ១ ។

(១០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្តិច្ឆា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៤) ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ
មោហោ សម្បយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

(១១៥) ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វិចិត្តិក្ខាសហ-
កតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានក្ខ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(១១៦) ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ទេវំ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧទ្ធច្ចសហក-
តោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានក្ខ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(១១៤) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការនា ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

(១១៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការនាផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្តិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋាន
ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

(១១៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនាផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋាន
ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

(១១៧) ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ប្រាសាទ

ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ប្រាសាទ ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ កតំ អស្សនេតិ អភិទទ្ទតិ តំ អារត្ត ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ កតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ អស្សនេតិ អភិទទ្ទតិ តំ អារត្ត ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ កតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា អារត្ត វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ទោមទស្សំ អារត្ត ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ។

(១១៨) ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ប្រាសាទ

ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ប្រាសាទ កាលំ ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អរិយា ទស្សនា បរិយាយព្រះគ្រឹះ បរិយាយ តិលេសេ

(១១៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ

នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពន្លឺ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពន្លឺ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាព្ធផ្លូវពន្លឺនោះ រើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ទោមទស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះវិដ្ឋិ ពន្លឺ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាព្ធផ្លូវវិដ្ឋិនោះ រើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ទោមទស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា ប្រាព្ធផ្លូវវិចិត្តិច្ឆា រើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ទោមទស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទោមទស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាព្ធផ្លូវទោមទស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ រើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិច្ឆា កើតឡើង ។

(១១៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌

ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណាភ្នកតិលេស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដែលលះបង់ហើយ ខ្សែភ្នកតិលេស

បច្ចុវេត្តន្តិ វិក្កត្តិភេតេ ... បុត្រោ ។ មេ ។ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ ... ចេតោបរិយញ្ញាណោ ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុត្រោនិវាសា-
 នុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាគម្មបកញ្ញាណាស្ស អនាគ-
 ត៍សញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជោយ មោហស្ស ច អាម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១១៩) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច លេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 ... ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធ អាវត្ត
 វិចិត្តិញ្ញាសហតតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

(១២០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ វាគំ
 អស្សនេនិ អភិទទ្ធតិ តំ អាវត្ត ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ វគោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ

ដែលសង្កេតសង្កឹមហើយ ... ក្នុងកាលបុរ ។ មេ ។ (វិហារលោក)
 ខ្ញុំវត្តខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ ជា
 ទុក្ខ មិនបែនខ្លួន ... ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ក្នុងខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ ខែការពិចារណា ខ្ញុំចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ បុត្រោនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាគម្មបកញ្ញាណ អនាគត៍-
 សញ្ញាណ និវមោហៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១១៩) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធមិ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ...
 គឺ ក្នុងខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាណ មោហៈក្តី ប្រាវត្តខ្ញុំវត្តខន្ធ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ។

(១២០) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
 នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ (បុគ្គល) ក្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពតៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយការវិនា ពតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
 ប្រាវត្ត ខ្ញុំវត្តខន្ធ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង រោម-
 នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា កើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ

អាវុត្ត ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កំ
 នោមនស្សំ អាវុត្ត ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២១) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កស្ស ធម្មស្ស . . . ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុក្កំ ភតំ អស្សនេតិ អភិទទ្ធកិ
 តំ អាវុត្ត នស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កោ ពកោ
 ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិកិច្ចា ឧប្បជ្ជតិ នស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុក្កំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ
 អាវុត្ត និដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិកិច្ចា ឧប្បជ្ជតិ នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ភាវនាយ
 បហាតត្វហេតុក្កំ នោមនស្សំ អាវុត្ត នស្សនេន
 បហាតត្វហេតុក្កំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ វិចិកិច្ចា ឧប្បជ្ជតិ ។

(១២២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កោ ធម្មោ
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កស្ស
 ធម្មស្ស . . . អវិយា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កំ
 បហិធំ កិលេសំ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតកិលេសំ . . .

ប្រាត្នន្តវឌ្ឍច្ចៈ វេបកើតឡើង វោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយការវា កើតឡើង វោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវា ប្រាត្នន្តវោមនស្ស ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវា វេបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ។

(១២១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ
 វៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ . . . គឺ (បុគ្គល)
 ក្រេតកា វិកលយ វិចារកតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា
 កតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ប្រាត្នន្តវាគរនោះ
 វេបកើតឡើង វិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិកិច្ចា កើតឡើង វោមនស្ស ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ កើតឡើង វិដ្ឋិ ប្រាត្នន្តវឌ្ឍច្ចៈ
 វេបកើតឡើង វិចិកិច្ចា កើតឡើង វោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយឧស្សនៈ កើតឡើង វោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយឧស្សនៈ ប្រាត្នន្តវោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ការវា វេបកើតឡើង វិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិកិច្ចា កើតឡើង ។

(១២២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា
 ជាបច្ច័យ វៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវា . . . គឺ ពួកប្រាណិយបុគ្គល
 ពិចារណា ទ្វេតិលេស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការ-
 វា ដែលលះចំហើយ ទ្វេតិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បុត្រេ សមុទាទិណ្ណោ . . . ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
តេ ខន្ធ អនិច្ចតោ . . . ចេតោបរិយញ្ញាលោន ភាវ-
នាយ បហានត្វហេតុតា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញា-
ណស្ស បុត្រេនិវសានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថា កម្ម-
បកញ្ញាលាស្ស អនាគតំសញ្ញាលាស្ស ភាវន្តនាយ
មោហាស្ស ច អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១២៣) ភាវនាយ បហានត្វហេតុតោ ធម្មោ
នស្សនេន បហានត្វហេតុតស្ស ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុតស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុតេ ខន្ធ អារត្ត វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធ ច
មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១២៤) ភាវនាយ បហានត្វហេតុតោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហានត្វហេតុតស្ស ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុតស្ស ច ធម្មស្ស . . .
ភាវនាយ បហានត្វហេតុតេ ខន្ធ អារត្ត ឧទ្ធច្ច-
សហគតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

ភពិលប្បិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(ត្នូកភិលេស) ដែលធ្លាប់សម្សៀតហើយ ក្នុងកាលបុរុស . . . ត្នូកខន្ធ វែវរ
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាមិនទៀង . . . ត្នូកខន្ធ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ជាបច្ច័យ
នៃការវិនាណេន ខ្សែចេតោបរិយញ្ញាណ បុរោខិវសានុស្សតិញ្ញាណ
យថាកម្មបកញ្ញាណ អនាគតំសញ្ញាណ និនមោហា ដោយអារម្មណ-
ប្បច្ច័យ ។

(១២៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយការប្ប-
ណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលប្រឡំដោយវិចីកិញ្ញាត្តិ មោហាភ្នំ
ប្រារត្ន ខ្សែខន្ធានិទ្ធាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា
ទើបកើតឡើង ។

(១២៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ច្នៈភ្នំ មោហាភ្នំ ប្រារត្ន ខ្សែខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ។

(១២៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ នម្មោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ នានំ នត្វា ... ។ វិគ្គារេតត្វំ និស្សនត្តិក-
សនិសំ ។ ... ភាវនាយ មោហស្ស ច ការម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១២៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាត-
ត្វហេតុកោ នម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ការម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ នត្វា ... ។
យថា និស្សនត្តិកំ ។

(១២៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ នម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ការម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ នត្វា ... ។
យថា និស្សនត្តិកំ ។

(១២៨) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ នម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស ... ចត្តំ ការត្ត វិចិត្តិច្ឆាសហ-
គតា ខត្តា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ សោតំ... វត្តំ ...

(១២៥) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការប្រណិប្បដ័យ គឺ
(បុគ្គល) ឲ្យបាន ... ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនភ្នែកៈ
ដែលបច្ច័យ គប្បីឲ្យពិស្តារ ។ ... ជាបច្ច័យ នៃការពិបារណា
ផង នៃមោហៈផង ដោយការប្រណិប្បដ័យ ។

(១២៦) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយការប្រណិប្បដ័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យបាន ... ។ ដូច
ទស្សនភ្នែកៈ ។

(១២៧) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយការប្រណិប្បដ័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យបាន ... ។
ដូចទស្សនភ្នែកៈ ។

(១២៨) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនាផង ... គឺ ខន្ធវាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆាភ្នែក
មោហៈភ្នែក ប្រាជ្ញា ខ្ញុំវិចិត្ត ចើបកើតឡើង ខ្ញុំវិសាគៈ ... ខ្ញុំវិគ្គុ ...

ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ខន្ធ អាភិវិចីតិក្ខាសហគតា ខន្ធ ច មោហោ
ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១២៩) ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ នឃ្មេ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នឃ្មេស្ស អាម្ពណប្បត្ថយេន បច្ចយោ ពត្ថុំ . . .
វត្ថុំ . . . ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ខន្ធ អាភិវិចីតិក្ខាសហគតា ខន្ធ ច មោហោ
ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣០) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នឃ្មេ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស នឃ្មេស្ស . . . វិចី-
តិក្ខាសហគតោ ខន្ធ ច មោហោ អាភិវិចីតិក្ខា
បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច នឃ្មេ

ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិច្ចាភិ មោហាភិ ប្រាវត្ត ខ្ញុំខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការនា រើបកើតឡើង ។

(១២៩) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនាផង ដោយការម្ពណប្បត្ថយ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧប្បជ្ឈន្តិ មោហាភិ ប្រាវត្ត ខ្ញុំចក្ក . . . ខ្ញុំ
វត្ថុ . . . ខ្ញុំខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការនា រើបកើតឡើង ។

(១៣០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវត្ត ខ្ញុំ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិច្ចាផង មោហាផង រើបកើត
ឡើង ។

(១៣១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា

ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិត្តិញ្ញាសហា-
តតេ ខន្ធេ ច មោហត្វ អាវត្ត ទេវេ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា ច មោហោ
ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវេ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទេវេ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស...
វិចិត្តិញ្ញាសហាតតេ ខន្ធេ ច មោហត្វ អាវត្ត វិចិត្តិ-
ញ្ញាសហាតតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវេ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស... ឧទ្ធច្ចុ-
សហាតតេ ខន្ធេ ច មោហត្វ អាវត្ត ទស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ខន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវេ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ក្តី មោហៈក្តី ប្រាវត្ត នូវខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង
មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង...
គឺ ខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា មោហៈក្តី ប្រាវត្ត
នូវខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

(១៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ... គឺ ខន្ធចាំ-
ន់ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាវត្ត នូវខន្ធចាំ-
ន់ឡាយ ដែលច្រឡំដោយទន្ធច្នៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

(១៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា

ធម្មា ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុស្ម ធម្មស្ស ...
ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធិ ច មោហញ អារត្ត ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកា ខន្ធិ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៥) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នៅ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
នៅ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុស្ម
ធម្មស្ស ... ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធិ ច មោហញ អារ-
ត្ត នៅ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកា
ខន្ធិ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៦) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នៅ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
នស្សនេន បហានត្វហេតុកុស្ម ច នៅ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុស្ម ច ធម្មស្ស ...
ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធិ ច មោហញ អារត្ត វិចីកិច្ចា-
សហគតា ខន្ធិ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(១៣៧) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នៅ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុស្ម ច នៅ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុស្ម ច ធម្មស្ស ...

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា . . . គឺ ខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហះផង រើបកើតឡើង ។

(១៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការនា . . . គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា មោហះក្តី ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហះផង រើបកើតឡើង ។

(១៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង . . .
គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិច្ចា មោហះក្តី ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហះផង រើបកើតឡើង ។

(១៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាផង ដែលមាន
ហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង . . .

ឧទ្ធច្ចុសហតតេ ខន្ធល ធមោហេតុ អារត្ត ឧទ្ធច្ចុ-
សហតតា ខន្ធល ធមោហោ ធម ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

[១៣៨] ទស្សនេម បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេម បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ទស្សនត្តិកសទិសំ ។
ទស បញ្ញា ។

[១៣៩] ទស្សនេម បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេម បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ទស្សនេម បហាតត្វ-
ហេតុកា ខន្ធល បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទស្សនេម បហា-
តត្វហេតុកាធំ ខន្ធល អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤០] ទស្សនេម បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេម ទ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
វិចិត្តិក្ខាសហតតា ខន្ធល បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោ-
ហស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេម បហា-
តត្វហេតុកា ខន្ធល វុដ្ឋានស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

តិ ខន្ធលខ្សោយ ដែលប្រឡំដោយទទ្ធច្ចុក្តិ មោហៈក្តិ ប្រាព្វ
នូវខន្ធលខ្សោយ ដែលប្រឡំដោយទទ្ធច្ចុផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

[១៣៨] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈវិដេវ ។ ប្រសា ១០ យ៉ាង ។

[១៣៩] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធលខ្សោយ មុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធលខ្សោយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ ។

[១៤០] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធលខ្សោយមុន ។ ដែលប្រឡំដោយ
វិចិត្តិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ ខន្ធលខ្សោយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ
(ការចេញ) ដោយអនន្តាប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មវិថេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៤១) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មេ ធម្មេនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរ ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិញ្ញាសហា គតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិត្តិញ្ញាសហាគតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច អនន្តរ ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(១៤២) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មេ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរ ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោធំ ខន្ធាធំ អនន្តរ ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(១៤៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មេ លេវ ធម្មេនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . បុរិមា បុរិមា ឧត្តត្ថសហាគតា ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អនន្តរ ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា វដ្ឋានស្ស អនន្តរ ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មវិថេ អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៤១) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា បច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ អនន្តរប្បដ្ឋយ័ គឺ ខន្ធាតាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ជា បច្ច័យ នៃខន្ធាតាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយ័ ។

(១៤២) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយ័ គឺ ខន្ធាតាំងឡាយមុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាតាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយ័ ។

(១៤៣) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ ខន្ធាតាំងឡាយមុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧត្តត្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយ័ ខន្ធាតាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃវដ្ឋានៈ ដោយ អនន្តរប្បដ្ឋយ័ ។

(១៤៤) ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកា ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស ច ទេវេ ទស្សនេន ន
ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ... បុរិ-
មា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ
ឧទ្ធច្ចសហគតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច អនន្តរប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ។

(១៤៥) ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
ហេតុកា ធម្មោ ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិចិត្តិញ្ញា-
សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ បដ្ឋិមស្ស
បដ្ឋិមស្ស វិចិត្តិញ្ញាសហគតស្ស ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស
មោហស្ស អនន្តរប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា
ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកា
ខន្ធា បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្ថហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វោទា-
នស្ស ។ សន្តិភំ ។ ជិរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស ទេវ-
សញ្ញានាសញ្ញាយតធំ វេលសមាបន្តិយា អនន្តរប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ។

(១៤៦) ឈិ វេលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
ខែធមិ វេលហោហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង វេលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនាផង ... គឺ ខន្ធ
តាំងឡាយ មុនៗ វេលច្រឡំដោយខន្ធច្នះ ជាបច្ច័យ ខែខន្ធតាំងឡាយ
ក្រោយៗ វេលច្រឡំដោយខន្ធច្នះផង មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៤៧) ឈិ វេលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ ខែធមិ វេលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... គឺ មោហៈមុនៗ វេលច្រឡំ
ដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយខន្ធច្នះ ជាបច្ច័យ ខែមោហៈក្រោយៗ វេល
ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយខន្ធច្នះ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធតាំង-
ឡាយមុនៗ វេលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ ខែខន្ធតាំងឡាយក្រោយៗ វេលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយអនន្តរប្ប-
ច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) ខែតោត្រកុ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) ខែ
វោទានៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ (របស់
ព្រះភិយបុគ្គល) កាលចេញ អំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ ខែវេលសមាបត្តិ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៤៦] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុ-
 កស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតោ មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតាធំ ទន្ធាធំ អនន្តរច្បន្ធយេន បច្ឆយោ អាវដ្ឋនា
 ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកតាធំ ទន្ធាធំ អនន្តរច្បន្ធយេន បច្ឆយោ ។

[១៤៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ ទុទ្ធិទ្ធិសហកតោ មោហោ
 បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទុទ្ធិទ្ធិសហកតាធំ ទន្ធាធំ អនន្ត-
 រច្បន្ធយេន បច្ឆយោ អាវដ្ឋនា ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកតាធំ ទន្ធាធំ អនន្តរច្បន្ធយេន បច្ឆយោ ។

[១៤៨] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ វិចិត្តិក្ខាសហកតោ
 មោហោ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិត្តិក្ខាសហកតាធំ

[១៤៦] ធមិ វេលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ វេលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ... គឺ មោហៈ មុនៗ វេលាច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ជាបច្ច័យ
 នៃទន្ធាធំឡាយ ក្រោយៗ វេលាច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ដោយអនន្ត-
 រច្បន្ធយេន អាវដ្ឋនៈ (ការពិចារណា) ជាបច្ច័យ នៃទន្ធាធំឡាយ វេលា
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរច្បន្ធយេន ។

[១៤៧] ធមិ វេលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ វេលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវា ... គឺ មោហៈ មុនៗ វេលាច្រឡំដោយទន្ធាធំ ជា
 បច្ច័យ នៃទន្ធាធំឡាយ ក្រោយៗ វេលាច្រឡំដោយទន្ធាធំ ដោយ
 អនន្តរច្បន្ធយេន អាវដ្ឋនៈ ជាបច្ច័យ នៃទន្ធាធំឡាយ វេលាមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយការវា ដោយអនន្តរច្បន្ធយេន ។

[១៤៨] ធមិ វេលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ វេលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង វេលាមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវាផង ... គឺ មោហៈ មុនៗ វេលាច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា
 ជាបច្ច័យ នៃទន្ធាធំឡាយ ក្រោយៗ វេលាច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខាផង

ទន្ទាន់ មោហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
ភាវជ្ឈនា វិចីកិត្តាសហគតានំ ទន្ទានំ មោហស្ស ច
អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(១៤៧) នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច
នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច
ធម្មស្ស ... បុរិមោ បុរិមោ ទុទ្ធច្ឆសហគតោ មោហោ
បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទុទ្ធច្ឆសហគតានំ ទន្ទានំ មោ-
ហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ភាវជ្ឈនា ទុទ្ធច្ឆ-
សហគតានំ ទន្ទានំ មោហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន
បច្ឆយោ ។

(១៤៨) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នៅ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆ-
យេន បច្ឆយោ បុរិមោ បុរិមោ វិចីកិត្តាសហគតា
ទន្ទា ច មោហោ ច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចីកិត្តា-
សហគតានំ ទន្ទានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(១៤៩) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច នៅ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ

មោហាផង ដោយអនន្តរវ្យច្ឆយេន ភាវជ្ឈនៈ ជាបច្ច័យ វៃខន្ធានំឡាយ
ដែលច្រឡំដោយវិចីកិត្តាផង មោហាផង ដោយអនន្តរវ្យច្ឆយេន ។

(១៤៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ វៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនាផង ... គឺ មោហាមុន ។ ដែលច្រឡំដោយទុទ្ធច្ឆៈ ជា
បច្ច័យ វៃខន្ធានំឡាយក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយទុទ្ធច្ឆៈផង មោហា-
ផង ដោយអនន្តរវ្យច្ឆយេន ភាវជ្ឈនៈ ជាបច្ច័យ វៃខន្ធានំឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយទុទ្ធច្ឆៈផង មោហាផង ដោយអនន្តរវ្យច្ឆយេន ។

(១៤៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី
ជាបច្ច័យ វៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
អនន្តរវ្យច្ឆយេន គឺ ខន្ធានំឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិត្តាក្តី
មោហាក្តី ជាបច្ច័យ វៃខន្ធានំឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយ
វិចីកិត្តា ដោយអនន្តរវ្យច្ឆយេន ។

(១៤៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកុកស្ស
 ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ទន្ធា
 ច មោហោ ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ទន្ធា ច
 មោហោ ច វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(១៥២) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេនា ច ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេនា ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកុកស្ស ច ទេវ ទស្សនេន
 ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកុកស្ស ច ធម្មស្ស ...
 បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ទន្ធា ច មោហោ
 ច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតាធំ ទន្ធាធំ
 មោហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(១៥៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេនា ច ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេនា ច ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆ-
 យេន បច្ឆយោ តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសំ ភមធំ ។

(១៥៤) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេនា ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកុកស្ស ធម្មស្ស សម-
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ អនន្តរសទិសំ ។

(ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា ... គឺ ខន្ធានិច្ចាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្តិញ្ញាត្តិ មោហៈក្តិ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន ខន្ធានិច្ចាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាត្តិ មោហៈក្តិ ជា
 បច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ដោយអនន្តរវ្យច្ឆយេន ។

(១៥២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តិ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តិ (ជា
 បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ...
 គឺ ខន្ធានិច្ចាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាត្តិ មោហៈក្តិ ជា
 បច្ច័យ នៃខន្ធានិច្ចាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាត្តិ
 មោហៈផង ដោយអនន្តរវ្យច្ឆយេន ។

(១៥៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តិ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តិ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយអនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន (បានដល់វាក្យបុព្វានិវិសជ្ជនា) ពុលើក ។ ដំណើរ
 (នេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយទស្សនៈដែរ ។

(១៥៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយសមនន្តរ-
 វ្យច្ឆយេន ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរវ្យច្ឆយេនដែរ ។

សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ច-
វារេ សហជាតសទិសំ ។ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ចវារេ អញ្ញមញ្ញសទិសំ ។
និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សង្ខតំ ។ បដ្ឋយវារេ
និស្សយវារសទិសំ ។ វិសុំ យដនា នត្តិ ។

[១៥៥] នស្សនេន បហាតត្ថហេតុក្កំរោ នម្មោ
នស្សនេន បហាតត្ថហេតុក្កំរោ នម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត-
រូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្ស-
យោ នស្សនេន បហាតត្ថហេតុក្កំរោ វាគំ ឧបនិស្ស-
យោ ចាលំ ហនតិ ... សង្ខំ ភិទ្ធាតិ នស្សនេន
បហាតត្ថហេតុក្កំរោ នោសំ ... មោហំ ... ទិដ្ឋិ ...
បត្តនំ ឧបនិស្សយោ ចាលំ ហនតិ ... សង្ខំ ភិទ្ធាតិ
នស្សនេន បហាតត្ថហេតុក្កំរោ វាគោ ... នោសោ
មោហោ ទិដ្ឋិ ... បត្តនា នស្សនេន បហាតត្ថហេតុ-
ក្កំរោ វាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

ជាបច្ច័យ វោយសហជាតប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ (ពាក្យនេះ)
ប្រាកដស្មើ វោយសហជាតប្បដ្ឋយ ក្នុងបដិច្ចវារេវ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដ
ស្មើដោយអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ ក្នុងបដិច្ចវារេវ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
និស្សយប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយ
និស្សយវារេ ក្នុងបច្ច័យវារេវ ។ កំណផ្សេងគ្នា (វិនិច្ឆ័យនោះ)
មិនមានទេ ។

[១៥៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
វិនិច្ឆ័យ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បដ្ឋយ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកក្ខប-
និស្សយ ។ បកក្ខបនិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យខ្ញុំវាគៈ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃ
ខ្ញុំវាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... ខ្ញុំវាគៈ
... ខ្ញុំវាគៈ ... អាស្រ័យខ្ញុំវាគៈ ហើយសម្លាប់សត្វ ...
បំបែកសង្ឃ វាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...
ពោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ និង
សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយ ។

(១៥៦) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ទម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន កាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បត្ថយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បកត្តូបនិស្សយោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ កតំ ឧបនិស្សយ នានំ
 ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកំ នោសំ ... មោហំ ... ទិដ្ឋិ ... បត្តនំ
 ឧបនិស្សយ នានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ កតោ ... បត្តនា
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយោ មោហស្ស ច
 ឧបនិស្សយប្បត្ថយេន បច្ចយោ ។

(១៥៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ទម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន កាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បត្ថយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្តូបនិស្សយោ ។ បកត្តូបនិស្សយោ ទស្សនេន
 បហាតត្វហេតុកោ កតោ ... នោសោ មោហា
 ទិដ្ឋិ ... បត្តនា វិចីកិញ្ញាសហាតតានំ ខន្ធានំ មោ-
 ហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បត្ថយេន បច្ចយោ ។

(១៥៨) អំ វិលេហេហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ វិលេហេហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 កាវនា វិលេហេហេតុត្រូវលះ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបក-
 ត្តូបនិស្សយ ។ បកត្តូបនិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យទ្វារកៈ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ វិលេហេហេតុត្រូវលះ ហើយទ្វារទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង ប្តូរទោសៈ វិលេហេហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ...
 ខ្លាំងមាហា... ប្តូរទិដ្ឋិ... អាស្រ័យទ្វារសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយទ្វារ
 ទាន... ប្តូរទោសៈ ឲ្យកើតឡើង កៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ វិលេហេហេតុត្រូវលះ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា
 កាយិកស្ស កាយិកស្ស ផលសមាបត្តិ និងមោហា ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បត្ថយ ។

(១៥៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយកាវនាផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បត្ថយ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តូបនិស្សយ ។
 បកត្តូបនិស្សយ គឺ កៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ...
 ទោសៈ មោហា ទិដ្ឋិ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញាផង នៃមោហាផង ដោយឧបនិស្សយប្បត្ថយ ។

[១៥៨] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុតោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត-
រូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្ស-
យោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុតោ ពតោ ... ទោ-
សោ មោហោ មាដោ ... បត្តនា ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកស្ស ភកស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មាដស្ស
បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៩] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុតោ ធម្មោ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្ត-
បនិស្សយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ពកំ
ឧបនិស្សយ ចាណំ ហនតិ ... សង្ឃំ កិណ្ឌតិ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ...
មាដំ ... បត្តនំ ឧបនិស្សយ ចាណំ ហនតិ
... សង្ឃំ កិណ្ឌតិ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុតោ
ពតោ ... បត្តនា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ភកស្ស ទោសស្ស មោហស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ

[១៦០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្សោយនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។
បកត្តបនិស្ស័យ គឺ ពនៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ...
ទោសៈ មោហៈ មាដៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃពនៈ
ទោសៈ មោហៈ មាដៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយភាវនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តប-
និស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល កាស្រ័យ ខ្សែពនៈ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ហើយសម្លាប់សត្វ ... បំបែក
សង្ឃ ខ្សែពនៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ... ខ្សែ
មោហៈ ... ខ្សែពនៈ ... កាស្រ័យ ខ្សែសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយ
សម្លាប់សត្វ ... បំបែកសង្ឃ ពនៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃពនៈ ទោសៈ មោហៈ
និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សកកណ្ណោ ធញ្ញ-
រកោ បរកណ្ណោ ធញ្ញរកស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សកបរិក្កហោ ធញ្ញរកោ បរបរិក្កហោ ធញ្ញ-
រកស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦០) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរ-
បទិស្សយោ បកត្ថបទិស្សយោ ។ បកត្ថបទិស្សយោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ រកំ ឧបទិស្សយ ធានំ
ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ ទោសំ ... មោហំ ... មាណំ ... បត្តនំ
ឧបទិស្សយ ធានំ ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ រកោ ... បត្តនា
សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា រោហស្ស ច
ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦១) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...

ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយេន ធញ្ញរកៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃ
ធញ្ញរកៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ធញ្ញរកៈ
ក្នុងការហ្នឹងហែងរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃធញ្ញរកៈ ក្នុងការហ្នឹងហែង
របស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបទិស្សយ និងបក-
ត្ថបទិស្សយ ។ បកត្ថបទិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យខ្សែរកៈ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ហើយឱ្យបាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ
ឱ្យកើតឡើង ខ្លួនវាសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ...
ខ្លួនវាមាហៈ ... ខ្លួនវាមានៈ ... អាស្រ័យខ្លួនវាសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឱ្យ
បាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឱ្យកើតឡើង រកៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយភាវនា ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសព្វ បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ...

បកក្ខបនិស្សយោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កិកា
រាតោ ... បត្តនា វិចិត្តិញ្ញាសហគតានំ ខន្ធានំ មោ-
ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៦២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កិកា ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កិកស្ស ច ទេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កិកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
ក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុក្កិកា រាតោ ... បត្តនា ឧត្តន្ធសហគតានំ
ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៦៣] ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុក្កិកា ធម្មោ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុក្កិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ អាម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ សន្ធិំ ឧប-
និស្សយ ទានំ ទេតិ ... សទាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកេន សុខំ កាយិកេន ទុក្ខំ
ឧត្តំ គោជនំ សេនាសនំ ... មោហំ ឧបនិស្សយ

បកក្ខបនិស្សយ គឺ រាតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ...
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
ជន មោហាជន ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ។

[១៦៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាជន ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាជន ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកក្ខបនិស្សយ ។
បកក្ខបនិស្សយ គឺ រាតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ...
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧត្តន្ធា-
ជន នៃមោហាជន ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ។

[១៦៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកក្ខបនិស្សយ ។
បកក្ខបនិស្សយ គឺ បុគ្គល ពាស្រ័យទូរស្សន្ទ ហើយឲ្យទាន ...
ញ៉ាំងសហបក្កិ ឲ្យកិកាឡើង ខ្ញុំសីល ... ខ្ញុំបុញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកុក្ក រដ្ឋិ គោជន សេនាសនៈ ... ពាស្រ័យទូរមោហា

នាង ទេតិ ... សន្ធា ... មោហោ សង្ហាយ ផល-
សមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៦២) នេវ ទស្សនេន ន កាវចាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណ្ណ-
បនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ សន្ធិំ ឧបនិស្សាយ ... ទិដ្ឋិ
កណ្ណានិ សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
ទុក្ខំ សេនាសនំ ... មោហំ ឧបនិស្សាយ ចាលំ
ហានតិ ... សន្ធិំ កិទ្ធាតិ សន្ធា ... សេនាសនំ ...
មោហោ ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស វាសស្ស
បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦២) នេវ ទស្សនេន ន កាវចាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ កាវចាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណ្ណ-
បនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ សន្ធិំ ឧបនិស្សាយ ... មាង
ជម្រេតិ មោហំ ឧបនិស្សាយ ... មាង ជម្រេតិ

ហើយទ្យោន ... សន្ធា ... មោហា ជាបច្ច័យ នៃសន្ធា នៃ
ផលសមាបត្តិ និងមោហា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦២) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្តងរួមមិនស្បើយ
អនន្ត្របនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ ។ បកត្តបនិស្សយ គឺ បុគ្គល
ពាស្រ័យទូរសន្ធា ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ ទូរសីលំ ... ទូរវិញ្ញា ទូរ
កាយិកសុខ ទូរកាយិកទុក្ខ ទូរសេនាសនៈ ... ពាស្រ័យទូរមោហា
ហើយសម្លាប់សត្វ ... ចំបែកសន្តិ សន្ធា ... សេនាសនៈ ...
និងមោហា ជាបច្ច័យ នៃវាចៈ ពិចារណៈ ពិចារណៈ ពិចារណៈ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦២) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្តងរួមមិនស្បើយ
អនន្ត្របនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ ។ បកត្តបនិស្សយ គឺ បុគ្គល
ពាស្រ័យសន្ធា ... កម្លាំងមានៈ ពាស្រ័យមោហា... កម្លាំងមានៈ

សទ្ធា ... សេនាសនំ ... ខេរិមោហា ច ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ភកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៦] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកស្ស ច ខេរិមោហា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បក-
ក្ខបនិស្សយោ សទ្ធា ... បញ្ញា កាយិកំ សុខំ
កាយិកំ មុត្តំ រសេនាសនំ ... ខេរិមោហា ច វិចិ-
តិច្ឆាសហគនាមំ ទន្ធនំ រោហាស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៧] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកស្ស ច ខេរិមោហា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។
បកក្ខបនិស្សយោ សទ្ធា ... សេនាសនំ ...

សទ្ធា ... សេនាសនៈ ... ខិរិមោហា ជាបច្ច័យ ខៃរកៈ ខិរិ
សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

[១៦៦] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ឧស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវាផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ
ខិនបកក្ខបនិស្សយ ។ បកក្ខបនិស្សយ គឺ សទ្ធា ... បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកមុត្ត រសេនាសនៈ ... ខិរិមោហា ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធ
ពាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ឆាផង ខៃរោហាផង ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦៧] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវាផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ
ខិនបកក្ខបនិស្សយ ។ បកក្ខបនិស្សយ គឺ សទ្ធា ... សេនាសនៈ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

មោហោ ច ឧទ្ធច្ចុស្សហាគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស
ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៤) នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
នស្សនេន ន កាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ចម្មា
នស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ចម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ត-
បនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ វិចិត្តិញ្ញាសហ-
គតា ខន្ធា ច មោហោ ច នស្សនេន បហានត្វ-
ហេតុកស្ស វកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៦៥) នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច នេវ
នស្សនេន ន កាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច ចម្មា
នេវ នស្សនេន ន កាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
ចម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ
វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច សន្ធាយ
បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

និវមោហាៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំខ្សោយ ដែលច្រឡំដោយខន្ធាៈផង
នៃមោហាៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាងក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ ។
បកត្តបនិស្សយ គឺ ខន្ធានំខ្សោយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាត្តិ មោហាៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ, នៃវកៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាងក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវាង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និង
បកត្តបនិស្សយ ។ បកត្តបនិស្សយ គឺ ខន្ធានំខ្សោយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្តិញ្ញាត្តិ មោហាៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសន្ធា បញ្ញា ពាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិផង នៃមោហាៈផង ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ។

[១៧០] និស្សនេន បរោតត្វហេតុកោ ច លេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បរោតត្វហេតុកោ ច និស្សា
 និស្សនេន បរោតត្វហេតុកស្ស ច លេវ និស្សនេន
 ន ភាវនាយ បរោតត្វហេតុកស្ស ច និស្សនេន ឧប-
 ដិស្សយប្បត្វយេន បត្វយោ អនន្តរូបដិស្សយោ បក-
 ត្វបដិស្សយោ ។ បកត្វបដិស្សយោ វិចិត្តិញ្ញាសហ-
 គតា ខន្ធា ច លោហោ ច វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ខន្ធា ខន្ធា
 លោហស្ស ច ឧបដិស្សយប្បត្វយេន បត្វយោ ។

[១៧១] ភាវនាយ បរោតត្វហេតុកោ ច លេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បរោតត្វហេតុកោ ច និស្សា
 និស្សនេន បរោតត្វហេតុកស្ស និស្សនេន ឧបដិស្ស-
 យប្បត្វយេន បត្វយោ អនន្តរូបដិស្សយោ បកត្វប-
 ដិស្សយោ ។ បកត្វបដិស្សយោ ឧន្ធវសហគតា
 ខន្ធា ច លោហោ ច និស្សនេន បរោតត្វហេតុ-
 កស្ស វាគស្ស បត្វនាយ ឧបដិស្សយប្បត្វយេន
 បត្វយោ ។

[១៧២] ភាវនាយ បរោតត្វហេតុកោ ច លេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បរោតត្វហេតុកោ ច និស្សា

[១៧០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជា
 បច្ច័យ ខែធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្វបនិស្សយ ។
 បកត្វបនិស្សយ គឺ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា មោហា-
 ក្តី ជាបច្ច័យ ខែខន្ធាន័ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង ខែមោហា-
 ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
 ខែធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្វបនិស្សយ ។ បកត្វបនិស្សយ
 គឺ ខន្ធាន័ឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចិត្តិ មោហា ក្តី ជាបច្ច័យ
 ខែវាគៈ ខែសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយេ
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វបនិស្សយោ ។
បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស
ភកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយេប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៣) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកា ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកា ច ធម្មនេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយេប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច សត្វាយ ដលសសាមត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយេប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៤) ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកា ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកា ច ធម្មនេវ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកស្ស ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយ
ឧបនិស្សយេប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយេ និងបកត្វបនិស្សយេ ។
បកត្វបនិស្សយេ គឺ ខន្ធានិស្សយេ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចត្តិ មោហា
ត្តិ ជាបច្ច័យ ខៃភកៈ ខៃសេចក្តីប្រាជ្ញា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយេប្បច្ច័យ ។

(១៧៥) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជា
បច្ច័យ ខៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ បិកត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយេប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយេ
និងបកត្វបនិស្សយេ ។ បកត្វបនិស្សយេ គឺ ខន្ធានិស្សយេ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចត្តិ មោហាត្តិ ជាបច្ច័យ ខៃសុខា ខៃផលសមាបត្តិផល
ខៃមោហាផល ដោយឧបនិស្សយេប្បច្ច័យ ។

(១៧៦) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
ខៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផល ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផល ...

ឧទ្ធច្ចុសហតតា ខន្ធា ច មោហោ ច វិចិត្តិញ្ញាសហ-
តតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៥] ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ច លេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ ច នម្មា
ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស ច លេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស ច នម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
ត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចុសហតតា
ខន្ធា ច មោហោ ច ឧទ្ធច្ចុសហតតានំ ខន្ធានំ មោ-
ហស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថហេតុកោ នម្មា លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្ថហេតុកស្ស នម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អាម្ពណបុរេជាតំ វត្តបុរេជាតំ ។ អាម្ព-
ណបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ សោតំ
... វត្តំ អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ និព្វេន ចក្កុយា
រូបំ ... និព្វាយ សោតនាគុយា ... រូបាយតំ

គី ខន្ធានំឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុក្កិ មោហក្កិ ជាបច្ច័យ ៃន
ខន្ធានំឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញាផង ៃនមោហាផង ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៥] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាភិ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាភិ ជា
បច្ច័យ ៃនធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានដល់អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ ។
បកត្តបនិស្សយ គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុក្កិ មោហក្កិ
ជាបច្ច័យ ៃនខន្ធានំឡាយ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុផង ៃនមោហា
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៦] ធមិ ដែលមានហេតុប៉ុន្តែត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ប៉ុន-
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ ៃនធមិ ដែលមានហេតុប៉ុន្តែត្រូវលះ
ដោយឧស្សនៈ ប៉ុន្តែត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
ដល់ការម្ពណបុរេជាត និងវត្តបុរេជាត ។ ការម្ពណបុរេជាត គឺ
បុគ្គល ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំវត្ត ថាមិនទៀង ... ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំ
សោតៈ ... ខ្ញុំវត្ត ថាមិនទៀង ... ខ្ញុំរូប ដោយចក្កុប្បដា
ទិព្វ ... ដោយទិព្វសោតនាគុ ... រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈនាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ធចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយ-
តនំ ... កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ទេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកានំ ទទ្ធានំ
មោហស្ស ច បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ធចយោ ។

(១៧៧) ទេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាន-
ត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស
នម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ធចយោ អារម្មណបុរេ-
ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...
វត្ថុ អស្សនេតិ អតិទទ្ធាតិ តំ អារត្ត និស្សនេន
បហានត្វហេតុកោ ពតោ ... ទិដ្ឋិ ... វិទិតិច្ឆា ...
និស្សនេន បហានត្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ និស្សនេន បហានត្វហេតុកានំ
ទទ្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ធចយោ ។

(១៧៨) ទេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
នត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
នម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ធចយោ អារម្មណបុរេ-
ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នៃចក្កវិញ្ញាណ ដោជ្ឈនាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្កាយតនៈ... កាយាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាង្សាយ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង
នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និង
វត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ព្រួញកម្ម រីករាយ ចំពោះ
ចក្ក ... ចំពោះវត្ថុ ពតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ប្រាត្រ ឬវចក្កនោះ ... ទិដ្ឋិ ... វិទិតិច្ឆា ... មោហស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាង្សាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេ-
ជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ព្រួញកម្ម រីករាយ ចំពោះចក្ក ...

ទស្សនេន បរោគត្វហេតុក្កិកេ បញ្ញាវិហ

វត្ថុ ឧស្សនេនិ អភិធន្តិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហា-
តត្វៈហេតុកោ រកោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធចំ ឧប្បជ្ជតិ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ទា-
នំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ទម្មោ ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចត្តំ...
វត្ថុ អារត្ត វិចិត្តិញ្ញាសហតតា ខន្ទា ច មោហោ ច
ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ វិចិត្តិញ្ញាសហតតានំ
ខន្ទានំ មោហស្ស ច បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៨] នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកោ ទម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចត្តំ ..
វត្ថុ អារត្ត ឧទ្ធចូសហតតា ខន្ទា ច មោហោ ច

ទស្សនេន បរោគត្វហេតុក្កិកេ បញ្ញាវិហ

ចំពោះវត្ថុ ពតៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ប្រាណ ទ្វិវត្ថុ
នោះ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ពោមនស្ស ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយការវា កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃឧទ្ធច្ចៈខ្លាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា
ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

[១៧៩] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវាផង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន
និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ ឧទ្ធច្ចៈខ្លាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្តិញ្ញាសំ មោហៈក្តី ប្រាណ ទ្វិវត្ថុ... ទ្វិវត្ថុ ទើបកើតឡើង ។
ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃឧទ្ធច្ចៈខ្លាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្តិញ្ញាសំ នៃមោហៈផង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

[១៨០] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវាផង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេ-
ជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ ឧទ្ធច្ចៈខ្លាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រាណ ទ្វិវត្ថុ... ទ្វិវត្ថុ

ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ ឧទ្ធច្ឆសហគតានំ ខន្ធានំ
មោហស្ស ច បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨១) នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាន
នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជានស្ស
វសស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨២) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាន
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជានស្ស វ-
សស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨៣) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាន នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជានស្ស វសស្ស កា-
យស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទើបកើតឡើង ។ វត្ថុបុរេជានំ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧប្បជ្ឈន្តិ នៃមោហៈជនំ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(១៨១) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាន គឺ ខន្ធានំ-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ ។

(១៨២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាន គឺ ខន្ធានំឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ ។

(១៨៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ
បានដល់បច្ឆាជាន គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ ។

(១៧៤) ទស្សនេន បរិវាតត្វហេតុកោ ច លេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បរិវាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បរិវាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជានិប្បត្តយេន បច្ឆយោ បច្ឆាជានិ
វិចិកិត្តាសហគតា ខន្ធា ប មោហោ ច បុរេជានិស្ស
វេសស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានិប្បត្តយេន បច្ឆយោ ។

(១៧៥) ភាវនាយ បរិវាតត្វហេតុកោ ច លេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បរិវាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បរិវាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជានិប្បត្តយេន បច្ឆយោ បច្ឆាជានិ
ត្តិប្បសហគតា ខន្ធា ប មោហោ ច បុរេជានិស្ស
វេសស្ស កាយស្ស បច្ឆាជានិប្បត្តយេន បច្ឆយោ ។

(១៧៦) ទស្សនេន បរិវាតត្វហេតុកោ ធម្មា
ទស្សនេន បរិវាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាសេ-
វនិប្បត្តយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា ទស្សនេន
បរិវាតត្វហេតុកោ ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ទស្ស-
នេន បរិវាតត្វហេតុកានំ ខន្ធានំ អាសេវនិប្បត្តយេន
បច្ឆយោ ។

(១៧៧) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជា
បច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ដោយបច្ឆាជានិប្បត្តយេន បានដល់បច្ឆាជានិ គឺ ខន្ធ
តាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជានិប្បត្តយេន ។

(១៧៨) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជា
បច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ដោយបច្ឆាជានិប្បត្តយេន បានដល់បច្ឆាជានិ គឺ ខន្ធានិ-
ឡាយ ដែលច្រឡំដោយទ្ធិត្តិ មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជានិប្បត្តយេន ។

(១៧៩) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអាសេវនិប្បត្តយេន
គឺ ខន្ធានិឡាយមុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធានិឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយអាសេវនិប្បត្តយេន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមនិកាយប្បដ្ឋានំ

[១៨៧] ធនស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ធនស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា
បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៨៨] ធនស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ធនស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ធនស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខា-
សហគតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិត្តិក្ខាសហ-
គតាធំ ខន្ធាធំ មោហស្ស ច អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៨៩] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ។ សង្ខត្តំ ។
វិចិត្តិក្ខាធំ វិចិត្តិក្ខាធំ ។ នេវ ធនស្សនេន ន ភាវនាយ ។ បេ ។
អាសេវនប្បច្ចយេន វិចិត្តិក្ខាធនស្សបិ ភាវនាយបិ បហា-
តត្វ ។ សត្តវស បញ្ញា បរិបុណ្ណា អនន្តរសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមនិកាយប្បដ្ឋានំ

[១៨៧] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការនា ... គឺ ខន្ធានិទ្សាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៨៨] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាផង ដោយអាសេវ-
នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានិទ្សាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធានិទ្សាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខាផង នៃមោហៈ
ផង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៨៩] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ។ សេចក្តីចម្រើន ។
ពាក្យនាំងនេះ បានដល់ពៈពលើក ។ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការនា ។ បេ ។ (តិលេសវាគ) ដែលបុគ្គលត្រូវ
លះ (ជាបច្ច័យ) នៃការចេញផង នៃការចំពោះវាផង ដូចគ្នា
អាសេវនប្បច្ច័យជាទូល ។ បញ្ញា ១៧ ដំបូរណ៍ ប្រាកដស្មើដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧១] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សមាធានា នាណា-
ខណិកា ។ សមាធានា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កា ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានិវារន្ធានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណិកា ទស្សនេន
បហាតត្វហេតុកា ចេតនា វិហាកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧២] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ...
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកា ចេតនា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានិវារ-
ន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកត្តន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនាទានិកៈ ។
សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
នាទានិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ជាបច្ច័យ នៃទន្ធានិវារន្ធានិវារ ព្រះវិហារផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កត្តន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧៣] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកា ចេ-
តនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៤] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហា-
នត្វហេតុកា ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វ
រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៥] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច លេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកា
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ មោហស្ស ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានត្វ រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
នត្វហេតុកោ ធម្មោ លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ

[១៧៧] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧៩] ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយកម្ម-
ប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[១៨០] ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ឆារិហេ

សហជំនា ធានាខណ៌កោ ។ សហជំនា ខេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានិក្ខ រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តលោ ... ។
ហេតុខណ៌កោ ខេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៧) ខេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ខេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ វិចារកា ខន្ធា វត្តស្ស ។

(១៧៨) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារ-
វប្បច្ចយេន បច្ចយោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អាហារវប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១៧៩) នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ខេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ អាហារា

ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកេ បច្ឆារិហេ

បានដល់សហជំនា ខិទីនាខណ៌កោ ។ សហជំនា គី ចេតនា
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តន្ន ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯនាខណ៌កោ
គី ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំខ្សោយ ជាវិបាកដង នៃពួកកដត្តា-
រូបដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។
បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ ខន្ធានំខ្សោយ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃវត្ត ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអាហារវប្បច្ច័យ
បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកត្តន្ន ដោយអាហារវប្បច្ច័យ ។

(១៧៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ... បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានា រូបាណំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០០) ធម្មនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ធម្មនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទេវ ធម្មនេន ធម្មនេន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ... ធម្មនេន បហាតត្វហេតុកា អាហារា សម្បយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានា រូបាណំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ ... តីណិ ។ ធម្មនេន សទិសំ ។

(២០១) ទេវ ធម្មនេន ធម្មនេន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ទេវ ធម្មនេន ធម្មនេន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទេវ ធម្មនេន ធម្មនេន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកា អាហារា សម្បយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានា រូបាណំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ វេសិសន្តិកុណោ កតទ្បីតារោ អាហារោ ឥមស្ស តាយស្ស ។

(២០២) ធម្មនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ... ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អាហារសទិសំ ។ មោហោ កាតត្វោ ។ ភាវនាយ ... តីណិ ។

ជាបច្ច័យ នៃមោហាដង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(២០០) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈដង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាសនា ... បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងដង មោហាដង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ដោយការវាសនា ... (បានដល់ពាក្យប្បញ្ញាណិនិវេសដ្ឋាន) ព លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ ។

(២០១) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាសនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាសនា ដោយអាហារប្បច្ច័យ បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាសនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គតទ្បីតារោ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២០២) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យប្បញ្ញាណិនិវេសដ្ឋាន) ព លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ មោហា ក៏បណ្តាំគតប្បិធ្វើ (ឲ្យដួចគ្នា) ដោយការវាសនា ... (បានដល់ពាក្យប្បញ្ញាណិនិវេសដ្ឋាន) ព លើក ។

(២០៣) ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវណាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវណាយ
បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... ទេវេ ទស្សនេន
ន ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកោ វគ្គិយា សម្ម-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ។ សន្និទ្ធីនំ ។ ចក្កុទ្ធិយំ ចក្កុ-
វិញ្ញាណស្ស កាយិទ្ធិយំ ... រូបដិវិតិទ្ធិយំ កាស្តា-
រូបានំ វគ្គិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ លាទប្បច្ចយេន
បច្ចយោ មត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នមេ សហេតុ-
កោ កាតត្វា ។ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បដិច្ចវារេ សម្មយុត្តវាសនិសំ ។

(២០៤) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសនិសំ ។

(២០៥) ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ទេវេ ទស្សនេន ន ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសនិសំ ។

(២០៣) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ... គឺ វគ្គិយទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ចក្កុទ្ធិយំ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្កុវិញ្ញាណ កាយិទ្ធិយំ ... ប្រដិវិតិទ្ធិយំ ជាបច្ច័យ
នៃកាស្តារូបទាំងឡាយ ដោយវគ្គិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយលា-
នប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមត្តប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ ដែលប្រត្រឹត្តទៅ
មួយអន្លើ ដោយហេតុទាំងនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈ ។
បដិច្ចវារេ ។

(២០៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈ ។

(២០៥) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២០៦) ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថហេតុកោ ធម្មោ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្ថហេតុកស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសមិសំ ។ បច្ឆា-
ជាតា ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេ-
តុកា ខន្ធវា ថ មោហោ ថ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស ។

(២០៧) ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ ទស្សនេន បហាតត្ថ-
ហេតុកានំ ខន្ធវានំ ។

(២០៨) ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ ភាវនាយ បហាតត្ថ-
ហេតុកានំ ខន្ធវានំ ។

(២០៩) ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុ-
កស្ស ថ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
ហេតុកស្ស ថ ធម្មស្ស ... ។ បុរេជាតំ វត្ថុ

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២០៦) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវា ... បុរេជាតំ ធមិ
បុរេជាតំ និងបច្ឆាជាតំ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្ស-
នត្តិកៈ ។ បច្ឆាជាតំ គឺ ខន្ធវានំ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
កាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(២០៧) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ... ។ បុរេជាតំ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធវានំ ដែល
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

(២០៨) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវា ... ។ បុរេជាតំ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធវានំ ដែល
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ។

(២០៩) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវាផង ... ។ បុរេជាតំ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ

វិចិត្តកិច្ចាសហគតា ទទ្ធានំ មោហស្ស ច វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២០០] នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតត្ថហេតុកោ ច ឆ្មា ភាវនាយ បណាតត្ថហេតុកស្ស ច នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតត្ថហេតុកស្ស ច ឆ្មាស្ស ... ។ បុរេជានំ វត្ថុ ទទ្ធានុសហគតា ទទ្ធានំ មោហស្ស ច វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២០១] ទស្សនេន បណាតត្ថហេតុកោ ច នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតត្ថហេតុកោ ច ឆ្មា នៅ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បណាតត្ថហេតុកស្ស ឆ្មាស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជានំ បច្ឆាជានំ ។ សហជានា វិចិត្តកិច្ចាសហគតា ទទ្ធា ច មោហោ ច វិចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជានា វិចិត្តកិច្ចាសហគតា ទទ្ធា ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

នៃទទ្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តកិច្ចាផង នៃមោហៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

[២០២] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... ។ បុរេជានំ គឺ ភេតុ ជាបច្ច័យ នៃទទ្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយទទ្ធានុសហគតា មោហៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

[២០៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជានំ និងបច្ឆាជានំ ។ សហជានំ គឺ ទទ្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តកិច្ចា ហេតុកោ ជាបច្ច័យ នៃវិចិត្តសមុដ្ឋានុប្បដ្ឋយេន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ បច្ឆាជានំ គឺ ទទ្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តកិច្ចា មោហៈកោ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២១២) ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ឆ លេវ
 នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ឆ នម្ហា
 លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
 នម្ហស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ឧទ្ធច្វសហគតា ឧទ្ធា ច
 មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូបាណំ ។ បច្ឆាជាតា
 ឧទ្ធច្វសហគតា ឧទ្ធា ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស
 នមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២១៣) នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ នម្ហា
 នស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស នម្ហស្ស អត្ថិប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ឯកោ
 ឧទ្ធា ... ។

(២១៤) នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ នម្ហា
 លេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
 នម្ហស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សហជាតា នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ
 ឧទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូបាណំ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២១២) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនាភ្នំ
 ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការនា ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាត, និង
 បច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលប្រឡំដោយទុដ្ឋុច្ចៈ
 ភ្នំ មោហភ្នំ (ជាប់ច្រើន) នៃភ្នំចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ
 ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលប្រឡំដោយទុដ្ឋុច្ចៈភ្នំ មោហភ្នំ ជាប់ច្រើន នៃ
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

(២១៣) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាប់ច្រើន
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន គឺ
 ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ។

(២១៤) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាប់ច្រើន
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការនា ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
 សហជាត គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ជាប់ច្រើន នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបនិទ្ធាយ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន ។

សហជានា វិចិត្តិក្កាសហគតា ខន្ធោ មោហស្ស
ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ស រូមាមំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជានា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កា ខន្ធោ បុរេ-
ជានស្ស ឥសស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៥) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កស្ស ច ទេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុក្កស្ស ច ធម្មស្ស ...
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុក្កោ ឯកោ ខន្ធោ តំណ្ហង្គំ
ខន្ធជំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ស រូមាមំ អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិចិត្តិក្កាសហគតោ ឯកោ ខន្ធោ តំណ្ហង្គំ
ខន្ធជំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ស រូមាមំ អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
ក្កោ ធម្មោ ... តិណិ ។

(២០៦) ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុក្កោ ធម្មោ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុក្កស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជានំ បុរេជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ វគ្គិយំ ។

(មួយទៀត) សហជាន គឺ ខន្ធជំខ្យាយ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្តិក្កា ជាច្រើន នៃមោហៈផង នៃតួកចិត្តសមុដ្ឋានានក្ស ដោយ
អត្តិប្បច្ចយ ។ ឯបច្ឆាជាន គឺ ខន្ធជំខ្យាយ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ ជាច្រើន នៃកាយនេះ ដែលភើតមុន ដោយ
អត្តិប្បច្ចយ ។

(២១៥) ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (ជាច្រើន)
នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ... គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាច្រើន នៃខន្ធ ៣ ផង
នៃចិត្តសមុដ្ឋានានក្សខ្យាយផង ដោយអត្តិប្បច្ចយ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្តិក្កា ជាច្រើន នៃខន្ធ ៣ ផង ហេតុផង ពិត្តសមុដ្ឋានានក្ស
ផង ដោយអត្តិប្បច្ចយ ។ ធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
... (បានដល់ពាក្យបុព្វា និវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

(២១៦) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាច្រើន នៃធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយអត្តិប្បច្ចយ
បានដល់សហជាន បុរេជាន បច្ឆាជាន អាហារ វគ្គិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជានតោ លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថហេតុកោ ឯតោ ទម្មោ វិនិច្ឆ័យំ ទទ្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានិ រូបាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិច្ចិ-
 តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានំ រូបាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ-
 ក្កណេ អសញ្ញាសន្តានំ ... ។ បុរេជានំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ ... អនិច្ចតោ ... ទិព្វេន ចក្កុយា រូបំ បស្សនិ
 ទិញ្ញាយ សោតនាតុយា សន្តិ សុណានិ រូបាយនំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 ចក្កាយនំ ... កាយាយនំ ... វត្ថុ លេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកានំ ទទ្ធានំ
 មោហស្ស ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជានតោ
 លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកោ
 ទទ្ធា ច មោហោ ច បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតតន្តីកាពោ អាហារោ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបជីវិត្រ្និយំ កដត្តារូបាណំ ។

(២០៧) លេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ទម្មោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកស្ស
 ទម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បុរេជានំ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជានត គឺ ខន្ធទ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធភ្ន ផង ខៃចិត្តសមុដ្ឋានប្រ
 ព័ន្ធភ្នយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រ
 ច្រឡំដោយខន្ធច្នៈ ជាបច្ច័យ ខៃចិត្តសមុដ្ឋានប្រព័ន្ធភ្នយ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ខៃពួកអសញ្ញាសត្វ ក្នុងទណៈខៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯបុរេ-
 ជានត គឺ (បុគ្គល ក្រេកអរ រីករាយ) ចំពោះចក្ក ... ចំពោះវត្ថុ
 ... ចាំមិនខៀង ... បុគ្គល ឃើញប្រ ដោយទិព្វចក្ក ព្រស់ខ្សែង
 ដោយទិព្វសោតនាតុ រូបាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃចក្កវិញ្ញាណ ដោដ្ឋ-
 ញ្ញាយនៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃកាយវិញ្ញាណ ចក្កាយនៈ ... កាយ-
 យនៈ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធចាំខ្សែយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ខៃមោហៈផង
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជានត គឺ ខន្ធចាំខ្សែយ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយអត្តិ
 ជាបច្ច័យ ខៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតតន្តីកា-
 ពហារ (ជាបច្ច័យ) ខៃកាយនេះ រូបវិវិក្រ្និយេ (ជាបច្ច័យ) ខៃ
 កដត្តារូបចាំខ្សែយ ។

(២០៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជានត ខិនិបុរេជានត ។

សហជាតោ វិចិត្រិញ្ញាសហគតោ មោហោ សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរ-
 ណាតំ ចត្តុំ ... វត្តុំ អស្សនេនិ អភិទន្ធនិ តំ អាវុត្ត
 នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ភគោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ វិចិត្រិញ្ញា ... នស្សនេន បហានត្វ-
 ហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ វត្តុំ នស្សនេន បហា-
 នត្វហេតុកានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៨) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរ-
 ណាតំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បុរណាតំ ចត្តុំ អស្សនេនិ អភិទន្ធនិ វត្តុំ ភាវនាយ
 បហានត្វហេតុកានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៩) នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ នស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ច
 នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ

សហជាត គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃ
 សម្បយុត្តកត្តានំខ្សាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរណាត គឺ បុគ្គល
 ក្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចត្តុំ វត្តុំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំខ្សាយ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រាជ្ញា នូវចត្តុំនោះ ទើបកើតឡើង
 ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រិញ្ញា ... ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ កើតឡើង វត្តុំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំខ្សាយ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៨) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបុរណាត ។
 សហជាត គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសម្ប
 យុត្តកត្តានំខ្សាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរណាត គឺ បុគ្គល
 ក្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចត្តុំ វត្តុំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំខ្សាយ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(២១៩) ធមិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការនា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយការនាផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត

បុរេជានំ ។ សហជានោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ មោហោ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ អារត្ត
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ
 វត្តំ អារត្ត វត្តំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២០] ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជានំ បុរេជានំ ។ សហជានោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូទានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ
 អារត្ត ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ
 វត្តំ អារត្ត វត្តំ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២១] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា

និវបុរេជានំ ។ សហជានំ គី មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
 ជានិប្បយ វៃសម្បយុត្តកក្កន្ធានំឡាយផង វៃចិត្តសមុដ្ឋានុប្បនំ-
 ឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ចយ ។ ឯបុរេជានំ គី ខន្ធានំឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា មោហាៈក្តី ប្រាញ ម្លូវចក្ក រើបកើតឡើង វត្ត
 ប្រាញ ម្លូវវត្ត ជានិប្បយ វៃខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
 ផង វៃមោហាៈផង ដោយអត្តិប្បច្ចយ ។

[២២០] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជានិប្បយ វៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនាផង ដោយអត្តិប្បច្ចយ បានដល់សហជានំ និវ
 បុរេជានំ ។ សហជានំ គី មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចត្វៈ ជានិ
 ប្បយ វៃសម្បយុត្តកក្កន្ធានំឡាយផង វៃចិត្តសមុដ្ឋានុប្បនំឡាយ
 ផង ដោយអត្តិប្បច្ចយ ។ ឯបុរេជានំ គី ខន្ធានំឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយទុច្ចត្វៈក្តី មោហាៈក្តី ប្រាញ ម្លូវចក្ក រើបកើតឡើង វត្ត
 ប្រាញ ម្លូវវត្ត ជានិប្បយ វៃខន្ធានំឡាយ ដែលច្រឡំដោយទុច្ចត្វៈផង
 វៃមោហាៈផង ដោយអត្តិប្បច្ចយ ។

[២២១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

ឧទ្ទេសនា បហាវត្ថុហេតុក្កិកា បញ្ញាវិហារ

និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុក្កិកា ឧទ្ទេសនា អត្ថិប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ សហជានំ បុរេជានំ ។ សហជានតា
និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុក្កិកា ឯកោ ខត្តោ ច វត្ថុ
ច វិនិច្ឆ័យំ ខត្តានំ អត្ថិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ទ្វេ
ខត្តា ... វិនិច្ឆ័យាសហាគតា ឯកោ ខត្តោ ច
មោហោ ច វិនិច្ឆ័យំ ខត្តានំ អត្ថិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
ទ្វេ ខត្តា ... ។

[២២២] និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុក្កិកា ច លេវ
និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុក្កិកា ច ឧទ្ទេ
លេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាវត្ថុហេតុក្កិកា ច ឧទ្ទេ
និស្សនេន ... សហជានំ បុរេជានំ បច្ចុជានំ អាហារ
វិនិច្ឆ័យំ ។ សហជានតា និស្សនេន បហាវត្ថុហេតុក្កិកា
ខត្តោ ច មហាភូតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ។ សហជានតា វិនិច្ឆ័យាសហាគតា
ខត្តោ ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិ-
ប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សហជានតា វិនិច្ឆ័យាសហា-
គតា ខត្តោ ច វត្ថុ ច មោហាស្ស អត្ថិប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ ។ បច្ចុជានតា វិនិច្ឆ័យាសហាគតា ខត្តោ ច
មោហោ ច បុរេជានស្ស វិនិច្ឆ័យាស្ស កាយស្ស

ឧទ្ទេសនា បហាវត្ថុហេតុក្កិកា បញ្ញាវិហារ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជានំ និងបុរេជានំ ។ សហជានំ គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រក្តី
មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

[២២២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនិច្ឆ័យ (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយឧស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវិនិច្ឆ័យ ... បានដល់សហជានំ បុរេជានំ បច្ចុជានំ អាហារ
និងវិនិច្ឆ័យ ។ សហជានំ គឺ ខន្ធចំណែនាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយឧស្សនៈក្តី មហាភូតវិនិច្ឆ័យក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ចំណែនាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) សហជានំ គឺ ខន្ធ
ចំណែនាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបចំណែនាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) សហ-
ជានំ គឺ ខន្ធចំណែនាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃមោហៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជានំ គឺ ខន្ធចំណែនាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។ បច្ឆាជានា នស្សនេន
បហានត្វហេតុកោ ខន្ធា ច កតតទ្ធិកាហោ អាហារោ
ច ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។
បច្ឆាជានា នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ខន្ធា ច រូប-
ដិវិគិទ្ធិយេន កតតទ្ធិកាហោ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[២២៣] នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ច លេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នម្មា
នស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ច លេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច នម្មស្ស អត្ថិ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ សហជានំ បុរោជានំ ។ សហ-
ជានា វិចិកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ
ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច អត្ថិប្បដ្ឋយេន
បច្ចុយោ ទ្វេ ខន្ធា ... វិចិកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ
ខន្ធា ច មោហោ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានក្ខ រូចានំ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ទ្វេ ខន្ធា
ច មោហោ ច ... ។

[២២៤] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច លេវ
នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ច នម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេ ។ (មួយទៀត) បច្ឆាជានា គឺ ខន្ធានំ ឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី កតតទ្ធិកាហោក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេ ។ (មួយវិញទៀត) បច្ឆាជានា គឺ
ខន្ធានំ ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី រូបដិវិគិទ្ធិយេ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកតតទ្ធិកាហោ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេ ។

[២២៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយ
អត្ថិប្បដ្ឋយេ បានដល់សហជានំ និងបុរោជានំ ។ សហជានា គឺ ខន្ធា
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆាក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធា ព្វ ផង មោហៈ
ផង ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេ ខន្ធា ២ ... ខន្ធា ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆា
ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធា ព្វ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបនាំឡាយ
ផង ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេ ខន្ធា ២ ក្តី មោហៈក្តី ... ។

[២២៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

ឧប្បនេម បហាតត្វហេតុកត្តិក បញ្ញាភិព

ភាវណាយ . . . ។ សង្ខីត្តំ ។ តិស្សោ បញ្ញា ធម្ម-
នេន ឈយេន វិភង្គិតត្វា ។ ឧប្បនេម ធម្មាមេតត្វំ ។

ឆ្លើវិភង្គិតត្វាប្បច្ចុយ ។

(២២៤) ហេតុយា ឯកោធម្ម អារម្មណោ ឯកា-
វិស ធម្មិបតិយា ធម្ម អនន្តរេ សត្តាស សមនន្ត-
រេ សត្តាស សហជានេតេ សត្តាស អត្តាមតោ ឯកា-
ធម្ម ធម្មិយេ សត្តាស ឧបធម្មិយេ ឯកវិស
មុរេជានេតេ បញ្ញា បច្ឆាជានេតេ បញ្ញា អាសេវនេ សត្ត-
រាស កាម្មេ សត្ត វិចារេតេ ឯកា អាហារេ សត្ត
សង្ខិយេ សត្ត ណានេ សត្ត មត្តេ សត្ត សម្មយុត្តេ
ឯកាធម្ម វិប្បយុត្តេ ឯវ ឆត្តិយា សត្តាស ឆត្តិយា
សត្តាស វិភង្គិតេ សត្តាស អវិភង្គិតេ សត្តាស ។ ឯវ
កណោតត្វំ ។

អនុលោមំ ។

(២២៦) ធម្មនេន បហាតត្វហេតុកត្តិក ធម្មោ
ធម្មនេន បហាតត្វហេតុកត្តិក ធម្មស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ សហជានេតេប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
ឧបធម្មិយេប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

ដោយការងារ . . . ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ ប្រសា ៣ យ៉ាង បណ្ឌិត
គប្បីចែកគាមខស្សន៍យ ។ ពាក្យថាឧប្បនេម បណ្ឌិត គប្បីកំណត់បាន ។
ចប់ ឆ្លើវិភង្គិតត្វាប្បច្ចុយ ។

(២២៥) ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ មានព័រៈ ១១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ
មានព័រៈ ២១ ក្នុងធម្មិបតិយប្បច្ចុយ មានព័រៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ចុយ មាន
ព័រៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ចុយ មានព័រៈ ១៧ ក្នុងសហជានេតេប្បច្ចុយ
មានព័រៈ ១៧ ក្នុងអត្តាមតេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ១១ ក្នុងឧប្បនេមប្បច្ចុយ
មានព័រៈ ១៧ ក្នុងឧបធម្មិយេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ២១ ក្នុងឯកវិសប្បច្ចុយ
មានព័រៈ ៥ ក្នុងមុរេជានេតេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ៥ ក្នុងអាសេវនេប្បច្ចុយ មាន
ព័រៈ ១៧ ក្នុងកាម្មប្បច្ចុយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងវិចារេតេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ១
ក្នុងអាហារប្បច្ចុយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងសង្ខិយេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ៧ ក្នុង
ណានេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងមត្តេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងសម្មយុត្ត-
ប្បច្ចុយ មានព័រៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចុយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងឆត្តិយេប្បច្ចុយ
មានព័រៈ ១៧ ក្នុងឆត្តិយេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ១៧ ក្នុងវិភង្គិតេប្បច្ចុយ មានព័រៈ
១៧ ក្នុងអវិភង្គិតេប្បច្ចុយ មានព័រៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់បាន ។
ចប់ អនុលោម ។

(២២៦) ធម្មិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ចុយ
វិចធម្មិ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្ស្រាបប្បច្ចុយ
ជាបច្ចុយ ដោយសហជានេតេប្បច្ចុយ ជាបច្ចុយ ដោយឧបធម្មិយេប្បច្ចុយ ។

[២២៧] នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៨] នស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
នស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារ-
ម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៩] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣០] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
នស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១២៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១២៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយអារ-
ម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១២៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៣០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៣១] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ
នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៣២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តស្ស ប នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តស្ស ប ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[២៣៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តស្ស ប នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តស្ស ប ធម្មស្ស អារ-
ម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៣៤] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកត្តា ធម្មោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន

[២៣១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយបដ្ឋយោ ជាបច្ច័យ ។

[២៣២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយការម្ម-
ណប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[២៣៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយការ-
ម្មណប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[២៣៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

បទ្ទយោ សហជានប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ ឧបនិស្សយប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ បុរេជានប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ ចន្ទាជានប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ កម្មប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ អាហារប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ វិទ្ធិប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ ។

(២៣៥) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ សហជានប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ ឧបនិស្សយប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ បុរេជានប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ ។

(២៣៦) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ សហជានប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ ឧបនិស្សយប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ បុរេជានប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ ។

(២៣៧) នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ពណប្បទ្ទយេន បទ្ទយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយចន្ទាជានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិទ្ធិប្បច្ច័យ ។

(២៣៥) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(២៣៦) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាង ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(២៣៧) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ លះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាងផង ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

សហជាតិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន
បច្ចុយោ បុរេជាតិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។

(២៣៧) នៅ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថៈហេតុកោ ច ឆ្មា ភាវនាយ បហាតត្ថៈហេតុកស្ស
ច នៅ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថៈហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ
សហជាតិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន
បច្ចុយោ បុរេជាតិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។

(២៣៨) ទិស្សនេន បហាតត្ថៈហេតុកោ ច នៅ
ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថៈហេតុកោ ច ឆ្មា
ទិស្សនេន បហាតត្ថៈហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជាតិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។ វេទ សហជាតិ
បុរេជាតិ មិស្សកតិ អត្ថិ ចាលិយំ កាតត្ថំ គណ-
នាយ ឧបតារត្ថា គណេតត្ថំ ។

(២៤០) ទិស្សនេន បហាតត្ថៈហេតុកោ ច នៅ
ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថៈហេតុកោ ច
ឆ្មា នៅ ទិស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថៈហេតុ-
កស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតិ បុរេជាតិ បច្ចុជាតិ

ដោយសហជាតិប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជា
បច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បដ្ឋាយ ។

(២៣៨) ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនាផង ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតិប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតិប្បដ្ឋាយ ។

(២៣៩) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអារម្ម-
ណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧ-
បនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។ សហជាតិប្បដ្ឋាយ និងបុរេជាតិប្បដ្ឋាយ ដែលតាំងនៅ
ក្នុងការប្រឡងគ្នា រមែងមាន ក្នុងទីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាម (ឱ្យដូច)
ក្នុងបាលី បណ្ឌិត គប្បីនិពណ៌នាហើយរាប់ (តាមលំដាប់) នៃការរាប់ ។

(២៤០) ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា . . . បានដល់សហជាតិ បុរេជាតិ បច្ចុជាតិ

ឧបទិស្សយេប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥតាមិ សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ យំ មិស្សកប្បញ្ញា អត្តំ ។

[២២២] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទម្មា
ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ទម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។ ឥតាមិ អាម្មណឧបទិស្សយា អត្តំ ។

[២២៣] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទម្មា
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទម្មស្ស
អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយេប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២២៤] ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ច ទម្មា
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ច ទម្មស្ស អាម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ដោយឧបទិស្សយេប្បច្ចយេ ។ សហជាតប្បច្ចយេ និងបុរេជាតប្បច្ចយេ
ដែលជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

[២២៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាចា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាចា (ឧ-
បច្ចយេ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវាចា ... បុរេដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត
អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ អាម្មណប្បច្ចយេ និងឧបទិស្សយេប្បច្ចយេ
ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

[២២៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាចា ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាចា ជា
បច្ចយេ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាចាផង
ដោយអាម្មណប្បច្ចយេ ជាបច្ចយេ ដោយឧបទិស្សយេប្បច្ចយេ ។

[២២៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាចា ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាចា ជា
បច្ចយេ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាចាផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាចាផង ដោយ
អាម្មណប្បច្ចយេ ជាបច្ចយេ ដោយសហជាតប្បច្ចយេ ជាបច្ចយេ

ឧបទិស្សយេប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីតិយំ សមា-
ដានំ បុរេជានំ អត្ថំ យេ តេ បញ្ញា ន លិខិតា
តេ ចាលិយំ គណេត្តានំ ព្យត្តានេន ន សមេត្តិ
តេ ចាលិយំ ន លិខិតា គណេនា ចានេនា ហោត្តិ
យទិ សំសយោ ឧប្បជ្ជតិ អនុលោមេ អត្ថិប្បច្ចយេ
បេត្តិតត្ថំ ។

[២២៧] នហេតុយា វិគរឹស នការម្មណោ ន-
អតិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នសហជានេ
នអនាមតោ នទិស្សយេ នឧបទិស្សយេ នបុរេវានេ
នបច្ឆាជានេ នអានេសវនេ នកម្មេ នវិចារេនេ នអា-
ហារេ នន្ទ្រិយេ នឈានេ នមត្តេ នសម្បយុត្តេ
នវិប្បយុត្តេ នោអត្ថិយា នោនត្ថិយា នោវិគរេនេ នោ-
អវិគរេនេ សព្វត្ថំ វិគរឹស ។ វិវំ គណេតត្ថំ ។

ចច្ចនិយំ ។

[២២៨] ហេតុប្បច្ចយា នការម្មណោ វិការ-
នស . . . នអតិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ

ដោយឧបទិស្សយេប្បច្ចយេ ។ សហជានប្បច្ចយេ និទបុរេតប្បច្ចយេ កំ
មាន ក្នុងទីនេះដែរ ពួកប្រស្នាណា ដែលលោកមិនបានសរសេរហើយ
ពួកប្រស្នានោះ មិនសមដោយព្យត្តានៈ របស់លោកកាលរាប់ក្នុងបាលី
ពួកប្រស្នានោះ លោកមិនបានសរសេរទុកក្នុងបាលីទេ តែការរាប់ កំ
រាប់មន្ត្រីប្រាកដ បើសេចក្តីសន្សំយកើតឡើង បណ្ឌិត គប្បីពិនិត្យមើល
ក្នុងអត្ថប្បច្ចយេ ដែលជាអនុលោមចុះ ។

[២២៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ចយេ មានព្រះ ២១ ក្នុងនការម្មណ-
ប្បច្ចយេ ក្នុងនអតិបតិប្បច្ចយេ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ចយេ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ចយេ
ក្នុងនសហជានប្បច្ចយេ ក្នុងនអនាមតាប្បច្ចយេ ក្នុងនទិស្សយេប្បច្ចយេ
ក្នុងនឧបទិស្សយេប្បច្ចយេ ក្នុងនបុរេវានប្បច្ចយេ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ចយេ
ក្នុងនអានេសវនេប្បច្ចយេ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយេ ក្នុងនវិចារេនេប្បច្ចយេ ក្នុងនអា-
ហារប្បច្ចយេ ក្នុងនន្ទ្រិយេប្បច្ចយេ ក្នុងនឈានេប្បច្ចយេ ក្នុងនមត្តេប្បច្ចយេ
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចយេ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយេ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ចយេ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ចយេ ក្នុងនោវិគរេនេប្បច្ចយេ ក្នុងនោអវិគរេនេប្បច្ចយេ មានព្រះ ២១
ទាំងអស់ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ ចច្ចនិយៈ ។

[២២៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ចយេ មានព្រះ ១១ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ចយេ . . . ក្នុងនអតិបតិប្បច្ចយេ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ចយេ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ចយេ

ឯកាទស ឧប្បន្ទមត្តោ តិណិ ឧបនិស្សយេ ឧប្ប-
រេជាតេ ឧបច្ឆាជាតេ ឧអាសវនេ ឧត្រេយ្យេ ឧវិចារតេ
ឧអាហារេ ឧន្រ្ទិយេ ឧណារេ ឧមត្តេ ឯកាទស
ឧសម្បយុត្តេ តិណិ ឧវិប្បយុត្តេ បញ្ចុ នោឧត្តិយា
ឯកាទស នោវិចារតេ ឯកាទស ។ ឯវិ តណោតវ្ធំ ។

អនុលោមប្បច្ឆន្តិយំ ។

(២២៧) ឧបោតុប្បច្ឆយា ការម្មណោ ឯកាទីស ...

អនិបតិយា ឧស អនន្តរេ សត្តរស សមនន្តរេ
សត្តរស សហជាតេ សត្តរស អត្តមត្តោ ឯកា-
ទស ឧបនិស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ ឯកាទីស
បុរេជាតេ បញ្ចុ បច្ឆាជាតេ បញ្ចុ អាសវនេ សត្ត-
រស ត្រេយ្យេ សត្ត វិចារតេ ឯកា អាហារេ សត្ត
ន្រ្ទិយេ សត្ត ណារេ សត្ត មត្តេ សត្ត សម្ប-
យុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ ឧវ អត្តិយា សត្តរស

មានវារៈ ១១ ក្នុងអនាមត្តាប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយ-
ប្បច្ឆិយ ក្នុងឧបុរេជាតប្បច្ឆិយ ក្នុងឧបច្ឆាជាតប្បច្ឆិយ ក្នុងឧអាសវនប្ប-
ច្ឆិយ ក្នុងឧកម្មប្បច្ឆិយ ក្នុងឧវិចារតប្បច្ឆិយ ក្នុងឧអាហារប្បច្ឆិយ ក្នុង
ឧន្រ្ទិយប្បច្ឆិយ ក្នុងឧណារប្បច្ឆិយ ក្នុងឧមត្តប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១១
ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧវិប្បយុត្តប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៥
ក្នុងឧទោត្តិប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១១ ក្នុងឧទោវិគតប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១១ ។
បណ្ឌិត គប្បករំបយ៉ាងនេះប៉ុន្មោះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ឆន្តិយៈ ។

(២២៧) ក្នុងការម្មណាប្បច្ឆិយ មានវារៈ ២១ ព្រោះនេះហេតុប្បច្ឆិយ

... ក្នុងអនិបតិប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១៧
ក្នុងសមនន្តរេប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១៧
ក្នុងអនាមត្តាប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ឆិយ មានវារៈ ២១ ក្នុងឧបុរេជាតប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៥
ក្នុងឧបច្ឆាជាតប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧអាសវនប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឧកម្មប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧវិចារតប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧអាហារ-
ប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧន្រ្ទិយប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧណារ-
ប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧមត្តប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ឆិយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងឧវិប្បយុត្តប្បច្ឆិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧទោត្តិប្បច្ឆិយ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

សុត្តន្តបិដក ភិក្ខុវគ្គ វិភង្គ ភិក្ខុវគ្គ អភិក្ខុវគ្គ សុត្តន្ត

កងទត្ថប្បថ្នយ មានករៈ ១៧ កងវិភង្គប្បថ្នយ មានករៈ ១៧ កង

សុត្តន្តបិដក ភិក្ខុវគ្គ វិភង្គ ភិក្ខុវគ្គ អភិក្ខុវគ្គ សុត្តន្ត

អវិភង្គប្បថ្នយ មានករៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

បច្ចុប្បន្ន ។

ចប់ បច្ចុប្បន្ន ។

ទស្សនេន បហាភក្កយោកុក្កិកំ ទេវមំ តិច្ឆិកំ

ចប់ ទស្សនេន បហាភក្កយោកុក្កិកំ ទី ៤

អាចយកាមីត្តិកំ

បដិច្ចវារី

[២៥០] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកាមី ដកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច នយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ត បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធា ។ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច ទេវកមយកាមីនា-
 បចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយ-
 កាមី ខន្ធន្ត បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកាមី
 ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមី ប ទេវកមយកាមីនាបចយ-
 កាមី ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកាមី
 ដកំ ខន្ធំ បដិច្ច នយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធន្ត បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៥១] អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយ-
 កាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អបចយកាមី
 ដកំ ខន្ធំ បដិច្ច នយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ត បដិច្ច
 ទ្វេ ខន្ធា ។ អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច ទេវកមយ-
 កាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អបចយកាមី ខន្ធន្ត បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាចយកាមីត្តិកៈ

បដិច្ចវារី

[២៥០] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធមិ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
 ស្រ័យខន្ធាន្តទ្បាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធមិ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំក្តី ធមិ ដែលមិនដែលដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

[២៥១] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធមិ
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តទ្បាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយតាមី ច នេវាចយ-
តាមី នាបចយតាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
អបចយតាមី ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានត្វ រូបំ ទ្វេ ទន្ធា បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានត្វ រូបំ ។

(២៥២) នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
នេវាចយតាមីនាប យតាមី ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្វ រូបំ ទ្វេ ទន្ធា...
បដិសន្ធិត្តុណោ នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ
ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា តតដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធា
... ទន្ធា បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទន្ធា ឯកំ មហា-
ក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច
ទ្វេ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
តតដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(២៥៣) អាចយតាមីត្វ នេវាចយតាមីនាប-
ចយតាមីត្វ ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមីនាបចយ-
តាមី ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយតាមី
ទន្ធា ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ រើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធិ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធិ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធិ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធិ ២ ។

(២៥៤) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ រើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធិ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធិ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវ
ខន្ធិ ២ ... ខន្ធិ ព ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធិ ១ ដែលមិនដល់ នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងនោះវិធីបដិច្ច ក្នុងខន្ធិ ២
... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធិទាំងឡាយ ខន្ធិទាំងឡាយ អាស្រ័យខន្ធិ ១ មហា-
ក្ខត ព អាស្រ័យមហាក្ខត ១ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យមហាក្ខត ២ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប ពិធានរូប អាស្រ័យ មហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(២៥៥) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធមិ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង រើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធិទាំង-
ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

អាចយកទៅក្នុង បដិបត្តិ

អបចយតាមិត្ត ទេវតយតាមិតាម យតាមិត្ត ធម្ម័
បដិច្ច ទេវតយតាមិតាមចយតាម ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយោ អបចយតាមី ទទ្ទេ ម មហាក្ខតេ ម
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៥២) អាចយតាមី ធម្ម័ បដិច្ច អាចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណាប្បច្ចយោ អាចយតាមី ឯតំ
ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្ទេ ... ។

(២៥៣) អបចយតាមី ធម្ម័ បដិច្ច អបចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណាប្បច្ចយោ អបចយតាមី
ឯតំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្ទេ ... ។

(២៥៤) ទេវតយតាមិតាមចយតាមី ធម្ម័ បដិច្ច
ទេវតយតាមិតាមចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ម-
ណាប្បច្ចយោ ទេវតយតាមិតាមចយតាមី ឯតំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្ទេ បដិច្ច ... បដិសន្ធិ-
ត្តយោ វត្ថុំ បដិច្ច ទន្ធា ។

(២៥៥) អាចយតាមី ធម្ម័ បដិច្ច អាចយតាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយោ តិណិ ។ ...
អបចយតាមី ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយោ តិណិ ។

ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
ផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

(២៥៦) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការប្បណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា ហ
អាស្រ័យខន្ធា ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ នូវខន្ធា ២ ... ។

(២៥៧) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះការប្បណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា
ហ អាស្រ័យខន្ធា ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធា ២ ... ។

(២៥៨) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ទើបកើតឡើង ព្រោះការប្បណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា ហ អាស្រ័យខន្ធា ១
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធា ២ ...
ខន្ធាទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យនិ ។

(២៥៩) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ (ប្រាមដល់ពាក្យប្បច្ចា
និវិសដ្ឋនា) ពលើក ។ ... ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ (ប្រាមដល់ពាក្យប្បច្ចា និវិសដ្ឋនា) ពលើក ។

ទេវតិយយតាមិណាបបយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច ទេវតិយយតា-
 មិណាបបយតាមិ ធម្មោ ... ឯកំ ។ បដិសន្ធិ ទត្តិ ។
 ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ។ បេ ។
 មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទុបាទារូបំ ។
 អាចយតាមិញ ទេវតិយយតាមិណាបបយតាមិញ ធម្មំ
 បដិច្ច ទេវតិយយតាមិណាបបយតាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អធិបតិប្បច្ចយា អាចយតាមិ ទន្ទេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបចយតាមិញ ទេវតិ-
 យតាមិណាបបយតាមិញ ធម្មំ បដិច្ច ទេវតិយយតាមិណា-
 បបយតាមិ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមិ
 ទន្ទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៥៨] អាចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមិ
 ធម្មោ ... អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហ-
 ជាតប្បច្ចយា សទ្ធិមិ មហាក្កតា កាតត្យា ។ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានម្បិ កងត្តារូបម្បិ ទុបា-
 ទារូបម្បិ ទត្តិ ។ ទិស្សយប្បច្ចយា ទុបទិស្សយប្បច្ច-
 យា បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កេត្តប្បច្ច-
 យា វិបាកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វេទ្ធិយប្បច្ចយា

ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ កាស្រ័យធមិ
 ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ ... មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ បានដល់
 ការៈ ១ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ មហាក្កត ៣ កាស្រ័យមហា-
 ក្កត ១ ។ បេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ខ័ន្តិទុបាទារូប កាស្រ័យមហាក្កត
 ទាំងឡាយ ។ ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិន
 សន្សំ កាស្រ័យធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់
 ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យទន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំ
 ការសន្សំផង មហាក្កតទាំងឡាយផង ។ ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការ
 សន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ កាស្រ័យធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
 ផង មិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំផង ... ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យទន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំ
 ការមិនសន្សំផង មហាក្កតទាំងឡាយផង ។

[២៥៨] ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ កាស្រ័យធមិ ដែលដល់ខ្ញុំ
 ការសន្សំ ... ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ ខ័ន្តិសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ឯមហាក្កតទាំងអស់ ចល្លាត គប្បីធ្វើចុះ ។ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបក្តី កងត្តារូបក្តី ទុបាទារូបក្តី មិនមាន ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យទេ ។
 ព្រោះទិស្សយប្បច្ច័យ ទុបទិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ កាសេ-
 វនប្បច្ច័យ កេត្តប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ វេទ្ធិយប្បច្ច័យ

ណា ឧប្បត្តយា មគ្គប្បត្តយា សម្បយុត្តប្បត្តយា វិប្ប-
យុត្តប្បត្តយា អត្ថិប្បត្តយា ធន្តិប្បត្តយា វិភត្តប្បត្តយា
អវិភត្តប្បត្តយា ។

(២៥៧) ហេតុយា ធន្ត អាម្មណោ តីណិ អធិ-
បតិយា ធន្ត អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ ស-
ហដាតេ ធន្ត អញ្ញាមញ្ញោ តីណិ ធិស្សយេ ធន្ត ឧប-
ទិស្សយេ តីណិ បុរេដាតេ តីណិ អាសេវនេ តីណិ
កកម្មេ ធន្ត វិចារកេ ឯតំ អាហារេ ធន្ត វេទ្រិយេ
ធន្ត ណារនេ ធន្ត មគ្គេ ធន្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្ប-
យុត្តេ ធន្ត អត្ថិយា ធន្ត ធន្តិយា តីណិ វិភតេ តីណិ
អវិភតេ ធន្ត ។ ឯវំ កណេតត្វំ ។

អនុលោមំ ។

(២៦០) អាចយកមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោហេតុប្បត្តយា វិចិកិញ្ញាសហគតេ
ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចិកិញ្ញាសហគតោ
ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

ណានប្បត្តិយ មគ្គប្បត្តិយ សម្បយុត្តប្បត្តិយ វិប្បយុត្តប្បត្តិយ អត្ថិ-
ប្បត្តិយ ធន្តិប្បត្តិយ វិភតប្បត្តិយ ធន្តិវិភតប្បត្តិយ ។

(២៥៧) ក្នុងហេតុប្បត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុងការម្មណប្បត្តិយ
មានវា: ៣ ក្នុងអធិបតិប្បត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុងអនន្តរេប្បត្តិយ មាន
វា: ៣ ក្នុងសមនន្តរេប្បត្តិយ មានវា: ៣ ក្នុងសហដាតប្បត្តិយ មាន
វា: ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បត្តិយ មានវា: ៣ ក្នុងធិស្សយេប្បត្តិយ មាន
វា: ៧ ក្នុងឧបទិស្សយេប្បត្តិយ មានវា: ៣ ក្នុងបុរេដាតប្បត្តិយ មាន
វា: ៣ ក្នុងអាសេវនេប្បត្តិយ មានវា: ៣ ក្នុងកកម្មប្បត្តិយ មានវា: ៧
ក្នុងវិចារកប្បត្តិយ មានវា: ១ ក្នុងអាហារប្បត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុង
វេទ្រិយេប្បត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុងណារនេប្បត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុងមគ្គ-
ប្បត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បត្តិយ មានវា: ៣ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
ប្បត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុងអត្ថិប្បត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុងធន្តិប្បត្តិយ មាន
វា: ៣ ក្នុងវិភតប្បត្តិយ មានវា: ៣ ក្នុងអវិភតប្បត្តិយ មានវា: ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២៦០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ គាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបតែគេឡើង ព្រោះនហេតុប្បត្តិយ គឺ ហេតុ:
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិញ្ញា ច្រឡំដោយទុក្ខច្ច: គាស្រ័យខន្ធភាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិញ្ញា ច្រឡំដោយទុក្ខច្ច: ។

(២២១) នេកចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច
 នេកចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ ... នហេតុប្បដ្ឋ-
 យា អហេតុកំ នេកចយតាមិធាបចយតាមិ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ខទ្វេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិត្តរណោ ខទ្វេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ ... ពាហិរំ ...
 អាហារសមុដ្ឋានំ ... ទត្តសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ។

(២២២) អាចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច នេកចយតា-
 មិធាបចយតាមិ ធម្មោ ... នការម្មណាប្បដ្ឋយា អា-
 ចយតាមិ ខទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបច-
 យតាមិ ធម្មំ បដិច្ច នេកចយតាមិធាបចយតាមិ
 ធម្មោ ... នការម្មណាប្បដ្ឋយា អបចយតាមិ ខទ្វេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២៣) នេកចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច
 នេកចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ ... នការម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយា នេកចយតាមិធាបចយតាមិ ខទ្វេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តរណោ ខទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ

(២២១) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ...
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធកក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ នូវ
 ខន្ធទ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិ ខន្ធតាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ពាហិរំ ...
 អាហារសមុដ្ឋាន ... ទត្តសមុដ្ឋាន ... អាស្រ័យមហាក្ខត ១
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្ថ ។

(២២២) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះនការម្មណាប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ។ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធមិ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនការម្មណាប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ ។

(២២៣) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 អាស្រ័យធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះ
 នការម្មណាប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ

ឯគំ មហាក្សត្រ ... តាហិរ ... អាហារសម្បជ្ជានំ ...

ទុក្ខសម្បជ្ជានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

[២៦៤] អាចយកតាមគំរូ លោកយកតាមនាបចយ-

តាមគំរូ ធម្មំ បដិច្ច លោកយកតាមនាបចយកតាម

ធម្មោ ... ឧអាវម្មណប្បច្ចយា អាចយកតាម ទន្ធិ ច

មហាក្សត្រ ច បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជានំ រូបំ ។

[២៦៥] អាចយកតាមគំរូ លោកយកតាមនាបច-

យតាមគំរូ ធម្មំ បដិច្ច លោកយកតាមនាបចយកតាម

ធម្មោ ... ឧអាវម្មណប្បច្ចយា អាចយកតាម ទន្ធិ ច

មហាក្សត្រ ច បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជានំ រូបំ ។

[២៦៦] អាចយកតាម ធម្មំ បដិច្ច អាចយកតាម

ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ឧអតិបតិប្បច្ចយា តិណិ ។ អាច-

យកតាម ធម្មំ បដិច្ច អាចយកតាម ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ

ឧអតិបតិប្បច្ចយា អាចយកតាម ទន្ធិ បដិច្ច អាច-

យកតាម អតិបតិ ។ លោកយកតាមនាបចយកតាម

ធម្មំ បដិច្ច លោកយកតាមនាបចយកតាម ធម្មោ ...

ក្នុងខណៈវេទនាសន្សំ មហាក្សត្រ ១ ... តាហិរ ... អាហារ-

សម្បជ្ជានំ ... ទុក្ខសម្បជ្ជានំ ... លសំភូតអសញ្ញាសត្ត ... ។

[២៦៤] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ

អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ

សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនាការម្មណប្បច្ច័យ គឺ

ចិត្តសម្បជ្ជានុរូប អាស្រ័យខ្លួនទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង

មហាក្សត្រទាំងឡាយផង ។

[២៦៥] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ

អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ

សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនាការម្មណប្បច្ច័យ គឺ

ចិត្តសម្បជ្ជានុរូប អាស្រ័យខ្លួនទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ

មហាក្សត្រទាំងឡាយផង ។

[២៦៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ

សន្សំ រើបកើតឡើង ព្រោះនាអធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់នាការបុច្ឆាទិក

វិសេដ្ឋនា) ពូលើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌

ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ រើបកើតឡើង ព្រោះនាអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ

អធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខ្លួនទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ

ការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ

អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ...

ន អភិបតិប្បច្ចយា ទេវតិចយតាមិណាបចយតាមិ ឯតំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ខទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តលោ ខទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច
 ខន្ធា ឯតំ មហាក្ខតំ ... តាហិវំ ... ។ សន្ធិត្តំ ។
 អសញ្ញាសត្តានំ ឯតំ មហាក្ខតំ ... ។

(២៦៧) អាចយតាមិញ្ច ទេវតិចយតាមិណាបចយ
 តាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ទេវតិចយតាមិណាបចយតាមិ
 ធម្មោ ... ន អភិបតិប្បច្ចយា អាចយតាមិ ខទ្វេ ច
 មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៦៨) អាចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច ទេវតិចយតា
 មិណាបចយតាមិ ធម្មោ ... ន អនន្តរាប្បច្ចយា នសម
 នន្តរាប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ច
 យា នបុរោសាប្បច្ចយា តុសលត្តិតសនិសា សត្ត
 បញ្ញា . ។ នបច្ឆានាតប្បច្ចយា ។

(២៦៩) អាចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាសវឧប្បច្ចយា តំលិ ។ អមចយ
 តាមិ ធម្មំ បដិច្ច ទេវតិចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ

ព្រោះន អភិបតិប្បច្ចយា គឺ ខន្ធា ពុក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្បច្ចិ កាស្រ័យខន្ធា ខ
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធា ... វត្ថុ
 កាស្រ័យខន្ធា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធា កាស្រ័យ កា
 ស្រ័យ វត្ថុ មហាក្ខត ខ ... តាហិវំ ... ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 នូវមហាក្ខត ខ របស់ត្ថកអសញ្ញាសត្វ ... ។

(២៦៧) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ កាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះន អនន្តរាប្បច្ចយា គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានប្ប កាស្រ័យខន្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 មហាក្ខតខន្ធាផង ។

(២៦៨) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 កាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះន អនន្តរាប្បច្ចយា
 នសមនន្តរាប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា ននិ
 បុរោសាប្បច្ចយា ប្រស្នាទាំង ៧ (នេះ) ប្រាកដស្មើដោយកុសលភ្នែក
 ដែរ ។ ព្រោះន បុរោសាប្បច្ចយា ។

(២៦៩) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ កាស្រ័យធមិ ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ទើបតែឡើង ព្រោះន អាសវឧប្បច្ចយា (បានដល់ពាក្យ
 បុព្វា និវិសដ្ឋនា) ពុលើក ។ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ កាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ

ឧប្បន្នតិ នកាសេវនប្បន្នយោ អបចយតាមិ ខន្ធ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេកចយតាមិនាបច-
យតាមិ ធម្មំ បដិច្ច នេកចយតាមិនាបចយតាមិ
ធម្មោ ... នកាសេវនប្បន្នយោ វិកា បញ្ញា ។ សព្វ
មហាក្កនា តាក្កា ។

[២៧០] អាចយតាមិទ្ធិ នេកចយតាមិនាបចយ-
តាមិទ្ធិ ធម្មំ បដិច្ច នេកចយតាមិនាបចយតាមិ
ធម្មោ ... នកាសេវនប្បន្នយោ អាចយតាមិ ខន្ធ ច
មហាក្កនេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយ-
តាមិទ្ធិ នេកចយតាមិនាបចយតាមិទ្ធិ ធម្មំ បដិច្ច
នេកចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នកាសេ-
វនប្បន្នយោ អបចយតាមិ ខន្ធ ច មហាក្កនេ ច
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៧១] អាចយតាមិ ធម្មំ បដិច្ច អាចយ-
តាមិ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នកាសេវនប្បន្នយោ អាចយតាមិ
ខន្ធ បដិច្ច អាចយតាមិ នេកច ។ អបច-
យតាមិ ធម្មំ បដិច្ច អបចយតាមិ ធម្មោ ...

ទើបកើតឡើង ព្រោះនកាសេវនប្បន្នយោ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនកាសេវនប្បន្នយោ បាន
ដល់បញ្ញា ខ ។ មហាក្កតាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

[២៧០] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះនកាសេវនប្បន្នយោ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហា-
ក្កតាំងឡាយផង ។ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកា-
សេវនប្បន្នយោ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង មហាក្កតាំងឡាយផង ។

[២៧១] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បន្នយោ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ អាស្រ័យខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធមិ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ...

នកកម្មប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធ បដិច្ច អបចយ-
តាមី ចេតនា ។ លេកំចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ
បដិច្ច លេកំចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... នកកម្ម-
ប្បច្ចយា លេកំចយតាមីនាបចយតាមី ខន្ធ បដិច្ច
លេកំចយតាមីនាបចយតាមី ចេតនា ពាហិវំ ... អា-
ហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ វេកំ មហាក្ខតំ ... ។

[២៧២] អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយតាមី

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិទាកកម្មប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ បដិសន្ធិ
នត្ថិ ។ មេ ។ នអាហារប្បច្ចយា នន្រ្ទិយប្បច្ចយា
នណា នប្បច្ចយា នមក្កប្បច្ចយា នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា តីណិ ។ លោនត្ថប្បច្ចយា លោវិ-
កតប្បច្ចយា ។

[២៧៣] នហេតុយា ទ្វេ នអាម្មណោ បញ្ច

នអធិបតិយា ធ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

ព្រោះនកកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការបិទសន្សំ អាស្រ័យ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនកកម្មប្បច្ចយ គឺ
ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ពាហិវំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ មហា-
ក្ខត ១ ... ។

[២៧៤] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល

ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ចយ គឺ បដិសន្ធិ ដ៏
បរិបុណ្ណិ មិនមានទេ ។ មេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ចយ នន្រ្ទិយប្បច្ចយ
នណាប្បច្ចយ នមក្កប្បច្ចយ នសម្បយុត្តប្បច្ចយ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ
(បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសដ្ឋនា) ព លើក ។ ព្រោះនោនត្ថប្បច្ចយ
និងនោវិកតប្បច្ចយ ។

[២៧៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ចយ មានព័រ: ២ ក្នុងនអាម្មណា-

ប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ចយ មានព័រ: ៦ ក្នុងនអនន្ត-
រេប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនសមនន្តរេប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុង
នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយេប្បច្ចយ មានព័រ: ៥

នបុរេជានេ សត្ត នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ
សត្ត នកម្មេ តីណិ នវិចារេ នវ នអាហារេ
ឯកំ នវគ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនតិយា
បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ គណេតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

[២៧២] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណេ បញ្ច ...

នអធិបតិយា ន នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ បញ្ច
នអតាមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ
សត្ត នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ សត្ត នកម្មេ
តីណិ នវិចារេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
យុត្តេ តីណិ នោនតិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។
ឯវំ គណេតត្ថំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋយំ ។

ក្នុងនបុរេជានេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជានេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៧
ក្នុងនអាសេវនេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៣ ក្នុង
នវិចារេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនអាហារេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ១ ក្នុង
នវគ្រិយេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ១ ក្នុងនឈានេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ១ ក្នុងន-
មត្តប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៣ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥
ក្នុងនោវិគតេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋយំ ។

[២៧២] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ

... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៦ ក្នុងនអនន្តរេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥
ក្នុងនសមនន្តរេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុងនអតាមញ្ញេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥
ក្នុងនឧបនិស្សយេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុងនបុរេជានេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ
៧ ក្នុងនបច្ឆាជានេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនេប្បដ្ឋយេ មាន
ព័រៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៣ ក្នុងនវិចារេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៧
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៣
ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុងនោវិគតេប្បដ្ឋយេ មានព័រៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ទ្វេ . . .
 អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ ទ្វេ អញ្ញា-
 មញ្ញា វិស្សយេ បុរេជាតេ អាសវានេ ករម្ម ទ្វេ
 វិចារតេ ឯតំ អាហារេ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ ឈានេ
 ទ្វេ មត្ត ឯតំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ អត្ថិយា
 ធម្មិយា វិគតេ អវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ តណោតតំ ។

ច្ចូនិយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិពា ។

សហជាតវិពា បដិច្ចវិសទិសោ ។

បច្ចយវិពា

(២៧៦) អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមិ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកាមី ឯតំ ខន្ធិ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធស្វេ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៧) ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ . . . ក្នុងអនន្តរេប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរេប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយ
 ក្នុងវិស្សយប្បដ្ឋយ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ ក្នុងអាសវានប្បដ្ឋយ ក្នុង
 កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងវិចារកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហា-
 រេប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងឥន្ទ្រិយេប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងឈាន-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋយ ក្នុងធម្មិប្បដ្ឋយ
 ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវិពា ។

សហជាតវិពា ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវិពាវិសេ ។

បច្ចយវិពា

(២៧៨) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ខ្ពើមកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធា ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធស្វេ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធស្វេ ។

អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយតាមិធាបចយ-
 តាមិ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អាចយតាមិ ខន្ធ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមិ ធម្មំ
 បច្ចយា អាចយតាមិ ច នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ
 ច ធម្មោ ... អាចយតាមិ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ ខន្ធ ... ។ អបក-
 យតាមិ ធម្មំ បច្ចយា ... តិណិ ។

(២៧៧) នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ច-
 យា នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ ... ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ
 ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុ
 បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា
 នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ខន្ធា ។ នេវាចយតាមិ-
 ធាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ...
 ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា អាចយតាមិ ខន្ធា ។

ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធានាំឡើយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធមិ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំក្តី (ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំក្តី) ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... គឺ ខន្ធហក្ក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធខ ដែលដល់នូវការសន្សំ នឹងខន្ធ
 ២ ... ។ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ... (បានដល់
 ពាក្យប្រាថ្នានិរិស្សដ្ឋនា) ព លើក ។

(២៧៧) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធហក្ក ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធខ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 នឹងខន្ធ ២ ... វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធានាំឡើយ ក្នុងឈ្មោះនៃបដិ-
 សន្ធិ ខន្ធានាំឡើយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ខ ខន្ធ
 ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះហេតុប្ប-
 ច័យ គឺ ខន្ធានាំឡើយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

ទេវាធម៌តាមិណាបធម៌តាមិ ធម្មំ បច្ចយា អបធម៌តាមិ ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា អបធម៌តាមិ ខន្ធា ។

ទេវាធម៌តាមិណាបធម៌តាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ច ទេវាធម៌តាមិណាបធម៌តាមិ ច ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា អាចយតាមិ ខន្ធា មហាក្សតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

ទេវាធម៌តាមិណាបធម៌តាមិ ធម្មំ បច្ចយា អបធម៌តាមិ ច ទេវាធម៌តាមិណាបធម៌តាមិ ច ធម្មោ ... វត្ថុំ បច្ចយា អបធម៌តាមិ ខន្ធា មហាក្សតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៧៥] អាចយតាមិក្ស ទេវាធម៌តាមិណាបធម៌តាមិក្ស ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយតាមិ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុក្ស បច្ចយា តរយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ អាចយតាមិក្ស ទេវាធម៌តាមិណាបធម៌តាមិក្ស ធម្មំ បច្ចយា ទេវាធម៌តាមិណាបធម៌តាមិ ធម្មោ ... ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយតាមិ ខន្ធា ច មហាក្សតេ វ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំក្តី ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្សតេនំឡាយ ។ ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំក្តី ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្សតេនំឡាយ ។

[២៧៦] ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធា ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធា ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំផង វត្ថុផង នឹងខន្ធា ... ។ ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធានំឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំផង មហាក្សតេនំឡាយផង ។

អាចយកមិត្តភក្តិ បច្ចុប្បន្ន

អាចយកមិត្តភក្តិ លេខអាចយកមិត្តភក្តិ លេខ
 បច្ចុប្បន្ន អាចយកមិត្តភក្តិ លេខអាចយកមិត្តភក្តិ
 លេខ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចុយ អាចយកមិត្តភក្តិ ឯក
 ទន្ធករ វត្តភ្នំ បច្ចុប្បន្ន តយោ ទន្ធករ ទន្ធករ ទន្ធករ . . .
 អាចយកមិត្តភក្តិ ទន្ធករ មហាភូមិ មហាភូមិ មហាភូមិ
 សមុទ្រ រូប ។ អាចយកមិត្តភក្តិ លេខអាចយកមិត្តភក្តិ
 លេខអាចយកមិត្តភក្តិ លេខ បច្ចុប្បន្ន មហាភូមិ . . .
 តិណ្ណ ។

[២៧៧] អាចយកមិត្តភក្តិ លេខ បច្ចុប្បន្ន អាចយកមិត្តភក្តិ
 លេខ ឧប្បជ្ឈន្តិ អាចយកមិត្តភក្តិ លេខ ឧប្បជ្ឈន្តិ អាចយកមិត្តភក្តិ ឯក
 ទន្ធករ បច្ចុប្បន្ន ។ អាចយកមិត្តភក្តិ លេខ បច្ចុប្បន្ន . . . ឯក ។

[២៧៨] លេខអាចយកមិត្តភក្តិ លេខ លេខ
 បច្ចុប្បន្ន លេខអាចយកមិត្តភក្តិ លេខ លេខ . . .
 លេខអាចយកមិត្តភក្តិ លេខ ឯក ទន្ធករ បច្ចុប្បន្ន
 តយោ ទន្ធករ ទន្ធករ ទន្ធករ . . . បដិសន្ធិក្នុងលោក វត្ត
 បច្ចុប្បន្ន ទន្ធករ បច្ចុប្បន្ន បច្ចុប្បន្ន បច្ចុប្បន្ន លោក

អាចយកមិត្តភក្តិ បច្ចុប្បន្ន

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង
 រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ គឺ ទន្ធករ តាំងផ្អែកនឹងទន្ធករ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង វត្តផង នូវទន្ធករ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ឈន្តរូប តាំង
 ផ្អែកនឹងទន្ធករ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្សត្រតាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង . . . (ប្រាមដល់ពាក្យបច្ចុប្បន្ន និងវិសដ្ឋនា) ព្រលឹក ។

[២៧៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ គឺ តាំងផ្អែក
 នឹងទន្ធករ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . ប្រាមដល់ពាក្យ ។

[២៨០] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ តាំងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . គឺ ទន្ធករ តាំងផ្អែកនឹងទន្ធករ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវទន្ធករ ២ . . . ទន្ធករតាំងឡាយ តាំង
 ផ្អែកនឹងវត្ត ក្នុងលោក រើបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ តាំងផ្អែកនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ

អភិធម្មបិដក អនុណោមភិក្ខុប្បដ្ឋានំ

កាយវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ... គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ... គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(២៨០) អាចយតាមិកា ទេវតយតាមិកា ធម្មំ បច្ចុយា អាចយតាមិ ធម្មោ... អាច-
 យតាមិ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចុយា តាយោ ខន្ធកា
 ទ្វេ ខន្ធកា... ។

(២៨២) អាចយតាមិកា ទេវតយតាមិកា ធម្មំ បច្ចុយា អាចយតាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ការម្មណប្បច្ចុយា អាចយតាមិ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា
 បច្ចុយា តាយោ ខន្ធកា ទ្វេ ខន្ធកា... ។

(២៨៣) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចុយា អាចយ-
 តាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមភិក្ខុប្បដ្ឋានំ

កាយវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ... គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ... គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

(២៨១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង... គឺ ខន្ធកា តឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំផង វត្ថុផង (តឹងផ្អែក) នឹងខន្ធល ២... ។

(២៨២) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
 ការមិនសន្សំផង រើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ចុយា គឺ ខន្ធកា
 តឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង (តឹងផ្អែក)
 នឹងខន្ធល ២... ។

(២៨៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ រើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ចុយា បានដល់ពរព្យា

អបចយោងមិត្តភក្តិ ទីណា ។ ទេវតាចយោងមិត្តភក្តិ
 ... ទេវតាចយោងមិត្តភក្តិ ឯកំ ... វត្តំ បច្ចុយោ ទេវតា-
 ចយោងមិត្តភក្តិ ទន្ធា ។ ទេវតាចយោងមិត្តភក្តិ ទន្ធា
 ចយោងមិត្តភក្តិ ទន្ធា ។ ទេវតាចយោងមិត្តភក្តិ ទន្ធា ... ។
 ឥតាមិ យដនា ហេតុសទិសា ។

(២៧២) អាចយោងមិត្តភក្តិ បច្ចុយោ អាចយោងមិត្តភក្តិ
 ទន្ធា ទុប្បវត្តិ អនុទ្ធាប្បវត្តិ អនុទ្ធាប្បវត្តិ អនុទ្ធាប្បវត្តិ
 សហជាតប្បវត្តិ ទីណា ។ អបចយោងមិត្តភក្តិ ទីណា ។
 ទេវតាចយោងមិត្តភក្តិ ទន្ធា បច្ចុយោ ទេវតាចយោងមិត្តភក្តិ
 ទន្ធា បច្ចុយោ ទន្ធា ... សហជាតប្បវត្តិ ទេវតា
 ចយោងមិត្តភក្តិ ទន្ធា ឯកំ ទន្ធា បច្ចុយោ ទន្ធា
 ទន្ធា ចិត្តសមុប្បវត្តិ រូបំ វត្តំ ទន្ធា ... បដិសម្ពិ-
 ត្តិណា ។ សម្ពិស្តំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ ... ចក្ខុយោ បច្ចុយោ ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយា-
 យនំ បច្ចុយោ កាយវិញ្ញាណំ វត្តំ បច្ចុយោ ។
 ទេវតាចយោងមិត្តភក្តិ ទន្ធា បច្ចុយោ អាចយោងមិត្តភក្តិ
 ទន្ធា ... សហជាតប្បវត្តិ ។ សម្ពិស្តំ ។
 សព្វេ យដនា កាតក្ខា ។

ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ គឺ មានវារៈ ព្យាបាទ ។ ធមិ ដែល
 មិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ... (ព្រះវិញ្ញាណ) នឹងខ្លួន
 ១ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ ... ខ្លួនខ្លួនខ្លួន ដែលមិនដល់ខ្ញុំការ
 សន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ព្រះវិញ្ញាណនឹងវត្ត ។ ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការ
 សន្សំ ព្រះវិញ្ញាណនឹងធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិន
 សន្សំ ... ។ តំណ ក្នុងវិញ្ញាណ ព្រះវិញ្ញាណដោយហេតុប្បដ្ឋយដែរ ។

(២៧២) ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ព្រះវិញ្ញាណនឹងធមិ ដែលដល់
 ខ្ញុំការសន្សំ ទើបតែធម៌ ព្រះវិញ្ញាណដោយហេតុប្បដ្ឋយ សមនុប្បដ្ឋយ និង
 សហជាតប្បដ្ឋយ បានដល់វារៈ ព្យាបាទ ។ ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិន
 សន្សំ មានវារៈ ព្យាបាទ ។ ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិន
 ដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ព្រះវិញ្ញាណនឹងធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិន
 ដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ... ព្រះវិញ្ញាណដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខ្លួន ព្យាបាទ ចិត្ត-
 សមុប្បវត្តិ ព្រះវិញ្ញាណនឹងខ្លួន ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំ
 ការមិនសន្សំ ខ្លួនខ្លួន ... ក្នុងវិញ្ញាណនៃបដិសម្ពិស្តិ ។ សេចក្តីបំប្រាញ ។
 (ព្រះវិញ្ញាណ) នឹងមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្តិ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ព្រះ
 វិញ្ញាណនឹងចក្ខុយោគនៈ កាយវិញ្ញាណ ព្រះវិញ្ញាណនឹងកាយាយគនៈ ព្រះវិញ្ញាណ
 នឹងវត្ត ។ ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ព្រះវិញ្ញាណនឹងធមិ ដែលមិនដល់
 ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ... ព្រះវិញ្ញាណដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។
 សេចក្តីបំប្រាញ ។ តំណ ព្រះវិញ្ញាណ បដិសម្ពិស្តិ គប្បីធ្វើចុះ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[២៨៥] អបចយតាមី ធម្មំ . . . អត្តាមត្តាប្បច្ចយា

និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជានប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ណានប្បច្ចយា មត្តប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្តិប្បច្ចយា ធន្តិប្បច្ចយា វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

[២៨៦] ហេតុយា សត្តាស អាម្មណោ សត្ត

អនិបតិយា សត្តាស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត សហជានេ សត្តាស អត្តាមត្តា សត្ត និស្សយេ សត្តាស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជានេ សត្ត អាសេវនេ សត្ត កម្មេ សត្តាស វិចារកេ ឯកំ អាហារេ សត្តាស ឥន្ទ្រិយេ ណានេ មត្តេ សត្តាស សម្បយុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តាស អត្តិយា សត្តាស ធន្តិយា សត្ត វិភតេ សត្ត អវិភតេ សត្តាស ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[២៨៧] កំណិវ្តកនិវតិយិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសខ្សំ . . .

ព្រោះអត្តាមត្តាប្បច្ចយេ និស្សយប្បច្ចយេ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេ បុរេជានប្បច្ចយេ អាសេវនប្បច្ចយេ កម្មប្បច្ចយេ វិចារកប្បច្ចយេ អាហារប្បច្ចយេ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេ ណានប្បច្ចយេ មត្តប្បច្ចយេ សម្បយុត្តប្បច្ចយេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេ អត្តិប្បច្ចយេ ធន្តិប្បច្ចយេ វិភតប្បច្ចយេ និងអវិភតប្បច្ចយេ ។

[២៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ចយេ

មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជានប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តាមត្តាប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជានប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិចារកប្បច្ចយេ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេ ណានប្បច្ចយេ និងមត្តប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ក្នុងធន្តិប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិភតប្បច្ចយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បច្ចយេ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ

(២៨៧) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នេហតុប្បច្ចយា វិចិត្តាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ បច្ចយា វិចិត្តាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ នេវចយតាមិ នាបចយ-
 តាមិ ធម្មំ បច្ចយា នេវចយតាមិ នាបចយតាមិ ធម្មោ
 ... នេហតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នេវចយតាមិ នាប-
 ចយតាមិ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានោ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... អហេតុកុប្បជ្ឈនិសង្ខ-
 ត្តនោ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ ... ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ តា-
 យាយតនំ បច្ចយា តាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា
 អហេតុកា នេវចយតាមិ នាបចយតាមិ ខន្ធ ។
 នេវចយតាមិ នាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយ-
 តាមិ ធម្មោ ... នេហតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិច-
 ិត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា

(២៨៦) ធមិ ដែលដល់នូវការសង្ស័យ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែល
 ដល់នូវការសង្ស័យ រើបើកេរ្តិ៍ ព្រោះនេហតុប្បច្ចយ គឺ មោហា ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិយា ច្រឡំដោយខ្លួន ពឹងផ្អែកនឹងខ្លួនខ្លាំង ឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិយា ច្រឡំដោយខ្លួន ។ ធមិ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសង្ស័យ មិនដល់នូវការមិនសង្ស័យ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសង្ស័យ មិនដល់នូវការមិនសង្ស័យ ... ព្រោះនេហតុប្បច្ចយ គឺ
 ខ្លួន ពួក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានពួក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខ្លួន ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
 មិនដល់នូវការសង្ស័យ មិនដល់នូវការមិនសង្ស័យ ពឹងផ្អែកនឹងខ្លួន ២ ...
 ក្នុងនោះវែងអហេតុកុប្បជ្ឈនិសង្ខ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ (ពឹងផ្អែក) នឹង
 មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង
 ចក្កាយតនៈ តាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងតាយាយតនៈ ខ្លួនខ្លាំង ឡាយ
 ជាអហេតុកៈ ដែលមិនដល់នូវការសង្ស័យ មិនដល់នូវការមិនសង្ស័យ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលដល់នូវការសង្ស័យ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិន
 ដល់នូវការសង្ស័យ មិនដល់នូវការមិនសង្ស័យ ... ព្រោះនេហតុប្បច្ចយ គឺ
 មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិយា ច្រឡំដោយខ្លួន ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៨៨) អាចយតាមិញ ទេវាចយតាមិធាបចយតាមិញ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ... ទេវោតុប្បច្ចយា វិចិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ទទ្ធច វត្តញ្ច បច្ចយា វិចិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(២៨៩) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា ទេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ ... ទអារម្មណាប្បច្ចយា ។ សន្និទ្ធី ។ បដិច្ចវាសនិសំ ។

(២៩០) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ទអធិបតិប្បច្ចយា តិណំ ។ អបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ ... ទអធិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមិ ទទ្ធច បច្ចយា អបចយតាមិ អធិបតិ ។ ទេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មំ ។ សន្និទ្ធី ។ អសញ្ញាសត្តានំ ចត្តាយតនំ បច្ចយា ចត្តវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ ... វត្តំ បច្ចយា ទេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ទទ្ធច ។ ទេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ ...

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៨៨) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ... ព្រោះទេវោតុប្បច្ចយ គឺ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងទន្ធាន្តទាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្តផង ។

(២៨៩) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ បិទដល់នូវការបិទសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ព្រោះទេវោតុប្បច្ចយ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ពាក្យនេះ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវាសនៈ ។

(២៩០) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះទេវោតុប្បច្ចយ បានដល់វារៈ ពាលីក ។ ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះទេវោតុប្បច្ចយ គឺ ធមិ ជាវាលីក វាលីក ដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងទន្ធាន្តទាយ ដែលដល់នូវការបិទសន្សំ ។ (ពឹងផ្អែក) នឹងធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ចត្តវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចត្តាយតនៈ របស់តួកអសញ្ញាសត្ត (ពឹងផ្អែក) នឹងកាយាយតនៈ ... ទន្ធាន្តទាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ត ។ ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ បិទដល់នូវការបិទសន្សំ ...

អាថយតាមិក្កិកេ បច្ចយវាព

នអធិបតិប្បច្ចយោ វត្ថុំ បច្ចយោ អាថយតាមិ ខន្ទា ។
 នេវាថយតាមិ នាបថយតាមិ នម្មំ បច្ចយោ អបថយ-
 តាមិ នម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយោ វត្ថុំ បច្ចយោ អ-
 បថយតាមិ អធិបតិ ។ នេវាថយតាមិ នាបថយតាមិ
 នម្មំ បច្ចយោ អាថយតាមិ ថ នេវាថយតាមិ នា-
 បថយតាមិ ថ នម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយោ វត្ថុំ
 បច្ចយោ អាថយតាមិ ខន្ទា មហាក្កតេ បច្ចយោ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៧០] អាថយតាមិក្កិ វត្ថុំ បច្ចយោ អាថយតាមិ នម្មោ ... នអ-
 ធិបតិប្បច្ចយោ អាថយតាមិ វត្ថុំ ខន្ទា វត្ថុក្កិ
 បច្ចយោ តយោ ខន្ទា ទ្វេ ខន្ទេ ... ។ អាថយតា-
 មិក្កិ នេវាថយតាមិ នាបថយតាមិក្កិ នម្មំ បច្ចយោ
 នេវាថយតាមិ នាបថយតាមិ នម្មោ ... អាថយតាមិ
 ខន្ទេ ថ មហាក្កតេ ថ បច្ចយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាថយតាមិក្កិកេ បច្ចយវាព

ព្រោះនេវាថយតាមិក្កិ គឺ ខន្ទា ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនេវា-
 បតិប្បច្ចយោ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... ព្រោះនេវាបតិប្បច្ចយោ គឺ ខន្ទ
 ពឹងផ្អែក ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្កតពឹងផ្អែក ។

(២៧១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង ... ព្រោះនេវាបតិប្បច្ចយោ គឺ ខន្ទ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ទ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ទ ២ ... ។
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំផង ... គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ទ
 ពឹងផ្អែក ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្កតពឹងផ្អែក ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមិកា ទេវតាយតាមិកាធម្មតាយតាមិកា ធម្មំ
បច្ចុយា អាចយតាមិ ច ទេវតាយតាមិធម្មតាយតាមិ
ច ធម្មា ... អាចយតាមិ ឯកំ ខន្ធភា វត្តភា
បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... អាចយតាមិ
ខន្ធា ច មហាក្សតេ ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧២) អបចយតាមិកា ទេវតាយតាមិធម្មតាយ
តាមិកា ធម្មំ បច្ចុយា អបចយតាមិ ធម្មា ...
នអនិបតិប្បច្ចុយា អបចយតាមិ ខន្ធា ច វត្តភា
បច្ចុយា អបចយតាមិ អនិបតិ ។ នអនន្តរាប្បច្ចុយា
នសមនន្តរាប្បច្ចុយា នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចុយា នឧបនិស្ស-
យប្បច្ចុយា នបុរេវាតាប្បច្ចុយា ចនិច្ចវាសនិសា សត្ត
បញ្ញា ។ នបច្ឆាជាតប្បច្ចុយា បរិមុដ្ឋានំ ។

(២៧៣) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចុយា អាច-
យតាមិ ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចុយា តិណំ ។
អបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចុយា ទេវតាយតាមិធម្មតាយ-
តាមិ ធម្មា ... នអាសេវនប្បច្ចុយា អបច-
យតាមិ ខន្ធា បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ធមិ ដែលដល់នូវការសង្ស័យ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសង្ស័យ មិនដល់
នូវការមិនសង្ស័យ ព័ត៌ផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការសង្ស័យ ធមិ ដែល
មិនដល់នូវការសង្ស័យ មិនដល់នូវការមិនសង្ស័យ ... គឺ ខន្ធត
ព័ត៌ផ្អែកនឹងខន្ធទ ដែលដល់នូវការសង្ស័យ វត្តផង (ព័ត៌ផ្អែក) នឹង
ខន្ធល ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ព័ត៌ផ្អែកនឹងខន្ធានិច្ចាយ ដែលដល់
នូវការសង្ស័យ មហាក្សតាមិច្ចាយផង ។

(២៧៤) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសង្ស័យ ព័ត៌ផ្អែកនឹងធមិ ដែល
ដល់នូវការមិនសង្ស័យ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសង្ស័យ មិនដល់នូវ
ការមិនសង្ស័យ ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចុយ គឺ ធមិ ជាអធិបតិ
ដែលដល់នូវការមិនសង្ស័យ ព័ត៌ផ្អែកនឹងខន្ធានិច្ចាយ ដែលដល់នូវការ
មិនសង្ស័យ វត្តផង ។ ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ចុយ នសមនន្តរាប្បច្ចុយ
នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចុយ នឧបនិស្សយប្បច្ចុយ និងខបុរេវាតាប្បច្ចុយ បញ្ញា
៧ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។ ព្រោះបច្ឆាជាតប្បច្ចុយ (នេះ)
ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

(២៧៥) ធមិ ដែលដល់នូវការសង្ស័យ ព័ត៌ផ្អែកនឹងធមិ ដែល
ដល់នូវការសង្ស័យ ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ចុយ បានដល់វារៈ ព
លើក ។ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសង្ស័យ មិនដល់នូវការមិនសង្ស័យ ព័ត៌
ផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការមិនសង្ស័យ ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ចុយ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ព័ត៌ផ្អែកនឹងខន្ធានិច្ចាយ ដែលដល់នូវការមិនសង្ស័យ ។

អាចយតាមិក្កិកេ បច្ចយកំពេ

ទេវតិចយតាមិកាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា ទេវតិចយ-
តាមិកាបចយតាមិ ធម្មោ ។ សង្កត្តំ ។ អសត្តា-
សត្តានំ . . . ធម្មាយតនំ បច្ចយា កាយាយតនំ
បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទេវតិចយតាមិកាបចយតាមិ
ទន្ធា ។ ទេវតិចយតាមិកាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា
អាចយតាមិ ធម្មោ . . . ទេវតិចយតាមិកាបចយតាមិ
បច្ចយា អាចយតាមិ ទន្ធា ។ ទេវតិចយតាមិកាប-
ចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ច ទេវតិចយ-
តាមិកាបចយតាមិ ច ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា អាច-
យតាមិ ទន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧២) អាចយតាមិកា ទេវតិចយតាមិ-

តាបចយតាមិកា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ
ធម្មោ . . . អាចយតាមិ វត្ថុំ ទន្ធា វត្ថុកា
បច្ចយា តយោ ទន្ធា ទេ ទទេ . . . ។ អាច-
យតាមិកា ទេវតិចយតាមិកាបចយតាមិកា ធម្មំ
បច្ចយា ទេវតិចយតាមិកាបចយតាមិ ធម្មោ . . .

អាចយតាមិក្កិកេ បច្ចយកំពេ

ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ គឺផ្អែកនឹង
ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ហេតុ
បំប្រែង ។ របស់ភ្នកអសត្តាសត្ត . . . ខន្ធានិច្ចាយ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ គឺផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ គឺ
ផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ គឺផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ
គឺផ្អែកនឹង ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
. . . ក្រោមការសន្សំប្រដាប់ គឺ ខន្ធានិច្ចាយ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ គឺផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធមិ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី គឺផ្អែកនឹងធមិ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធានិច្ចាយ
ដែលដល់នូវការសន្សំ គឺផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប គឺផ្អែកនឹង
មហាក្កតាវនិច្ចាយ ។

(២៧២) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ គឺផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់

នូវការសន្សំផង ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ផង . . . គឺ ខន្ធានិច្ចាយ គឺផ្អែកនឹងខន្ធានិច្ចាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
វត្ថុផង (គឺផ្អែក) នឹងខន្ធានិច្ចាយ ២ . . . ។ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំ គឺផ្អែកនឹងធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . .

អាចយតាមី ខន្ទេ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមីកា លោកយតាមីនា-
 បចយតាមីកា ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី ច លោក-
 យតាមីនាបចយតាមី ច ធម្មា . . . អាចយតាមី
 លិកំ ខន្ទេកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ទា ទ្វេ ខន្ទេ
 ច វត្ថុកា បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ទេ ច មហាក្ខតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយតាមីកា
 លោកយតាមីនាបចយតាមីកា ធម្មំ បច្ចយា លោកយ-
 តាមីនាបចយតាមី ធម្មា . . . ឧភាសេវឧប្បច្ចយា
 អបចយតាមី ខន្ទេ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២៧៩) អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ឧភម្មប្បច្ចយា អាចយតាមី ខន្ទេ
 បច្ចយា អាចយតាមី ចេតនា ។ អបចយតាមី ធម្មំ
 បច្ចយា អបចយតាមី ធម្មា . . . ឧភម្មប្បច្ចយា
 អបចយតាមី ខន្ទេ បច្ចយា អបចយតាមី ចេតនា ។

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានុប ព័ន្ធជ្រុកនឹងខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ផង នឹងមហាក្ខតវាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ព័ន្ធជ្រុក
 នឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធត ព័ន្ធជ្រុកនឹងខន្ធត
 ដែលដល់នូវការសន្សំផង រតន្ត ចិត្តសមុដ្ឋានុប ព័ន្ធជ្រុកនឹងខន្ធត
 ផង រតន្ត ខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត
 វាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ព័ន្ធជ្រុកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនការសវ-
 នប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានុប ព័ន្ធជ្រុកនឹងខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវការមិនសន្សំផង មហាក្ខតវាំងឡាយផង ។

(២៨៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ព័ន្ធជ្រុកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ព័ន្ធជ្រុកនឹងខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ព័ន្ធជ្រុកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ព័ន្ធជ្រុកនឹងខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាចយកមិត្តិក បច្ចុយវិហ

ទេវតាមយកមិត្តិក បច្ចុយកាមី ឆន្ទ៍ បច្ចុយ ទេវតាមយ-
 កាមីនាមយកាមី ឆន្ទ៍ . . . ឧត្តមប្បដ្ឋាន ទេវតា-
 មយកាមីនាមយកាមី ឆន្ទ៍ បច្ចុយ ទេវតាមយកា-
 មីនាមយកាមី ចេតនា វាហិក . . . អាហារសម្បជ្ជា-
 ងំ . . . ទុក្ខសម្បជ្ជាងំ . . . វត្ថុ បច្ចុយ ទេវតាមយកាមី-
 នាមយកាមី ចេតនា ។ ទេវតាមយកាមីនាមយកាមី
 ឆន្ទ៍ បច្ចុយ អាចយកាមី ឆន្ទ៍ . . . ឧត្តមប្បដ្ឋាន
 វត្ថុ បច្ចុយ អាចយកាមី ចេតនា ។ ទេវតាមយកាមី-
 នាមយកាមី ឆន្ទ៍ បច្ចុយ អាចយកាមី ឆន្ទ៍ . . .
 ឧត្តមប្បដ្ឋាន វត្ថុ បច្ចុយ អាចយកាមី ចេតនា ។

[២៧៦] អាចយកាមិត្តិក ទេវតាមយកាមីនាមយ-
 កាមិត្តិក ឆន្ទ៍ បច្ចុយ អាចយកាមី ឆន្ទ៍ . . . ឧ-
 ត្តមប្បដ្ឋាន អាចយកាមី ឆន្ទ៍ វត្ថុ បច្ចុយ
 អាចយកាមី ចេតនា ។

អាចយកមិត្តិក បច្ចុយវិហ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធភាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ វាហិក . . . អាហារសម្បជ្ជាន . . . ទុក្ខ-
 សម្បជ្ជាន . . . ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[២៧៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធភាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ។

(២៩៧) អបចយតាមិក្ខុ ទេវតយតាមិបាបចយ-

តាមិក្ខុ ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ ...
នកម្មប្បច្ចយា អបចយតាមិ ខន្ធប វត្ថុក្ខុ បច្ចុ-
យា អាចយតាមិ ទេវតា ។

(២៩៨) អាចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ

ធម្មោ ... នវិហានប្បច្ចយា ។ បរិបុណ្ណំ កាតត្វំ ។
បនិសង្កត្តិណោ នត្ថិ ។

(២៩៩) ទេវតយតាមិបាបចយតាមិ ធម្មំ បច្ចយា

ទេវតយតាមិបាបចយតាមិ ធម្មោ ... នអាហារ-
ប្បច្ចយា ពាហិរំ ... ឧត្តុសម្ពុដ្ឋានំ ... អសញ្ញា-
សត្តានំ ... ។

(៣០០) ... នវង្រ្ទិយប្បច្ចយា ពាហិរំ ...

អាហារសម្ពុដ្ឋានំ ... ឧត្តុសម្ពុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ
មហាក្រេត បច្ចយា រូបដីវិត្តិយំ ។

(៣០១) ... នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណំ

ពាហិរំ ... អាហារសម្ពុដ្ឋានំ ... ឧត្តុសម្ពុដ្ឋានំ ... អ-
សញ្ញាសត្តានំ ... ចត្តាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ
កាយាយតនំ ... ។

(២៩៧) ធម្មំ វិពារដល់នូវការមិនស្ងប់ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល

ដល់នូវការមិនស្ងប់ផង ធម្មំ ដែលមិនដល់នូវការស្ងប់ មិនដល់នូវការ
មិនស្ងប់ផង ... ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ ទេវតា ដែលដល់នូវការ
ស្ងប់ តឹងផ្អែកនឹងខ្លួនទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនស្ងប់ផង វត្ថុផង ។

(២៩៨) ធម្មំ ដែលដល់នូវការស្ងប់ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់

នូវការស្ងប់... ព្រោះនវិហានប្បច្ចយ ។ បណ្ឌិតភ្នំធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ (គ្រប់
បទទាំងអស់) ។ (អាចយតាមិធម៌) មិនមាន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិទេ ។

(២៩៩) ធម្មំ ដែលមិនដល់នូវការស្ងប់ មិនដល់នូវការមិន

ស្ងប់ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការស្ងប់ មិនដល់នូវការមិន
ស្ងប់ ... ព្រោះនអាហារប្បច្ចយ គឺ ពាហិរំ ... ឧត្តុសម្ពុដ្ឋានំ ...
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

(៣០០) ... ព្រោះនវង្រ្ទិយប្បច្ចយ គឺ ពាហិរំ ... អាហារ-

សម្ពុដ្ឋានំ ... ឧត្តុសម្ពុដ្ឋានំ ... រូបដីវិត្តិយ តឹងផ្អែកនឹងមហា-
ក្ខតទាំងឡាយ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

(៣០១) ... ព្រោះនឈានប្បច្ចយ គឺ ចក្កវិញ្ញាណ (តឹងផ្អែក)

នឹងពាហិរំ ... អាហារសម្ពុដ្ឋានំ ... ឧត្តុសម្ពុដ្ឋានំ ... របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ... ចក្កវិញ្ញាណ តឹងផ្អែកនឹងចក្កាយតនៈ (កាយវិញ្ញាណ
តឹងផ្អែក) នឹងកាយាយតនៈ ... ។

(៣០២) ... ធម្មត្ថប្បដ្ឋយោ អហោតុត្ថា នេវិច-
 យតាមិយាមធម្មតាមី ។ សង្ខត្តំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯតំ មហាភូតំ ... ចត្តាយទនំ បច្ចយោ ចត្ត-
 វិញ្ញាណំ តាយាយទនំ បច្ចយោ វត្តំ បច្ចយោ អ-
 ហោតុត្ថា នេវិចយតាមី ... ធម្មត្ថប្បដ្ឋយោ
 ធម្មត្ថប្បដ្ឋយោ ។ បដិច្ចវាសនិសំ តិណិ ។
 នោនត្ថប្បដ្ឋយោ នោវិគតប្បដ្ឋយោ ។

(៣០៣) នហោតុយោ ចត្តាវិ នការម្មណោ បញ្ច-
 នអធិបតិយា ទ្វានស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 នអភាមតោ នឧបដិស្សយេ បញ្ច នបុរេវាតេ សត្ត-
 នបច្ឆាជានេ សត្តវស នវាសេវនេ ឯតានស
 នតតម្មេ សត្ត នវិចានេ សត្តវស នអាហារេ ន-
 សង្រ្គាយេ ននរោនេ នមត្តេ ឯតំ ធម្មត្ថប្បដ្ឋយោ បញ្ច
 ធម្មត្ថប្បដ្ឋយោ តិណិ នោនត្ថយោ នោវិគតេ បញ្ច ។
 ឯវំ គណេតត្ថំ ។

(៣០២) ... ព្រោះធម្មត្ថប្បដ្ឋយ គឺ ធម្មិ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ បែបដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហោតុត្ថៈ ។ សេចក្តីបំប្រែ ។
 បហោតុត ១ បេស្តក្នុងអសញ្ញាសត្ថ ... ចត្តវិញ្ញាណ តាំងផ្អែកនឹងចត្តា-
 យតនៈ (តាយវិញ្ញាណ) តាំងផ្អែកនឹងតាយាយតនៈ ធម្មិ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ ជាអហោតុត្ថៈ តាំងផ្អែកនឹងវត្ថុ ... ព្រោះធម្មត្ថប្បដ្ឋយ
 ច្នៃ និងនវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយ ។ (ព្រះវិទ្យា ទី៧ វិសដ្ឋនា) ព លើក
 ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចព្រះវិទ្យា ។ ព្រោះនានត្ថប្បដ្ឋយ និងនោវិគត-
 ប្បដ្ឋយ ។

(៣០៣) ក្នុងនហោតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានព្រះ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានព្រះ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ នអភាមតប្បដ្ឋយ និងនឧបដិស្ស-
 យប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុងនបុរេវាតប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនបច្ឆា-
 ជានប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១៧ ក្នុងនវាសនប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១១ ក្នុងន-
 តតម្មប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនវិចានប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១៧ ក្នុងនអាហា-
 រប្បដ្ឋយ នសង្រ្គាយប្បដ្ឋយ ននរោនប្បដ្ឋយ និងនមត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុងនវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣
 ក្នុងនានត្ថប្បដ្ឋយ និងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្ប
 រាប់យ៉ាងនេះ ។

(៣០២) ហេតុប្បដ្ឋយា នការម្មណោ បញ្ច . . .

នអធិបតីយា ទ្វាទស នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអត្តា-
មញ្ញោ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជិតេ សត្ត ន-
បច្ឆាជិតេ សត្តរសេ នអាសេវនេ ឯកាទស នករម្ម-
សត្ត នវិហិតេ សត្តរសេ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
យុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋន័យំ ។

(៣០៥) នហេតុប្បដ្ឋយា ការម្មណោ ចត្តារិ . . .

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជិតេ អត្តាមញ្ញោ និស្សយេ
ឧបនិស្សយេ បុរោជិតេ អាសេវនេ ករម្ម ចត្តារិ
វិហិតេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ វគ្គិយេ ណានេ
ចត្តារិ បត្តេ តីណិ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្តិយា
នត្តិយា វិតតេ ចត្តារិ អវិតតេ ចត្តារិ ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

បច្ឆនិយានុលោមំ ។

បច្ឆយវំពេ សមញ្ញោ ។

និស្សយវំពេ បច្ឆយវំពេសនិសោ ។

(៣០៤) ក្នុងអនុលោមប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

. . . ក្នុងអធិបតីប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១២ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ នសម-
នន្តរប្បដ្ឋយ អត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ និងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនបុរោជិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនវិហិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋយ និងនោវិត-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋន័យៈ ។

(៣០៥) ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនោះហេតុប្បដ្ឋយ

. . . ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ សមនន្តរប្បដ្ឋយ សហជិតប្បដ្ឋយ អត្តាមញ្ញ-
ប្បដ្ឋយ និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរោជិតប្បដ្ឋយ កា-
សេវនប្បដ្ឋយ និងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិហិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវគ្គិយប្បដ្ឋយ និងណានប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៤ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ អត្តិប្បដ្ឋយ នត្តិប្បដ្ឋយ និងវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤
ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ឆនិយានុលោម ។

ចប់ បច្ឆយវំពេ ។

និស្សយវំពេ ព្រោះករណីដោយបច្ឆយវំពេនៃវារៈ ។

សំសង្ខារ

[៣០៦] អាចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខោ អាចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយោ អាចយតាមី ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទ សំសង្ខា ។

[៣០៧] អបចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខោ អបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយោ អបចយតាមី ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទ ... ។

[៣០៨] ទេវិចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខោ ទេវិចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ ... ទេវិចយតាមីនាបចយតាមី ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទ ... បដិសន្ធិត្តុណោ ... ។

[៣០៩] អាចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខោ អាចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ការម្មណាប្បដូយោ អធិបតិប្បដូយោ អនន្តរាប្បដូយោ សមនន្តរាប្បដូយោ សហជាតាប្បដូយោ អត្តាមត្តាប្បដូយោ ធិស្សយប្បដូយោ ឧបធិស្សយប្បដូយោ បុរេជាតាប្បដូយោ ការសវនប្បដូយោ កម្មប្បដូយោ វិបាកប្បដូយោ អាហារាប្បដូយោ វត្ថុយប្បដូយោ ណាទប្បដូយោ មត្តប្បដូយោ សម្បយុត្តប្បដូយោ វិប្បយុត្តប្បដូយោ អត្ថិប្បដូយោ ទត្ថិប្បដូយោ វិភតប្បដូយោ អវិភតប្បដូយោ ។

តីតិយដ្ឋិវារៈ

[៣១០] ពង្សំ វិលេដលំស្កុវការសន្សំ ច្រឡំនីធមិ វេលដលំស្កុវការសន្សំ វេលកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដូយ គឺ ខន្ធា ច្រឡំនីធមិ ខន្ធទ វិលេដលំស្កុវការសន្សំ ច្រឡំនីធមិ ខន្ធទ ។

[៣១១] ពង្សំ វិលេដលំស្កុវការមិនសន្សំ ច្រឡំនីធមិ វេលដលំស្កុវការមិនសន្សំ វេលកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដូយ គឺ ខន្ធា ច្រឡំនីធមិ ខន្ធទ វិលេដលំស្កុវការមិនសន្សំ ខន្ធទ ខន្ធទ ។

[៣១២] ពង្សំ វិលេដលំស្កុវការសន្សំ មិនដល់ស្កុវការមិនសន្សំ ច្រឡំនីធមិ វិលេដលំស្កុវការសន្សំ មិនដល់ស្កុវការមិនសន្សំ ... គឺ ខន្ធា ច្រឡំនីធមិ ខន្ធទ វិលេដលំស្កុវការសន្សំ មិនដល់ស្កុវការមិនសន្សំ ខន្ធទ ខន្ធទ ... ក្នុងខណៈវេលដល់សន្ធិ ... ។

[៣១៣] ធមិ វិលេដលំស្កុវការសន្សំ ច្រឡំនីធមិ វេលដលំស្កុវការសន្សំ វេលកើតរឿង ព្រោះការម្មណាប្បដូយ អធិបតិប្បដូយ អនន្តរាប្បដូយ សមនន្តរាប្បដូយ សហជាតាប្បដូយ កត្តាមត្តាប្បដូយ ធិស្សយប្បដូយ ឧបធិស្សយប្បដូយ បុរេជាតាប្បដូយ ការសវនប្បដូយ កម្មប្បដូយ វិបាកប្បដូយ អាហារាប្បដូយ វត្ថុយប្បដូយ ណាទប្បដូយ មត្តប្បដូយ សម្បយុត្តប្បដូយ វិប្បយុត្តប្បដូយ អត្ថិប្បដូយ ទត្ថិប្បដូយ វិភតប្បដូយ អវិភតប្បដូយ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

[៣០១] ហេតុយា តីណិ អាម្ពណោ អធិប-
 តិយា អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញាមត្រា
 ជិស្សយេ ទុបជិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កម្ម
 សត្វត្ថ តីណិ ។ វិចារកេ ឯតំ អាហារេ តីណិ
 វគ្គិយេ ណានេ មត្តេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ
 អត្តិយា ធាតុយា វិគតេ អវិគតេ តីណិ ។ ឯវំ
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

[៣០០] អាចយតាមី ធម្មំ សំសង្ខារោ អាចយ-
 តាមី ធម្មោ ទុប្បន្នតិ ធម្មហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញា-
 សហគតេ ទុន្ធច្ចសហគតេ ខន្ធិ សំសង្ខារោ វិចិត្តិ-
 តិញ្ញាសហគតោ ទុន្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៣០២] ធម្មចយតាមីនាមចយតាមី ធម្មំ សំ-
 សង្ខារោ ធម្មចយតាមីនាមចយតាមី ធម្មោ ... ធម្ម-
 ហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុតំ ធម្មចយតាមីនាមចយតាមី
 ឯតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធិ ខន្ធិ ខន្ធិ ...
 អហេតុកម្មជិស្សន្តិក្កណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

[៣១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានករៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 អធិបតិប្បដ្ឋយ អនន្តប្បដ្ឋយ សមនន្តប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ
 អញ្ញាមត្រប្បដ្ឋយ ជិស្សប្បដ្ឋយ ទុបជិស្សប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ
 អាសេវនប្បដ្ឋយ និងកម្មប្បដ្ឋយ មានករៈ ៣ ទាំងអស់ ។ ក្នុង
 វិបាកប្បដ្ឋយ មានករៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានករៈ ៣ ក្នុង
 វគ្គិយប្បដ្ឋយ ណានប្បដ្ឋយ មត្តប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយ អត្តិប្បដ្ឋយ ធាតុប្បដ្ឋយ វិគតប្បដ្ឋយ និងអវិគតប្បដ្ឋយ
 មានករៈ ៣ ។ បណ្ឌិតិគប្បិកប័យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៣១១] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធមិ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហា ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទុន្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងទន្ធិទាំងឡាយ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទុន្ធច្ចៈ ។

[៣១២] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ...
 ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធិ ៣ ច្រឡំនឹងទន្ធិ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងទន្ធិ ២ ... ក្នុងទណៈ
 នៃអហេតុកម្មជិស្សន្តិ ... ។

អាចយតាមិក្ខិកៈ សំសន្តិកៈ

[៣១៣] អាចយតាមិ ធម៌ សំសន្តិកៈ អាចយ-

តាមិ ធម្មោ . . . ឧអធិបតិប្បដូយា ឧបុរេជាតប្បដូយា

ឧបច្ឆាជាតប្បដូយា ឧអាសេវនប្បដូយា អាចយតាមិ

ឯកំ ខន្ធំ សំសន្តិកៈ តាយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។

[៣១៤] ឧកថយតាមិធម៌ឧកថយតាមិ ធម៌

សំសន្តិកៈ ឧកថយតាមិធម៌ឧកថយតាមិ ធម្មោ . . .

ឧអាសេវនប្បដូយា ឧកថយតាមិធម៌ឧកថយតាមិ ឯកំ

ខន្ធំ សំសន្តិកៈ បដិសន្ធិក្កុណោ . . . ឧកក្កប្បដូយា

ឧវិហាកប្បដូយា ឧណោ ឧប្បដូយា ឧមក្កប្បដូយា

ឧវិប្បយុត្តប្បដូយា ។

[៣១៥] ឧហោតុយា ទ្វេ ឧអធិបតិយា តីណិ

ឧបុរេជាត តីណិ ឧបច្ឆាជាត តីណិ ឧអាសេវន ទ្វេ

ឧកក្ក តីណិ ឧវិហាក តីណិ ឧណោ ឯ ឯកំ

ឧមក្ក ឯកំ ឧវិប្បយុត្ត តីណិ ។ ឯវំ កណោតន្ធំ ។

អាចយតាមិក្ខិកៈ សំសន្តិកៈ

(៣១៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់

នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនេអធិបតិប្បដូយ ឧបុរេជាតប្បដូយ ឧបច្ឆាជា-

តប្បដូយ ឧនិទការសវនប្បដូយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែល

ដល់នូវការសន្សំ មិនខន្ធ ២ . . . ។

(៣១៤) ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ

ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

ព្រោះនេការសវនប្បដូយ គឺ ខន្ធវាំងឡាយ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិន

ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ . . .

ព្រោះនេកម្មប្បដូយ នវិហាកប្បដូយ នណានប្បដូយ ឧមក្កប្បដូយ និង

នវិប្បយុត្តប្បដូយ ។

[៣១៥] ក្នុងនេហតុប្បដូយ មានវារៈ ២ ក្នុងនេអធិបតិប្បដូយ

មានវារៈ ៣ ក្នុងនេបុរេជាតប្បដូយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេបច្ឆាជាតប្បដូយ

មានវារៈ ៣ ក្នុងនេការសវនប្បដូយ មានវារៈ ២ ក្នុងនេកម្មប្បដូយ មាន

វារៈ ៣ ក្នុងនេវិហាកប្បដូយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេណានប្បដូយ មាន

វារៈ ១ ក្នុងនេមក្កប្បដូយ មានវារៈ ១ ក្នុងនេវិប្បយុត្តប្បដូយ មាន

វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣១២) ហោតុប្បច្ចយា នអនិច្ចតិយា តិណិ ...

ឧបុរេជានេ តិណិ នបច្ឆាជានេ តិណិ នអាសេវនេ

ទ្វេ នកម្មេ តិណិ នវិចារេត តិណិ នវិប្បយុត្តេ

តិណិ ។ ឯវំ កណោតវំ ។

អនុលោមប្បច្ចនិយំ ។

(៣១៣) នហោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជានេ អញ្ញាមញ្ញា និស្សយេ

ឧបនិស្សយេ បុរេជានេ អាសេវនេ កម្មេ សទ្ធិតិ

ទ្វេ ។ វិចារេត ឯកំ អាហារេ ទ្វេ វគ្គិយេ ទ្វេ

ណារេ ទ្វេ មគ្គេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ

អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ

កណោតវំ ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

សំសង្ករំ ។

សម្បយុត្តកំ ពោ សំសង្កកំ វសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៣១៦) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហោតុប្បច្ចយ

... ក្នុងនបុរេជានុប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជានុប្បច្ចយ មាន

វារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនុប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយ មាន

វារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ* មាន

វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនិយៈ ។

(៣១៧) ក្នុងនអារម្មណប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហោតុប្បច្ចយ ...

ក្នុងននន្តរុប្បច្ចយ សមនន្តរុប្បច្ចយ សហជានុប្បច្ចយ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយ

និស្សយប្បច្ចយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយ បុរេជានុប្បច្ចយ អាសេវនុប្បច្ចយ

និកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ទាំងអស់ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មាន

វារៈ ១ ក្នុងនអាហារប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវគ្គិយប្បច្ចយ មានវារៈ ២

ក្នុងនណារុប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនមគ្គប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-

យុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ អត្ថិប្បច្ចយ នត្ថិប្បច្ចយ

វិគតប្បច្ចយ អវិគតប្បច្ចយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។

ចប់ សំសង្ការៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសង្ការវិជេ ។

បញ្ហាទី៣

[៣១៦] អាចយកាមី ឆម្មោ អាចយកាមីស្ស
ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកាមី
ហេតុ សម្បយុត្តកាធំ ទទ្ធាធំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

[៣១៧] អាចយកាមី ឆម្មោ ធនេវយកាមីនា-
បចយកាមីស្ស ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អាចយកាមី ហេតុ វិវត្តសម្បដ្ឋានាធំ រូទាធំ ហេ-
តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣២០] អាចយកាមី ឆម្មោ អាចយកាមីស្ស
ឆ ធនេវយកាមីនាបចយកាមីស្ស ឆ ឆម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាចយកាមី ហេតុ សម្បយុត្ត-
កាធំ ទទ្ធាធំ វិវត្តសម្បដ្ឋានាធំ រូទាធំ ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៣២១] អបចយកាមី ឆម្មោ អបចយកាមីស្ស
ឆម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តិលី ។

បញ្ហាទី៤

[៣១៨] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តន្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។

[៣១៩] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ
ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសម្បដ្ឋានប្រ-
ទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។

[៣២០] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តន្តផង នៃពួកចិត្តសម្បដ្ឋាន-
ប្រផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។

[៣២១] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន (បានដល់ការនៃបុព្វ
និងវិសជ្ជនា) ព លីក ។

(៣២២) ទេវវចយតាមិជាបចយតាមិ ធម្មោ ទេ-
 វវចយតាមិជាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទេវវចយតាមិជាបចយតាមិ ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋាណាណា រូណាណំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិត្តលោ ទេវវចយតាមិ-
 ជាបចយតាមិ ហេតុ សម្មយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ កដត្តា
 ច រូណាណំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៣) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា
 សីលំ សមាទិយេត្វា ឧទោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ច-
 វេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណាណំ បច្ចវេក្ខតិ យកហា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា យកណំ បច្ចវេក្ខតិ សេត្វា បហីនេ កិលេសេ
 បច្ចវេក្ខតិ វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សមុទានិណ្ណោ កិលេសេ ជាទន្ធិ សេត្វា វំ បុដ្ឋ-
 ជ្ឈនា វំ អាចយតាមិ ខន្ធា អនិច្ចតោ ធីត្តតោ
 អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិទន្ធី តំ អាវត្ត
 វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... វិចិកិត្វា ... ឧទ្ធច្ចំ ...

(៣២២) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែសម្បយុត្តកត្ត
 ទាំងឡាយផង ខែចិត្តសមុដ្ឋាន្យបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ ខែសម្បយុត្តកត្តទាំងឡាយផង ខែកដត្តារូបទាំងឡាយផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ។

(៣២៣) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាខាន
 សីល ធ្វើឧទោសថកម្ម ពិចារណានូវបុញ្ញកម្មនោះ ពិចារណានូវបុញ្ញកម្ម
 ទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញតំណែន
 ហើយពិចារណា នូវឈាន (ចំណែកទាំង) សេត្តបុគ្គលទាំងឡាយ
 ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានលះបង់ហើយ ពិចារណា
 នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានសង្កត់សង្កិនហើយ ស្គាល់នូវកិលេស
 ទាំងឡាយ ដែលពុះពារឡើង ក្នុងកាលមុន សេត្តបុគ្គលទាំងឡាយក្តី
 បុព្វជនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ជាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា វេទនាព្រឹក្សា វិភាយ ពតៈ
 ប្រាណ នូវអំពើនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... វិចិកិត្វា ... ឧទ្ធច្ចំ ...

ទោមនស្សំ ធុប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោធិ អាចយ
 តាមីចិត្តសមដ្ឋិស្សំ ចិត្តំ ជាធិដ្ឋិ អាគាសានញ្ញាយត-
 ទកុសលំ វិញ្ញាណញ្ញាយតទកុសលស្សំ អាម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាភិក្ខុញ្ញាយតទកុសលំ លេ-
 សញ្ញាធាសញ្ញាយតទកុសលស្សំ អាចយតាមី ខន្ធ
 តំវិញ្ញាណស្សំ ចេតោបរិយញ្ញាណស្សំ បុព្វេនិ-
 សានុស្សតិញ្ញាណស្សំ យថាភិក្ខុបក្ខញ្ញាណស្សំ អនា-
 ភិក្ខុសញ្ញាណស្សំ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទោមនស្ស កើតឡើង លោកទាំងនោះ រមែងដឹង ខ្ញុំចិត្តរបស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយចេតោបរិយ-
 ញ្ញាណ អាគាសានញ្ញាយតទកុសល ជាបច្ច័យ ខែវិញ្ញាណញ្ញាយត-
 ទកុសល ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ អាភិក្ខុញ្ញាយតទកុសល ជាបច្ច័យ
 ខែទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតទកុសល ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការ
 សន្សំ ជាបច្ច័យ ខែឥទ្ធិវិញ្ញាណ ខែចេតោបរិយញ្ញាណ ខែបុព្វ-
 និសានុស្សតិញ្ញាណ ខែយថាភិក្ខុបក្ខញ្ញាណ ខែអនាភិក្ខុសញ្ញាណ
 ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២២) អាចយតាមី ធុប្បជ្ជ លេខអាចយតាមី-
 ធាបចយតាមីស្សំ ធុប្បជ្ជ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អរហា បហំនេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សមុទាចិណ្ណា កំលេសេ ជាធាតិ អាចយតាមី
 ខន្ធ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ
 ចេតោបរិយញ្ញាលោធិ អាចយតាមីចិត្តសមដ្ឋិស្សំ
 ចិត្តំ ជាធាតិ សេក្ខា កំ បុជ្ជដ្ឋតា កំ អាចយ-
 តាមី ខន្ធ អនិច្ចតោ ធុត្តតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ
 កុសលេ និរុទ្ធេ វិទាគោ តុណាម្មណតា ធុប្បជ្ជតិ

(៣២២) ធាប ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែល
 មិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណា ខ្ញុំកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបាទហើយ
 ស្គាល់ខ្ញុំកិលេសទាំងឡាយ ដែលពុះពារឡើង ក្នុងកាលមុន ឃើញ
 ច្បាស់ ខ្ញុំខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ថាមិនទៀង ជា
 ទុក្ខ ជាអនត្តា ស្គាល់ខ្ញុំចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត
 ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ សេក្ខបុគ្គលទាំង-
 ឡាយក្តី បុជ្ជដ្ឋន្តទាំងឡាយក្តី រមែងឃើញច្បាស់ ខ្ញុំខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា កាល
 បើកុសល របត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះគតាម្មណំ

អាចយកាមី ខន្ធ អស្សាទេតិ អភិទទ្ទតិ តំ អាវត្ត
 វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អកុសលេ ធិរុទ្ធ
 វិទាតោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ឈតិ អាតាសានញាយត-
 ទកុសលំ វិញ្ញាណញាយតទវិទាកស្ម ច កិរិយស្ស
 ច អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាតិញ្ញញាយតទ-
 កុសលំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទវិទាកស្ម ច កិរិ-
 យស្ស ច អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយកាមី
 ខន្ធ ទេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុត្រេនិកសានុស្សតិ-
 ញាណស្ស យថាកម្មបកញាណស្ស អនាគតំសញ្ញា-
 ណស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២៥] អបចយកាមី ធម្មោ អាចយកាមីស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្វា មត្តា
 វដ្ឋេហិត្វា មត្តំ បច្ឆវេត្តន្តិ ទេតោបរិយញ្ញាណោន
 អបចយកាមិចិត្តសមន្តីស្ស ចិត្តំ ជាទន្តិ អបចយកាមី
 ខន្ធ ទេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុត្រេនិកសានុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

បុគ្គល ក្រេតអរ រីកាយ ចំពោះខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 រាគៈ ប្រារព្ធ ខ្ញុំសេចក្តីក្រេតអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមទស្ស
 កើតឡើង កាលបើអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
 តទារម្មណំ អាតាសានញាយតទកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញាយ-
 តទវិបាកផង នៃកិរិយាផង ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ អាតិញ្ញញាយតទ-
 កុសល ជាបច្ច័យ នៃទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតទវិបាកផង នៃកិរិយាផង
 ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃការវិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុត្រេនិកសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបកញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ។

[៣២៥] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ គឺ សេតុបុគ្គល
 តាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុត្រេនិកសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ
 ដោយការម្ពណប្បច្ច័យ ។

អាមយតម្ភិកេ បញ្ញាវេ

(៣២៦) អបចយតាមិ ធម្មោ នេកំចយតាមិ-
 នាបចយេតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អរហា បត្តា វុដ្ឋចិត្តា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ចេ-
 តោបរិយញ្ញាលោន អបចយតាមិចិត្តសមធិ្ហិស្ស ចិត្ត-
 ជាតាតិ អបចយតាមិ ខន្ធោ ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស
 បុព្វេនិកំ វា ទុស្សតិញ្ញាលាស្ស អនាគតំសញ្ញាលាស្ស
 អាវច្ឆនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២៧) នេកំចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ នេ-
 កំចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរហា ផលំ បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ និព្វានំ វលស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរហា មត្តំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ សោតំ . . . វត្តំ . . . នេកំច-
 យតាមិនាបចយតាមិ ខន្ធោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ វិបស្សតិ និព្វេន ទក្ខតា រូបំ បស្សតិ និព្វា-
 យ សោតនាគុយា សន្នំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញា-
 លោន នេកំចយតាមិនាបចយតាមិចិត្តសមធិ្ហិស្ស
 ចិត្តំ ជាតាតិ អកាសានព្វាយននកិរិយំ វិញ្ញា-
 ណព្វាយននកិរិយស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

រាមយោបិក្កិកៈ បញ្ញាវេ

(៣២៦) ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ជាប់ច្រើន ខែធមិ ដែល
 មិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ
 គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណាខ្ញុំមគ្គ ស្គាល់ខ្ញុំចិត្ត របស់
 បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយចេ-
 តោបរិយញ្ញាណ ខន្ធចំនិព្វាយ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ជាប់ច្រើន
 ខែការពិចារណា ខ្ញុំចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិកំសានុស្សតិញ្ញាណ
 និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។

(៣២៧) ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិន
 សន្សំ ជាប់ច្រើន ខែធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិន
 សន្សំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណាខ្ញុំផល ពិ-
 ចារណាខ្ញុំព្រះនិព្វាន (ព្រះនិព្វាន) ព្រះនិព្វាន ជាប់ច្រើន ខែការពិចារណា
 ខ្ញុំផល ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំចក្ខុ
 ថាមិនរឿង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំវិនាសៈ . . . ខ្ញុំ
 វិក្កុ . . . ខ្ញុំខន្ធចំនិព្វាយ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការ
 មិនសន្សំ ថាមិនរឿង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញខ្ញុំរូប ដោយចក្ខុ
 ដូចជាទិព្វ ឮខ្ញុំសំឡេង ដោយសោតនាគុ ដូចជាទិព្វ ស្គាល់ខ្ញុំចិត្ត
 របស់បុគ្គល ព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់
 ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ និងអកាសានព្វាយនន-
 កិរិយា ជាប់ច្រើន ខែវិញ្ញាណព្វាយននកិរិយា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ

អាតិញ្ញាណយ តទទិកិយំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយ តទទិ-
 កិយស្ស រូបាយ តទំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយ-
 តទំ កាយវិញ្ញាណស្ស ទេវតាយ តាមិទាយ តាមិ
 ទញ្ញ ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណស្ស ទេវតាបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិកសាទុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស
 អាវុជ្ជនាយ អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៣២៨) ទេវតាយ តាមិទាយ តាមិ ទញ្ញ
 អាចយ តាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ សេត្តា ទលំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ទិញ្ញំ បច្ចុវេក្ខន្តិ
 ទិញ្ញំ តោត្រុកុស្ស ពេនាទស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ សេត្តា វា បុដ្ឋន្តនា វា ចក្កុំ អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិទន្តិ
 តំ អាវុត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 សោតំ ... វត្ថុំ ... ទេវតាយ តាមិទាយ តាមិ ទញ្ញ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ
 អភិទន្តិ តំ អាវុត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចិត្តិញ្ញា ... ទោមទស្សំ ... ទិព្វេន ចក្កុណ
 រូបំ បស្សន្តិ ទិញ្ញាយ សោតនាតុយា សន្តំ សុណាន្តិ

អាតិញ្ញាណយ តទទិកិយំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយ តទទិ-
 កិយស្ស រូបាយ តទំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយ-
 តទំ កាយវិញ្ញាណស្ស ទេវតាយ តាមិទាយ តាមិ
 ទញ្ញ ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណស្ស ទេវតាបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិកសាទុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស
 អាម្មណប្បច្ចយ ។

(៣២៨) ធមិ ដែលបិទដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអាម្មណប្បច្ចយ
 គឺ សេតុប្បក្កលទាំងឡាយ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន
 (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ នៃវេទានៈ ដោយអាម្ម-
 ណប្បច្ចយ សេតុប្បក្កលទាំងឡាយក្តី បុព្វជ្ជនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់
 នូវចក្ក ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា វេទន៍ត្រេកអរ រីករាយ រកៈ
 ប្រាព្វ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមទស្ស កើតឡើង
 ឃើញច្បាស់ នូវសាតៈ... នូវវត្ថុ... នូវទន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជា
 អនត្តា វេទន៍ត្រេកអរ រីករាយ រកៈ ប្រាព្វ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិញ្ញា... ទោមទស្ស... ឃើញនូវ
 រូប ដោយចក្ក ដូចជាទិព្វ ពុំនូវសំឡេង ដោយសោតនាតុ ដូចជាទិព្វ

ចេតនា បរិយញ្ញាណោ ន ទេកំ ធម្មតាមិទាមច យេតាមិ-
ចិត្តសម្មជ្ជិស្ស ចិត្តំ ជាទាតិ ទេកំ ធម្មតាមិទាមច យេ-
តាមិ ខុទ្ទា វដ្ឋិវិចិត្តាណាស្ស ចេតនាបរិយញ្ញាណាស្ស
បុព្វេនិកំសាទុស្សតិញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២៧] ទេកំ ធម្មតាមិទាមច យេតាមិ ធម្មតា
អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
និព្វានំ មគ្គស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣០] អាចយតាមិ ធម្មតា អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណានិច្ចតិ
សហជាតានិច្ចតិ ។ អារម្មណានិច្ចតិ នាមំ ធម្មតា សិលំ
សមាទិយិត្តា ទោសាសេកម្មំ កត្តា កំ កុំ កត្តា បច្ចុ-
វេក្ខតិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណានិ កត្តា កុំ បច្ចុវេក្ខតិ
ឈានា វុដ្ឋហិត្តា ឈានំ កុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខតិ
អាចយតាមិ ខុទ្ទ កុំ កត្តា អស្សនេតិ អភិទទ្គតិ
កំ កុំ កត្តា រាតោ ខុប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ខុប្បជ្ជតិ ។
សហជាតានិច្ចតិ អាចយតាមិ អនិច្ចតិ សម្បយុត្ត-
កានំ ខុទ្ទានំ អនិច្ចតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ស្តានំបុព្វំបុព្វំ យេវំបុព្វំលុប្បក្រុមក្រៀនដោយចិត្ត ដែលមិនដល់ខ្ញុំការ
សន្សំ បើបើវេលាវេលាសន្សំ ដោយចេតនាបរិយញ្ញាណ ខុទ្ទតាំង-
ឡាយ ដែលបើបើវេលាវេលាសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ
នៃវដ្ឋិវិចិត្តាណោ រាគេបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិកំសាទុស្សតិញ្ញាណ និង
អនាគតំសញ្ញាណ ហោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣២៧] បើ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ ដែលបើ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៣០] ធម៌ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណានិច្ចតិ និង
សហជាតានិច្ចតិ ។ អារម្មណានិច្ចតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យបាន សមាទានសីល
ធ្វើទោសបកម្ម ធ្វើខ្ញុំបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយវិចារណា
ធ្វើខ្ញុំបុញ្ញកម្មតាំងឡាយ ដែលបានសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យ
ជាទីគោរព ហើយវិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើឈាន ឲ្យជាទី
គោរព ហើយវិចារណា ធ្វើខ្ញុំខុទ្ទតាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ពន្លះ ធ្វើខ្ញុំបុញ្ញកម្មនោះ
ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតានិច្ចតិ
គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្ត-
កត្តុទ្ធតាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣១) អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិ-
ចាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតាធិបតិ អាចយតាមិ អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ
រូបាធិ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣២) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ច នេវាចយតាមិចាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អាចយតាមិ
អធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានត្ថ
រូបាធិ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣៣) អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិ-
បតិ អាចយតាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ ខន្ធានំ
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៣៤) អបចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
សេត្វា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា បច្ចវេត្តន្តិ ។

(៣៣៥) អបចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិចា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

(៣៣១) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
ដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តសម្បយុត្តករ្យោ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣២) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង ខែធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌
ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តករ្យោទាំង
ឡាយផង នៃចិត្តសម្បយុត្តករ្យោទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៣) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជា-
តាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
សម្បយុត្តករ្យោទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៣៤) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
គឺ សេត្វបុគ្គលទាំងឡាយ ចេញអំពីមត្ត ធ្វើនូវមត្ត ឲ្យជាទីគោរព
ហើយវិចារណា ។

(៣៣៥) ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ
អរហា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គុ កុរុ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។
សហជាតាធិបតិ អបចយកាមិ អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានំ រូនានំ ។ បេ ។

[៣៣៦] អបចយកាមិ នម្មោ អបចយកាមិស្ស
ច នេកចយកាមិទាបចយកាមិស្ស ព ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អបចយ-
កាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានត្វ រូនានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣៧] នេកចយកាមិទាបចយកាមិ នម្មោ
នេកចយកាមិទាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
អាម្មណាធិបតិ អរហា វេលំ កុរុ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
និវ្វានំ កុរុ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ និវ្វានំ វេលស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតាធិបតិ នេក-
ចយកាមិទាបចយកាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វ រូនានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

បានដល់អាម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ
ព្រះអរហន្ត ធ្វើឲ្យវិបត្ត ធ្វើឲ្យមគ្គ ឲ្យជាវិភោគ ហើយភិចារណា ។
និសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់ឲ្យការមិនសន្សំ (ជា
បច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ។ បេ ។

[៣៣៦] ធម៌ ដែលដល់ឲ្យការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់ឲ្យការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់ឲ្យការសន្សំ មិនដល់ឲ្យ
ការមិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌
ជាអធិបតិ ដែលដល់ឲ្យការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកត្តាទាំង-
ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៣៧] ធម៌ ដែលមិនដល់ឲ្យការសន្សំ មិនដល់ឲ្យការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់ឲ្យការសន្សំ មិនដល់ឲ្យការមិន
សន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
ធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើឲ្យវិបត្ត ឲ្យជាវិភោគ
ហើយភិចារណា ធ្វើឲ្យព្រះនិព្វាន ឲ្យជាវិភោគ ហើយភិចារណា
(ចំណែកខាង)ព្រះនិព្វាន ក៏ជាបច្ច័យ នៃដល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលមិនដល់ឲ្យការសន្សំ មិន
ដល់ឲ្យការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកត្តាទាំងឡាយផង នៃចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៣៨] នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ អា-
 ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អាម្មណាធិបតិ សេក្ខា ផលំ កុំ កត្តា បច្ច-
 វេក្ខន្តិ ធិញ្ចំ កុំ កត្តា បច្ចវេក្ខន្តិ ធិញ្ចំ គោត្រ-
 កុស្ស វេណានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កុំ
 កុំ កត្តា អស្សនេតិ វត្ថុំ ... នេវាចយតាមិធាបច-
 យតាមិ ខទ្ធេ កុំ កត្តា អស្សនេតិ អភិធម្មតិ តំ
 កុំ កត្តា ពតោ ឧប្បជ្ឈតិ ធិដ្ឋំ ... ។

[៣៣៩] នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ
 អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាម្មណាធិបតិ ធិញ្ចំ មត្តស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ បច្ចយោ ។

[៣៤០] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អាចយតាមិ ខន្ធា បច្ឆិមាធិ បច្ឆិមាធិ អាចយតាមិធិ
 ខន្ធាធិ អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ គោ-
 ត្រកុស្ស អនុលោមំ វេណានស្ស អនន្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣៣៨] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
 (ចំណែកទាន) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកុ នៃវេណានៈ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើនូវចក្ក ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ ខ្ញុំវត្ថុ ...
 ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រតនៈ ធ្វើនូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ
 ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ធិដ្ឋំ ... ។

[៣៣៩] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមត្ត ដោយអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ។

[៣៤០] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកុ
 អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេណានៈ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។

(៣៤១) អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស . . . គោត្រកុ មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤២) អាចយកាមិ ធម្មោ ទេវចយកាមិទា- បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយកាមិ ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច- យោ សេត្តានំ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា និរោ- ធា វុដ្ឋហន្តស្ស ទេវសញ្ញា នាសញ្ញាយតនកុសលំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៣) អបចយកាមិ ធម្មោ ទេវចយកាមិ- ទាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៤) ទេវចយកាមិទាបចយកាមិ ធម្មោ ទេវ- ចយកាមិទាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ទេវចយកាមិទាបចយកាមិ ខន្ធា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ ខន្ធានំ កវន្តំ អាវុដ្ឋនាយ កិរិយំ វុដ្ឋានស្ស អរហតោ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស ទេវសញ្ញា នាសញ្ញាយតនកិរិយំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤១) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ (ជាបច្ច័យ) ខែធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . គោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) ខែមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ ខែមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤២) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលមិន ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្ត- រប្បច្ច័យ អនុលោម របស់សេត្តបុគ្គលទាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ) ខែផល- សមាបត្តិ ទេវសញ្ញា នាសញ្ញាយតនកុសល របស់បុគ្គលកាលចេញអំពី និរោធា ជាបច្ច័យ ខែផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៣) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ ខែផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៤) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាទាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) ខែខន្ធាទាំងឡាយ ក្រោយៗ កវន្តៈ (ជា បច្ច័យ) ខែភាវុដ្ឋានៈកិរិយា (ជាបច្ច័យ) ខែវុដ្ឋានៈ អនុលោម របស់ព្រះអរហន្ត (ជាបច្ច័យ) ខែផលសមាបត្តិ ទេវសញ្ញា នាសញ្ញាយតនកិរិយា របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធា ជាបច្ច័យ ខែផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៥) នៃវាចយតាមិទាបចយតាមិ ធម្មោ
អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ... អាវុជ្ជនា អាចយតាមិធំ
ទន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៦) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។
សហជាតប្បច្ចយេ បដិច្ចវារេ សហជាតសទិសា នវ
បញ្ញា ។ អត្តាមតាប្បច្ចយេ បដិច្ចវារេ អត្តាមតាស-
ទិសំ តីណិ ។ ទិស្សយប្បច្ចយេ បច្ចយវារេ ទិស្ស-
យសទិសំ ។ ចត្តារិមិ ហិ វិសុំ យដនា នត្ថិ ។
តេរស បញ្ញា ។

(៣៤៧) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវុជ្ជនា
ទិស្សយោ អនន្តរូបទិស្សយោ បកត្តូបទិស្សយោ ។
បកត្តូបទិស្សយោ អាចយតាមិ សទ្ធិំ ឧបទិស្សយ
នាធំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ... លវាធំ ...
វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាធំ
ជម្រេតិ ទិដ្ឋិំ គណ្ណាតិ អាចយតាមិ សីលំ ... សុត្ត
នាតំ បញ្ញំ វាតំ ទោសំ មោហំ មាធំ ទិដ្ឋិំ ...

(៣៤៨) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
(ជាបច្ច័យ) ដែល ដែលដល់នូវការសន្សំ ... ការដួន: ជាបច្ច័យ
នៃទន្ធានំច្បុល ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៣៤៩) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ (តាក្សនេ) ប្រាកដស្មើ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានបញ្ញា ៧ ប្រាកដ
ស្មើដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារេដែរ ។ ក្នុងអត្តាមតាប្បច្ច័យ
មានបញ្ញា ៧ ប្រាកដស្មើដោយអត្តាមតាប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារេដែរ ។
ក្នុងទិស្សយប្បច្ច័យ មានបញ្ញាប្រាកដស្មើដោយទិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង
បច្ច័យវារេដែរ ។ បញ្ញា ៤ យ៉ាង មិនមានផ្សេងនៃតីណិ (នៃបច្ច័យ
ទាំងនោះ) ១២ ។ បញ្ញា ១៣ ។

(៣៥០) ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយទបទិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សាន្តបទិ-
ស្ស័យ អនន្តរូបទិស្ស័យ និងបកត្តូបទិស្ស័យ ។ បកត្តូបទិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វា ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយឲ្យបាន
នូវសីល ... នូវឧទោសថកម្ម ... ញ៉ាំងលាន ... ញ៉ាំង
វិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
តម្លៃនៃមាន: ប្រកាន់ទិដ្ឋិំ នូវសីល ដែលដល់នូវការសន្សំ ...
នូវសុត្ត: ចាតៈ បញ្ញា ពតៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិំ ...

បត្តិដំ ឧបនិស្សយ ធានំ ទេតិ សីលំ ... ឧបោ-
 សថកម្មំ ... ឈានំ ... វិបស្សនំ ... អភិក្កំ ...
 សមាបត្តិ ... ចានំ ហានតិ សង្ឃំ កិច្ចតិ អាចយ-
 តាមិ សន្តា ... បញ្ញា វាគោ ... បត្តិចា អាចយ-
 តាមិយា សន្តាយ បញ្ញាយ វាគស្ស បត្តិចាយ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស ឈានស្ស
 បរិកម្មំ បឋមស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ ទេវសញ្ញាតាសញ្ញាយតនស្ស បរិ-
 កម្មំ ទេវសញ្ញាតាសញ្ញាយតនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បឋមំ ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស
 ។ បេ ។ អាភិក្កញ្ញាយតនំ ទេវសញ្ញាតាសញ្ញាយ-
 តនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៨] អាចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ
 បឋមស្ស មក្ខស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស មក្ខស្ស
 ចក្កុត្តស្ស មក្ខស្ស បរិកម្មំ ចក្កុត្តស្ស មក្ខស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាស្រ័យ ឡវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យបាន ឡវសីល ... ឡវឧបោស-
 ចកម្ម ... ញ្ញាវិឈាន ... ញ្ញាវិវិបស្សនា ... ញ្ញាវិអភិក្កា ...
 ញ្ញាវិសមាបត្តិ ... សម្រាប់សត្វ ចំបែកសង្ឃ សត្វ ដែលដល់ឡ
 ការសន្សំ ... បញ្ញា វាគៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ
 ដែលដល់ឡការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃវាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ហិកម្ម នៃបឋមដ្ឋាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមដ្ឋាន ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ហិកម្ម នៃទេវសញ្ញាតាសញ្ញាយតន
 ជាបច្ច័យ នៃទេវសញ្ញាតាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បឋមដ្ឋាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយដ្ឋាន ។ បេ ។ អាភិក្កញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃទេវសញ្ញាតាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៤៨] ធមិ ដែលដល់ឡការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 ដល់ឡការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ
 នឹងបកក្ខបនិស្សយ ។ បកក្ខបនិស្សយ គឺ ហិកម្ម នៃមគ្គទី ១ (ជា
 បច្ច័យ) នៃមគ្គទី ១ ហិកម្ម នៃមគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៩) អាចយតាមិ ធម្មោ លោកេយតាមិលា-
 បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនន្តរូបទិស្សយោ បកត្តរូបទិស្សយោ ។ បក-
 ត្តរូបទិស្សយោ អាចយតាមិ សន្តំ ឧបទិស្សយោ អត្តាធំ
 អាតារេតិ បរិតារេតិ បរិយដ្ឋិម្ហលកំ ទុក្ខំ បច្ចុទុ-
 កោតិ អាចយតាមិ សីលំ ... បញ្ញំ ... វាតំ ... បន្តធំ
 ឧបទិស្សយោ អត្តាធំ អាតារេតិ បរិតារេតិ បរិយដ្ឋិ-
 ម្ហលកំ ទុក្ខំ បច្ចុទុកោតិ អាចយតាមិ សន្តា ...
 បញ្ញា ... វារតា ... បន្តលា កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចុយោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិចា-
 កស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៣៥០) អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បកត្តរូប-
 ទិស្សយោ បរិមោ មត្តោ ទុតិយស្ស មត្តស្ស តត-
 យោ មត្តោ ចតុត្ថស្ស មត្តស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ ។

(៣៥១) អបចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស ... អារម្មណ្ឌរូបទិស្សយោ បកត្តរូបទិស្សយោ ។

(៣៤៩) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អនន្តរូបទិស្សយោ និងបកត្តរូបទិស្សយោ ។ បកត្តរូបទិស្សយោ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយភ្ញាក់ខ្លួន ឲ្យក្តៅខ្លួន
 ឲ្យក្តៅដុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែលមានការស្វែងរកជាមូល នូវសីល ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ... នូវបញ្ញា ... នូវវាតៈ ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ហើយភ្ញាក់ខ្លួន ឲ្យក្តៅខ្លួន ឲ្យក្តៅដុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែល
 មានការស្វែងរកជាមូល សត្វ ដែលដល់នូវការសន្សំ ... បញ្ញា ...
 វាតៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃ
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាក ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥០) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្តរូបទិស្សយោ
 គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
 ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥១) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ... បានដល់អារម្មណ្ឌរូបទិស្សយោ និងបកត្តរូបទិស្សយោ ។

បតតត្ថបដិស្សយោ សេត្វា មត្តំ ឧបដិស្សយេ
អនុប្បដ្ឋំ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិំ ឧប្បដ្ឋំ សមាបដ្ឋតិំ
សត្វារេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិំ មត្តោ
សេត្វានំ អត្ថប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ធម្មប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ជិវត្តិ-
ប្បដិសម្ពិទ្ធាយ បដិកាលាប្បដិសម្ពិទ្ធាយ ឯនាឯន-
កោសល្យស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៥២) អបថយតាមិ ធម្មោ នេវាថយតាមិនា-
បថយតាមិស្ស ធម្មស្ស . . . ការម្មណ្ឌបដិស្សយោ
អនន្តរូបដិស្សយោ បតតត្ថបដិស្សយោ ។ បតតត្ថប-
ដិស្សយោ ការហា មត្តំ ឧបដិស្សយេ អនុប្បដ្ឋំ តត-
វិយសមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិំ ឧប្បដ្ឋំ សមាបដ្ឋតិំ . . .
ឯនាឯនកោសល្យស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ មត្តោ ផលសមាបត្តិយា ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៣៥៣) នេវាថយតាមិនាបថយតាមិ ធម្មោ
នេវាថយតាមិនាបថយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧប្ប-
ដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណ្ឌបដិស្សយោ
អនន្តរូបដិស្សយោ បតតត្ថបដិស្សយោ ។ បតតត្ថ-
បដិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧបដិស្សយេ

បតតត្ថបដិស្សយេ គី លេត្ថបុគ្គលវាំងឡាយ អាស្រ័យ ខ្សែមត្ត ហើយ
ញ៉ាំងសមាបត្តិ វែរវែរដំណើរកើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ
ដែលកើតឡើងហើយ ហើយព្យាស ខ្សែសត្វារវាំងឡាយ ថាមិនទៀង
ជាខ្ពត្ត ជាអន្ត មត្ត ជាបច្ច័យ ខែអត្ថប្បដិសម្ពិទ្ធា ខែធម្មប្បដិ-
សម្ពិទ្ធា ខែជិវត្តិប្បដិសម្ពិទ្ធា ខែបដិកាលាប្បដិសម្ពិទ្ធា ខែឯនាឯន-
កោសល្យ របស់លេត្ថបុគ្គលវាំងឡាយ ដោយឧបដិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥២) ហើយ វែរវែរដំណើរកើតមិនស្ងៀម (ជាបច្ច័យ) ខែធម្មិ ដែល
មិនដល់នូវការស្ងៀម មិនដល់នូវការមិនស្ងៀម . . . បានដល់ ការម្មណ្ឌ-
បដិស្សយេ ការស្ស្គបដិស្សយេ និងបតតត្ថបដិស្សយេ ។ បតតត្ថបដិស្សយេ
គឺ ព្រះការយត្ត ព្យាស័យ ខ្សែមត្ត ញ៉ាំងកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិន
តាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិ ដែលកើតឡើង
ហើយ . . . ជាបច្ច័យ ខែវាទាហនកោសល្យ ដោយឧបដិស្សយប្បច្ច័យ
មត្ត ជាបច្ច័យ ខែផលសមាបត្តិ ដោយឧបដិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥៣) ធម្មិ ដែលមិនដល់នូវការស្ងៀម មិនដល់នូវការមិនស្ងៀម
ជាបច្ច័យ ខែធម្មិ ដែលមិនដល់នូវការស្ងៀម មិនដល់នូវការមិនស្ងៀម
ដោយឧបដិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបដិស្សយេ អនន្តរូបដិស្សយេ
និងបតតត្ថបដិស្សយេ ។ បតតត្ថបដិស្សយេ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ខ្សែកាយិកសុខ

[៦១២] បរិវត្តំ ធម្មំ បច្ចយោ បរិវត្តោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយោ បរិវត្តំ វិភកំ ខត្តំ បច្ចយោ

តយោ ខត្តា ទ្វេ ខទ្វេ . . . បដិសន្ធិកុណោ វត្តំ

បច្ចយោ ខត្តា ចក្កាយត្ថំ បច្ចយោ ចក្កវិញ្ញាណំ

តាយាយត្ថំ បច្ចយោ . . . វត្តំ បច្ចយោ បរិវត្តា ខត្តា ។

អរិសសា ធម្មញ្ញា ហេតុប្បច្ចយសនិសា សត្ត

តាតត្វា ។ អនិបតិប្បច្ចយោ បដិសន្ធិ ធម្មំ សត្តាស

បញ្ញា បរិប្បណា ។ អនន្តរប្បច្ចយោ ។ សន្ធិតំ ។

អវិភតប្បច្ចយោ ។

[៦១៣] ហេតុយា សត្តាស អារម្មណោ សត្ត

អនិបតិយា សត្តាស អនន្តរ សត្ត សមនន្តរ សត្ត

សហជាតេ សត្តាស អនាមញ្ញោ ធម្មំ វិស្សយេ សត្ត-

រស ឧបវិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អាសេវនេ

សត្ត កម្មេ សត្តាស វិហាកេ សត្តាស អា-

ហារេ សត្តាស វត្ថុយេ ណានេ មក្កេ សត្តាស

[៦១២] ធម្មំ ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន ពឹងផ្អែក នឹងធម្មំ ដែល

មានសភាពក្នុងខ្លួន រើបើកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព

ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធចាំន-

ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈវេលាបដិសន្ធិ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក

នឹងចក្កាយត្ថនៈ ពឹងផ្អែក នឹងតាយាយត្ថនៈ . . . ខន្ធចាំនឡាយ

ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បញ្ញា ៦ យ៉ាង ដ៏សេស

ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យទៅជាបញ្ញា ៧

យ៉ាង ។ បដិសន្ធិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មិនមានទេ បញ្ញា ១៧ យ៉ាង

មានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

ព្រោះអវិភតប្បច្ច័យ ។

[៦១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១៧ ក្នុងអនាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិស្សយប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១៧ ក្នុងឧបវិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១៧ ក្នុងវិហាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងភាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ

១៧ ក្នុងវត្ថុយប្បច្ច័យ ណានប្បច្ច័យ និងមក្កប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

[៣៥៥] នេកិចយតាមិទាបចយតាមិ ធម្មោ
អមចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបដិស្សយោ អនន្តរូបដិស្សយោ
បកតតូបដិស្សយោ ។ បកតតូបដិស្សយោ កាយិកំ
សុខំ ឧបដិស្សាយ មត្តំ ឧប្បាទេតិ កាយិកំ ទុក្ខំ
... សេនាសនំ ឧបដិស្សាយ មត្តំ ឧប្បាទេតិ កា-
យិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ... សេនាសនំ
មត្តស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៦] នេកិចយតាមិទាបចយតាមិ ធម្មោ
នេកិចយតាមិទាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
អារម្មណ្ឌបុរេជានំ អរហន្ត ចត្តំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ
ទុក្ខតោ អនន្តតោ វិបស្សនំ វិទ្ធជេន ចត្តុបា រូបំ
បស្សនំ ធិន្ទាយ សោតតាតុយា សន្និ សុលាតិ
រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈតាយតនំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេ-
ជានំ ចត្តុកាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ
កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេកិចយតាមិទាបចយតាមិ
ទន្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥៧] ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបូនិស្ស័យ និងបកត្ត-
បនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ខ្ញុំកាយិកសុខ
ហើយញ្ញាំងមត្ត ឲ្យកើត ខ្ញុំកាយិកទុក្ខ ... អាស្រ័យ ខ្ញុំសេនា-
សនៈ ហើយញ្ញាំងមត្ត ឲ្យកើត ខ្ញុំកាយិកសុខ ... ខ្ញុំកាយិក-
ទុក្ខ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃមត្ត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៨] ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។
ការម្សណ្ឌបុរេជាន គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំចក្ក ... ខ្ញុំវត្ថុ ថា
មិនខៀន ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញរូប ដោយចក្កដូចជាទិព្វ ពួសខៀន
ដោយសោតតាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ
ដោជ្ឈតាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្ប-
ច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចត្តុកាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ
កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃទន្ធា-
នាំងឡាយ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៣៥៧) នេកចយតាមិធមយតាមិ ធម្មោ
 អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 អាម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេជានំ
 សេត្តា វា បុថុជ្ជនា វា ចត្តំ ... វត្ថុ អធិច្ចតោ
 ទុត្តតោ អធិច្ចតោ វិមស្សនំ អស្សនេនំ អភិទទ្ធិ
 តំ អាវត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជនំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជនំ
 ធិត្វេន ចត្តនា រូបំ បស្សនិ ធិញ្ញាយ សោតនាតុ-
 យា សន្នំ សុណានិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ អាចយតា-
 មិធំ ខន្ធាធំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៥៨) នេកចយតាមិធមយតាមិ ធម្មោ
 អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ អបចយតាមិធំ ខន្ធាធំ បុរេជានប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៥៩) អាចយតាមិ ធម្មោ នេកចយតាមិធម-
 យតាមិស្ស ធម្មស្ស បច្ចាជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 បច្ចាជានា អាចយតាមិ ខន្ធា បុរេជានស្ស វិមស្ស
 កាយស្ស បច្ចាជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៣៦០) អបចយតាមិ ធម្មោ នេកចយតាមិធម-
 យតាមិស្ស ធម្មស្ស បច្ចាជានប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

(៣៥៧) ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិន
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន
 បានដល់អាម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ អាម្មណបុរេជាន គឺ
 សេតុបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុថុជ្ជនទាំងឡាយក្តី វិមនិឃេត្តច្បាស់ ខ្ញុំចក្ខុ
 ... ខ្ញុំវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាធនតា ហើយក្រេកអរ កែកាយ
 ពតៈ ប្រាណ ខ្ញុំវិសេចក្តីកែកាយនោះ រើបកើតឡើង ភោមស្ស
 កើតឡើង ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាខ្ញុំ គួសំឡេង ដោយសោតនាតុ
 ដូចជាខ្ញុំ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន ។

(៣៥៨) ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិន
 សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាន-
 ប្បដ្ឋយេន បានដល់វត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន ។

(៣៥៩) ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 មិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយបច្ចាជានប្បដ្ឋយេន
 បានដល់បច្ចាជាន គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានប្បដ្ឋយេន ។

(៣៦០) ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 មិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយបច្ចាជានប្បដ្ឋយេន

បញ្ញាជាតា អាចយតាមិ ខន្ធា បុរេជាតស្ស វេសស្ស
កាយស្ស បញ្ញាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៦១] នេវចយតាមិជាបចយតាមិ ធម្មោ

នេវចយតាមិជាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតា នេវចយតាមិជាបចយ-
តាមិ ខន្ធា បុរេជាតស្ស វេសស្ស កាយស្ស បញ្ញា-
ជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣៦២] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស

ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
អាចយតាមិ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ អាចយតាមិធំ
ខន្ធាធំ អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនុលោមំ
តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៣៦៣] អាចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស

ធម្មស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តោត្រកុ
មគ្គស្ស វេទានំ មគ្គស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

បានដល់បញ្ញាជាត គឺ ខន្ធាវិនិច្ឆ័យ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ញាជាតប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៦១] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ

ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយបញ្ញាជាតប្បដ្ឋ័យ បានដល់បញ្ញាជាត គឺ ខន្ធាវិនិច្ឆ័យ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបញ្ញាជាតប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៦២] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល

ដល់នូវការសន្សំ ដោយអាសេវនប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធាវិនិច្ឆ័យ មុនៗ
ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាវិនិច្ឆ័យ ក្រោយៗ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអាសេវនប្បដ្ឋ័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
តោត្រកុ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយអាសេវនប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៦៣] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល

ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអាសេវនប្បដ្ឋ័យ គឺ តោត្រកុ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បដ្ឋ័យ ។

(៣៦៤) នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ
 នេវាចយតាមិធាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ... បុរិមា
 បុរិមា នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ
 បច្ឆិមាទំ នេវាចយតាមិធាបចយតាមិទំ ខន្ធាទំ អា-
 សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៥) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយតាមិ ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៦) អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិធា-
 បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតា ធានាខណិកា ។ សហជាតា អាចយ-
 តាមិ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ធានាខណិកា អាចយតាមិ ចេតនា
 វិចារកានំ ខន្ធាទំ កដត្តា ច រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៣៦៧) អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ច នេវាចយតាមិធាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស ...
 អាចយតាមិ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធាទំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៨) ឃេ វែលវេអដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ វែលវេ វែលវេអដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ... គឺ ខន្ធាទំ ខន្ធាទំ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
 នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាទំ ខន្ធាទំ ក្រោយៗ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣៦៩) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកានំ ខន្ធាទំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត ខន្ធានាខណិកា ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់
 នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានំ ខន្ធាទំ ដោយកម្មប្ប-
 ច្ច័យ ។ ធានាខណិកា គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
 បច្ច័យ នៃវិចារកានំ ខន្ធាទំ ខន្ធាទំ ខន្ធាទំ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧១) ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
 ការមិនសន្សំផង ... គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃសម្បយុត្តកានំ ខន្ធាទំ ខន្ធាទំ ខន្ធាទំ ខន្ធាទំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៤) អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយតាមិ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៥) អបចយតាមិ ធម្មោ នេកំចយតាមិណា បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា ធានាខណិកា ។ សហជាតា អបចយតាមិ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូបាណំ ។ ធានាខណិកា អបចយតាមិ ចេតនា វិហាកានំ ខន្ធានំ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧០) អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស ច នេកំចយតាមិណាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយតាមិ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ្ច រូបាណំ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧១) នេកំចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ នេកំចយតាមិណាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេកំចយតាមិណាបចយតាមិ ចេតនា

(៣៦៤) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកានុំខ្លាំងឡើយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៥) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ខ័ន្ធានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបខ្លាំងឡើយ ។ ធានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវិហាកានុំខ្លាំងឡើយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកានុំខ្លាំងឡើយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបខ្លាំងឡើយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧១) ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ

សម្បយុត្តកោដំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុត្តាធានក្ស រូបាដំ
កក្ខប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេភិចយ-
តាមិទាបចយតាមិ បេតនា សម្បយុត្តកោដំ ខន្ធានំ
កក្ខត្តា វ រូបាដំ កក្ខប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧២] នេភិចយតាមិទាបចយតាមិ ឆន្ទោ នេ-
ភិចយតាមិទាបចយតាមិស្ស ឆម្មស្ស វិចារកប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ វិចារកោ នេភិចយតាមិទាបចយតាមិ វិចារកោ
ខន្ធានំ វិចារកោ ខន្ធានំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធានំ វិចារកោ
វិចារកប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧៣] អាចយតាមិ ឆន្ទោ អាចយតាមិស្ស
ឆម្មស្ស អាហារកប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ វិចារកប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ ឈានប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ មក្កប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ សម្បយុត្តកប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧៤] អាចយតាមិ ឆន្ទោ នេភិចយ-
តាមិទាបចយតាមិស្ស ឆម្មស្ស វិចារកប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ សហជាតំ បច្ចុយោ វិចារកប្បច្ចុយេន
អាចយតាមិ ខន្ធានំ ចិត្តសមុត្តាធានំ រូបាដំ

មិនដល់រូបការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធានំ ខ្សោយផង នៃ
ចិត្តសមុត្តារូបទាំងខ្សោយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មិនដល់រូបការសន្សំ មិនដល់រូបការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធានំ ខ្សោយផង នៃកក្ខន្ធានំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧២] ធមិ ដែលមិនដល់រូបការសន្សំ មិនដល់រូបការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់រូបការសន្សំ មិនដល់រូបការមិន
សន្សំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធខ ជាវិបាក ដែលមិនដល់រូបការ
សន្សំ មិនដល់រូបការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធខ ខន្ធានំ ខ្សោយ
ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៣៧៣] ធមិ ដែលដល់រូបការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ដល់រូបការសន្សំ ដោយអាហារកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិចារកប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមក្កប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសម្បយុត្តកប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] ធមិ ដែលដល់រូបការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
មិនដល់រូបការសន្សំ មិនដល់រូបការមិនសន្សំ ដោយវិចារកប្ប-
ច្ច័យ បានដល់សហជាត ទិដ្ឋបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធានំ-
ខ្សោយ ដែលដល់រូបការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុត្តារូបទាំងខ្សោយ

វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។ បច្ឆាជាតា អាថ-
យតាមិ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧៥] បឋមយតាមិ ធម្មោ ទេវតិយតាមិជាប-
ឋមយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ
សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ឧបឋមយតាមិ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានាធំ រូបាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។
បច្ឆាជាតា ឧបឋមយតាមិ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[៣៧៦] ទេវតិយតាមិជាបឋមយតាមិ ធម្មោ
ទេវតិយតាមិជាបឋមយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ ។ សហជាតា ទេវតិយតាមិជាបឋមយតាមិ
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានាធំ រូបាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បច្ចុយោ បដិសន្ធិកូណោ ទេវតិយតាមិជាបឋមយតាមិ
ខន្ធា ករណត្តារូបាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ
ខន្ធា វត្តស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ វត្ត
ខន្ធាធំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។ បុរេជាតំ

ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធានិទ្សាយ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលភិក្ខុមុន ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

[៣៧៧] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បាន
ដល់សហជាត បដិបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធានិទ្សាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបនិទ្សាយ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធានិទ្សាយ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលភិក្ខុមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

[៣៧៨] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធានិទ្សាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបនិទ្សាយ ដោយវិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយេន ខន្ធានិទ្សាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃករណត្តារូបនិទ្សាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធានិទ្សាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ត ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋយេន វត្ត ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានិទ្សាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ឯបុរេជាត

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ចក្ខុយោ វេ . . . កាយាយោ វេ . . . កាយាវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
នេកំ ចយតាមិ នាបចយតាមិ ំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។ បដ្ឋានាតា នេកំ ចយតាមិ នាបច-
យតាមិ ំ ខន្ធា បុរេជានំ វត្ថុ សមស្ស កាយស្ស ។

(៣៧៧) នេកំ ចយតាមិ នាបចយតាមិ ំ ធម្មា
អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បុរេជានំ វត្ថុ អាចយតាមិ ំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

(៣៧៨) នេកំ ចយតាមិ នាបចយតាមិ ំ ធម្មា
អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ បុរេជានំ វត្ថុ អបចយតាមិ ំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៧៩) អាចយតាមិ ំ ធម្មា អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាចយតាមិ ំ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណា ំ ខន្ធានំ ។

(៣៨០) អាចយតាមិ ំ ធម្មា នេកំ ចយតាមិ នា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

គី ចក្ខុយោ វេ . . . កាយាយោ វេ . . . (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ វេទនាទាំងឡាយ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់
ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ឯបច្ចាជាន គឺ ខន្ធាទាំង-
ឡាយ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

(៣៧៧) ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បាន
ដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការ
សន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

(៣៧៨) ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បានដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំ
ការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

(៣៧៩) ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន គឺ ខន្ធា ១ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ
(ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធា ៣ ។

(៣៨០) ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន

សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អាថយតាមិ
ខត្វា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ បច្ឆាជាតា អាថយតាមិ ខត្វា បុរេជាតស្ស
នមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧០] អាថយតាមិ ធម្មោ អាថយតាមិស្ស
ច ទេវាថយតាមិទាបថយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាថយតាមិ ឯកោ ខត្វា
តិណ្ណាដ្ឋំ ខត្វានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ស រូទានំ អត្តិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខត្វា ... ។ អថថយតាមិ
ធម្មោ ... តីណិ ។ អាថយតាមិទយេន កាតក្សំ ។

[៣៧២] ទេវាថយតាមិទាបថយតាមិ ធម្មោ ទេ-
វាថយតាមិទាបថយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
នគ្រិយំ ។ សហជាតា ទេវាថយតាមិទាបថយតាមិ
ឯកោ ខត្វា តិណ្ណាដ្ឋំ ខត្វានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ស
រូទានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខត្វា ... បដិ-
សន្ធិត្តិណោ ខត្វា វត្តស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ត
ខត្វានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯតំ មហាក្ខតំ ...
តាហារំ ... អាហារំ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

បានដល់សហជាត វិបិប្បជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធានំឡាយ
ដែលដល់ប្បិកាសន្សំ ជាបច្ច័យ ខៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ។ វិបិប្បជាត គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
ជាបច្ច័យ ខៃកាយរាង ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[៣៧១] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ដែល
ដល់នូវការសន្សំផង ខៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា
បច្ច័យ ខៃខន្ធទផង ខៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
ខន្ធល ។ ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ... (ព្រះវិនិច្ឆ័យនិក្ខិ-
សដ្ឋនា) ព លើក ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាមន័យក្នុងអាថយតាមិធមិ ។

[៣៧២] ធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត
អាហារ និក្ខន្ធាយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធទ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធទផង ខៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធល ... ខន្ធទ
តាំងឡាយ ជាបច្ច័យ ខៃវត្ត ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈខៃបដិសន្ធិ
វត្ត ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធទតាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ...
តាហារៈ ... អាហារ ... ឧត្តុ ... ខៃត្តកអសញ្ញាសត្ត ... ។

អភិប្បវិណ្ណ អនុលោមនិកាយ្យដ្ឋានំ

បុរេជាតំ អរហន្តំ ចតុតំ ... វតុតំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនិ ទិព្វេន ចតុតោ រូបំ ... ទិព្វាយ
 សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតំ រូបាយនំ ចតុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចតុ-
 យនំ ចតុវិញ្ញាណស្ស ... កាយាយនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វតុ ទេវាចយតាមិទាបចយតាមិទំ ទដ្ឋានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតា ទេវាចយតា-
 មិទាបចយតាមិ ទដ្ឋា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតធឿកាវេ អាហារេ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបជីវិត្រ្យិយំ កតត្តារូបានំ ។

(៣៨៣) ទេវាចយតាមិទាបចយតាមិ ទដ្ឋោ
 អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតំ សេត្តា វំ បុថុជ្ជនា វំ ចតុតំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សានេនិ អភិទន្ធនិ តំ អារក្ខ
 វតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វតុតំ
 អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ អស្សានេនិ អភិទន្ធនិ តំ អារក្ខ
 វតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចតុតោ រូបំ
 ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតំ វតុតំ
 អាចយតាមិទំ ទដ្ឋានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិប្បវិណ្ណ អនុលោមនិកាយ្យដ្ឋានំ

ឯបុរេជាតំ គី បុរេបាយ្យ ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំវតុតំ ... ខ្ញុំវតុតំ ជាមិន
 ទៀត ឯបុរេ ឯបុរេបាយ្យ (ឃើញ)រូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ... ខ្ញុំ
 សំរេច ដោយសោតនាតុដូចជាទិព្វ រូបាយនៈ (ជាច្រើន) ខែចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ ដោយដ្ឋាយនៈ (ជាច្រើន) ខែកាយវិញ្ញាណ ចតុយនៈ
 (ជាច្រើន) ខែចក្ខុវិញ្ញាណ ... កាយាយនៈ (ជាច្រើន) ខែកាយ-
 វិញ្ញាណ វតុ ជាច្រើន ខែទន្ធាន្តទាយ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ
 មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ចយេ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ទន្ធា
 ទាយ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ជាច្រើន
 ខែកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ចយេ ។ កតធឿកាវេ (ជា
 ច្រើន) ខែកាយនេះ រូបជីវិត្រ្យិយ (ជាច្រើន) ខែកតត្តារូបទាយ ។

(៣៨៣) ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
 ជាច្រើន ខែធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ចយេ បានដល់
 បុរេជាត គឺ សេត្តបុគ្គលទាយក្តី បុថុជ្ជទាយក្តី ឃើញ
 ច្បាស់ ខ្ញុំវតុតំ ជាមិនទៀត ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រកៈ ប្រាជ្ញា ខ្ញុំសេចក្តីរីករាយនោះ ... ទោមនស្ស កើតឡើង ខ្ញុំ
 សោតៈ... ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំវតុតំ ជាមិនទៀត... ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រកៈ ប្រាជ្ញា ខ្ញុំសេចក្តីរីករាយនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង ខ្ញុំរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ... ខ្ញុំសំរេច ដោយសោតនាតុដូចជាទិព្វ វតុ
 ជាច្រើន ខែទន្ធាន្តទាយ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយអត្ថប្បច្ចយេ ។

[៣៨៤] នេវាចយតាមិបាបចយតាមិ ធន្នោ
អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរោជាតំ វត្ត អបចយតាមិធំ ទន្ធាធំ អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៣៨៥] អាចយតាមិ ច នេវាចយតាមិបាបច-
យតាមិ ច ធន្នោ អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរោជាតំ ។ សហជាតោ
អាចយតាមិ ឃកោ ទន្ធា ច វត្ត ច តិណ្ណាភ្នំ
ទន្ធាធំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ទន្ធា ... ។

[៣៨៦] អាចយតាមិ ច នេវាចយតាមិបាបច-
យតាមិ ច ធន្នោ នេវាចយតាមិបាបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ចា-
ជាតំ អាហារំ វត្ត្រិយំ ។ សហជាតោ អាចយតាមិ
ទន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានាធំ រូបាធំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតោ អាចយតាមិ
ទន្ធា ច កកឡីកាវេ អាហារវេ ច វេស្ស កា-
យស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតោ
អាចយតាមិ ទន្ធា ច រូបដីវិត្ត្រិយេត្ថុ កកឡត្ថារូបាធំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៧] វេ វិហារវិសេស្ស មិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ វិហារំ វិសេស្ស មិនដល់ខ្ញុំការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បាន
ដល់បុរោជាត គឺ វត្ត ជាបច្ច័យ នៃខន្ធាន្សាយ ដែលដល់ខ្ញុំការ
មិនសន្សំ វេ វិហារវិសេស្ស ។

[៣៨៨] ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំក្តី ធមិ ដែលមិនដល់
ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់
ខ្ញុំការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរោជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធទ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំក្តី វត្តក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធត ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធល ... ។

[៣៨៩] ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំក្តី ធមិ ដែលមិនដល់ខ្ញុំ
ការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់
ខ្ញុំការសន្សំ មិនដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ បានដល់
សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងវត្ត្រិយ ។ សហជាត ខន្ធទ
នាំឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំក្តី មហាក្ខតនាំឡាយក្តី ជាបច្ច័យ
នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបនាំឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ
ខន្ធាន្សាយ ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំក្តី កកឡីកាហារក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ខន្ធាន្សាយ ដែល
ដល់ខ្ញុំការសន្សំក្តី រូបដីវិត្ត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកកឡត្ថារូបនាំឡាយ
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[៣៨៧] អបចយតាមិ ច នេវាចយតាមិជាបច-
 យតាមិ ច ធម្មា អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ទ្វេ កាកត្យា ធន្ស្តិកនយេន ។
 នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៨] ហេតុយា សត្ត អាម្មណោ សត្ត
 អធិបតីយា ធន អនន្តរ ធន សមនន្តរ ធន សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញោ តីណិ ធិស្សយេ តេរស ឧប-
 ធិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ ចត្តាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ តីណិ កកម្មេ សត្ត វិចារតេ ឯកំ
 អាហារេ សត្ត វង្រ្កិយេ សត្ត ឈានេ សត្ត មត្តេ
 សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា
 តេរស នត្ថិយា ធន វិភតេ ធន អវិភតេ តេរស ។

[៣៨៧] អប វិបេរេវេលំប្បវការិចេសម្បត្តិ ធមិ ដែលមិនដល់ខ្លា
 ការសម្ប បិវេរេវេលំប្បវការិចេសម្បត្តិ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់ខ្លា
 ការមិនសម្ប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យវាំងនិវ បណ្ឌិត គប្បិទ្ធវិ
 តាមន័យដែលសំដែងរួចហើយ ។ (ធមិ) ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយវិភតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិភតប្បច្ច័យ ។

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងធិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងចត្តាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងកកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិចារកប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវង្រ្កិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិភតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៣៨៧] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៨] អាចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៩] អាចយកាមិ ធម្មោ នេកចយកាមិបាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩០] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស ច នេកចយកាមិច បចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩១] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩២] អបចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៧] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអាម្ពណាប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៨៨] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៨៩] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអាម្ពណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបញ្ញាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៩០] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៩១] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៩២] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអាម្ពណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៧៥] អបចយតាមិ ធម្មោ ទេវាចយតាមិជា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៦] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ច ទេវាចយតាមិជាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស សហ-
ជាតប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៧] ទេវាចយតាមិជាបចយតាមិ ធម្មោ ទេ-
វាចយតាមិជាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋា-
យេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ អាហារប្បដ្ឋា-
យេន បច្ចយោ វត្ថុនិយប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៨] ទេវាចយតាមិជាបចយតាមិ ធម្មោ
អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ ។

[៣៧៩] ទេវាចយតាមិជាបចយតាមិ ធម្មោ អប-
ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៥] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយការម្ម-
ណាប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋាយ ។

[៣៧៦] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ។

[៣៧៧] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋាយ
ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បដ្ឋាយ
ជាបច្ច័យ ដោយវត្ថុនិយប្បដ្ឋាយ ។

[៣៧៨] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋាយ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋាយ ។

[៣៧៩] ធមិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋាយ ។

[៤០០] អាចយតាមិ ច ទេវាចយតាមិជាបច-
យតាមិ ច ធម្មា អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ...
សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៤០១] អាចយតាមិ ច ទេវាចយតាមិជាបច-
យតាមិ ច ធម្មា ទេវាចយតាមិជាបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ អាហារំ វស្ត្រិយំ ។

[៤០២] អបចយតាមិ ច ទេវាចបចតាមិជាបចយ-
តាមិ ច ធម្មា អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ... សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ ។

[៤០៣] អបចយតាមិ ច ទេវាចបចតាមិជាបច-
យតាមិ ច ធម្មា ទេវាចបចតាមិជាបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ អាហារំ វស្ត្រិយំ ។

[៤០៤] ឧហោតុយា បណ្ណាវស ឧការម្មណោ ឧអ-
ធិបតិយា ឧអធិបតិយា ឧសមធិបតិយា បណ្ណាវស ឧសហ-
ជាតេ ឯកានស ឧអត្ថមត្ថោ ឯកានស ឧធិស្សយេ
ឯកានស ឧធិស្សយេ ឧទ្ធាស ឧបុរេជាតេ តេវស

[៤០០] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

[៤០១] ធមិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ធមិ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ... បានដល់សហជាត បច្ចាជាត
អាហារំ និងវស្ត្រិយំ ។

[៤០២] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ធមិ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

[៤០៣] ធមិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ធមិ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ... បានដល់សហជាត បច្ចាជាត
អាហារ និងវស្ត្រិយំ ។

[៤០៤] ក្នុងនហោតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ១៥ ក្នុងនការម្មណាប្ប-
ច្ច័យ ឧអធិបតិប្បច្ច័យ ឧអនន្តប្បច្ច័យ និងនសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ១៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ១១ ក្នុងនអត្ថមត្ថាប្បច្ច័យ
មានវរៈ ១១ ក្នុងនធិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ១១ ក្នុងនឧប-
ធិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ១៤ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ១៧

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នបច្ឆាជានេត បណ្ណាវស នអាសវនេ នគរម្មេ នវិហានេត
 នអាហារេ នភ័ន្ទ្រិយេ នឈានេ នមគ្គេ បណ្ណាវស
 នសម្បយុត្តេ ឯកានសេ នវិប្បយុត្តេ នវំ លោកត្ថិយា
 យា នវំ លោកត្ថិយា បណ្ណាវស លោកតេត បណ្ណាវស
 លោកតេត នវំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុទ្ទិយំ ។

[២០៥] នលោកត្ថិយាយា នអាវម្មុណោ សត្តំ ។

នមចិបតិយា នមនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្តំ នអាហារ-
 មញ្ញោ តិណិ នធុបទិស្សយេ សត្តំ នបុរេជានេត
 នបច្ឆាជានេត នអាសវនេ នគរម្មេ នវិហានេត នអា-
 ហារេ នភ័ន្ទ្រិយេ នឈានេ នមគ្គេ សត្តំ នសម្ប-
 យុត្តេ តិណិ នវិប្បយុត្តេ តិណិ លោកត្ថិយា សត្តំ
 លោកតេត សត្តំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កង្កនបច្ឆាជានេតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ កង្កនអាសវនេប្បច្ច័យ នកម្មប្ប-
 ច្ច័យ នវិហានេប្បច្ច័យ នអាហារេប្បច្ច័យ នភ័ន្ទ្រិយេប្បច្ច័យ នឈាន-
 ប្បច្ច័យ នមគ្គេប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ កង្កនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១១ កង្កនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនលោកតេតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ កង្កនលោកតេតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ កង្កនលោកតេតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៥ កង្កនលោកតេតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទិយៈ ។

[២០៦] កង្កនអាវម្មុណេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ
 ... កង្កនមគ្គេប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិហានេប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ កង្កនអាហារេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនភ័ន្ទ្រិយេប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ កង្កនឈានេប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិហានេប្បច្ច័យ នអាហារេប្បច្ច័យ
 នភ័ន្ទ្រិយេប្បច្ច័យ នឈានេប្បច្ច័យ នមគ្គេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនសម្បយុ-
 ត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនលោ-
 កតេតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនលោកតេតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយៈ ។

[៤០៦] ធម្មោតុប្បត្តិយា អារម្មណោ សត្តំ ...

អធិបតិយា ធន អនន្តរេ ឆ សមនន្តរេ ឆ សហ-
ជាតេ ធរ អញ្ញាមញ្ញោ តិណិ ធិស្សយេ តេរស
ឧបធិស្សយេ ធរ បុរេជាតេ តិណិ បច្ឆាជាតេ តិណិ
អាសេវនេ តិណិ តារម្មេ សត្តំ វិចារតេ ឯតំ អាហារ-
រេ សត្តំ វិប្បយុត្តេ លានេ មត្តេ សត្តំ សម្បយុត្តេ
តិណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ញា អត្តិយា តេរស ធិត្តិយា ឆ
វិចតេ ឆ អវិចតេ តេរស ។ ឯវំ តណោតត្ថំ ។

បច្ចុទ្ធិយាទុណេមំ ។

អាចយតាមិក្កិកេ ទសមំ ធិដ្ឋិកំ

[៤០៦] ក្នុងអារម្មណប្បត្តិយ មានវារៈ ៧ ព្រោះខេហតុប្បត្តិយ

... ក្នុងអធិបតិប្បត្តិយ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរេប្បត្តិយ មានវារៈ ៦
ក្នុងសមនន្តរេប្បត្តិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បត្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បត្តិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងធិស្សយប្បត្តិយ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
ឧបធិស្សយប្បត្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បត្តិយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
បច្ឆាជាតប្បត្តិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសវនប្បត្តិយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
កម្មប្បត្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិចារកប្បត្តិយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្ប-
ត្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បន្តិយប្បត្តិយ ណាខប្បត្តិយ និងមត្តប្បត្តិយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បត្តិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បត្តិយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បត្តិយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧតិប្បត្តិយ មានវារៈ ៦
ក្នុងវិគតប្បត្តិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បត្តិយ មានវារៈ ១៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរកថយ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុ បច្ចុទ្ធិយាទុណេមំ ។

បច្ចុ អាចយតាមិក្កិកេ ទំ ១០

សេចក្តី

បដិប្បវាណ

(២០៧) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច

តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... ។ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច

ទេវសេត្តានសេត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

សេត្តោ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សេត្តំ

ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ច ទេវសេត្តានសេត្តោ ច

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ទន្ធិ

បដិច្ច តយោ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។

(២០៨) អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អសេត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ។

អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តានសេត្តោ ធម្មោ

... អសេត្តោ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ ច ទេវសេត្តាន

សេត្តោ ច ធម្មោ ... អសេត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច

តយោ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។

សេចក្តី

បដិប្បវាណ

(២០៧) ធមិ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល អាស្រ័យនូវធមិ ដែលជា

វេសសេត្តុប្បក្កល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធិ ព អា-

ស្រ័យខន្ធិ ១ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល ខន្ធិ ២ ... ។ ធមិ ដែល

មិនមែនជាវេសសេត្តុប្បក្កល មិនមែនជាវេសសេត្តុប្បក្កល អាស្រ័យ

ធមិ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធិទាំងឡាយ ជាវេសសេត្តុប្បក្កល ។

ធមិ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល ធមិ ដែលមិនមែនជាវេសសេត្តុប្បក្កល

មិនមែនជាវេសសេត្តុប្បក្កល អាស្រ័យធមិ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធិ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី

អាស្រ័យខន្ធិ ១ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល ខន្ធិ ២ ... ។

(២០៨) ធមិ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល អាស្រ័យធមិ ដែល

ជាវេសសេត្តុប្បក្កល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ អា-

ស្រ័យខន្ធិ ១ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល ។ ធមិ ដែលមិនមែនជាវេស

សេត្តុប្បក្កល មិនមែនជាវេសសេត្តុប្បក្កល អាស្រ័យធមិ ដែលជាវេស

សេត្តុប្បក្កល ... គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធិទាំងឡាយ ជា

វេសសេត្តុប្បក្កល ។ ធមិ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល ធមិ ដែល

មិនមែនជាវេសសេត្តុប្បក្កល មិនមែនជាវេសសេត្តុប្បក្កល អាស្រ័យ

ធមិ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល ... គឺ ខន្ធិ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាន

រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធិ ១ ដែលជាវេសសេត្តុប្បក្កល ខន្ធិ ២ ... ។

(២០៧) លេវសេត្តាណសេត្តា ធម្មំ បដិច្ច លេវ

សេត្តាណសេត្តា ធម្មា . . . លេវសេត្តាណសេត្តា
វិកា ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិត្តណោ លេវសេត្តាណសេត្តា
ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ វិកា មហាក្កត
បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ
មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(២០៨) សេត្តាញ លេវសេត្តាណសេត្តាញ ធម្មំ

បដិច្ច លេវសេត្តាណសេត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២០៩) អសេត្តាញ លេវសេត្តាណសេត្តាញ ធម្មំ

បដិច្ច លេវសេត្តាណសេត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២០៧) ធមិ ដែលមិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា

លេវសេត្តបុគ្គល កាស្រ័យធមិ ដែលមិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល
មិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល . . . គី ខន្ធ ព្យ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូប
ក្តី កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាលេវ
សេត្តបុគ្គល ខន្ធ ២ . . . វត្ថុ កាស្រ័យខន្ធចាំនំ ឡាយ ដែលមិន
មែនជាលេវសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ខន្ធចាំនំ ឡាយ កាស្រ័យវត្ថុ មហាក្កត ៣ កាស្រ័យមហា-
ក្កត ១ មហាក្កត ២ កាស្រ័យមហាក្កត ២ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូប កដត្តារូប
ខំនំ ឧបាទារូប កាស្រ័យមហាក្កត ចាំនំ ឡាយ ។

(២១០) ធមិ ដែលមិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា

លេវសេត្តបុគ្គល កាស្រ័យធមិ ដែលជាលេវសេត្តបុគ្គលផង ធមិ
ដែលមិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គលផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គី ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូប កាស្រ័យខន្ធ
ចាំនំ ឡាយ ដែលជាលេវសេត្តបុគ្គលផង មហាក្កត ចាំនំ ឡាយផង ។

(២១១) ធមិ ដែលមិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា

លេវសេត្តបុគ្គល កាស្រ័យធមិ ដែលជាលេវសេត្តបុគ្គលផង ធមិ
ដែលមិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គលផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គី ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូប កាស្រ័យខន្ធ
ចាំនំ ឡាយ ដែលជាលេវសេត្តបុគ្គលផង មហាក្កត ចាំនំ ឡាយផង ។

[២០២] សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណាប្បច្ចយា អនិបតិប្បច្ចយា បដិ-
សន្តិ នត្តិ ។ អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា សហ-
ជាតប្បច្ចយា សព្វេ មហាកូតា កាតក្វា ។ អញ្ញា-
មញ្ញាប្បច្ចយា ធិស្សយប្បច្ចយា ឧបធិស្សយប្បច្ចយា
បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

[២០៣] នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
សេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធធ្វេ ... កាម្ពប្បច្ចយា វិទាតប្បច្ចយា វិទាតំ សេត្តំ
ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។
តីណិ បរិបុណ្ណំ ។

[២០៤] អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ ធម្មោ ...
វិទាតប្បច្ចយា អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច ...
តីណិ ។

[២០៥] . នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... វិទាតប្បច្ចយា

[២០៦] ធមិ ដែលជាវរបស់សេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែល
ជាវរបស់សេត្តបុគ្គល រើបកើតឡើង ព្រោះអាម្ពណាប្បច្ច័យ និងអនិប-
តិប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្តិ មិនមានទេ ។ តួតមហាកូតាខ័ន្ធិអស់ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើតាមខ័ន្ធិ អនន្តរាប្បច្ច័យ សមនន្តរាប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ ។
ខន្ធា អាស្រ័យខន្ធា ដែលជាវរបស់សេត្តបុគ្គល ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ
ធិស្សយប្បច្ច័យ ឧបធិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងកាស-
វនប្បច្ច័យ ខ្សែខន្ធិ ២ ... ។

[២០៧] ធមិ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អ-
សេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
វរបស់អសេត្តបុគ្គល ... ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា អាស្រ័យខន្ធា
ដែលមិនមែនជាវរបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេត្តបុគ្គល ខ្សែ
ខន្ធិ ២ ... ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិទាកប្បច្ច័យ ខន្ធា អាស្រ័យវិទាក-
ក្នុងខន្ធា ជាវរបស់សេត្តបុគ្គល ខ្សែខន្ធិ ២ ... វិទាត ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

[២០៨] ធមិ ដែលជាវរបស់អសេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែល
ជាវរបស់អសេត្តបុគ្គល ... ព្រោះវិទាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធា
ដែលជាវរបស់អសេត្តបុគ្គល ... វិទាត ។

[២០៩] ធមិ ដែលមិនមែនជាវរបស់សេត្តបុគ្គល មិន
មែនជាវរបស់អសេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែលមិនមែនជាវរបស់
សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាវរបស់អសេត្តបុគ្គល ... ព្រោះវិទាកប្បច្ច័យ

វិចារកំ លេវសេត្តា លាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិ-
សន្ធិត្តុណា ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា
ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។

[៤០៦] សេត្តញ្ច លេវសេត្តា លាសេត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច លេវសេត្តា លាសេត្តា ធម្មោ . . . វិចារកប្បច្ច-
យា វិចារកេ សេត្តោ ខន្ធេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤០៧] អសេត្តញ្ច លេវសេត្តា លាសេត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច លេវសេត្តា លាសេត្តា ធម្មោ . . . វិចារកប្បច្ច-
យា អសេត្តោ ខន្ធេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤០៨] សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ . . .
អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ណាធិប្បច្ចយា មគ្គ-
ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិ-
ប្បច្ចយា ធន្តិប្បច្ចយា វិភត្តប្បច្ចយា អវិភត្តប្បច្ចយា ។

គី ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យវិបាកក្ខន្ធ ខ ដែលមិន
មែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល ខ្លះខន្ធ ២ . . .
វត្ថុ អស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ
អស្រ័យ វត្ថុ ខ្លះមហាក្ខត ខ . . . ។

[៤១៦] ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេត្តបុគ្គល អស្រ័យធមិ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គលផង ធមិ
ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គលផង . . .
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គី ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យវិបាកក្ខន្ធចាំងឡាយ
ជារបស់សេត្តបុគ្គលផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

[៤១៧] ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេត្តបុគ្គល អស្រ័យធមិ ដែលជារបស់អសេត្តបុគ្គលផង
ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គលផង
. . . ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គី ចិត្តសមុដ្ឋានំ អស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ
ជារបស់អសេត្តបុគ្គលផង មហាក្ខតចាំងឡាយផង ។

[៤១៨] ធមិ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល អស្រ័យធមិ ជារបស់
សេត្តបុគ្គល . . . ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ណាធិប្បច្ច័យ
មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ ធន្តិប្បច្ច័យ
វិភត្តប្បច្ច័យ និងវិភត្តប្បច្ច័យ ។

(២១៧) ហេតុយា ធម៌ អាមាឃ្ហណោ ធីណិ អនិ-
 បតិយា ធម៌ អនន្តរេ ធីណិ សមនន្តរេ ធីណិ សហ-
 យោនេ ធម៌ អនាចរោ ធីណិ មិស្សយេ ធម៌ ទម-
 មិស្សយេ ធីណិ ចុរយោនេ ធីណិ អាសវេនេ ច្រូ-
 តេ ធម៌ វិហារេនេ អនយោវេ កម្រិយេ យោវេនេ មនុ-
 ធម៌ សម្មយុត្តេ ធីណិ វិច្ឆយុត្តេ ធម៌ អត្ថិយា ធម៌
 នត្ថិយា ធីណិ វិគរេនេ ធីណិ អវិគរេនេ ធម៌ ។ ឃុំ
 ករណាតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

(២២០) នេវេសេត្តាធាវេសត្តំ ចង្កំ បដិច្ច នេវេ-
 សេត្តាធាវេសត្តោ ចង្កោ ទប្បដ្ឋតិ នហេតុប្បដ្ឋយា
 អរហន្តកំ នេវេសេត្តាធាវេសត្តំ ឃកំ ខន្ធិ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចំក្កសមុដ្ឋានបុត្តំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធិ . . .
 អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ករណោ ខន្ធិ បដិច្ច វត្ត វត្ត
 បដិច្ច ខន្ធា ឃកំ បហាក្ខត្តំ បដិច្ច វាហិកំ . . .

(២២៧) ក្កវេហកុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្កវិការម្មណប្បដ្ឋិយ
 មានវារៈ ៣ ក្កវិអធិបតិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្កវិអនន្តរេប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៣ ក្កវិសមនន្តរេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្កវិសហជាតប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្កវិកញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្កវិវិស្សយប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្កវិទបទិស្សយប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្កវិបុរេជាតប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៣ ក្កវិអាសវេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៦ ក្កវិកម្មប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្កវិវិបាកប្បដ្ឋិយ អាហារប្បដ្ឋិយ កម្រិយប្បដ្ឋិយ ឈាន-
 ប្បដ្ឋិយ ខិនិមន្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្កវិសម្មយុត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ
 ៣ ក្កវិវិប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្កវិអត្តិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧
 ក្កវិខត្តិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្កវិវិគតប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្កវិ
 អវិគតប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បកិបយ៉ាងនេះចុះ ។
 ចប់ អនុលោម ។

(២២០) ធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាវេសសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល រឿបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋិយ
 គឺ ខន្ធិ ៣ ក្កវិ ចំក្កសមុដ្ឋានបុត្តំ អាស្រ័យខន្ធិ ១ ជាអហេតុកៈ
 ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល ទ្វេ
 ខន្ធិ ២ . . . ក្កវិ អាស្រ័យខន្ធិវាំងឡាយ ក្កវិអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធិ
 តាំងឡាយ អាស្រ័យក្កវិ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ទ្វេវាហិកំ . . .

អាហារសម្បជ្ជាធំ . . . ទុក្ខសម្បជ្ជាធំ . . . អសញ្ញា
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . វិចីកិញ្ញាសហគតេ
 ទុទ្ធច្នសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហគតោ
 ទុទ្ធច្នសហគតោ មោហោ ។

[២២០] សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ
 ធម្មោ . . . ទការម្មណាប្បច្ចយា សេត្តេ ខន្ធ បដិច្ច
 ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូបំ ។

[២២២] អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តានាសេ-
 ត្តោ ធម្មោ . . . ទការម្មណាប្បច្ចយា អសេត្តេ ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូបំ ។

[២២៣] ទេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវ-
 សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . . ទការម្មណាប្បច្ចយា
 ទេវសេត្តានាសេត្តេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសម្បជ្ជាធំ
 រូបំ បដិសន្ធិត្តណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។

ខុវហោសម្បជ្ជានំ . . . ខុវទុក្ខសម្បជ្ជានំ . . . ខុវមហាក្ខត ១
 ដែលជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ . . . មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ អាស្រ័យខន្ធចាំនីឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ ។

[២២១] ធមិ ដែលមិនមែនជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ មិនមែនជាប់សំ
 ព្វករសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យធមិ ដែលជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ . . . ព្រោះទការ-
 ម្មណាប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសម្បជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធចាំនីឡាយ ដែលជា
 ជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ ។

[២២២] ធមិ ដែលមិនមែនជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ មិនមែនជាប់សំ
 ព្វករសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យធមិ ដែលជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ . . . ព្រោះ
 ទការម្មណាប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសម្បជ្ជានុរូប អាស្រ័យខន្ធចាំនីឡាយ ដែល
 ជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ ។

[២២៣] ធមិ ដែលមិនមែនជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ មិនមែនជាប់សំ
 ព្វករសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យធមិ ដែលមិនមែនជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ មិន
 មែនជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ . . . ព្រោះទការម្មណាប្បច្ចយ គឺ ចិត្ត-
 សម្បជ្ជានុរូបអាស្រ័យ ខន្ធចាំនីឡាយ ដែលមិនមែនជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ
 មិនមែនជាប់សំព្វករសញ្ញាសត្វ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំនីឡាយ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ខុវមហាក្ខត ១ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

(២២២) សេត្តុញ្ញ លេវសេត្តាណសេត្តុញ្ញ
 ធម្មំ បដិច្ច លេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ . . .
 ឧភារម្មណាប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ ច មហាក្ខត
 ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២៣) អសេត្តុញ្ញ លេវសេត្តាណសេត្តុញ្ញ ធម្មំ
 បដិច្ច លេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ . . . ឧភារម្មណា-
 ប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ ច មហាក្ខត ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(២២៤) សេត្តុំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ . . .
 ឧភិបតិប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ បដិច្ច សេត្តោ
 អភិបតិ ។ អសេត្តុំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ
 ធម្មោ . . . ឧភិបតិប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ
 បដិច្ច អសេត្តោ អភិបតិ ។ លេវសេត្តាណសេត្តុំ
 ធម្មំ បដិច្ច លេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មោ . . .

(២២៥) ធមិ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេស
 អសេក្ខបុគ្គល កាស្រ័យធមិ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គលផង ធមិ ដែល
 មិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសអសេក្ខបុគ្គលផង . . .
 ព្រោះនាការណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យខន្ធានិច្ចាយ
 ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតចានិច្ចាយផង ។

(២២៦) ធមិ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាវេសអសេក្ខបុគ្គល កាស្រ័យធមិ ដែលជាវេសអសេក្ខបុគ្គលផង
 ធមិ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសអសេក្ខបុគ្គល
 ផង . . . ព្រោះនាការណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យខន្ធ
 ចានិច្ចាយ ដែលជាវេសអសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតចានិច្ចាយផង ។

(២២៧) ធមិ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល កាស្រ័យធមិ ដែលជា
 វេសសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនាការណាប្បច្ច័យ គឺ អភិបតិ ដែលជាវេស
 សេក្ខបុគ្គល កាស្រ័យខន្ធានិច្ចាយ ដែលជាវេសសេក្ខបុគ្គល ។ ធមិ
 ដែលជាវេសអសេក្ខបុគ្គល កាស្រ័យធមិ ដែលជាវេសអសេក្ខបុគ្គល
 . . . ព្រោះនាការណាប្បច្ច័យ គឺ អភិបតិ ដែលជាវេសអសេក្ខបុគ្គល
 កាស្រ័យខន្ធានិច្ចាយ ដែលជាវេសអសេក្ខបុគ្គល ។ ធមិ ដែលមិន
 មែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសអសេក្ខបុគ្គល កាស្រ័យធមិ
 ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាវេសអសេក្ខបុគ្គល . . .

នគរិយបតិប្បដ្ឋយា បរិមុឡា បដិសន្ធិបិ មហាក្ខតាបិ
 សទ្ធិ ។ នគរិយបតិប្បដ្ឋយា នសមនន្តរាប្បដ្ឋយា ន-
 អន្តរាប្បដ្ឋយា នធម្មបទិស្សយប្បដ្ឋយា នបុរោ-
 តប្បដ្ឋយា សន្ត កុសលន្តិកសនិសា ។ នបច្ឆាជា-
 តប្បដ្ឋយា . . . ។

(២២៧) នគរិយបតិប្បដ្ឋយា វិហាតំ សេត្តំ ឯតំ
 ខន្ធិ បដិច្ច ឧយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ សេត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . . នគរ-
 ិយបតិប្បដ្ឋយា សេត្តោ ខន្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ច នេវសេត្តា-
 នាសេត្តោ ច ធម្មា . . . នគរិយបតិប្បដ្ឋយា វិហាតំ
 សេត្តំ ឯតំ ខន្ធិ បដិច្ច ឧយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នក្ខ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 អសេត្តោ ធម្មោ . . . ទីណិ ។ នេវសេត្តានាសេត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . . នគរិយ-
 បតិប្បដ្ឋយា នេវសេត្តានាសេត្តំ ឯតំ . . . បរិមុឡា ។

ព្រោះនគរិយបតិប្បដ្ឋយា គឺ បដិសន្ធិក្តី មហាក្ខតាបិ វិហាតំ
 មានដោយគ្រប់គ្រាន់ ។ វាវៈ ៧ ប្រាកដស្មើដោយកុសលន្តិកៈ
 ព្រោះនគរិយបតិប្បដ្ឋយា នសមនន្តរាប្បដ្ឋយា នអន្តរាប្បដ្ឋយា នធម្មបទិស្ស-
 យប្បដ្ឋយា នបុរោតប្បដ្ឋយា ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា . . . ។
 (២២៧) . . . ព្រោះនគរិយបតិប្បដ្ឋយា គឺ ខន្ធិ ៣ កាស្រ័យវិបាក-
 ក្ខន្ធទ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ខ្ញុំខន្ធិ ២ . . . ។ ធម្មិ ដែលមិនមែន
 ជាបេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេក្ខបុគ្គល កាស្រ័យធម្មិ ដែល
 ជាបេសសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនគរិយបតិប្បដ្ឋយា គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានមួយ កា-
 ស្រ័យខន្ធិវិហាតំ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ។ ធម្មិ ដែលជាបេស
 សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម្មិ ដែលមិនមែនជាបេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេ-
 សេក្ខបុគ្គលក្តី កាស្រ័យធម្មិ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនគរ-
 ិយបតិប្បដ្ឋយា គឺ ខន្ធិ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានមួយក្តី កាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធទ ១
 ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ខ្ញុំខន្ធិ ២ . . . ។ ធម្មិ ដែលជាបេសសេក្ខ-
 បុគ្គល កាស្រ័យធម្មិ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល . . . (ព្រោះដល់វាវៈ
 នៃពាក្យបច្ឆា ទិនិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ ធម្មិ ដែលមិនមែនជាបេស
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេក្ខបុគ្គល កាស្រ័យធម្មិ ដែលមិនមែន
 ជាបេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះន-
 គរិយបតិប្បដ្ឋយា គឺ ខន្ធិ ១ ដែលមិនមែនជាបេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជាបេសសេក្ខបុគ្គល . . . (វាវៈនេះ) ជាវាវៈគ្រប់គ្រាន់ ។

សេត្តត្ថា ទេវសេត្តានាសេត្តត្ថា ... ។ យដនា
បរិច្ចស្តា ។ ទ្វេមិ កាតត្ថា ទេវ ។

(៤២៨) ... ឧត្តម្មប្បច្ចយា សេត្តេ ខន្ធ បដិច្ច
សេត្តា ចេតនា ។ ទេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... ឧត្តម្មប្បច្ចយា
ទេវសេត្តានាសេត្តេ ខន្ធ បដិច្ច ទេវសេត្តានា
សេត្តា ចេតនា តាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ...
ឧត្តសម្មដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។

(៤២៩) សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ធម្មោ ...
ទេវតាគប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច ។ សេត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... ទេវតា
គប្បច្ចយា សេត្តេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
រូបំ ។ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ ច ទេវសេត្តា
នាសេត្តោ ច ធម្មោ ... ទេវតាគប្បច្ចយា សេត្តំ
ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច នាយា ខន្ធ ចិត្តសម្មដ្ឋានញ រូបំ ។

ត្ថវធម៌ វិលេចេវយសំសេត្តបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្ត
បុគ្គល បើបែបអរិយសំសេត្តបុគ្គលផង ... ។ តំណ (ខែនព្វនេះ)
មានគ្រូប្រាប់ ។ ព្រះ ៧ បណ្ឌិត គប្បធ្វើឱ្យដូចជាព្រះ២ ដែរ ។

(៤២៧) ... ព្រោះឧត្តម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេត្ត
បុគ្គល ពាស្រ័យខ្លួនទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ។ ធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល ពាស្រ័យ
ធម៌ ដែលវិលេចេវយសំសេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល
... ព្រោះឧត្តម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល
មិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល ពាស្រ័យខ្លួនទាំងឡាយ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល ខ្លួនវាហិរៈ ...
អាហារសម្មដ្ឋាន ... ឧត្តសម្មដ្ឋាន មហាក្ខត ១ ... ។

(៤២៩) ធម៌ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ពាស្រ័យធម៌ ដែលជា
របស់សេត្តបុគ្គល ... ព្រោះនិបាកប្បច្ចយ គឺ ពាស្រ័យខ្លួន ដែល
ជារបស់សេត្តបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់សេត្តបុគ្គល ពាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ...
ព្រោះនិបាកប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ពាស្រ័យខ្លួនទាំងឡាយ ដែល
ជារបស់សេត្តបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គលក្តី ពាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ... ព្រោះនិបាកប្បច្ចយ គឺ ខ្លួនពាក្យ
ចិត្តសម្មដ្ឋានរូបក្តី ពាស្រ័យខ្លួន ១ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ។

[២៣០] ទេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវ-
សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... ទេវតាកប្បច្ចយា បរិ-
បុណ្ណំ បដិសន្ធិ ធម្មំ ។

[២៣១] សេត្តក្ក ទេវសេត្តានាសេត្តក្ក ធម្មំ
បដិច្ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... ទេវតាកប្ប-
ច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ ច មហាក្កត ច បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៣២] ទេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវ-
សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... ទេវតាកប្បច្ចយា
ទេវត្រ័យប្បច្ចយា ទេវតាប្បច្ចយា ទេវតក្កប្បច្ចយា ។
សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ...
ទេវតក្កប្បច្ចយា ។

[២៣៣] សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ
ធម្មោ ... ទេវតក្កប្បច្ចយា អរូបេ សេត្តំ វតំ
ខន្ធ ... ។ អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ ធម្មោ ...

[២៣០] ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ (ករ-
នេះ) ជាការគ្រប់គ្រាន់ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

[២៣១] ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គលផង ធមិ
ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គលផង...
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធានិច្ចយ
ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គលផង មហាក្កត វិនិច្ឆ័យផង ។

[២៣២] ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល... ព្រោះនកាហារប្បច្ច័យ នត្រ័យប្ប-
ច្ច័យ ទេវតាប្បច្ច័យ និងទេវតក្កប្បច្ច័យ ។ ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់
សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែលជា
របស់សេត្តបុគ្គល ... ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២៣៣] ធមិ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែល
ជារបស់សេត្តបុគ្គល ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធខ ដែល
ជារបស់សេត្តបុគ្គល ក្នុងអរូបជ្ឈាន ... ។ ធមិ ដែលមិនមែនជា
របស់សេត្តបុគ្គល អាស្រ័យធមិ ដែលជារបស់អសេត្តបុគ្គល ...

នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ អសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តានាសេត្តោ
 ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ នេវសេត្តានា-
 សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ ... តាហិវំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ...
 ទុក្ខសម្មដ្ឋានំ ... មសញ្ញាសត្តានំ ... យោនតិប្បដ្ឋយា
 យោកិកប្បដ្ឋយា ។

(២៣២) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតីយា តីណិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នមត្តា-
 មត្តោ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេស សត្ត នបច្ឆា-
 ជានេ នវំ នអសេវនេ នវំ នកក្កេ ទ្វេ នវិហានេ
 បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នវត្ថុយេ ឯកំ នឈានេ
 ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 តីណិ យោនតិយា បញ្ច យោកិកេ បញ្ច ។ វិវំ
 គណេតត្ថំ ។

ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា គឺ ខន្ធ ១ ដែលជាបេសកកម្មសក្ការ ក្នុង
 អរូបដ្ឋាន ... ។ ធម្មំ ដែលមិនមែនជាបេសកកម្មសក្ការ មិនមែនជា
 បេសកកម្មសក្ការ កាល្បីយធម្មំ ដែលមិនមែនជាបេសកកម្មសក្ការ
 មិនមែនជាបេសកកម្មសក្ការ ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា គឺ ខន្ធ ១
 ដែលមិនមែនជាបេសកកម្មសក្ការ មិនមែនជាបេសកកម្មសក្ការ ក្នុង
 អរូបដ្ឋាន ... តាហិវំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ទុក្ខសម្មដ្ឋានំ ...
 បេសកកម្មសក្ការ ... ព្រោះនោនតិប្បដ្ឋយា នឹងនោកិកប្បដ្ឋយា ។

(២៣២) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណ-
 ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតីប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ក្នុងនមត្តា-
 មត្តប្បដ្ឋយា នសមនន្តរប្បដ្ឋយា នមត្តាបច្ឆាប្បដ្ឋយា និងនឧបទិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជានេសប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆា-
 ជានេប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនអសេវនេប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងន-
 កក្កេប្បដ្ឋយា មានវារៈ ២ ក្នុងនវិហានេប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហា-
 រេប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងនវត្ថុយេប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងនឈាន-
 ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងនមត្តេប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិ-
 ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ក្នុងនោកិកប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ។ បល្លិក
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីពេ បដិច្ចវារ

(៤៣៥) ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មាម្មណោ បញ្ច ...

ធម្មតិបតិយា ភីណិ ធម្មនន្តរេ ធម្មមនន្តរេ ធម្មញ្ញា-
មញ្ញា ឧបទិស្សយេ បញ្ច បុរោជានេ សត្ត ធម្មញ្ញា-
ជានេ ធម្មាសេវនេ ធម្ម ធម្មត្រេ ធម្មវិចារេ បញ្ច
ធម្មសម្មយុត្តេ បញ្ច ធម្មវិប្បយុត្តេ ភីណិ លោកុយា
បញ្ច លោកិកេ បញ្ច ។ ឃី កាលានតំ ។

អនុលោមប្បច្ឆន្តិយំ ។

(៤៣៦) ធម្មាម្មណោ ធម្មាម្មណោ ឃីកំ ...

ធម្មនន្តរេ សមនន្តរេ សហជានេ ធម្មញ្ញាមញ្ញា ធម្មញ្ញា
ឧបទិស្សយេ បុរោជានេ ធម្មាសេវនេ ធម្មត្រេ វិចារេ
អាហារេ ក្រិយេ ធម្មានេ មត្តេ សម្មយុត្តេ វិប្ប-
យុត្តេ អត្ថិយា ធម្មិយា វិគតេ អវិគតេ ។ ឃី
កាលានតំ ។

បច្ឆន្តិយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារ ធម្មិកេ ។

សហជានេ បដិច្ចវារសមិសោ ។

សេចក្តីពេ បដិច្ចវារ

(៤៣៧) ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ព្រះហេតុប្ប-

ដ្ឋយ ... ក្នុងធម្មតិបតិយ មានព្រះ ៧ ក្នុងធម្មនន្តរេប្បដ្ឋយ
ធម្មមនន្តរេប្បដ្ឋយ ធម្មញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយ និងឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
ព្រះ ៥ ក្នុងបុរោជានប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងធម្មញ្ញាជានប្បដ្ឋយ
ធម្មាសេវនប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងធម្មត្រេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ២ ក្នុង
វិចារប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុងធម្មសម្មយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងធម្មតិបតិយ មានព្រះ ៥ ក្នុង
លោកិកប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ឆន្តិយៈ ។

(៤៣៨) ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ១ ព្រះហេតុប្បដ្ឋយ

... ក្នុងធម្មនន្តរេប្បដ្ឋយ សមនន្តរេប្បដ្ឋយ សហជានប្បដ្ឋយ ធម្មញ្ញាមញ្ញា-
ប្បដ្ឋយ ធម្មញ្ញាប្បដ្ឋយ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ បុរោជានប្បដ្ឋយ ធម្មាសេ-
វនប្បដ្ឋយ ធម្មត្រេប្បដ្ឋយ វិចារប្បដ្ឋយ អាហារប្បដ្ឋយ ក្រិយប្បដ្ឋយ
ធម្មានប្បដ្ឋយ មត្តេប្បដ្ឋយ សម្មយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
អត្ថិប្បដ្ឋយ ធម្មិប្បដ្ឋយ វិគតប្បដ្ឋយ និងអវិគតប្បដ្ឋយ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ឆន្តិយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារ ។

សហជានេ ព្រាគស្មីដោយបដិច្ចវារវិជារ ។

បច្ចុយវិរោ

(២៣៧) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា សេត្តោ ធម្មោ

ទុច្ចរ័តិ ហេតុប្បច្ចុយា ភិណ្ឌំ បដិច្ចវិរសទិសំ ។

អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា អសេត្តោ ... ហេតុប្បច្ចុ-

យា ភិណ្ឌំ បដិច្ចវិរសទិសំ ។

(២៣៨) នេវសេត្តោនាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា

នេវសេត្តោនាសេត្តោ ... ហេតុប្បច្ចុយា បរិប្បណ្ណំ

មហាក្ករោ បច្ចុយា ចិក្ខុសមុទ្ធានំ រូបំ កាធាត្តារូបំ

ទុច្ចាររូបំ វត្ថុំ បច្ចុយា នេវសេត្តោនាសេត្តោ ទុច្ចា ។

នេវសេត្តោនាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា សេត្តោ ធម្មោ

ទុច្ចរ័តិ ហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា សេត្តោ ទុច្ចា ។

នេវសេត្តោនាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា អសេត្តោ ធម្មោ

ទុច្ចរ័តិ ហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា អសេត្តោ ទុច្ចា ។

បច្ចុយវិរោ

(២៣៧) ធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ជាបស់សេក្ខបុគ្គល រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ វារៈ ព
យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវិរោវិរោ ។ ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល
ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺ វារៈ ព យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវិរោវិរោ ។

(២៣៨) ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
(ពរទេវ) ជាពរគ្រប់គ្រាន់ ចិត្តសមុទ្ធនុយ កងក្ការូប និងឧបាទាយ
ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្កតាំងឡាយ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
ធម៌ ដែលជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេចក្តីក្រ បច្ចយវិក

ខេត្តសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ បច្ចយា សេដ្ឋកិច្ច ប ខេត្ត
 សេដ្ឋកិច្ចសេដ្ឋកិច្ច ប ធម្មា ឧប្បន្នភាព ហេតុប្បច្ចយា
 វត្ត បច្ចយា សេដ្ឋកិច្ច ប ធម្មា ឧប្បន្នភាព បច្ចយា
 ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូប ។ ខេត្តសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័
 បច្ចយា អសេដ្ឋកិច្ច ប ខេត្តសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ប
 ធម្មា ឧប្បន្នភាព ហេតុប្បច្ចយា វត្ត បច្ចយា អសេដ្ឋកិច្ច
 បច្ចយា ឧប្បន្នភាព បច្ចយា ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូប ។
 [២៣៧] សេដ្ឋកិច្ច ខេត្តសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័
 បច្ចយា សេដ្ឋកិច្ច ធម្មា ឧប្បន្នភាព ហេតុប្បច្ចយា
 សេដ្ឋកិច្ច ឯកតំ ខន្ធករ វត្តករ បច្ចយា តាយា
 ខន្ធករ ខន្ធករ ... ។ សេដ្ឋកិច្ច ខេត្តសេដ្ឋាន-
 នសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ បច្ចយា ខេត្តសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច
 ធម្មា ឧប្បន្នភាព ហេតុប្បច្ចយា សេដ្ឋកិច្ច ខន្ធករ ប
 ឧប្បន្នភាព បច្ចយា ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូប ។

សេចក្តីក្រ បច្ចយវិក

ខេត្តសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ បច្ចយា សេដ្ឋកិច្ច ប ខេត្ត
 សេដ្ឋកិច្ចសេដ្ឋកិច្ច ប ធម្មា ឧប្បន្នភាព ហេតុប្បច្ចយា
 វត្ត បច្ចយា សេដ្ឋកិច្ច ប ធម្មា ឧប្បន្នភាព បច្ចយា
 ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូប ។ ខេត្តសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័
 បច្ចយា អសេដ្ឋកិច្ច ប ខេត្តសេដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ប
 ធម្មា ឧប្បន្នភាព ហេតុប្បច្ចយា វត្ត បច្ចយា អសេដ្ឋកិច្ច
 បច្ចយា ឧប្បន្នភាព បច្ចយា ចិត្តសម្បជ្ជាធំ រូប ។
 [២៣៧] ធម្ម័ ដែលជាបេសសេដ្ឋកិច្ច តំណែងធម្ម័ ដែល
 ជាបេសសេដ្ឋកិច្ចធម្ម័ ធម្ម័ ដែលមិនមែនជាបេសសេដ្ឋកិច្ច មិនមែន
 ជាបេសសេដ្ឋកិច្ចធម្ម័ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា គឺ ខន្ធករ
 តំណែងធម្ម័ ដែលជាបេសសេដ្ឋកិច្ចធម្ម័ វត្តធម្ម័ ខន្ធករ
 ... ។ ធម្ម័ ដែលមិនមែនជា បេសសេដ្ឋកិច្ច មិនមែនជាបេស
 អសេដ្ឋកិច្ច តំណែងធម្ម័ ដែលជាបេសសេដ្ឋកិច្ចធម្ម័ ធម្ម័
 ដែលមិនមែនជា បេសសេដ្ឋកិច្ច មិនមែនជា បេសអសេដ្ឋកិច្ចធម្ម័
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា គឺ ចិត្តសម្បជ្ជាធំ តំណែងធម្ម័
 ខន្ធករ ដែលជាបេសសេដ្ឋកិច្ចធម្ម័ មហាក្សត្រខន្ធករ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សេត្តន្ត លេវសេត្តានាសេត្តន្ត ធម្មំ បច្ចយា
 សេត្តោ ច លេវសេត្តានាសេត្តោ ច ធម្មា
 ទុប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ ឯកំ ទទ្ធភ្ន វត្ថុត្ថា
 បច្ចយា តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... សេត្តោ ទទ្វេ
 ច មហាក្ករោ ច បច្ចយា តិក្កសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។
 អសេត្តន្ត លេវសេត្តានាសេត្តន្ត ធម្មំ បច្ចយា ...
 តិណិ សេត្តសទិសា ។

[២២០] សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ
 ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ... ឯកំ ។ លេវសេត្តា-
 នាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ... ឯកំ វត្ថុំ បច្ចយា
 លេវសេត្តានាសេត្តោ ទទ្ធា ចត្តាយតនំ បច្ចយា
 ចត្តាវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញា-
 ណំ វត្ថុំ បច្ចយា លេវសេត្តានាសេត្តោ ទទ្ធា ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ធមិ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គលក្តី ធមិ ដែលមិនមែនជាប់សេត្ត-
 បុគ្គល មិនមែនជាប់អសេត្តបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលជា
 របស់សេត្តបុគ្គលផង ធមិ ដែលមិនមែនជាប់សេត្តបុគ្គល មិនមែន
 ជាប់អសេត្តបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភា
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២
 ... ចិត្តសម្មជ្ឈន្តប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធវាំងឡាយ ដែលជាប់សេត្ត-
 បុគ្គលផង មហាក្ករោវាំងឡាយផង ។ ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលជាប់សេ
 អសេត្តបុគ្គលផង ធមិ ដែលមិនមែនជាប់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់សេត្តបុគ្គលផង ... ករោ ព ប្រាគដស្មី ឆាយធមិដែលជា
 របស់សេត្តបុគ្គលដែរ ។

[២២១] ធមិ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែល
 ជាប់សេត្តបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ បានដល់
 ករោ ១ ។ ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គល ... បាន
 ដល់ករោ ១ ។ ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលមិនមែនជាប់សេត្តបុគ្គល
 មិនមែនជាប់អសេត្តបុគ្គល ... បានដល់ករោ ១ គឺ ខន្ធវាំង-
 ឡាយ ដែលមិនមែនជាប់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាប់អសេត្តបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ១ ចត្តវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចត្តាយតនៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ខន្ធវាំងឡាយ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាប់អសេត្តបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

លេខសេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ បច្ចុប្បន្ន លេខសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ . . .
អាមេរិកសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ បច្ចុប្បន្ន សេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ ។ លេខ
សេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ បច្ចុប្បន្ន អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ . .
អាមេរិកសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ បច្ចុប្បន្ន អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ ។

(២២០) សេដ្ឋកិច្ច លេខសេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ
បច្ចុប្បន្ន សេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ . . . អាមេរិកសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ
ឯក ឧទ្ធរណ៍ វត្តភ្នំ បច្ចុប្បន្ន តាយោ ឧទ្ធរណ៍ ធ្វើ
ឧទ្ធរណ៍ . . . ។

(២២២) អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច លេខសេដ្ឋកិច្ចនានាសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ
បច្ចុប្បន្ន អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ . . . អាមេរិកសេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ
អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច ឯក ឧទ្ធរណ៍ វត្តភ្នំ បច្ចុប្បន្ន តាយោ ឧទ្ធរណ៍
ធ្វើ ឧទ្ធរណ៍ . . . ។

(២២៣) សេដ្ឋកិច្ច ធន្នំ បច្ចុប្បន្ន សេដ្ឋកិច្ច
ធន្នំ ឧទ្ធរណ៍ អនិច្ចាស្ថប្បន្ន អនិច្ចាស្ថប្បន្ន
សមនិច្ចាស្ថប្បន្ន សហជាតិប្បន្ន អនិច្ចាស្ថប្បន្ន
យា ធិស្សយប្បន្ន ឧបធិស្សយប្បន្ន បុរេជាតិ
ប្បន្ន អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច សេដ្ឋកិច្ច ឯក ឧទ្ធរណ៍
បច្ចុប្បន្ន តាយោ ឧទ្ធរណ៍ ។

ធម៌ ដែលជាបស់សេដ្ឋកិច្ច គឺផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
របស់សេដ្ឋកិច្ច មិនមែនជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច . . . ព្រោះការមូល
ប្បន្ន គឺ ខ្លួនតាំងឡាយ ជាបស់សេដ្ឋកិច្ច គឺផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
ធម៌ ដែលជាបស់សេដ្ឋកិច្ច គឺផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់
សេដ្ឋកិច្ច មិនមែនជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច . . . ព្រោះការមូល
ប្បន្ន គឺ ខ្លួនតាំងឡាយ ជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច គឺផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(២២១) ធម៌ ដែលជាបស់សេដ្ឋកិច្ច គឺផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
ជាបស់សេដ្ឋកិច្ចផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេដ្ឋកិច្ច មិនមែន
ជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ចផង . . . ព្រោះការមូលប្បន្ន គឺ ខ្លួន តាំង
ផ្អែក នឹងខ្លួន ដែលជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ចផង វត្ថុផង ខ្លួន ២ . . . ។

(២២២) ធម៌ ដែលជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច គឺផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
ជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ចផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស់សេដ្ឋកិច្ច មិន
មែនជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ចផង . . . ព្រោះការមូលប្បន្ន គឺ ខ្លួន តាំង
ផ្អែក នឹងខ្លួន ដែលជាបស់អាស៊ីសេដ្ឋកិច្ចផង វត្ថុផង ខ្លួន ២ . . . ។

(២២៣) ធម៌ ដែលជាបស់សេដ្ឋកិច្ច គឺផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
ជាបស់សេដ្ឋកិច្ច ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលប្បន្ន អនិច្ចាស្ថប្បន្ន
សមនិច្ចាស្ថប្បន្ន សហជាតិប្បន្ន អនិច្ចាស្ថប្បន្ន ធិស្សយប្បន្ន
ឧបធិស្សយប្បន្ន បុរេជាតិប្បន្ន និងអាស៊ីសេដ្ឋកិច្ច គឺ ខ្លួន តាំង
ផ្អែក នឹងខ្លួន ដែលជាបស់សេដ្ឋកិច្ច ។

(២២៤) ទេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ទេវ-
 សេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ . . . អាសវនប្បច្ចយា ទេវ-
 សេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 ទេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធា ។ ទេវសេត្តានាសេត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា
 សេត្តោ ខន្ធា ។

(២២៥) សេត្តញ្ច ទេវសេត្តានាសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ . . . អាសវនប្បច្ចយា សេត្តំ
 ឯកំ ខន្ធន្ត វត្ថុត្ត បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធា . . . ។

(២២៦) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ កម្មប្បច្ចយា វិបាកប្បច្ចយា វិបាកំ
 សេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ . . . អាហារប្បច្ចយា ក្រ្រិយ-
 ប្បច្ចយា លាទប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា ទត្ថិប្បច្ចយា
 វិភត្តប្បច្ចយា អវិភត្តប្បច្ចយា ។

(២២៦) ធម៌ ដែលចំណែករបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេត្តបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល . . . ព្រោះអាសវនប្បច្ចយ គឺ ខន្ធចាំនិ-
 ឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្ត-
 បុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ខ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេត្តបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាប់សេត្ត-
 បុគ្គល . . . ខន្ធចាំនិឡាយ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។

(២២៧) ធម៌ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាប់សេត្តបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជាប់សេត្តបុគ្គល មិនមែន
 ជាប់សេត្តបុគ្គលផង . . . ព្រោះអាសវនប្បច្ចយ គឺ ខន្ធតា ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធ ខ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(២២៨) ធម៌ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជាប់សេត្តបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្មប្បច្ចយ នឹងវិបាកប្បច្ចយ
 គឺ (ពឹងផ្អែក) នឹងវិបាកកន្លះ ១ ដែលជាប់សេត្តបុគ្គល . . . ព្រោះអា-
 ហារប្បច្ចយ ក្រ្រិយប្បច្ចយ លាទប្បច្ចយ មគ្គប្បច្ចយ សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយ វិប្បយុត្តប្បច្ចយ អត្ថិប្បច្ចយ ទត្ថិប្បច្ចយ វិភត្តប្បច្ចយ
 នឹងអវិភត្តប្បច្ចយ ។

[២២៧] ហេតុយា សន្តរាស អារម្មណេ សន្ត
អធិបតិយា សន្តរាស អនន្តរា សន្ត សមនន្តរា សន្ត
សហជាតេ សន្តរាស អពាមពោ ឃ ឃ សន្ត ធិស្សយេ
សន្តរាស ឧបធិស្សយេ សន្ត បុរោជាតេ សន្ត អាសេ-
វនេ ចត្តារិ កន្មេ សន្តរាស វិបាកេ សន្តរាស អាហារ
សន្តរាស វ័ទ្ធិយេ លានេ មក្ខ សន្តរាស សម្ម-
យុត្តេ សន្ត វិប្បយុត្តេ សន្តរាស អន្តិយា សន្តរាស
នត្តិយា សន្ត វិនតេ សន្ត អវិនតេ សន្តរាស ។ ឃិ
ករណាតថំ ។

អនុលោម ។

[២២៨] នេវសេត្តាធាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា នេវ-
សេត្តាធាសេត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នេវសេត្តាធាសេត្តំ ឃកំ ខន្ធំ បច្ចុយា
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ... ទេ ខន្ធា
អហេតុកប្បដិសន្ធិត្តណោ ខន្ធា បច្ចុយា វត្តុ វត្តុ
បច្ចុយា ខន្ធា ឃកំ មហាក្ខតំ បច្ចុយា ពាហិវំ ...

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងធិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឧបធិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរោជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងចត្តារិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវ័ទ្ធិយប្បច្ច័យ
លានប្បច្ច័យ ធិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្មយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអន្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិនតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អវិនតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ ហស្ថិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២២៨] ធមិ ដែលមិនមែនជាវេសសក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាវេស
អសេក្ខុបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលមិនមែនជាវេសសក្ខុបុគ្គល មិន
មែនជាវេសអសេក្ខុបុគ្គល ទើបតើនឿន ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធា ៧ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធា ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមិន
មែនជាវេសសក្ខុបុគ្គល មិនមែនជាវេសអសេក្ខុបុគ្គល ... ខន្ធា ២
វត្តុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធាពឹងឡាយ ក្នុងខណៈវេសហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធា-
ពឹងឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្តុ ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត ១ ពាហិវំ ...

អាហារ . . . ទុក្ខ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ
បច្ចយា . . . កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ
វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នេវសេត្តាទាសេត្តា
ទុក្ខា វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ ទុក្ខច្ចសហតតេ ទទ្ធច
វត្ថុត្យា បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ ទុក្ខច្ចសហតតេ
មោហោ ។ សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេត្តាទា-
សេត្តា ធម្មោ . . . នអារម្មណប្បច្ចយា ។

(៤៤៧) សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តា ធម្មោ . . .
នអធិបតិប្បច្ចយា សេត្តោ ទទ្ធច បច្ចយា សេត្តោ
អធិបតិ ។ អសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ
. . . នអធិបតិប្បច្ចយា អសេត្តោ ទទ្ធច បច្ចយា
អសេត្តោ អធិបតិ ។ នេវសេត្តាទាសេត្តំ ធម្មំ
បច្ចយា នេវសេត្តាទាសេត្តោ ធម្មោ . . . នអធិប-
តិប្បច្ចយា បរិប្បណំ អសញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ
. . . វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេត្តាទាសេត្តោ អធិបតិ ។

អាហារ . . . ទុក្ខ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្ថ . . . ពឹងផ្អែក នឹង
ចក្ខាយតនៈ . . . កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ទទ្ធវាំង-
ឡាយ ជាអហេតុកៈ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំ
ដោយទទ្ធចៈ ពឹងផ្អែក នឹងទទ្ធវាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិច្ឆា
ច្រឡំដោយទទ្ធចៈផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៤៧) ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងទទ្ធវាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងទទ្ធវាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹង
ផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
បុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ (ពាក្យនេះ) ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់
របស់ពួកអសញ្ញាសត្ថ . . . ចក្ខាយតនៈ . . . អធិបតិធម៌ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេតុត្តិក បច្ចយវាវ

នេវសេត្តាធាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សេត្តោ ធម្មោ ...
 នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេត្តោ អធិបតិ ។
 នេវសេត្តាធាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ ធម្មោ
 ... នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេត្តោ
 អធិបតិ ។

[២៥០] សេត្តញ្ច នេវសេត្តាធាសេត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ... នអធិបតិប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា សេត្តោ អធិបតិ ។ អសេត្តញ្ច
 នេវសេត្តាធាសេត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អសេត្តោ
 ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា អសេត្តោ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា អសេត្តោ អធិបតិ ។

[២៥១] សេត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេត្តាធាសេ-
 ត្តោ ធម្មោ ... នអនន្តវប្បច្ចយា នសមនន្តវប្បច្ចយា
 នអញ្ញាមញ្ញវប្បច្ចយា នឧបនិស្សយវប្បច្ចយា នបុរោដា-
 តវប្បច្ចយា នបទ្ទាជានវប្បច្ចយា សត្តុ ។ នអាសេវ-
 នវប្បច្ចយា ... ។

សេតុត្តិកៈ បច្ចយវាវ

ធមិ ដែលជារបស់សេតុប្បគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធមិ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេតុប្បគ្គល មិនមែនជារបស់អសេតុប្បគ្គល ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេតុប្បគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលជា
 របស់អសេតុប្បគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេតុប្បគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេតុប្បគ្គល ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ
 ដែលជារបស់អសេតុប្បគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

[២៥០] ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលជារបស់សេតុប្បគ្គលផង ធមិ ដែល
 មិនមែនជារបស់សេតុប្បគ្គល មិនមែនជារបស់អសេតុប្បគ្គលផង ...
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេតុប្បគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធព័ន្ធជាវិជ្ជា ដែលជារបស់សេតុប្បគ្គលផង វត្ថុផង ។ ធមិ ដែល
 ជាប់របស់អសេតុប្បគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលជាប់របស់អសេតុប្បគ្គលផង
 ធមិ ដែលមិនមែនជាប់របស់សេតុប្បគ្គល មិនមែនជាប់របស់អសេតុប្បគ្គលផង
 ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជាប់របស់សេតុប្បគ្គល ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធព័ន្ធជាវិជ្ជា ដែលជាប់របស់សេតុប្បគ្គលផង វត្ថុផង ។

[២៥១] ធមិ ដែលមិនមែនជាប់របស់សេតុប្បគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេតុប្បគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលជាប់របស់សេតុប្បគ្គល ...
 ព្រោះនអនន្តវប្បច្ច័យ នសមនន្តវប្បច្ច័យ នអញ្ញាមញ្ញវប្បច្ច័យ នឧប-
 និស្សយវប្បច្ច័យ នបុរោជានវប្បច្ច័យ និវចនបទ្ទាជានវប្បច្ច័យ បានដល់
 វាវៈ ។ ព្រោះនអាសេវវប្បច្ច័យ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៥២) ... នកម្មប្បដ្ឋយា សេត្តោ ខន្ធម បច្ចុ-
 យា សេត្តោ ចេតនា ។ លេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ
 បច្ចុយា លេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នកម្មប្ប-
 ដ្ឋយា លេវសេត្តានាសេត្តោ ខន្ធម បច្ចុយា លេវសេ-
 ត្តានាសេត្តោ ចេតនា ពាហារំ ... អាហារំ .. ទត្ត
 ... វត្ថុំ បច្ចុយា លេវសេត្តានាសេត្តោ ចេតនា ។
 លេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា សេត្តោ ធម្មោ
 ... នកម្មប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចុយា សេត្តោ ចេតនា ។
 សេត្តោ លេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មំ បច្ចុយា
 សេត្តោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា សេត្តោ ខន្ធម
 ច វត្ថុត្ថ បច្ចុយា សេត្តោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២៥២) ... ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ថេ-
 សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធជាំងឡាយ ដែលជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គល ។
 ធមិ ដែលមិនមែនជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេអសេក្ខបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលមិនមែនជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេអ-
 សេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ថេ-
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេអសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធជាំងឡាយ
 ដែលមិនមែនជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេអសេក្ខបុគ្គល ពាហារ
 ... អាហារ ... ទត្ត ... ចេតនា ដែលមិនមែនជាបស្ថេសេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេអសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលជា
 បស្ថេសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលមិនមែនជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជាបស្ថេអសេក្ខបុគ្គល ... ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា
 ដែលជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធមិ ដែលជាបស្ថេ
 សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គលផង ធមិ
 ដែលមិនមែនជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបស្ថេអសេក្ខបុគ្គលផង ...
 ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធជាំងឡាយ ដែលជាបស្ថេសេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ឧបុរេជានេ សត្ត ឧបទ្ធាជានេ សត្តរស ឧអាសេវនេ
សត្តរស ឧកកម្មេ ចត្តាវ ធិវិទានេ ធិវ ឧអាហារេ
ឯកំ ឧភ្ន្និយេ ឯកំ ឧឈានេ ឯកំ ឧមត្តេ ឯកំ
ឧសម្បយុត្តេ បញ្ច ធិវិប្បយុត្តេ តីណិ ធានត្ថិយា
បញ្ច ធាវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

ច្បងយំ ។

[២៥៦] ចោត្តប្បច្ចយា ឧអាមត្តលោ បញ្ច . . .

ឧអធិបតិយា សត្ត ឧអធិធម្មេ ឧសមធម្មេ ឧអញ្ញា-
មត្តេ ឧឧបទិស្សយេ បញ្ច ឧបុរេជានេ សត្ត ឧ-
បទ្ធាជានេ សត្តរស ឧអាសេវនេ សត្តរស ឧកកម្មេ
ចត្តាវ ធិវិទានេ ធិវ ឧសម្បយុត្តេ បញ្ច ធិវិប្បយុត្តេ
តីណិ ធានត្ថិយា បញ្ច ធាវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ
កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ក្នុងឧបុរេជានេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងឧបទ្ធាជានេ មានព័រៈ ១៧
ក្នុងឧអាសេវនេ មានព័រៈ ១៧ ក្នុងឧកកម្មេ មានព័រៈ ៤
ក្នុងឧវិបាកប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងឧអាហារប្បច្ចយេ មានព័រៈ ១ ក្នុង
ឧភ្ន្និយេ មានព័រៈ ១ ក្នុងឧឈានប្បច្ចយេ មានព័រៈ ១ ក្នុង
ឧមត្តប្បច្ចយេ មានព័រៈ ១ ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុង
ឧវិប្បយុត្តប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៣ ក្នុងឧនោត្តិប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុង
ឧចោត្តិប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ច្បងយេ ។

[២៥៦] ក្នុងឧអាមត្តលោប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៥ ព្រោះចោត្តប្បច្ចយេ . . .

ក្នុងឧអធិបតិប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងឧអធិធម្មេ ឧសមធម្មេ ឧអញ្ញា-
មត្តប្បច្ចយេ ឧឧបទិស្សយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុងឧបុរេជានេ
ឧបទ្ធាជានេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងឧបទ្ធាជានេ មានព័រៈ ១៧ ក្នុង
ឧអាសេវនេ មានព័រៈ ១៧ ក្នុងឧកកម្មេ មានព័រៈ ៤ ក្នុង
ឧវិបាកប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៧ ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុង
ឧវិប្បយុត្តប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៣ ក្នុងឧនោត្តិប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៥ ក្នុង
ឧចោត្តិប្បច្ចយេ មានព័រៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនិយេ ។

សេចក្តីពោ សំសង្ការពោ

[២៥៧] ឈោតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ឯតំ . .

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អន្តរាអន្តរោ ឯតំ ។

សន្តិវុត្តំ ។ អវិគតេ ឯតំ ។ ឯវិ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុន័យានុលោមំ ។

បច្ចយវារោ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយករោ បច្ចយករសនិសោ ។

សំសង្ការពោ

[២៥៨] សេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខា សេត្តោ ធម្មោ

ទុប្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សេត្តំ ឯតំ ខន្ធិ សំសង្ខា

តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អសេត្តំ ធម្មំ សំ-

សង្ខា អសេត្តោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បដ្ឋយា អសេត្តំ

ឯតំ ខន្ធិ សំសង្ខា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

លេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខា លេវសេត្តានា-

សេត្តោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បដ្ឋយា លេវសេត្តានា-

សេត្តំ ឯតំ ខន្ធិ សំសង្ខា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា

. . . បដិសន្ធិគូណោ . . . ។

សេចក្តីពោ សំសង្ការពោ

[២៥៧] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្ប-

ដ្ឋយ . . . ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ សមនន្តរាប្បដ្ឋយ សហជាតាប្បដ្ឋយ និង

អន្តរាអន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងអវិគ-

តាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយករវែង ។

សំសង្ការពោ

[២៥៨] ធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជា

បស្ចេកបុគ្គល រើបើកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធា ច្រឡំ

នឹងខន្ធា ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល នឹងខន្ធា . . . ។ ធម៌ ដែលជា

បស្ចេកបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជាបស្ចេកបុគ្គល . . .

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធា ច្រឡំ នឹងខន្ធា ដែលជាបស្ចេក-

បុគ្គល នឹងខន្ធា . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិន

មែនជាបស្ចេកបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជាបស្ចេក-

បុគ្គល មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ

ខន្ធា ច្រឡំ នឹងខន្ធា ដែលមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល មិនមែន

ជាបស្ចេកបុគ្គល នឹងខន្ធា . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៤៥៧] សេត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សេត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ អាមម្មណាប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា ។
សង្ខតំ ។ បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា ទ្វេ
តាកាតញ្ច ។ បេ ។ អវិគតប្បច្ចយា ។

[៤៥៨] ហេតុយា តីណិ អាមម្មណា តីណិ អ-
ធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ
អក្ខមក្ខេ និស្សយេ ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ តីណិ
អាសេវនេ ទ្វេ តត្ថេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។ អវិគតេ
តីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៤៥៩] ទេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ទេវហេតុប្បច្ច-
យា អហេតុកំ ទេវសេត្តានាសេត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំ-
សដ្ឋា តាយា ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... អហេតុកប្បជ្ឈ-
សន្ធិត្តណា វិចិត្តិត្តាសហតតោ ឧទ្ធច្ចសហតតោ ខន្ធេ
សំសដ្ឋា វិចិត្តិត្តាសហតតោ ឧទ្ធច្ចសហតតោ
ហោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៤៥៧] ធម្មំ ដែលជាប់សំសេត្តបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម្មិ
ដែលជាប់សំសេត្តបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអាមម្មណប្បច្ចយ ខឹង
អធិបតិប្បច្ចយ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ចយ នឹង
អាសេវនប្បច្ចយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឱ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរយ ។ បេ ។
ព្រោះវិគតប្បច្ចយ ។

[៤៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពីរ ៣ ក្នុងអាមម្មណប្បច្ចយ
មានពីរ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានពីរ ៣ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ចយ សម-
នន្តរេប្បច្ចយ សហជាតប្បច្ចយ អក្ខមក្ខេប្បច្ចយ និស្សយប្បច្ចយ ឧប-
និស្សយប្បច្ចយ និងបុរេជាតប្បច្ចយ មានពីរ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ចយ
មានពីរ ៦ ក្នុងកប្បច្ចយ មានពីរ ៣ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ក្នុង
អវិគតប្បច្ចយ មានពីរ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។
ចប់ អនុលោម ។

[៤៥៩] ធម្មិ ដែលមិនមែនជាប់សំសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាប់សំ
អសេត្តបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម្មិ ដែលមិនមែនជាប់សំសេត្តបុគ្គល មិនមែន
ជាប់សំអសេត្តបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំ នឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាប់សំសេត្តបុគ្គល មិនមែន
ជាប់សំអសេត្តបុគ្គល នឹងខន្ធ ៦ ... ហោហោ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា
ច្រឡំដោយខន្ធច្ចៈ ច្រឡំ នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា
ច្រឡំដោយខន្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យអហេតុកប្បជ្ឈសន្ធិ ។

(២៦២) សេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារា សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា សេត្តោ ខន្ធ សំសង្ខារា
 សេត្តោ អធិបតិ ។ អសេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារា
 អសេត្តោ ធម្មោ ... អសេត្តោ ខន្ធ សំសង្ខារា
 អសេត្តោ អធិបតិ ។ លេវសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ
 សំសង្ខារា លេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ... នអធិ-
 បតិប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ វិកំ ។

(២៦៣) សេត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារា សេត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា ន-
 អាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា ទ្វេ កាតត្វា ។
 នវិបាកប្បច្ចយា ទ្វេ កាតត្វា ។ នឈានប្បច្ចយា
 នមគ្គប្បច្ចយា- នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

(២៦៤) នហេតុយា វិកំ នអធិបតិយា តីណិ
 នបុរេជាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ
 តីណិ នកម្មេ ទ្វេ នវិបាកេ ទ្វេ នឈានេ វិកំ

(២៦២) ធមិ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធមិ ដែល
 ជាបស់សេត្តបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ
 ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គល ច្រឡំ នឹងខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស់សេត្ត-
 បុគ្គល ។ ធមិ ដែលជាបស់អសេត្តបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធមិ ដែលជាបស់
 អសេត្តបុគ្គល ... គឺ អធិបតិ ដែលជាបស់អសេត្តបុគ្គល ច្រឡំ នឹង
 ខន្ធតាំងឡាយ ដែលជាបស់អសេត្តបុគ្គល ។ ធមិ ដែលមិនមែនជា
 បស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេត្តបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធមិ ដែល
 មិនមែនជាបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបស់អសេត្តបុគ្គល ... ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ពៈ១ ជាការគ្រប់គ្រាន់ ។

(២៦៣) ធមិ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធមិ ដែលជា
 បស់សេត្តបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជា-
 តប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បិធ្វើ(ឱ្យដូចគ្នា)
 តាំងពីរមទ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បិធ្វើ (ឱ្យដូចគ្នា) តាំងពីរ
 មទ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(២៦៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានពៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានពៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានពៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 មានពៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានពៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
 មានពៈ៦ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានពៈ៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានពៈ១

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

នមក្កេ ឯកំ ធម៌ប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ គណោតតំ ។
បច្ចុទ្ធិយំ ។

[២៦៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណិ ...

នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ នអាសវនេ តីណិ
នកម្មេ ទ្វេ ធម៌ចានេ ទ្វេ ធម៌ប្បយុត្តេ តីណិ ។
ឯវំ គណោតតំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋានំ ។

[២៦៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្ពណោ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជានេ អញ្ញាមញ្ញា ធិស្សយេ
ឧបនិស្សយេ បុរេជានេ អាសវនេ កម្មេ វិចារេ
អាហារេ វេទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-
យុត្តេ អត្ថិយា នត្ថិយា វិគតេ អវិគតេ ឯកំ ។
ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចុទ្ធិយានុលោមំ ។

សំសដ្ឋិកំ ។

សម្បយុត្តកំ ពោ សំសដ្ឋកំ វសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបក្កប្បដ្ឋយា មានករៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានករៈ ៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុទ្ធិយេ ។

[២៦៥] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយា មានករៈ ៣ គ្រោះហេតុប្ប-

ដ្ឋយា ... ក្នុងនបុរេជានប្បដ្ឋយា មានករៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បដ្ឋយា
នអាសវនប្បដ្ឋយា មានករៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយា មានករៈ ២ ក្នុងន-
វិចារប្បដ្ឋយា មានករៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានករៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានំ ។

[២៦៦] ក្នុងអាម្ពណប្បដ្ឋយា មានករៈ ១ គ្រោះនហេតុប្បដ្ឋយា

... ក្នុងអនន្តរេប្បដ្ឋយា សមនន្តរេប្បដ្ឋយា សហជានប្បដ្ឋយា អញ្ញាមញ្ញា
ប្បដ្ឋយា ធិស្សយប្បដ្ឋយា ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយា បុរេជានប្បដ្ឋយា អាស-
វនប្បដ្ឋយា កម្មប្បដ្ឋយា វិចារប្បដ្ឋយា អាហារប្បដ្ឋយា វេទ្រិយប្បដ្ឋយា
ឈានប្បដ្ឋយា មក្កប្បដ្ឋយា សម្បយុត្តប្បដ្ឋយា វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អត្ថិប្ប-
ដ្ឋយា នត្ថិប្បដ្ឋយា វិគតប្បដ្ឋយា និវិគតប្បដ្ឋយា មានករៈ ១ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុទ្ធិយានុលោមំ ។

ចប់ សំសដ្ឋិកំ ។

សម្បយុត្តកំ ពោ ប្រាកដស្មើដោយសំសដ្ឋកំ វសទិសោ ។

បញ្ញាវិរា

(២៦៧) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្ត-
កានំ ទន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦៨) សេត្តោ ធម្មោ ទេវសេត្តោនាសេត្តុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្តោ ហេតុ
ចិត្តសម្បជ្ជាណំ រូបាណំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៦៩) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស ច ទេវ-
សេត្តោនាសេត្តុស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទន្ធានំ
ចិត្តសម្បជ្ជាណំ រូបាណំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧០) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តុស្ស ធម្មស្ស
... តិណិ ។ ទេវសេត្តោនាសេត្តោ ធម្មោ ទេវសេត្តោ-
នាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទេវសេត្តោនាសេត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទន្ធានំ

បញ្ញាវិរា

(២៦៧) ធមិ ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ
ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តក្នុងទាំងឡាយ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៦៨) ធមិ ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល មិនមែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តសម្បជ្ជាណុបទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៦៩) ធមិ ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ជាវេសសេក្ខុប្បក្កលផង នៃធមិ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល មិន
មែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ
ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តក្នុងទាំងឡាយផង
នៃចិត្តសម្បជ្ជាណុបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៧០) ធមិ ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ
ដែលជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ... បាទដល់ព្រះ ព្យ ។ ធមិ ដែលមិន
មែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល មិនមែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល មិនមែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល
មិនមែនជាវេសសេក្ខុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តក្នុងទាំងឡាយផង

ចិត្តសម្មដ្ឋានានត្វា រូបាណំ ចេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្កណោ ... ។

[២៧០] សេត្តោ ធម្មោ ទេវសេត្តានាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មត្តា
វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេត្តន្តិ សេត្តំ ផលំ បច្ចវេត្តន្តិ
ចេតោបរិយញ្ញាណេន សេត្តចិត្តសមន្តីស្ស ចិត្តំ
ជាទន្តិ សេត្តា ទដ្ឋា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
បុព្វេនិក្ខេសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស
អារម្មនាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧២] អសេត្តោ ធម្មោ ទេវសេត្តានាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា
អសេត្តំ ផលំ បច្ចវេត្តន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
អសេត្តចិត្តសមន្តីស្ស ចិត្តំ ជាទន្តិ អសេត្តា ទដ្ឋា
ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិក្ខេសានុស្សតិញ្ញា-
ណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារម្មនាយ អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

នៃចិត្តសម្មដ្ឋានប្បច្ចយេន ដោយចេតុប្បច្ចយេ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ... ។

[២៧១] ធម៌ ដែលជាប់សេសកុប្បក្កល ជាប់ច្នៃ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាប់សេសកុប្បក្កល មិនមែនជាប់សេសកុប្បក្កល ដោយ
អារម្មណប្បច្ចយេ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមត្ត ហើយពិចារណា ខ្ញុំ
មត្ត ពិចារណា ខ្ញុំផល ដែលជាប់សេសកុប្បក្កល ដឹង ខ្ញុំចិត្ត របស់
បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលជាប់សេសកុប្បក្កល ដោយចេតោបរិ-
យញ្ញាណ ខន្ធចាំនិឡាយ ដែលជាប់សេសកុប្បក្កល ជាប់ច្នៃ នៃការ
ពិចារណា ខ្ញុំចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិក្ខេសានុស្សតិញ្ញាណ និង
អនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ចយេ ។

[២៧២] ធម៌ ដែលជាប់សេសកុប្បក្កល ជាប់ច្នៃ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាប់សេសកុប្បក្កល មិនមែនជាប់សេសកុប្បក្កល ដោយ
អារម្មណប្បច្ចយេ គឺ ព្រះអរហន្ត រមែងពិចារណា ខ្ញុំផល ដែលជាប់សេស
សេសកុប្បក្កល ដឹង ខ្ញុំចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលជាប់សេស
សេសកុប្បក្កល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធចាំនិឡាយ ដែលជាប់សេស
សេសកុប្បក្កល ជាប់ច្នៃ នៃការពិចារណា ខ្ញុំចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេ-
និក្ខេសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ចយេ ។

សេចក្តី៣ បញ្ជាក់៣

(២៧៣) ទេវសេត្តានាសេត្តា ធម្មោ ទេវ-
 សេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នាមំ ធន្តា សីលំ សមាធិយិត្តា វិហាសថ-
 កម្មំ កត្តា តំ បច្ចុវេត្តតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ...
 ឈានា វុដ្ឋហិត្តា លាមំ បច្ចុវេត្តតិ អរិយា ធិត្តាមំ
 បច្ចុវេត្តន្តំ ធិត្តាមំ គោត្រកុស្សំ ភេទានស្ស អារម្ម-
 នាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយោ បរិវេ-
 តិលេសេ បច្ចុវេត្តន្តំ វិត្តន្តុតេ តិលេសេ បច្ចុ-
 វេត្តន្តំ បុព្វេ សុប្បនាចិណ្ណោ តិលេសេ នាធិន្តំ បត្តុ-
 អធិច្ចតោ ធុត្តតោ អធិច្ចតោ វិបស្សន្តំ អស្សា-
 ទេន្តំ អភិធន្តន្តំ តំ អារម្ម វាតោ ធុប្បជ្ជតិ នោម-
 ធន្តំ ធុប្បជ្ជតិ សោតំ ... វត្តំ ... ទេវសេត្តានា-
 សេត្តោ ខទ្ទេ អធិច្ចតោ ធុត្តតោ អធិច្ចតោ វិបស្សន្តំ
 អស្សាទេន្តំ នោមធន្តំ ... ធិត្តេន ចត្តុយា រូបំ ...
 ធិត្តាយ សោតនាគុយា សង្កំ ... ទេវតាបរិយញ្ញា-
 ណោន ទេវសេត្តានាសេត្តចិត្តសមធិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ

សេចក្តី៣: បញ្ជាក់៣

(២៧៣) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្ត-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 ឲ្យបាន សមាទានសីល ធ្វើទេវតាសថកម្ម ហើយពិចារណា ខ្ញុំបុព្វកម្ម
 នោះ ខ្ញុំបុព្វកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន
 ... បុគ្គល ចេញវិញបាន ហើយពិចារណា ខ្ញុំឈាន ត្អូកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា ខ្ញុំព្រះចិត្តាន (ព្រោះថា) ព្រះចិត្តាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារ-
 ណា ខ្ញុំគោត្រកុ ធិនីវេទនៈ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ត្អូកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា ខ្ញុំតិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណាខ្ញុំតិ-
 លេសទាំងឡាយ ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង ខ្ញុំតិលេសទាំងឡាយ
 ដែលពុះពារ ក្នុងកាលមុន ត្អូកដន វែមឃើញច្បាស់ ខ្ញុំចក្ក ថាបិន
 ទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយគ្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវត្តហើយ
 ខ្ញុំសចក្ករីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស គឺកើតឡើង ខ្ញុំ
 សោតៈ... ខ្ញុំវត្ត... ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំខ្លួនទាំងឡាយ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា គ្រេកអរ រីករាយ ទោមនស្ស... ខ្ញុំវេទ
 ដោយចក្កដូចជាទិព្វ... ខ្ញុំសំឡេង ដោយសោតនាគុដូចជាទិព្វ...
 ដឹង ខ្ញុំចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមិនមែនជារបស់
 សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

អាត្មាសាទញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនស្ស អា-
តិញ្ចញ្ចាយតនំ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស អាវុ-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ទេវសេត្តាជា-
សេត្តា ខន្ធា ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណស្ស ទេវតាបរិយញ្ញា-
ណស្ស ធុត្រេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្ម-
បកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ
អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧២) ទេវសេត្តាជាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
ធម្មស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គស្ស
សេត្តស្ស ផលស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៤) ទេវសេត្តាជាសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស
ធម្មស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ
អសេត្តស្ស ផលស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៦) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សេត្តា-
ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

អាត្មាសាទញ្ចាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ អាតិញ្ចញ្ចាយ-
តនៈ ជាបច្ច័យ នៃទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ ដោដ្ឋញ្ចាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយវិញ្ញាណ ខន្ធានំឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណា ឡូត៍ទ្វិ-
វិធិញ្ញាណ ចេតាបរិយញ្ញាណ បុរោនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
បកញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។

(២៧២) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។

(២៧៤) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។

(២៧៦) ធមិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ
គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្កន
ខន្ធានំឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៧) សេត្តោ ធម្មោ យេសេត្តោនាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្តា មត្តំ កុំ កត្តា បច្ចវេត្តន្តិ សេត្តុំ ដលំ កុំ កត្តា បច្ចវេត្តន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សេត្តោ ធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៨) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស ច យេសេត្តោនាសេត្តុស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សេត្តោធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ព្យា រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៩) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អសេត្តោធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៧) ធមិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តុបុគ្គល ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល ចេញអភិមត្ត ធ្វើ ទ្រុមត្ត ឲ្យជា ខំគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ ទ្រុផល ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ឲ្យជាខំគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបពិន័យ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៨) ធមិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គលផង នៃធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តុបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកម្មពិន័យផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបពិន័យផង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៩) ធមិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកម្មពិន័យ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨០) អសេត្តោ ធម្មោ នេវេសេត្តាតា-

សេត្តុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ
អាហា អសេត្តំ ផលំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។
សហជាតាធិបតិ អសេត្តាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានោ
រូទាមំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨១) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តុស្ស ច នេវ-
េសេត្តាតាសេត្តុស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អសេត្តាធិបតិ សម្បយុត្ត-
កាមំ ទត្ថាមំ ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូទាមំ អធិបតិប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨២) នេវេសេត្តាតាសេត្តោ ធម្មោ នេវ-
េសេត្តាតាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស . . . ការម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ ទាមំ ធម្មា
សីលំ សមាទិយិត្វា ខុទោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ
កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណាមំ ករុំ កត្វា

(៤៨០) ធមិ ដែលជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល ជាប់ច្នៃ ខែ

ធមិ ដែលមិនមែនជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើ ខ្ញុំផល ដែលជាប់រស់អសេត្តុ-
បុគ្គល ឲ្យជាវិភាគ ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
អធិបតិ ដែលជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល ជាប់ច្នៃ ខែចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំង-
ឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨១) ធមិ ដែលជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល ជាប់ច្នៃ ខែធមិ
ដែលជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គលផង ខែធមិ ដែលមិនមែនជាប់រស់អសេត្តុ-
បុគ្គល មិនមែនជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល ជាប់ច្នៃ ខែ
សម្បយុត្តកម្មទាំងឡាយផង ខែចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៨២) ធមិ ដែលមិនមែនជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាប់រស់
អសេត្តុបុគ្គល ជាប់ច្នៃ ខែធមិ ដែលមិនមែនជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល
មិនមែនជាប់រស់អសេត្តុបុគ្គល . . . បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហ-
ជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គលឲ្យបាន សមាទានសីល
ធ្វើឧបាសថកម្ម ធ្វើ ខ្ញុំបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាវិភាគ ហើយពិចារ-
ណា ធ្វើ ខ្ញុំបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកប្រហើយ ក្នុងកាលមុន

បច្ចុប្បន្ននេះ ឈាម រាងកាយ ឈាម ក្រហម ក្រហម បច្ចុប្បន្ន
 បច្ចុប្បន្ន អរិយា ជំងឺ ក្រហម ក្រហម បច្ចុប្បន្ន ជំងឺ
 គោគ្រុក្សស្ស កោណស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុប្បន្ន
 ចក្ខុ ក្រហម ក្រហម អស្សាទេតិ អភិទទ្ធិតិ តំ ក្រហម ក្រហម
 រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ជិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ ... វត្ថុ ...
 លេវសេត្តាណសេត្តោ ខន្ធ ក្រហម ក្រហម អស្សាទេតិ
 អភិទទ្ធិតិ តំ ក្រហម ក្រហម រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ជិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ លេវសេត្តាណសេត្តា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធានំ ធិត្តសម្មដ្ឋានាណា
 រូបាណំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុប្បន្ន ។

(២៨៣) លេវសេត្តាណសេត្តោ ធម្មា សេត្តស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុប្បន្ន ។ អាម្មណា-
 ធិបតិ ជំងឺ មគ្គស្ស សេត្តស្ស ជលស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចុប្បន្ន ។

ឲ្យជាវិភោគ ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាម ធ្វើ ឲ្យឈាម ឲ្យជាវិ
 ភោគ ហើយពិចារណា ពួកអរិយបុគ្គល ធ្វើ ឲ្យព្រះនិព្វាន ឲ្យជាវិភោគ
 ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោគ្រុក្ស និងវេទនៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យចក្ខុ ឲ្យជាវិភោគ ហើយក្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ធ្វើ ឲ្យចក្ខុនោះ ឲ្យជាវិភោគ ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ កំភើតឡើង
 ធ្វើ ឲ្យសោតៈ... ឲ្យវត្ថុ ... ឲ្យខន្ធានំឡាយ ដែលមិនមែនជាបេស
 សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ឲ្យជាវិភោគ ហើយក្រេក-
 អរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ ឲ្យអំពើនោះ ឲ្យជាវិភោគ ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 កំភើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលមិនមែនជាបេស
 សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ខន្ធានំឡាយផង នៃចិត្តសម្មដ្ឋានរូបខន្ធានំឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៣) ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
 បេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
 និងផល ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨២) ទេវសេត្តា ទាសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តាស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
 បតិ ធិត្វាធំ អសេត្តាស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៨៥) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សេត្តា ខន្ធា
 បច្ចិមាធំ បច្ចិមាធំ សេត្តាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មត្តោ សេត្តាស្ស ផលស្ស សេត្តុំ ផលំ
 សេត្តាស្ស ផលស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៦) សេត្តោ ធម្មោ អសេត្តាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ អសេត្តាស្ស
 ផលស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៧) សេត្តោ ធម្មោ ទេវសេត្តា ទាសេត្តាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្តុំ ផលំ
 វដ្ឋានស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨២) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តុប្បគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេត្តុប្បគ្គល ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែលជារបស់អសេត្តុប្បគ្គល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
 ខែផល ដែលជារបស់អសេត្តុប្បគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៥) ធមិ ដែលជារបស់សេត្តុប្បគ្គល ជាបច្ច័យ ខែធមិ
 ដែលជារបស់សេត្តុប្បគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធាតាំងឡាយ ដែល
 ជារបស់សេត្តុប្បគ្គល មានក្នុងកាលមុនៗ ជាបច្ច័យ ខែខន្ធាតាំងឡាយ
 ដែលជារបស់សេត្តុប្បគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ
 មត្ត (ជាបច្ច័យ) ខែផល ដែលជារបស់សេត្តុប្បគ្គល ផល ដែល
 ជារបស់សេត្តុប្បគ្គល (ជាបច្ច័យ) ខែផល ដែលជារបស់សេត្តុប្បគ្គល
 ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៨៦) ធមិ ដែលជារបស់សេត្តុប្បគ្គល ជាបច្ច័យ ខែធមិ
 ដែលជារបស់អសេត្តុប្បគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ មត្ត ជាបច្ច័យ
 ខែផល ដែលជារបស់អសេត្តុប្បគ្គល ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(២៨៧) ធមិ ដែលជារបស់សេត្តុប្បគ្គល ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែល
 មិនមែនជារបស់សេត្តុប្បគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តុប្បគ្គល ដោយអ-
 នន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ផល ដែលជារបស់សេត្តុប្បគ្គល ជាបច្ច័យ ខែវដ្ឋានៈ
 ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

សេចក្តី៣ បញ្ជាក់៣

(២៨៦) អសេត្តា ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អសេត្តា
ខត្តា បច្ច័នានំ បច្ច័នានំ អសេត្តានំ ខត្តានំ អ-
សេត្តំ ដលំ អសេត្តស្ស ដលស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(២៨៧) អសេត្តា ធម្មោ ទេវសេត្តាណា-
សេត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តំ
ដលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៨) ទេវសេត្តាណាសេត្តា ធម្មោ ទេវសេត្តា-
ណាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា ទេវសេត្តាណាសេត្តា ខត្តា បច្ច័នានំ
បច្ច័នានំ ទេវសេត្តាណាសេត្តានំ ខត្តានំ អនុលោមំ
កោត្រកុស្ស អនុលោមំ កេនានស្ស អាវុជ្ជនា
ទេវសេត្តាណាសេត្តានំ ខត្តានំ អនន្តរឃ្យច្ចយេន
បច្ចយោ ។

សេចក្តី៣ បញ្ជាក់៣

(២៨៩) ធមិ ដែលជាបេសំអសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ
ដែលជាបេសំអសេត្តបុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលជាបេសំអសេត្តបុគ្គល មានក្នុងកាលមុន ។ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ-
តាំងឡាយ ដែលជាបេសំអសេត្តបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ ដល
ដែលជាបេសំអសេត្តបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យ ដែលជាបេសំអសេត្ត-
បុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៩០) ធមិ ដែលជាបេសំអសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ
ដែលមិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល ដោយ
អនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ដល ដែលជាបេសំអសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យៈ
ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៩១) ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសំ
អសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ដែលមិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល
មិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ខន្ធតាំងឡាយ
ដែលមិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល មាន
ក្នុងកាលមុន ។ (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបេសំ
អសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យៈ
កាវុជ្ជៈ (ជាបច្ច័យ) វិនិច្ឆ័យតាំងឡាយ ដែលមិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល
មិនមែនជាបេសំអសេត្តបុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៧០) ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ អត្តស្ស
 វេទានំ មត្តស្ស អនុលោមំ សេត្តាយ ដលសមា-
 បត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តំ សេត្តាយ ដលសមាបត្តិយា អនន្តរឃ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(២៧២) ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តុស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ អ-
 សេត្តាយ ដលសមាបត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស
 ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតំ អសេត្តាយ ដលសមា-
 បត្តិយា អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៣) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ អដ្ឋ-
 បញ្ញា ។

(២៧៤) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចវារ-
 សហជាតសទិសំ នវ បញ្ញា ។ អញ្ញមញ្ញា-
 ឃ្យច្ចយេ បដិច្ចវារ អញ្ញមញ្ញាសទិសំ តណិ ។

(២៧១) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តុបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់សេត្តុបុគ្គល ដោយអនន្ត-
 រឃ្យច្ច័យ គឺ តោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) នៃមត្ត វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 មត្ត អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេត្តុបុគ្គល
 ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ
 នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេត្តុបុគ្គល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៧២) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តុបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជារបស់អសេត្តុបុគ្គល ដោយអ-
 នន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់
 អសេត្តុបុគ្គល ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញ
 អំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់អសេត្តុបុគ្គល
 ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៧៣) ធមិ ដែលជារបស់សេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលជារបស់សេត្តុបុគ្គល ដោយសមនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ បញ្ញា ៨ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៧៤) ធមិ ដែលជារបស់សេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលជារបស់សេត្តុបុគ្គល ដោយសហជាតឃ្យច្ច័យ គឺ បញ្ញា ៧ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយសហជាតឃ្យច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។ បញ្ញា ៧ យ៉ាង
 ប្រាកដស្មើដោយអតាបតាឃ្យច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ក្នុងអញ្ញមញ្ញាឃ្យច្ច័យ ។

និស្សយប្បច្ចយេ កុសលត្តិកេ និស្សយប្បច្ចយេ សនិសំ តោស បញ្ញា ។

(២៧៥) សេត្តោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ បថោ មត្តោ នុតិយស្ស មក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នុតិយោ មត្តោ តតិយស្ស មក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តតិយោ មត្តោ ចុត្តស្ស មក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ សេក្ខាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៦) សេត្តោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ មត្តោ អសេក្ខាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៧) សេត្តោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យ- បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។

បញ្ជា ១៣ ហ័ង ប្រាកដស្មើដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៧៥) ធម៌ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ជាច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូ- បនិស្សយ និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បកត្ថបនិស្សយ គឺ មគ្គី ១ ជាច្ច័យ នៃមគ្គី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គី ២ ជាច្ច័យ នៃមគ្គី ៣ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គី ៣ ជាច្ច័យ នៃមគ្គ ទី ២ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៧៦) ធម៌ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ជាច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូប- និស្សយ និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បកត្ថបនិស្សយ គឺ មគ្គ ជាច្ច័យ នៃ ផលសមាបត្តិ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល ជាច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនមែនជា បេសសេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា បេសសេក្ខបុគ្គល ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និង បកត្ថបនិស្សយ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

បតកត្ថបទិស្សយោ អរិយា មត្តំ ឧបទិស្សយ អនុប្បដ្ឋិ
សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តិ ឧប្បដ្ឋិ សមាបដ្ឋន្តិ សម្មារ
អនិច្ចតោ ... វិមស្សន្តិ មត្តោ អរិយាធំ អត្ថប្បដិសម្ពិ-
នាយ ធម្មប្បដិសម្ពិនាយ ជិវត្តិប្បដិសម្ពិនាយ បដិ-
កាលាប្បដិសម្ពិនាយ ហិណហិណៈកោសល្យស្ស ឧប-
ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេត្តា ផលសមា-
បត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៧៦] អសេត្តា ធម្មោ អសេត្តាស្ស ធម្មស្ស
ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបទិស្សយោ
បុរិមា បុរិមា អសេត្តា ទន្ធា បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ...
អសេត្តំ ផលំ អសេត្តាស្ស ផលស្ស ឧបទិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៧] អសេត្តា ធម្មោ នេវសេត្តានាសេត្តាស្ស
ធម្មស្ស ... អាម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរូបទិស្សយោ
បតកត្ថបទិស្សយោ ។ បតកត្ថបទិស្សយោ អសេត្តា
ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបទិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

ឯបកត្ថបទិស្សយ គឺ ពួកវាយបុគ្គល ពាស្រ័យទ្ធុវេក្ខ ញ៉ាំងសមាបត្តិ
ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង វែងចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើត
ឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសន្តិកាទាំងឡាយ ថាមិនឡើង...
មត្ត របស់ពួកវាយបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្ពិតា ធម្មប្បដិ-
សម្ពិតា និរត្តិប្បដិសម្ពិតា បដិកាលប្បដិសម្ពិតា និងហិណហិណៈកោ-
សល្យៈ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ដែលជាប់របស់
សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៨] ធមិ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បានផលអនន្ត-
រូបទិស្សយ គឺ ទន្ធាទាំងឡាយ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល មុន ។ (ជា
បច្ច័យ នៃទន្ធាទាំងឡាយ) ក្រោយ... ផល ដែលជាប់របស់អសេក្ខ-
បុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧប-
ទិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៩] ធមិ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ
ដែលមិនមែនជាប់របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ...
គឺ អាម្មណ្ឌបទិស្សយ អនន្តរូបទិស្សយ និងបកត្ថបទិស្សយ ។ បកត្ថប-
ទិស្សយ គឺ ផលសមាបត្តិ ដែលជាប់របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
កាយិកសុខ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់

[៥០០] ទេវសេត្តា ទានសេត្តា ធម្មា ទេវសេត្តា ទានសេត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាមន្តរូបទិស្សយោ អនន្តរូបទិស្សយោ បកក្ខបទិស្សយោ ។ បកក្ខបទិស្សយោ ទេវសេត្តា ទានសេត្តំ សទ្ធិំ ឧបទិស្សយោ ទានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . ឈានំ . . . វិបស្សនំ . . . អភិក្កាមិ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជម្លេងិ ជិដ្ឋិ . . . ទេវសេត្តា ទានសេត្តំ សីលំ . . . បញ្ញា វគេតិ មោហំ កាយិកសុខំ សុខំ ឧត្តំ កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧបទិស្សយោ ទានំ ទេតិ សីលំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ហាលំ ហានតិ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ ទេវសេត្តា ទានសេត្តា សទ្ធា . . . បញ្ញា វគេតា បន្តោ កាយិកសុខំ . . . សេនាសនំ ទេវសេត្តា ទានសេត្តា យសទ្ធាយ បញ្ញាយ វគស្ស បន្តោយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ធុត្តស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវេសស្ស ឈានស្ស បវិកម្មំ បវេសស្ស ឈានស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទេវសញ្ញា ទានសញ្ញាយ វគស្ស បវិកម្មំ

សេចក្តីកេ បញ្ជាក់

[៥០០] ធមិ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាច្រើន នៃធមិ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយេន គឺ ការម្ស្ប បទិស្សយ អនន្តរូបទិស្សយ បកក្ខបទិស្សយ ។ ឯបកក្ខបទិស្សយ គឺ បុគ្គល កាល្បិយនូវសំឡេង ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ហើយឱ្យទាន សីល . . . នូវសេនាសនំ ឧបោសថកម្ម . . . នូវឈាន . . . នូវវិបស្សនា . . . នូវអភិក្កាមិ . . . ញាណសមាបត្តិ ឱ្យកើត តម្កើងទានៈ នូវជិដ្ឋិ . . . នូវសីល ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល . . . នូវបញ្ញា នូវវគៈ នូវមោហាៈ នូវកាយិកសុខ នូវឧត្តំ នូវកោជន . . . បុគ្គល កាល្បិយ នូវសេនាសនៈ ដើមឱ្យទាន សីល . . . ញាណសមាបត្តិ ឱ្យកើត សម្រាប់សត្វ ចំបែកសង្សៈ សត្វ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល . . . បញ្ញា វគៈ បន្តោ កាយិកសុខ . . . សេនាសនៈ ជាច្រើន នៃសត្វ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល នៃបញ្ញា នៃវគៈ នៃបន្តោ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកធុត្ត ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយេ បវិកម្ម របស់បវេសស្ស ជាច្រើន នៃបវេសស្ស ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយេ បវិកម្ម របស់ទេវសញ្ញា ទានសញ្ញាយ វគៈ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នេវេសត្តានាសត្តាយតនស្ស បវេមំ ណោនំ ធុតិ-
យស្ស ណោនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាភិក្កាញាយតនំ នេវេសត្តានាសត្តាយតនស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០០) នេវេសត្តានាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណ្យ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ បវេមស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ
បវេមស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០២) នេវេសត្តានាសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណ្យ-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ
ធុត្តំ ឧត្ត ភោជនំ . . . សេនាសនំ អសេត្តាយ
ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៣) នេវេសត្តានាសេត្តោ ធម្មោ នេវេសត្តា-
នាសេត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសត្តានាសត្តាយតនៈ បវេមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ
នៃធុតិយជ្ឈាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ អាភិក្កាញាយតនៈ ជាបច្ច័យ
នៃនេវេសត្តានាសត្តាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០១) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
ត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម របស់មគ្គទី១ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី១ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់មគ្គទី២ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០២) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេត្តបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺ កាយិកសុខ . . . កាយិកទុក្ខ
រដូវ ភោជន . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃដលសមាបត្តិ ដែល
ជារបស់អសេត្តបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេត្តបុគ្គល ប៉ុន្តែមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ

អាម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អាម្មណបុរេជាតំ
 ចតុំ អធិច្ចតោ ... វិបស្សនី អស្សនេតិ អភិទទ្គតិ
 តំ អាវុត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមទស្សំ ... សោតំ
 ... វត្ថុ ... អធិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនី
 ... ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចតុតោ រូបំ ...
 ទិព្វាយ សោតទាតុយា សន្នំ ... រូបាយតនំ
 ចតុវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចតុវិ-
 យតនំ ចតុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ទេវសេត្តាទាសេត្តានំ ទទ្ធានំ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០២) ទេវសេត្តាទាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេជាតំ
 វត្ថុ សេត្តានំ ទទ្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៥) ទេវសេត្តាទាសេត្តោ ធម្មោ អសេត្ត-
 ស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុ អសេត្តានំ ទទ្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

ភី អាម្មណបុរេជាត វត្ថុបុរេជាត ។ អាម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល
 ឃើញច្បាស់អំពីវត្ថុ ដោយសេចក្តីថា មិនទៀង... ហើយ ត្រួតត្រា
 វិភាយ ព្រះ ប្រាជ្ញា ខ្លួនវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមទស្ស
 ... បុគ្គលឃើញច្បាស់ ខ្លួនសោត... ខ្លួនវត្ថុ... ដោយសេចក្តី
 ថា មិនទៀង ជាមុត ជាអនត្តា... ទោមទស្ស កើតឡើង ខ្លួនវត្ថុ
 ដោយចក្ខុវិញ្ញាណ... ខ្លួនសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ...
 រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ វត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ
 ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល
 មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៥០២) ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
 បេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ខន្ធានំឡាយ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៥០៥) ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
 បេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធា-
 នំឡាយ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥០៦] សេសត្តា ធម្មា លេវសេត្តា ធាសេត្តា ស្កុស្កុ
 ធម្មស្កុ បញ្ញាជាតប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ បញ្ញាជាតា
 សេត្តា ខត្តា បុរេជាតស្កុ ឥមស្កុ កាយស្កុ
 បញ្ញាជាតប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ ។

[៥០៧] អសេត្តា ធម្មា លេវសេត្តា ធាសេត្តា-
 ស្កុ ធម្មស្កុ បញ្ញាជាតប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ បញ្ញា-
 ជាតា អសេត្តា ខត្តា បុរេជាតស្កុ ឥមស្កុ... ។

[៥០៨] លេវសេត្តា ធាសេត្តា ធម្មា លេវ-
 សេត្តា ធាសេត្តា ស្កុ ធម្មស្កុ បញ្ញាជាតប្បច្ច័យេន
 បច្ចុយោ បញ្ញាជាតា លេវសេត្តា ធាសេត្តា ខត្តា
 បុរេជាតស្កុ ឥមស្កុ កាយស្កុ ។

[៥០៩] លេវសេត្តា ធាសេត្តា ធម្មា លេវ-
 សេត្តា ធាសេត្តា ស្កុ ធម្មស្កុ អសេវនប្បច្ច័យេន
 បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា លេវសេត្តា ធាសេត្តា ខត្តា

[៥០៦] ធមិ ដែលជា របស់សេត្តុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលមិនមែនជា របស់សេត្តុប្បក្កល មិនមែនជា របស់អសេត្តុប្បក្កល ដោយ
 បញ្ញាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បញ្ញាជាត គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលជា
 របស់សេត្តុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ញា-
 ជាតប្បច្ច័យ ។

[៥០៧] ធមិ ដែលជា របស់អសេត្តុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលមិនមែនជា របស់សេត្តុប្បក្កល មិនមែនជា របស់អសេត្តុប្បក្កល ដោយ
 បញ្ញាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បញ្ញាជាត គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលជា របស់
 អសេត្តុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន... ។

[៥០៨] ធមិ ដែលមិនមែនជា របស់សេត្តុប្បក្កល មិនមែនជា របស់
 អសេត្តុប្បក្កល (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែលមិនមែនជា របស់សេត្តុប្បក្កល
 មិនមែនជា របស់អសេត្តុប្បក្កល ដោយបញ្ញាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បញ្ញា-
 ជាត គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ ដែលមិនមែនជា របស់សេត្តុប្បក្កល មិនមែន
 ជា របស់អសេត្តុប្បក្កល (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

[៥០៩] ធមិ ដែលមិនមែនជា របស់សេត្តុប្បក្កល មិនមែនជា របស់
 អសេត្តុប្បក្កល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជា របស់សេត្តុប្បក្កល មិន
 មែនជា របស់អសេត្តុប្បក្កល ដោយអសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធានិទ្ធាយ
 មុន ។ ដែលមិនមែនជា របស់សេត្តុប្បក្កល មិនមែនជា របស់អសេត្តុប្បក្កល

បច្ច័យានំ បច្ច័យានំ លេវសេត្តានាសេត្តានំ ខន្ធានំ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០០] លេវសេត្តានាសេត្តា នម្មោ សេត្តស្ស
នម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ
បត្តស្ស វេទានំ បត្តស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥០១] សេត្តា នម្មោ សេត្តស្ស នម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាទាខណិកា ។
សហជាតា សេត្តា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាទាខណិកា សេត្តា
ចេតនា វិបាកានំ សេត្តានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥០២] សេត្តា នម្មោ អាសេត្តស្ស នម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាទាខណិកា សេត្តា
ចេតនា អាសេត្តានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយក្រោយ ។ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល
មិនមែនជាបេសអាសេត្តបុគ្គល ដោយការសវនប្បច្ច័យ អនុលោម ជា
បច្ច័យ នៃតោត្រកុ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយការ
សេវនប្បច្ច័យ ។

[៥១០] ធម៌ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
បេសអាសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល
ដោយការសវនប្បច្ច័យ គឺ តោត្រកុ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ វេទានៈ
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសវនប្បច្ច័យ ។

[៥១១] ធម៌ ដែលជាបេសអាសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ សហជាត និធិនាទា
ខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃសម្មយុត្តកម្មន្ទតាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នាទាខណិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវិបាកន្ទតាំងឡាយ
ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១២] ធម៌ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបេសអាសេត្តបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នាទាខណិកៈ
គឺ ចេតនា ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ
ដែលជាបេសអាសេត្តបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥០៣) សេត្តោ ធម្មោ ខេវសេត្តាទាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
សេត្តា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាធំ កម្មប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៤) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច ខេវសេត្តា-
ទាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សេត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកាធំ ខន្ធាធំ ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបាធំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៥) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តា ចេតនា សម្ប-
យុត្តកាធំ ខន្ធាធំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥០៦) អសេត្តោ ធម្មោ ខេវសេត្តាទាសេ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តា
ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាធំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥១៣) ធម៌ ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជាបរិសេស
ក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបាធំឡាយ ដោយកម្ម-
ប្បច្ច័យ ។

(៥១៤) ធម៌ ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបរិសេសក្ខត្តលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល
មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តក្ខត្តនាំឡាយផង
នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបាធំឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៥) ធម៌ ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជា
បរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តក្ខត្តនាំឡាយ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៥១៦) ធម៌ ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល មិនមែនជាបរិសេសក្ខត្តល ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជាបរិសេសក្ខត្តល ជាបច្ច័យ នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបាធំឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥០៧] អសេត្តា នម្មោ អសេត្តស្ស ច
លេវសេត្តានាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អសេត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋាននក្ខ រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៨] លេវសេត្តានាសេត្តា នម្មោ លេវសេ-
ត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នានាខណិកា ។ សហជាតា លេវសេ-
ត្តានាសេត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋាននក្ខ រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្និក្កុលោ ... ។ នានាខណិកា លេវសេត្តានា-
សេត្តា ចេតនា វិចារកានំ លេវសេត្តានាសេត្តានំ
ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៩] សេត្តា នម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស
វិចារកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ សេត្តោ ឯកោ
ខន្ធានំ តិណ្ណាទំ ខន្ធានំ ។ សេត្តម្បលកេ តិណ្ណំ ។

[៥១៧] ធម៌ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ ខៃធម៌
ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គលផង ខៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល
មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជា
បេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ ខៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធានំខ្យាយផង ខៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបាទំខ្យាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
បេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្ត-
បុគ្គល មិនមែនជា បេសសេត្តបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គឺ
សហជាត វិចារនាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែល
មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ
ខៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធានំខ្យាយផង ខៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបាទំខ្យាយផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈខៃបដិសន្ធិ ... ។ វិចារនាខណិកៈ គឺ
ចេតនា ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល
ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធានំខ្យាយ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិន
មែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាវិចារកផង ខៃកដត្តារូបាទំខ្យាយផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១៩] ធម៌ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ដែល
ជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយវិចារកប្បច្ច័យ គឺ វិចារកក្ខន្ធានំ ដែលជាបេស
សេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធានំ ។ ក្នុងសេត្តម្បលកៈ មានករៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥២០] អសេត្តោ នធម្មោ អសេត្តាស្ស ធម្មស្ស
វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេត្តោ ឯតោ ខន្ធោ
តិណ្ណាដ្ឋំ . . . ។ អសេត្តម្ហូលតេ តិណិ ។

[៥២១] នេវេសត្តាធាសេត្តោ នធម្មោ នេវេសត្តា-
ធាសេត្តាស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិចារតោ នេវេសត្តាធាសេត្តោ ឯតោ ខន្ធោ តិណ្ណាដ្ឋំ
ខន្ធានំ បដិសន្ធិត្តុណោ ខន្ធា វត្តុស្ស វិចារក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២២] សេត្តោ នធម្មោ សេត្តាស្ស ធម្មស្ស
ណហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ក្រ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៣] សេត្តោ នធម្មោ នេវេសត្តាធាសេត្តាស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេត្តោ ខន្ធា ចិត្តុស-
មុដ្ឋានានំ រូទានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥២០] ធមិ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជា
បេសសេត្តបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ . . . ។ ក្នុងអសេត្តមូលកៈ
មានពីរ ៣ ។

[៥២១] ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
បេសសេត្តបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល
មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុង ១
ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល (ជា
បច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធានំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបា-
កប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៥២២] ធមិ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយណហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ក្រ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយណានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
មគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្មយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៥២៣] ធមិ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្ត-
បុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ទីបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជា
បច្ច័យ នៃចិត្តុសមុដ្ឋានរូទានំឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

បញ្ជាជាតិ សេត្តា ខន្ធ បុរោហិតស្ស វេយស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៥២២] អសេត្តោ ធម្មោ លេវសេត្តាធាសេត្តស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតំ
បញ្ជាជាតំ សេត្តសង្ខេបំ ។

[៥២៣] លេវសេត្តាធាសេត្តោ ធម្មោ លេវសេត្តា-
ធាសេត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
សហជាតំ បុរោហិតំ បញ្ជាជាតំ ។ សហជាតា លេវ-
សេត្តាធាសេត្តា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូបាធិ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បដិសន្ធិក្កុណោ លេវ-
សេត្តាធាសេត្តា ខន្ធ កដត្តារូបាធិ វិប្បយុត្តប្ប-
ច្ចយេន បច្ចុយោ ខន្ធ វត្តស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ វត្ត ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
បុរោហិតំ ចត្តាយេន ធម្មវិញ្ញាណស្ស កាយា-
យេន កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ត លេវសេត្តាធា-
សេត្តាធានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

ឯបញ្ជាជាតិ គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៥២៤] ធមិ ដែលជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺសហជាតិ នឹងបញ្ជាជាតិ ប្រាកដស្មើដោយសេត្តធមិ ។

[៥២៥] ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេស
សេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិន
មែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺសហជាតិ បុរោ-
ហិតំ នឹងបញ្ជាជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលមិន
មែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបតាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធានំឡាយ ដែល
មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកដត្តារូបតាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ខន្ធានំឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ត ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ត
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធានំឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរោហិត គឺ
ចក្ខុយន្តរៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយន្តរៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កាយវិញ្ញាណ វត្ត (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធានំឡាយ ដែលមិនមែនជាបេស
សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

បញ្ញាជាតា លេវសេត្តាណសេត្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៥២២] លេវសេត្តាណសេត្តា ធម្មោ សេត្តស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
សេត្តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៥២៣] លេវសេត្តាណសេត្តា ធម្មោ អសេ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរេ-
ជាតំ វត្ថុ អសេត្តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

[៥២៤] សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សេត្តោ ឯកោ ខន្ធា
តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ។

[៥២៥] សេត្តោ ធម្មោ លេវសេត្តាណ-
សេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សហជាតា សេត្តា ខន្ធា
តិក្កសមុដ្ឋានានំ វុច្ឆានំ អត្ថប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

ឯបញ្ញាជាត គី ខន្ធានំ ខន្ធាយ ដែលមិនមែនរបស់សេត្តបុគ្គល មិន
មែនជាប់របស់សេត្តបុគ្គល ជាប់ច្រើន ខែកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

[៥២៦] ធមិ ដែលមិនមែនជាប់របស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
របស់សេត្តបុគ្គល ជាប់ច្រើន ខែធមិ ដែលជាប់របស់សេត្តបុគ្គល
ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បានដល់បុរេជាត គី វត្ថុ ជាប់ច្រើន ខែខន្ធានំ-
ខន្ធាយ ដែលជាប់របស់សេត្តបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

[៥២៧] ធមិ ដែលមិនមែនជាប់របស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាប់
របស់សេត្តបុគ្គល ជាប់ច្រើន ខែធមិ ដែលជាប់របស់សេត្តបុគ្គល ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយេន បានដល់បុរេជាត គី វត្ថុ ជាប់ច្រើន ខែខន្ធានំ ខន្ធាយ
ដែលជាប់របស់សេត្តបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន ។

[៥២៨] ធមិ ដែលជាប់របស់សេត្តបុគ្គល ជាប់ច្រើន ខែធមិ ដែល
ជាប់របស់សេត្តបុគ្គល ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន គី ខន្ធា ខ ដែលជាប់របស់សេត្ត-
បុគ្គល (ជាប់ច្រើន) ខែខន្ធា ៣ ។

[៥២៩] ធមិ ដែលជាប់របស់សេត្តបុគ្គល ជាប់ច្រើន ខែធមិ ដែលមិន
មែនជាប់របស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាប់របស់សេត្តបុគ្គល ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន
បានដល់សហជាត និងបញ្ញាជាត ។ សហជាត គី ត្នកខន្ធា ដែលជា
របស់សេត្តបុគ្គល ជាប់ច្រើន ខែត្នកចិក្កសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន ។

បច្ចាជានត សេត្តា ខន្ធ បុរេជានស្ស វេសស្ស
កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៣០) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តស្ស ច នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សេត្តោ ឋកោ ខន្ធ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(៥៣១) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិណ្ណំ សេត្តសទិសំ ។

(៥៣២) នេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ នេវ-
សេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជានំ បុរេជានំ បច្ចាជានំ អាហារំ វត្ថុ-
យំ ។ សហជានត នេវសេត្តានាសេត្តោ ឋកោ
ខន្ធ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូបានំ
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិ-
សន្ធិក្ខណោ ខន្ធ វត្ថុស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វត្ថុ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

ឯបច្ចាជានត គឺ ខន្ធនំខ្សោយ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៥៣០) ធមិ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិដែល
ជារបស់សេត្តបុគ្គលផង នៃធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិន
មែនជារបស់អសេត្តបុគ្គលផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល
ជារបស់សេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានប្រ
តាំងខ្សោយផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៥៣១) ធមិ ដែលជារបស់អសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលជារបស់អសេត្តបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣
ប្រាកដស្មើដោយធមិ ដែលជារបស់សេត្តបុគ្គល ។

(៥៣២) ធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ សហជានត បុរេ-
ជានត បច្ចាជានត អាហារ និងវត្ថុនិយម ។ សហជានត គឺ ខន្ធ ១ ដែល
មិនមែនជារបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានប្រតាំងខ្សោយផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
ខន្ធ ២... ខន្ធបាំងខ្សោយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធបាំងខ្សោយ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯកំ មហាក្កតំ ... ពាហិរំ ។ សង្កឹតំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ... ។ បុរោជិតំ ចក្កំ អធិត្ថុតោ ធុត្តុតោ
 អនត្តុតោ វិបស្សនិ អស្សនេនិ អភិធម្មតំ តំ អារត្ត
 រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ លោមនស្សំ ... សោតំ ... វត្ថុ
 អធិត្ថុតោ ... វិបស្សនិ ទិព្វេន ចត្តុនា រូបំ ...
 ទិញាយ សោគនាតុយា សង្កំ ... រូបាយតំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈញាយតំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យតំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្ថុ លេសេត្តានាសត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ចានតា លេសេត្តានាសេត្តា
 ខន្ធា បុរោជិតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កតទង្កិការោ អាហារោ ឥមស្ស កា-
 យស្ស រូបជីវិត្រ្យ័យំ កដត្តារូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៥៣៣) លេសេត្តានាសេត្តា ធម្មា សេ-
 ត្តុស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរោជិតំ
 វត្ថុ សេត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នូវមហាក្កត ១... នូវពាហិរៈ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ របស់ពួកអ-
 សញ្ញាសត្វ... ។ បុរោជិត គឺ បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវចក្ក ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយក្រេកអរ រីករាយ ពនៈ ប្រាជ្ញា នូវចក្កនោះ
 រើបរក៏តទៀង ភោមនស្ស... បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ...
 នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... នូវរូប ដោយចក្ក ដូចជាទិព្វ... នូវ
 សំរឿង ដោយសោគនាតុ ដូចជាទិព្វ... រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 ខៃចក្កវិញ្ញាណ ដោជ្ឈញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃកាយវិញ្ញាណ
 ចក្កាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) ខៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 ខៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធានំឡាយ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេត្តុបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេត្តុបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 ឯបច្ចាជិត គឺ ខន្ធានំឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តុបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ ខៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតទង្កិការោ (ជាបច្ច័យ) ខៃកាយនេះ រូប-
 ជីវិត្រ្យ័យ ជាបច្ច័យ ខៃកដត្តារូបទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៥៣៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេត្តុបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ដែលជាប់សេត្តុបុគ្គល ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរោជិត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃខន្ធានំឡាយ
 ដែលជាប់សេត្តុបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៥៣៤) ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តា-
ស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានំ វត្ថុ
អសេត្តានំ ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៣៥) សេត្តោ ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ច
ធម្មា សេត្តាស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជានំ បុរេជានំ ។ សហជានោ សេត្តោ ឃិកោ
ខន្ធលោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្តំ ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

(៥៣៦) សេត្តោ ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ច
ធម្មា ទេវសេត្តានាសេត្តាស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជានំ បច្ឆាជានំ អាហារំ វត្ថ្រិយំ ។
សហជានោ សេត្តោ ខន្ធា ច បហាក្ខតា ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
ជានោ សេត្តោ ខន្ធា ច កតាឡីកោរោ អាហារោ ច
ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
ជានោ សេត្តោ ខន្ធា ច រូបដីវិត្រ្រិយញ្ច កដត្តា-
រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៣៧) ធមិ ដែលមិនមែនជាបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជា
របស់សេត្តបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គល
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធនាំង-
ឡាយ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៥៣៨) ធមិ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គលក្តី ដែលមិនមែនជាបស់
សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបស់សេត្តបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ជាបស់សេត្តបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ សហជាន ខីវិបុរេជាន ។
សហជាន គឺ ខន្ធ ខ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គលក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

(៥៣៩) ធមិ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គលក្តី ធមិ ដែលមិនមែន
ជាបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបស់សេត្តបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលមិនមែនជាបស់សេត្តបុគ្គល មិនមែនជាបស់សេត្តបុគ្គល ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ គឺ សហជាន បច្ឆាជាន អាហារ ខីវិវត្រ្រិយ ។ សហ-
ជាន គឺ ខន្ធនាំងឡាយ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គលក្តី មហាក្ខតនាំង-
ឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបនាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
ឯបច្ឆាជាន គឺ ខន្ធនាំងឡាយ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គលក្តី កតាឡីកោ-
ហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាន គឺ
ខន្ធនាំងឡាយ ដែលជាបស់សេត្តបុគ្គលក្តី រូបដីវិត្រ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកដត្តារូបនាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៣៧) អសេត្វោ ច លេវសេត្វាណាសេត្វោ ច
ធម្មា អសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
ទ្វេ បញ្ញា កាតញ្ច សេត្តុសទិសា ។

(៥៣៨) ហេតុយា សត្ត អាម្មណោ បញ្ច
អនិបតិយា លវ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ
សហជាតេ លវ អញ្ញាមញ្ញោ តិណិ ទិស្សយេ តោស
ឧបទិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជាតេ តិណិ បច្ឆាជាតេ តិណិ
អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិចារេត អាហារេ វ័ទ្រិយេ
ណារេ មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ តិណិ វិប្បយុត្តេ
បញ្ច អត្ថិយា តោស ធម្មិយា អដ្ឋ វិគតេ អដ្ឋ
អវិគតេ តោស ។ ឃិវ គណាតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៣៧) ធមិ ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គលក្តី ធមិ ដែលមិនមែន
ជាបេសសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាបេសសេត្តុបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បញ្ញា ២ យ៉ាង
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យប្រាកដស្មើដោយធមិដែលជាបេសសេត្តុបុគ្គល ។

(៥៣៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានករៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ
មានករៈ ៥ ក្នុងអនិបតិប្បច្ច័យ មានករៈ ៧ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ច័យ មាន
ករៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានករៈ ៨ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មាន
ករៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានករៈ ៣ ក្នុងទិស្សយេប្បច្ច័យ មាន
ករៈ ១៣ ក្នុងឧបទិស្សយេប្បច្ច័យ មានករៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មាន
ករៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ មានករៈ ៣ ក្នុងអាសេវនេប្បច្ច័យ មាន
ករៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានករៈ ៣ ក្នុងវិចារកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ
វ័ទ្រិយេប្បច្ច័យ ណារេប្បច្ច័យ និងមត្តេប្បច្ច័យ មានករៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានករៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានករៈ ៥ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានករៈ ១៣ ក្នុងធម្មិប្បច្ច័យ មានករៈ ៨ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានករៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានករៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

សេចក្តីព្រះ បញ្ជាក់

(៥៣៧) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សេត្តោ ធម្មោ អសេត្តុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤០) សេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោជាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤១) សេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស ច នេវសេត្តោនាសេត្តុស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤២) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តុស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៣) អសេត្តោ ធម្មោ នេវសេត្តោនាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តីព្រះ បញ្ជាក់

(៥៣៧) ធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៤០) ធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេត្តុបុគ្គល ដោយ អាម្ពណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបញ្ញាជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤១) ធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជាវេសសេត្តុបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេត្តុបុគ្គលផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤២) ធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៤៣) ធម៌ ដែលជាវេសសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាវេសសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាវេសសេត្តុបុគ្គល ដោយ អាម្ពណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបញ្ញាជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤៤) អសេត្តោ ធម្មោ អសេត្តុស្ស ច ទេវ-
សេត្តានាសេត្តុស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៥៤៥) ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ ទេវសេត្តា-
នាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាណា-
រម្បច្ចយេន បច្ចយោ វគ្គិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៦) ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ សេត្តុស្ស
ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៧) ទេវសេត្តានាសេត្តោ ធម្មោ អសេ-
ត្តុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៨) សេត្តោ ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ច
ធម្មោ សេត្តុស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(៥៤៤) ធមិ ដែលជាបេសំអសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ
ដែលជាបេសំអសេត្តុបុគ្គលផង នៃធមិ ដែលមិនមែនជាបេសំសេត្តុ-
បុគ្គល មិនមែនជាបេសំអសេត្តុបុគ្គលផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤៥) ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសំសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាបេសំ
អសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមិនមែនជាបេសំសេត្តុបុគ្គល
មិនមែនជាបេសំអសេត្តុបុគ្គល ដោយអាម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកុម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាណារម្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
វគ្គិយប្បច្ច័យ ។

(៥៤៦) ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសំសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជា
បេសំអសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជាបេសំសេត្តុបុគ្គល
ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤៧) ធមិ ដែលមិនមែនជាបេសំសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាបេសំ
អសេត្តុបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលជាបេសំអសេត្តុបុគ្គល ដោយ
ឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៥៤៨) ធមិ ដែលជាបេសំសេត្តុបុគ្គលក្តី ធមិ ដែលមិនមែន
ជាបេសំសេត្តុបុគ្គល មិនមែនជាបេសំអសេត្តុបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ
ដែលជាបេសំសេត្តុបុគ្គល . . . បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។

(៥៤៧) សេត្តោ ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ច

ធម្មា ទេវសេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វស្ស័យំ ។

(៥៥០) អសេត្តោ ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ ច

ធម្មា អសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(៥៥១) អសេត្តោ ច ទេវសេត្តានាសេត្តោ

ច ធម្មា ទេវសេត្តានាសេត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វស្ស័យំ ។

(៥៥២) ឧហេតុយា ចុទ្ទស ឧការម្មណោ

ឧអធិបតីយា ឧអនន្តរេ ឧសមនន្តរេ ចុទ្ទស

ឧសហជាតេ ឧស ឧអត្តាមញ្ញោ ឧស ឧទិស្ស-

យេ ឧស ឧឧបទិស្សយេ តេរស ឧបុរេជាតេ

ឧទស ឧបច្ឆាជាតេ ចុទ្ទស ឧអាសេវនេ ឧករម្ម

ឧវិហាកេ ឧអាហារេ ឧវស្ស័យេ ឧណានេ

(៥៤៧) ធម៌ ដែលជាបេសសក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន

ជាបេសសក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសអសក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌

ដែលមិនមែនជាបេសសក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសអសក្ខបុគ្គល ...

បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងវស្ស័យ ។

(៥៥០) ធម៌ ដែលជាបេសសក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន

ជាបេសសក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសអសក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌

ដែលជាបេសសក្ខបុគ្គល ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៥៥១) ធម៌ ដែលជាបេសសក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន

ជាបេសសក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសអសក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌

ដែលមិនមែនជាបេសសក្ខបុគ្គល មិនមែនជាបេសអសក្ខបុគ្គល ...

បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងវស្ស័យ ។

(៥៥២) ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនការម្មណ-

ប្បច្ច័យ ឧអធិបតីប្បច្ច័យ នអនន្តប្បច្ច័យ និងនសមនន្តប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១២ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ

មានវារៈ ១០ ក្នុងនទិស្សប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនឧបទិស្ស-

ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុង

នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ ឧករម្មប្បច្ច័យ

នវិហាកប្បច្ច័យ ឧអាហារប្បច្ច័យ នវស្ស័យប្បច្ច័យ ឧណានប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នមក្កេ ចុទ្ធស នសម្បយុត្តេ នស នវិប្បយុត្តេ អដ្ឋ
នោអត្ថិយា អដ្ឋ នោនត្ថិយា ចុទ្ធស នោវិកតេ
ចុទ្ធស នោវិកតេ អដ្ឋ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយំ ។

(៥៥៣) ហេតុប្បច្ចយា នការម្មណោ សត្ត...
នមតិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ
សត្ត នអត្តាមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ នបុរេជាតេ
នបច្ឆាជាតេ នអាសវនេ នកម្មេ នវិចារតេ នអា-
ហារេ នឥន្ទ្រិយេ នណានេ នមក្កេ សត្ត នសម្ប-
យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា សត្ត
នោវិកតេ សត្ត ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៥៥៤) នហេតុប្បច្ចយា ការម្មណោ បញ្ច...
អតិបតិយា នវំ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ សហ-
ជាតេ នវំ អត្តាមញ្ញោ តីណិ និស្សយេ តេរស

នមក្កេ ចុទ្ធស នសម្បយុត្តេ នស នវិប្បយុត្តេ អដ្ឋ
នោអត្ថិយា អដ្ឋ នោនត្ថិយា ចុទ្ធស នោវិកតេ
ចុទ្ធស នោវិកតេ អដ្ឋ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

និវេទន្តប្បច្ចិយ មានវារៈ ១២ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចិយ មានវារៈ ១០ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ចិយ មានវារៈ ៨ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ចិយ មានវារៈ ៨ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ចិយ មានវារៈ ១២ ក្នុងនោវិកតប្បច្ចិយ មានវារៈ ១២ ក្នុង
នោវិកតប្បច្ចិយ មានវារៈ ៨ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៥៥៧) ក្នុងនការម្មណប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ចិយ
... ក្នុងនអតិបតិប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ចិយ មានវារៈ
៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បច្ចិយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ចិយ នបុរេជាតប្បច្ចិយ នបច្ឆាជាតប្បច្ចិយ
នការបុរេប្បច្ចិយ នកម្មប្បច្ចិយ នវិបាកប្បច្ចិយ នអាហារប្បច្ចិយ
នឥន្ទ្រិយប្បច្ចិយ នណានប្បច្ចិយ ននិវេទន្តប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិកតប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

(៥៥៨) ក្នុងនការម្មណប្បច្ចិយ មានវារៈ ៥ ព្រោះនហេតុប្បច្ចិយ
... ក្នុងនអតិបតិប្បច្ចិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ចិយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ចិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ចិយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧

សេចក្តីតេ បញ្ជាវារ

ទបនិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជានេ តិណិ បញ្ជាជានេ តិណិ
 កាសេវនេ ទ្វេ កក្កេ អដ្ឋ វិហានេ អាហារេ វគ្គិ-
 យេ ណានេ អក្កេ សត្តេ សម្បយុត្តេ តិណិ វិប្ប-
 យុត្តេ បញ្ច អត្តិយា តេរស ធាត្តិយា អដ្ឋ វិគតេ
 អដ្ឋ អវិគតេ តេរស ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុទ្ទេយានុលោមំ ។

បញ្ជាវារេ ខិដ្ឋិពោ ។

សេចក្តីកំ ឯកាទសមំ ខិដ្ឋិកំ

សេចក្តីកៈ បញ្ជាវារៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបញ្ជាជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងកក្កេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិហានប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ វគ្គិ-
 យប្បច្ច័យ ណានប្បច្ច័យ និមិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអត្តិប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនិគ្គិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 ពប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទេយានុលោម ។

ចប់ បញ្ជាវារៈ ។

ចប់ សេចក្តីកៈ ជាតម្រប់ ១១ ។

បរិត្តិកោ
បដិច្ចវិហោ

(៥៥៥) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ខន្ធទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហា-
 ក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច
 មហាក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៥៥៦) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

បរិត្តិកាៈ
បដិច្ចវិហាៈ

(២២២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនោះ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចនោះ ដើមកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្តិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានបក្តិ អាស្រ័យខន្ធទ្វេ ដែលមានសភាពតូចនោះ ខ្ញុំខន្ធទ្វេ ...
 ខន្ធភក្តិ កដត្តាបក្តិ អាស្រ័យខន្ធទ្វេ ដែលមានសភាពតូចនោះ ក្នុង
 ខណៈវេលាបដិសន្ធិ ខ្ញុំខន្ធទ្វេ ... វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធវាំងឡាយ ខន្ធវាំង-
 ឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្កតេ អាស្រ័យមហាក្កតេ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យមហាក្កតេ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនោះ ដើមកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈវេលា
 បដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនោះ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចនោះ ដើមកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
 កដត្តារូប អាស្រ័យមហាក្កតេវាំងឡាយ ក្នុងខណៈវេលាបដិសន្ធិ ។

(២២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្តិ អាស្រ័យខន្ធទ្វេ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ខ្ញុំខន្ធទ្វេ ... ក្នុងខណៈវេលាបដិសន្ធិ ... ។

មហាន្តរំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេត្តា ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា
 មហាន្តរេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុ-
 ណោ មហាន្តរេ ខន្ធ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ មហាន្តរំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេត្តា ច មហាន្តរោ ច ធម្មោ ...
 ហេតុប្បច្ចយា មហាន្តរំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាន្តរំ
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធ ... ។

[៥៥៧] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ... ។ អប្បមាលំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេត្តា ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អប្ប-
 មាលោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមា-
 លំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេត្តា ច អប្បមាលោ ច ធម្មោ
 ... ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវសភាព
 ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរំ ឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាព កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរំ ឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាព ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា
 ក្តី ធមិ ដែលដល់នូវសភាពក្តី អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវសភាព
 ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
 ខន្ធា ដែលដល់នូវសភាព ខន្ធា ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធា
 ដែលដល់នូវសភាព ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធអ ... ។

[៥៥៧] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធមិ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា អាស្រ័យខន្ធា
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធអ ... ។ ធមិ ដែលមាន
 សភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរំ ឡាយ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ។ ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធមិ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធា
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធអ ... ។

(៥៥៨) បរិត្តញ្ច អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៥៩) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតោ ខន្ធ ច មហា-
ក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ
... ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ
ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតំ
ដកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ
... ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
មហាក្កតោ ច ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុ-
ណោ មហាក្កតំ ដកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ... មហាក្កតោ ខន្ធ ច មហាក្កតោ
ច បដិច្ច កតដក្ការូបំ ។

(៥៥៨) ធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នា កាស្រ័យធមិ ដែលមាន
សភាពតូចត្នាផង ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ... ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យខន្ធាន្តំ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបានផង មហាក្កតំ ទ្វេ ផង ។

(៥៥៩) ធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នា កាស្រ័យធមិ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យខន្ធាន្តំ ដែលដល់នូវ
សភាពធំផង មហាក្កតំ ទ្វេ ផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។
ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ កាស្រ័យធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នាផង
ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា
កាស្រ័យខន្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
នូវខន្ធា ... ។ ធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នាក្តី ធមិ ដែលដល់
នូវសភាពធំក្តី កាស្រ័យធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នាផង ធមិ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា កាស្រ័យខន្ធា
ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធា ...
កតដក្ការូប កាស្រ័យខន្ធាន្តំ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្កត
ទ្វេ ផង ។

(៥៦០) បរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេប ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ការម្មណាប្បច្ចយា បរិក្ខេប ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។ បរិក្ខេប
 ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ការម្មណាប្បច្ច-
 យា បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា ។

(៥៦១) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មា
 ... ការម្មណាប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(៥៦២) ឧប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បមាលោ
 ធម្មា ... ការម្មណាប្បច្ចយា ឧប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(៥៦៣) បរិក្ខេប មហាក្កតត្ថា ធម្មំ បដិច្ច មហា-
 ក្កតោ ធម្មា ... ការម្មណាប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ
 មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ វត្ថុត្ថា បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(៥៦៤) បរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេប ធម្មា
 ... អធិបតិប្បច្ចយា បរិក្ខេប ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថា រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...

(៥៦០) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា កាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពក្នុងគ្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ខ្យវខន្ធ ២ ... ខន្ធ
 ខ្យវខន្ធ ២ កាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់
 ខ្យវសភាពធំ កាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ កាស្រ័យ ដែលដល់ខ្យវសភាពធំ
 កាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ។

(៥៦១) ធម៌ ដែលដល់ខ្យវសភាពធំ កាស្រ័យធម៌ ដែលដល់ខ្យវ
 សភាពធំ ... ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ កាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់ខ្យវសភាពធំ ខ្យវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ... ។

(៥៦២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនប៉ាន កាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនប៉ាន ... ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ កាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនប៉ាន ខ្យវខន្ធ ២ ... ។

(៥៦៣) ធម៌ ដែលដល់ខ្យវសភាពធំ កាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពក្នុងគ្នាផង ធម៌ ដែលដល់ខ្យវសភាពធំផង ... ព្រោះ
 ការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់ខ្យវសភាព
 ធំផង ខ្យវវត្ថុផង ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ខ្យវខន្ធ ២ ... ។

(៥៦៤) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា កាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពក្នុងគ្នា ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី កាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ខន្ធ ២ ...

អភិធម្មបិដក អនុញ្ញាតិយុត្តរាជ្យ

ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ មហាក្កតា មហាក្កតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៥៦៥) មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
... អធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិក្កោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ទន្ធន្តេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិក្កោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា
មហាក្កតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុ
ដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។

(៥៦៦) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។ អប្បមាណំ
ធម្មំ បដិច្ច បរិក្កោ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា
អប្បមាលោ ទន្ធន្តេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្កោ ច អប្បមាលោ ច
ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុញ្ញាតិយុត្តរាជ្យ

មហាក្កត ព អាស្រ័យមហាក្កត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និង ឧបាទារូប
អាស្រ័យមហាក្កតទាំងឡាយ ។

(៥៦៥) ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធព អាស្រ័យខន្ធទ
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធល ។ ធមិ ដែលមានសភាពតូចគ្នា
អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធមិ
ដែលមានសភាពតូចគ្នាក្តី ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យ
ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធពក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធល ... ។

(៥៦៦) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធមិ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធព អាស្រ័យខន្ធទ
ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធល ... ។ ធមិ
ដែលមានសភាពតូចគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។ ធមិ ដែលមានសភាពតូចគ្នាក្តី ធមិ ដែល
មានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធពក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទ
ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធល ... ។

បរិក្ខណៈ បដិច្ចវាទ

(៥២៧) បរិក្ខណៈ អប្បមាណាភូ ធម្មំ បដិច្ច
បរិក្ខណៈ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ
ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥២៨) បរិក្ខណៈ មហាក្សតរា ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
ក្ខណៈ ធម្មោ ... អធិបតិប្បច្ចយា មហាក្សតេ ខន្ធ ច
មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥២៩) បរិក្ខណៈ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខណៈ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អនន្តរាប្បច្ចយា សអនន្តរាប្បច្ចយា សហជាតប្បច្ចយា
សទ្ធិបំ មហាក្សតា កាតញ្ចា ។ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា
និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរោជិតប្ប-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាតញ្ចា ។ កាសេវនប្ប-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាតញ្ចា ។ កម្មប្បច្ចយា
វិបាកប្បច្ចយា តេស បញ្ញា ។ កាយាប្បច្ចយា
ក្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្ម-
យុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្ប-
ច្ចយា វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

បរិក្ខណៈ បដិច្ចវាទ

(៥២៧) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមាន
សភាពក្នុងគ្នាផង ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនប៉ាន់ផង ... ព្រោះ
អធិបតិប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរា ដែល
មានប្រមាណមិនប៉ាន់ផង ខ្ញុំមហាក្សតរា ខន្ធាន្តរា ។

(៥២៨) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមាន
សភាពក្នុងគ្នាផង ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពផង ... ព្រោះអធិប-
តិប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធាន្តរា ដែលដល់ខ្ញុំ
សភាពផង ខ្ញុំមហាក្សតរា ខន្ធាន្តរា ។

(៥២៩) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែល
មានសភាពក្នុងគ្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរាប្បច្ចយ សមនន្ត-
រាប្បច្ចយ និងសហជាតប្បច្ចយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជាមហាក្សត
តាំងអស់ ។ ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយ និស្សយប្បច្ចយ ឧបនិស្សយប្ប-
ច្ចយ និងបុរោជិតប្បច្ចយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ញាតាំង ៣ ។ ព្រោះ
កាសេវនប្បច្ចយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ញាតាំង ៣ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ចយ
និងវិបាកប្បច្ចយ បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ)បញ្ញាតាំង ១៣ ។ ព្រោះកា-
យាប្បច្ចយ ក្រិយប្បច្ចយ ឈានប្បច្ចយ មគ្គប្បច្ចយ សម្មយុត្ត-
ប្បច្ចយ វិប្បយុត្តប្បច្ចយ អត្ថិប្បច្ចយ នត្ថិប្បច្ចយ វិកតប្បច្ចយ និង
អវិកតប្បច្ចយ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៧០) ហេតុយា តោស អាម្ពណោ បញ្ច អធិ-
 បតិយា ធរ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហ-
 ជាតេ តោស អញ្ញាមញ្ញោ សត្ត ជិស្សយេ តោស
 ឧបជិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ តិណិ អាសេវនេ
 តិណិ កម្មេ តោស វិចារេត តោស អាហារ
 វិញ្ញាយេ ណារេ មត្តេ តោស សម្បយុត្តេ បញ្ច
 វិញ្ញយុត្តេ តោស អត្តិយា តោស ធន្តិយា បញ្ច
 វិកតេ បញ្ច អវិកតេ តោស ។

អនុលោមំ ។

(៥៧១) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មោតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធិ ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធិ . . . អហេតុកប្បជិសន្ធិត្តន្តណោ ខន្ធិ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធិ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
 ពាហិវំ . . . អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឧត្តសម្មដ្ឋានំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៧០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងការម្ពណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងជិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបជិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៣ ក្នុងវិញ្ញាយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ វិញ្ញាយប្បច្ច័យ
 ណារប្បច្ច័យ វិញ្ញាយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងធន្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិកតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិកតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចគ្នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចគ្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធិ ពុក្កិ
 ចិត្តសម្មដ្ឋានប្បក្កិ អាស្រ័យខន្ធិ ១ ដែលមានសភាពតូចគ្នា ជាអហេ-
 តុកៈ នូវខន្ធិ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធិចាំឡាយ ក្នុងខណៈវន
 អហេតុកប្បជិសន្ធិ ខន្ធិចាំឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ពាហិវំ . . . អាស្រ័យ
 មហាក្ខត ១ . . . អាហារសម្មដ្ឋាន . . . ឧត្តសម្មដ្ឋាន . . .

បរិក្ខេប បដិទ្ធាព

អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញា-
សហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញា-
សហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ ហោហោ ។

[៥៧២] បរិក្កំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្កោ ធម្មោ ឧប្ប
ជ្ជតិ ធម្មាប្បណាប្បច្ចយា បរិក្កោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ បរិក្កោ ខន្ធ បដិច្ច
កដត្តារូបំ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្កតំ ...
ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

[៥៧៣] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្កោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាប្បណាប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតេ ខន្ធ
បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

[៥៧៤] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្កោ ធម្មោ
... ធម្មាប្បណាប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

បរិក្កេតៈ បដិទ្ធាពៈ

ខោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ អាស្រ័យមហា-
ក្កត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យខ្លួនពុំទៀង ដែលប្រឡំ
ដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ។

[៥៧២] ធមិ ដែលមានសភាពតូចខ្លា អាស្រ័យធមិ ដែល
មានសភាពតូចខ្លា ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្បណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខ្លួនពុំទៀង ដែលមានសភាពតូចខ្លា កដត្ត-
រូប អាស្រ័យខ្លួនពុំទៀង ដែលមានសភាពតូចខ្លា ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខ្លួនពុំទៀង ទូរមហាក្កត ១ ... ពាហិរ
... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧតុសមុដ្ឋាន ... មហាក្កត ១ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

[៥៧៣] ធមិ ដែលមានសភាពតូចខ្លា អាស្រ័យធមិ ដែល
ដល់ទូរសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្បណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តស-
មុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខ្លួនពុំទៀង ដែលដល់ទូរសភាពធំ កដត្តារូប
អាស្រ័យខ្លួនពុំទៀង ដែលដល់ទូរសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៥៧៤] ធមិ ដែលមានសភាពតូចខ្លា អាស្រ័យធមិ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនការម្បណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប អាស្រ័យខ្លួនពុំទៀង ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៧៥) បរិត្តក្ស អប្បមាណក្ស ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អប្បមាណា ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៧៦) បរិត្តក្ស មហាក្សតក្ស ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា មហាក្សតេ ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្សតេ ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច កដក្ការូបំ ។

(៥៧៧) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តាយា ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្សតំ ... ។ សន្ធិត្ថំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ។ បេ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្សតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្សតា ខន្ធា ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្សតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៧៥) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាផង ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង រើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្សតាំងឡាយផង ។

(៥៧៦) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាផង ធមិ ដែលដល់នូវសភាពផង រើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពផង មហាក្សតាំងឡាយផង កដក្ការូប អាស្រ័យ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពផង នូវមហាក្សតាំងឡាយផង ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ។

(៥៧៧) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា រើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធតា អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ខន្ធចាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ នូវមហាក្សត ។ ... ។ សេចក្តីចម្រើន ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្ថ ។ បេ ។ ធមិ ដែលដល់នូវសភាព អាស្រ័យធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា រើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ ខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាព អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ។ ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធមិ ដែលដល់នូវសភាពផងក្តី អាស្រ័យធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា រើបកើតឡើង

បរិក្ខេប បដិច្ចវេទ

នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិត្តុណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហា-
ត្តតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

(៥៧៨) មហាត្តតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាត្តតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច
មហាត្តតាធម្មា វិចារកា មហាត្តតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
បដិសន្ធិត្តុណោ ... ។ មហាត្តតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិវត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិចារកា មហាក្កតេ
ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ
មហាក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ មហាត្តតំ ធម្មំ
បដិច្ច បរិវត្តោ ច មហាត្តតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអធិបតិប្បច្ចយា វិចារកំ មហាត្តតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទេ ខន្ធា ...
បដិសន្ធិត្តុណោ ... ។

(៥៧៩) អប្បមាលាំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធា បដិច្ច អប្បមាលាធិបតិ ។

បរិក្ខេប បដិច្ចវេទ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធានំ ខន្ធាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ អា-
ស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ កដត្តារូប អាស្រ័យមហាក្កតតាំង-
ខ្យាយ ។

(៥៧៨) ធម៌ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
ខ្ញុំសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ មហាត្តតាធិ-
បតិ អាស្រ័យខន្ធានំ ខន្ធាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ អាស្រ័យខន្ធា ខ
ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចខ្លាញ់ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធា
នាំងខ្យាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ជាវិបាក កដត្តារូប អាស្រ័យ
ខន្ធានាំងខ្យាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចខ្លាញ់ ធម៌ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌
ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា
ញក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធា ខ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ជា
វិបាក ខ្ញុំខន្ធា ៦ ... ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ... ។

(៥៧៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ អប្ប-
មាលាធិបតិ អាស្រ័យខន្ធានាំងខ្យាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨០) បរិត្តា មហាត្តតា ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិហារេត មហាត្តតេ
 ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុប្បាធំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ មហាត្តតេ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច
 បដិច្ច ក្កដត្តារូបំ ។ បរិត្តា មហាត្តតា ធម្មំ បដិច្ច
 មហាត្តតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្ខណោ មហាត្តតំ ឯកំ ខន្ធកា វត្តកា
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ បរិត្តា
 មហាត្តតា ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាត្តតោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាត្តតំ
 ឯកំ ខន្ធកា វត្តកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា
 . . . មហាត្តតេ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
 ក្កដត្តារូបំ ។

(៥៨០) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . .
 នអនន្តរាប្បច្ចយា នសមនន្តរាប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញា-
 ប្បច្ចយា នឧបនិស្សយាប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨០) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពក្នុងគ្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុប្បាធិប្ប អាស្រ័យខន្ធាន្តចាំន្តចាយ
 ដែលដល់នូវសភាព ជាវិបាកផង មហាក្ខតចាំន្តចាយផង កដត្តា-
 រូប អាស្រ័យខន្ធាន្តចាំន្តចាយ ដែលដល់នូវសភាពផង នូវមហាក្ខត
 ចាំន្តចាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា អាស្រ័យ
 ខន្ធា ដែលដល់នូវសភាពផង វត្តផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវ
 ខន្ធា . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ធម៌ ដែលដល់នូវ
 សភាពផង អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាផង ធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធា
 អាស្រ័យខន្ធា ដែលដល់នូវសភាពផង វត្តផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ នូវខន្ធា . . . កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធាន្តចាំន្តចាយ ដែល
 ដល់នូវសភាពផង មហាក្ខតចាំន្តចាយផង ។

(៥៨១) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពក្នុងគ្នា . . . ព្រោះអនន្តរាប្បច្ច័យ នសមនន្តរាប្បច្ច័យ នអញ្ញា-
 មញ្ញាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយាប្បច្ច័យ ។

[៥៨២] បរិក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ឧបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ បរិក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្ធេ ... បរិក្ខតោ ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានុប រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ បរិក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តារូបំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្ធេ ។
បេ ។ សទ្ធវេ មហាក្កតា វិគ្គារេតត្វា ។ បរិក្ខត-
មូលតេ តិស្សេណ បញ្ញា ។

[៥៨៣] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ឧបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្កតំ ឯកំ
ខន្ធំ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិក្ខតោ ធម្មោ ។ បេ ។ ឧបុរេជាតប្បច្ចយា មហាក្កតោ
ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានុប រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ
មហាក្កតោ ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ
បដិច្ច បរិក្ខតោ បេ មហាក្កតោ បេ ធម្មា ... ឧបុរេ-
ជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តារូបំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្ធេ ... ។

[៥៨៤] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោ អាស្រ័យធម៌ ដែល

មានសភាពតូចន្តោ ទើបកើតឡើង ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ព
អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ក្នុងអរូបត ខ្ញុំខន្ធទ ២ ...
ចិត្តសមុដ្ឋានុប អាស្រ័យខន្ធាខន្ធាយ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ខន្ធា
ពក្កិ កដត្តារូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ក្នុង
ខណៈវេទបដិសន្ធិ ខ្ញុំខន្ធទ ២ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើមហាក្កត
ខន្ធាអស្សវិស្តារ ។ បញ្ញា ព ក្នុងចិត្តមូលតេ (ក៏បណ្ឌិត គប្បី
ធ្វើវិស្តារចុះ) ។

[៥៨៥] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់

នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ចយ ខ្ញុំខន្ធទ ១ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូបត ... ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ... ។
ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
។ បេ ។ ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានុប អាស្រ័យខន្ធា
ខន្ធាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធាខន្ធាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្តោក្កិ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្កិ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា ក្កិ កដត្តា-
រូបក្កិ អាស្រ័យខន្ធទ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈវេទបដិសន្ធិ
ខ្ញុំខន្ធទ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៥៤) អប្បមាលា ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ . . . ឧបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាលា
ឯកំ ខន្ធ . . . ។ អប្បមាលា ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខោ
ធម្មោ . . . ឧបុរេជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៥៥) បរិក្ខត្តា អប្បមាលា ធម្មំ បដិច្ច
បរិក្ខោ ធម្មោ . . . ឧបុរេជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៥៥៦) បរិក្ខត្តា មហាក្កតា ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខោ
ធម្មោ . . . ឧបុរេជាតប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច
មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កា-
លោ . . . ។ បរិក្ខត្តា មហាក្កតា ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ក-
តោ ធម្មោ . . . ឧបុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កាលោ
មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៥៤) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធមិ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប . . . ។ ធមិ ដែលមានសភាពក្នុង
គ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះឧបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន្សាយ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបាន ។

(៥៥៥) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែល
មានសភាពក្នុងគ្នាផង ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . ព្រោះ
ឧបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន្សាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបានផង មហាក្កតាចាំន្សាយផង ។

(៥៥៦) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធមិ ដែលមាន
សភាពក្នុងគ្នាផង ធមិ ដែលដល់នូវសភាពផង . . . ព្រោះឧបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធចាំន្សាយ ដែលដល់នូវសភាព
ផង នូវមហាក្កតាចាំន្សាយផង ក្នុងខណៈវៃឧបដិសន្ធិ . . . ។ ធមិ
ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាផង ធមិ
ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះឧបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈវៃឧបដិសន្ធិ ។

បរិក្ខេប បដិច្ចវិហារ

បរិក្ខេប មហាក្កត ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេប ច មហាក្កត
 តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ធម្មវេជាតប្បច្ចយា បដិ-
 សន្និក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ ទទ្ធកា វត្ថុកា បដិច្ច
 តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធវេ ... មហាក្កតោ ទទ្ធវេ ច
 មហាក្កតោ ច បដិច្ច ក្រដត្តារូបំ ។

(៥៧៧) បរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេប ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ធម្មវេជាតប្បច្ចយា ធម្មសេវឧប្បច្ចយា បរិក្ខេ-
 ប ឯកំ ទទ្ធវេ បដិច្ច តយោ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ
 ទ្វេ ទទ្ធវេ ... បដិសន្និក្ខណោ ទទ្ធវេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ទទ្ធា ឯកំ មហាក្កតំ ។ សន្និក្ខំ ។ អសន្នា-
 សន្នាធំ ឯកំ មហាក្កតំ ... ។

(៥៧៨) បរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ធម្មសេវឧប្បច្ចយា បដិសន្និក្ខណោ វត្ថុ
 បដិច្ច មហាក្កតោ ទទ្ធា ។ បរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខេ-
 ប មហាក្កតោ ច ធម្មា ... ធម្មសេវឧប្បច្ចយា បដិ-
 សន្និក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតោ ទទ្ធា មហាក្កតោ
 បដិច្ច ក្រដត្តារូបំ ។

បរិក្ខេប បដិច្ចវិហារ

ធម្មំ ដែលមានសភាពតូចន្តោក្តី ធម្មំ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំក្តី អាស្រ័យ
 ធម្មំ ដែលមានសភាពតូចន្តោក្តី ធម្មំ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនប្បវេជាតប្បច្ចយ គឺ ទទ្ធា អាស្រ័យទទ្ធា ដែល
 ដល់ខ្ញុំសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈវេទបដិសន្និ ខ្ញុំទទ្ធា ២ ...
 ក្នុងក្រប អាស្រ័យទទ្ធាទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំផង មហា-
 ក្កតទាំងឡាយផង ។

(៥៧៧) ធម្មំ ដែលមានសភាពតូចន្តោ អាស្រ័យធម្មំ ដែល
 មានសភាពតូចន្តោ ទើបកើតឡើង ព្រោះនប្បវេជាតប្បច្ចយ ទំនងធម្ម-
 សេវឧប្បច្ចយ គឺ ទទ្ធា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានោ ក្តី អាស្រ័យទទ្ធា ដែល
 មានសភាពតូចន្តោ ខ្ញុំទទ្ធា ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យទទ្ធាទាំងឡាយ ក្នុង
 ខណៈវេទបដិសន្និ ទទ្ធាទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្កត ១ ។
 សេចក្តីបំប្រុង ។ មហាក្កត ១ របស់ក្នុងអសន្នាសត្វ ... ។

(៥៧៨) ធម្មំ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ អាស្រ័យធម្មំ ដែលមាន
 សភាពតូចន្តោ ទើបកើតឡើង ព្រោះនធម្មសេវឧប្បច្ចយ គឺ ទទ្ធាទាំង-
 ឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈវេទបដិសន្និ ។
 ធម្មំ ដែលមានសភាពតូចន្តោក្តី ធម្មំ ដែលដល់ខ្ញុំសភាព
 ធំក្តី អាស្រ័យធម្មំ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ... ព្រោះនធម្មសេវ-
 ឧប្បច្ចយ គឺ ទទ្ធាទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
 ក្នុងខណៈវេទបដិសន្និ ក្នុងក្រប អាស្រ័យមហាក្កតទាំងឡាយ ។

(២៧៧) មហាន្តតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាន្តតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ មហាន្តតំ ឯកំ
 ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធស្ថេ ... បដិសន្ធិក្កុ-
 ណោ មហាន្តតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ។
 មហាន្តតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ... នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា មហាន្តតោ ទន្ធស្ថេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ មហាន្តតំ ធម្មំ បដិច្ច ប-
 រិត្តោ ច មហាន្តតោ ច ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា
 វិចារកំ មហាន្តតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ទន្ធស្ថេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ
 មហាន្តតំ ឯកំ ទន្ធិ ... ។

(២៧៨) អប្បមាលាំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ អប្បមាលាំ
 ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធស្ថេ បដិច្ច ទ្វេ
 ទន្ធា ។ អប្បមាលាំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ...
 នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាលោ ទន្ធស្ថេ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាលាំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
 អប្បមាលោ ច ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា

(២៧៧) ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ទើបក៏គេឡើង ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធត អា-
 ស្រ័យខន្ធត ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវខន្ធត ២ ... ខន្ធត
 អាស្រ័យខន្ធត ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធមិ ដែលមានសភាពតូចខ្លាញ់ អាស្រ័យធមិ ដែលដល់នូវសភា-
 ពធំ ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ អាស្រ័យខន្ធត
 ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធមិ
 ដែលមានសភាពតូចខ្លាញ់ ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធមិ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធតក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី អាស្រ័យខន្ធត ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវ
 ខន្ធត ២ ... ខន្ធត ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២៧៨) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធមិ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធត អា-
 ស្រ័យខន្ធត ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក នូវខន្ធត ២ អាស្រ័យ
 ខន្ធត ២ ។ ធមិ ដែលមានសភាពតូចខ្លាញ់ អាស្រ័យធមិ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 ប្រ អាស្រ័យខន្ធតទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធមិ
 ដែលមានសភាពតូចខ្លាញ់ ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អា-
 ស្រ័យធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ

វិបាកំ អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[៥៧១] បរិវត្តិត្តិកៈ អប្បមាលាញ ធម្មំ បដិច្ច
បរិវត្តោ ធម្មោ ... នកាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធោ ច មហាក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៧២] បរិវត្តិត្តិកៈ មហាក្កតញ ធម្មំ បដិច្ច
បរិវត្តោ ធម្មោ ... នកាសេវនប្បច្ចយា មហាក្កតោ
ខន្ធោ ច មហាក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
បដិសន្ធិត្តុណោ មហាក្កតោ ខន្ធោ ច មហាក្កតោ
ច បដិច្ច តត្ថត្តារូបំ ។ បរិវត្តិត្តិកៈ មហាក្កតញ ធម្មំ
បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ... នកាសេវនប្បច្ចយា
បដិសន្ធិត្តុណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធាញ វត្តញ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ខន្ធា ... ។ បរិវត្តិត្តិកៈ មហាក្កតញ
ធម្មំ បដិច្ច បរិវត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានំ

គី ខន្ធាញ ចិត្តសមុដ្ឋានញ អស្រ័យខន្ធា ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ជាវិបាក ។

[៥៧១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ...
ព្រោះនកាសេវនប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានញ អស្រ័យខន្ធានាំឱ្យយ
ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្កតនាំឱ្យយផង ។

[៥៧២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា អស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះ
នកាសេវនប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានញ អស្រ័យខន្ធានាំឱ្យយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង មហាក្កតនាំឱ្យយផង កងក្កតញ អស្រ័យខន្ធា
នាំឱ្យយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្កតនាំឱ្យយផង ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... ព្រោះ
នកាសេវនប្បច្ចយ គឺ ខន្ធាញ អស្រ័យខន្ធា ដែលដល់នូវសភាព
ធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធា ២ ... ។ ធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាភ្នំ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំភ្នំ អស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង

នអាសេវនប្បច្ចយា បដិសន្ធិត្តុណោ មហក្កតំ ឯកំ
ខន្ធកា វត្តកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទេវ ខន្ធា . . .
មហក្កតេ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច កងត្តារូបំ ។

(៥៧៣) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជនំ ឧត្តម្មប្បច្ចយា បរិត្តេ ខន្ធា បដិច្ច បរិត្តោ
ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឧត្តស-
ម្មដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . . ។

(៥៧៤) មហក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហក្កតោ
ធម្មោ . . . ឧត្តម្មប្បច្ចយោ មហក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច
មហក្កតា ចេតនា ។

(៥៧៥) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
ធម្មោ . . . ឧត្តម្មប្បច្ចយោ អប្បមាណោ ខន្ធា បដិច្ច
អប្បមាណោ ចេតនា ។

(៥៧៦) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
. . . នវិបាកប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចត្តសម្មដ្ឋានកា រូបំ ទេវ ខន្ធា . . .

ព្រោះនអាសេវនប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា អាស្រ័យខន្ធា ដែលដល់ខ្ញុំ
សភាពធំធេង វត្តកា ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ ខ្ញុំខន្ធា ២ . . . កងត្តា-
រូប អាស្រ័យខន្ធាទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំធេង មហាក្កតាទាំង-
ឡាយផង ។

(៥៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពក្នុងគ្នា រើបរិក្ខេបឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យខន្ធាទាំងឡាយ ដែលមានសភាព
ក្នុងគ្នា ពាហិរៈ . . . អាហារសម្មដ្ឋាន . . . ឧត្តសម្មដ្ឋាន
មហាក្កត ១ . . . ។

(៥៧៤) ធម៌ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
ខ្ញុំសភាពធំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលដល់ខ្ញុំ
សភាពធំ អាស្រ័យខន្ធាទាំងឡាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ។

(៥៧៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែល
មានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យខន្ធាទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ។

(៥៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពក្នុងគ្នា . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ចយ គឺ ខន្ធាក្តី ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធា ១ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ខ្ញុំខន្ធា ២ . . .

ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទានរូបំ ពាហិរំ ... អាហារំ
... ឧតុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។

(២៧៧) មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ ធម្មោ
... ធម្មោ ឧបាទានរូបំ មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ... ។
មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ... ធម្មោ ឧបាទានរូបំ
មហាក្ខតេ ខទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មោ
ឧបាទានរូបំ ឧបាទានរូបំ មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ... ។

(២៧៨) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោ ឧបាទានរូបំ អប្បមាណំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ។ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោ ឧបាទានរូបំ អប្បមា-
ណោ ខទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាណំ
ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មោ

មហាក្ខតេ កាស្រ័យមហាក្ខត ខ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ខន្ធ ឧបាទានរូប
កាស្រ័យមហាក្ខតខន្ធ ពាហិរំ ... អាហារ ... ឧតុ ...
មហាក្ខត ខ របស់ភ្នំអសញ្ញាសត្វ ... ។

(២៧៧) ធម្មិ ដែលដល់នូវសភាពធំ កាស្រ័យធម្មិ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ... ព្រោះនិហិតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបក្កំ កាស្រ័យខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម្មិ
ដែលមានសភាពតូចន្តោ កាស្រ័យធម្មិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ...
ព្រោះនិហិតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យខន្ធចំណែន
ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម្មិ ដែលមានសភាពតូចន្តោក្កំ ធម្មិ ដែល
ដល់នូវសភាពធំក្កំ កាស្រ័យធម្មិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនិហិតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កំ កាស្រ័យខន្ធ ខ
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៧៨) ធម្មិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន កាស្រ័យធម្មិ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនិហិតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព
កាស្រ័យខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម្មិ ដែលមានសភាព
តូចន្តោ កាស្រ័យធម្មិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង
ព្រោះនិហិតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យខន្ធចំណែន
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម្មិ ដែលមានសភាពតូចន្តោក្កំ ធម្មិ
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្កំ កាស្រ័យធម្មិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន

ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាលា ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ ទេ
ខន្ធ ... ។

វេបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធកក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្កិ
អាស្រ័យខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទូរខន្ធទ ... ។

(៥៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងនាម អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពក្នុងនាមផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង វេបកើត
ឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ អាស្រ័យខន្ធចាំន្ត-
ឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្នកចាំន្តឡាយផង ។

(៥៧៧) បរិត្តោ អប្បមាលោ ធម្មំ បដិច្ច ប-
រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០០) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងនាម អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពក្នុងនាមផង ធម៌ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពផង វេបកើតឡើង
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ អាស្រ័យខន្ធចាំន្តឡាយ ដែល
ដល់ខ្ញុំសភាពផង មហាក្នកចាំន្តឡាយផង ។

(៦០០) បរិត្តោ មហាក្កតោ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៦០១) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងនាម អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពក្នុងនាម វេបកើតឡើង ព្រោះនាមាហារប្បច្ច័យ គឺ ពា-
ហារៈ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ ព្រោះនវិចារកប្បច្ច័យ ពាហារៈ ... អាហារៈ
... ឧត្ត ... បដិច្ច អាស្រ័យមហាក្នកចាំន្តឡាយ របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ខន្ធទ ដែលប្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហារៈ ...
ព្រោះនាយាមប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ មហាក្កតេ ខ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើខ្ញុំមហាក្កតេចាំន្តអស់ ។

(៦០១) បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហារំ ... ឧត្ត ... អសញ្ញា-
សត្តានំ ... ។ វិញ្ញាណេត្តំ ។ នវិចារកប្បច្ចយា
ពាហារំ ... អាហារំ ... ឧត្ត ... អសញ្ញា-
សត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច រូបដីវិចារកប្បច្ចយា នយា-
មប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធ ...
ពាហារំ ... ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
មហាក្កតេ ។ បេ ។ សព្វេ មហាក្កតោ កាតតោ ។

បរិព្ពេទ្ធ បដិច្ចវិញ្ញាណ

ឧបក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិតំ ឯកំ ខន្ធំ . . .

អហេតុកប្បដិសន្ធិក្កុណោ ឯកំ ។ សន្ធិតំ ។ សព្វ

មហាក្កតា កាតព្វា ។ ឧសម្បយុត្តប្បច្ចយា . . . ។

(២០២) . . . ឧប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ បរិតំ

ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ពា-

ហារំ . . . អាហារំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញាសន្តានំ . . . ។

មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ

ឧប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។

(២០៣) អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-

ណោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ឧប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ

អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . លោធន្តិប្បច្ចយា

លោភិតប្បច្ចយា ។

(២០៤) ឧហេតុយា ឯកំ ឧភារម្មណោ បញ្ច

ឧអធិបតិយា ធន ឧអធន្តរេ បញ្ច ឧសមធន្តរេ

បញ្ច ឧអញ្ញាមញ្ញោ ឧឧបដិស្សយេ បញ្ច ឧបុរេជាតេ

ធាធន ឧបញ្ញាជាតេ តេរស ឧអាសេវនេ តេរស

បរិព្ពេទ្ធ បដិច្ចវិញ្ញាណ

ព្រោះឧបក្កប្បច្ចយ គឺ ខ្យល់ខ្លះ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាអហេតុកៈ

. . . ខ្យល់ខ្លះ ១ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ បណ្ឌិត

គប្បីធ្វើ ខ្យល់ហាក្កតាទាំងអស់ ។ ព្រោះឧសម្បយុត្តប្បច្ចយ . . . ។

(២០២) . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ ខ្លះ ៣ អាស្រ័យ

ខ្លះ ១ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ក្នុងអរូប ខ្យល់ខ្លះ ២ . . . ពាហិរៈ

. . . អាហារៈ . . . ឧតុ . . . របស់ពួកសញ្ញាសត្វ . . . ។ ធម៌

ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ ខ្លះ ១ ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ ក្នុង

អរូប . . . ។

(២០៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល

មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ គឺ ខ្លះ

១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ

និងលោភិតប្បច្ចយ ។

(២០៤) ក្នុងនវហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវាភ័យប្បច្ចយ

មានវារៈ ៥ ក្នុងនវធម៌ប្បច្ចយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនវសម្ពុទ្ធប្បច្ចយ

មានវារៈ ៥ ក្នុងនវសមន្តរេប្បច្ចយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយ

និងនវឧបដិស្សយប្បច្ចយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវបុរេជាតិប្បច្ចយ មានវារៈ ១២

ក្នុងនវបញ្ញាជាតិប្បច្ចយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនវអាសេវនប្បច្ចយ មានវារៈ ១៣

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

នគរម្មេ តិណិ ជវិចារតេ ជវ នអាហារេ ឯតំ
នវទ្រិយេ នណារេ នមត្តេ ឯតំ នសម្បយុត្តេ
បញ្ច ជវិប្បយុត្តេ តិណិ ជោនត្តិយា បញ្ច ជោវិគតេ
បញ្ច ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២០៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ បញ្ច . . .
នអធិបតិយា នស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
នអញ្ញមត្តោ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរោជានេ ត្ថា-
នស នបច្ឆាជានេ តោស នអាសេវនេ តោស
នគរម្មេ តិណិ ជវិចារតេ ជវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
ជវិប្បយុត្តេ តិណិ ជោនត្តិយា បញ្ច ជោវិគតេ
បញ្ច ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋយំ ។

(២០៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ឯតំ
. . . អនន្តរេ ឯតំ ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋាន

ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងន-
អាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវទ្រិយប្បដ្ឋយ នណាប្បដ្ឋយ និង
នមត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោ-
វិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋយៈ ។

(២០៥) ក្នុងនអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
. . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរេប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរេប្បដ្ឋយ នអញ្ញមត្តប្បដ្ឋយ និងនឧបនិស្សយ-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរោជានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ឆា-
ជានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣
ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋយៈ ។

(២០៦) ក្នុងនអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្ប-
ដ្ឋយ . . . ក្នុងនអនន្តរេប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីចម្រើន ។

បរិក្ខណ៍ បច្ចុប្បន្ន

វិភាគ ឯក អវិភាគ ឯក ។ ឯវ គណនា ។

បច្ចុប្បន្ន ។

បដិច្ចវិភាគ ។

សហគមន៍ បដិច្ចវិភាគ ។

បច្ចុប្បន្ន

(២០៧) បរិក្ខណ៍ ធម៌ បច្ចុប្បន្ន បរិក្ខណ៍ ធម៌
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន បរិក្ខណ៍ ឯក ខន្ធ បច្ចុប្បន្ន
 គណនា ខន្ធ បច្ចុប្បន្ន គណនា ខន្ធ ខន្ធ ...
 បដិសន្ធិគណនា ខន្ធ បច្ចុប្បន្ន វត្ថុ វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន
 ខន្ធ ឯក មហាគ្គតិ បច្ចុប្បន្ន ឧបាទាន វត្ថុ
 បច្ចុប្បន្ន បរិក្ខណ៍ ខន្ធ ។ បរិក្ខណ៍ ធម៌ បច្ចុប្បន្ន មហា-
 គ្គតិ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន
 មហាគ្គតិ ខន្ធ បដិសន្ធិគណនា វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន មហា-
 គ្គតិ ខន្ធ ។ បរិក្ខណ៍ ធម៌ បច្ចុប្បន្ន អប្បមាណា
 ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន អប្ប-
 មាណា ខន្ធ ។ បរិក្ខណ៍ ធម៌ បច្ចុប្បន្ន បរិក្ខណ៍ ធម៌
 អប្បមាណា ធម៌ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋាន មានវា: ១ ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋាន មានវា: ១ ។
 បច្ចុប្បន្ន គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្ន ។

ចប់ បដិច្ចវិភាគ ។

សហគមន៍: ប្រាកដស្រើយដោយបដិច្ចវិភាគ ។

បច្ចុប្បន្ន

(២០៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតា តឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ខន្ធ ព្រ ក្តី
 ចិត្តសម្បជ្ជតិ តឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ដែលមានសភាពតូចតា នឹងខន្ធ
 ... វត្ថុ តឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំឡាយ
 តឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ឧបាទាន តឹងផ្អែក នឹងមហាគ្គតិ ខន្ធចាំឡាយ
 ដែលមានសភាពតូចតា តឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់ខ្យល់សភាព
 ធំ តឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចតា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាន ខន្ធចាំឡាយ ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ តឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធចាំឡាយ ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ តឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន តឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលមានសភាពតូចតា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ
 ខន្ធចាំឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន តឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចតា ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន តឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចតា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន

អតិថិជន អនុលោមត្រៃប្បញ្ញាត

វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន អប្បមាណា ខន្ធ មហាក្កតោ បច្ចុប្បន្ន
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន បរិត្តោ
ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចុប្បន្ន វត្ថុ
បច្ចុប្បន្ន មហាក្កតា ខន្ធ មហាក្កតោ បច្ចុប្បន្ន ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន ។

(២០៨) មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចុប្បន្ន មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធ
បច្ចុប្បន្ន បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធ ... ។
មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
តុប្បច្ចុប្បន្ន មហាក្កតោ ខន្ធ បច្ចុប្បន្ន ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន
បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
ច្ចុប្បន្ន មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចុប្បន្ន តយោ ខន្ធ
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធ ... ។

(២០៩) អប្បមាណា ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន អប្បមាណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចុប្បន្ន អប្បមាណោ តិណិ ។

គឺ ខន្ធាន្តិប្បាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក ទឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានប្រ ពឹងផ្អែក ទឹងមហាក្កតាវិនិច្ឆ័យ ។ ធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចតាច ធម៌ ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក ទឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចតាច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុប្បន្ន គឺ ខន្ធាន្តិប្បាយ
ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំ ពឹងផ្អែក ទឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ពឹងផ្អែក ទឹង
មហាក្កតាវិនិច្ឆ័យ ពឹងផ្អែក ទឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២០៨) ធម៌ ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំ ពឹងផ្អែក ទឹងធម៌ ដែល
ដល់ខ្លួនសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុប្បន្ន គឺ ពឹងផ្អែក
ខន្ធ ខ ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំ ទឹងខន្ធ ខ ដែលដល់ខ្លួនសភាព
ធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច
ពឹងផ្អែក ទឹងធម៌ ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ចុប្បន្ន គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ពឹងផ្អែក ទឹងខន្ធាន្តិប្បាយ ដែលដល់ខ្លួន
សភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាច
ក្តី ធម៌ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក ទឹងធម៌ ដែលដល់ខ្លួនសភាព
ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុប្បន្ន គឺ ខន្ធត្បក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី
ពឹងផ្អែក ទឹងខន្ធ ខ ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំ ទឹងខន្ធ ២ ... ទឹងខន្ធ ខ
ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(២០៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក ទឹងធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុប្បន្ន គឺ
ក្នុងអប្បមាណធម៌ មានវារៈ (នៃបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព្យ លើក ។

បរិក្ខេប បច្ចុប្បន្ន

[២០០] បរិក្ខេប អប្បមាណាញ ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន
 បរិក្ខេប ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា អប្បមាណា
 ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចុប្បន្ន ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិក្ខេប អប្បមាណាញ ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន អប្បមាណា
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា អប្បមាណំ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចុប្បន្ន ភយោ ខន្ធា ។ បរិក្ខេប
 អប្បមាណាញ ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន បរិក្ខេប ច អប្បមាណា
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា អប្បមាណំ ឯកំ
 ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចុប្បន្ន ភយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ ...
 អប្បមាណា ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចុប្បន្ន ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២០១] បរិក្ខេប មហាក្ខតេ ធម្មំ បច្ចុប្បន្ន
 បរិក្ខេប ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា តិណិ ។
 បដិសន្ធិកុណោ តិណិបិ កាតតា ។

បរិក្ខេប: បច្ចុប្បន្ន:

[២១០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតា ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាផង នឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចតាផង ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ចុយ គឺ ខន្ធភ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិន
 បានផង នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាក្តី ធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបានក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចតាផង
 ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ
 គឺ ខន្ធភ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង វត្ថុផង
 នឹងខន្ធ ២... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
 មានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២១១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចតា ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចតាផង ធម៌ ដែលដល់ខ្លះសភាពផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ (បានដល់វារៈ វៃបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព លើក ។
 សូម្បីវារៈ (វៃបុព្វានិវិសដ្ឋនា) ព លើក ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ក៏
 ចណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

(២០២) បរិក្ខេ ធម្មំ បច្ចយោ បរិក្ខេ ធម្មេ
 ឧប្បជ្ឈតិ អាម្ពណាប្បច្ចយោ បរិក្ខេ ឯតំ ខន្ធំ បច្ចយោ
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ
 បច្ចយោ ខន្ធា ចក្កាយតនំ បច្ចយោ ចក្កវិញ្ញាណំ
 តាយាយតនំ បច្ចយោ . . . វត្ថុ បច្ចយោ បរិក្ខេ ខន្ធា ។
 អវសេសា ច បញ្ញា ហេតុប្បប្បយសនិសា សត្ត
 តាតទ្វា ។ អធិបតិប្បច្ចយោ បដិសន្ធិ ធម្មំ សត្តាស
 បញ្ញា បរិមុណ្ណា ។ អនន្តរប្បច្ចយោ ។ សន្ធិត្ថំ ។
 អវិភក្កប្បច្ចយោ ។

(២០៣) ហេតុយា សត្តាស អាម្ពណោ សត្ត
 អធិបតិយា សត្តាស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ សត្តាស អញ្ញាមញ្ញោ ធា ធិស្សយេ សត្ត-
 រស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អាសេវនេ
 សត្ត កក្កេ សត្តាស វិចារកេ សត្តាស អា-
 ហារេ សត្តាស ឥន្ទ្រិយេ ណានេ មត្តេ សត្តាស

(២០៤) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តា ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែល
 មានសភាពតូចន្តា រើបើកឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធខ ដែលមានសភាពតូចន្តា នឹងខន្ធ២ . . . ខន្ធចាំន-
 ឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្កាយតនៈ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ . . . ខន្ធចាំនឡាយ
 ដែលមានសភាពតូចន្តា ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បញ្ញា ៦ យ៉ាង ដ៏សេស
 ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យទៅជាបញ្ញា ៧
 យ៉ាង ។ បដិសន្ធិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មិនមានទេ បញ្ញា ១៧ យ៉ាង
 មានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 ព្រោះអវិភក្កប្បច្ច័យ ។

(២០៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងធិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកក្កប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងវិចារកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ណានប្បច្ច័យ និងមត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

បរិក្ខេប បច្ចយវិក

សម្បយុត្ត សត្ត វិប្បយុត្ត សត្តរស អត្តិយា សត្ត-
រស ធន្តិយា សត្ត វិកតេ សត្ត អវិកតេ សត្តរស ។
ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(២០៤) បរិក្ខេ ធម្មំ បច្ចយា បរិក្ខេ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ធមោតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិក្ខេ ឯកំ ទន្ធិ
បច្ចយា តយោ ទន្ធិ ធីត្តសមុដ្ឋានត្ថា រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ
... អហេតុកប្បដិសន្ធិត្តលោ ទន្ធិ បច្ចយា វត្ត
វត្តំ បច្ចយា ឧត្តា ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្ធិត្តំ ។
អសញ្ញាសត្តានំ ... ចត្តាយតនំ បច្ចយា តក្កវិញ្ញា-
ណំ កាយាយតនំ ... វត្តំ បច្ចយា អហេតុកា
បរិក្ខេ ទន្ធិ វិចិក្ខិត្តាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
ទន្ធិ ច វត្តត្ថា បច្ចយា វិចិក្ខិត្តាសហគតេ ឧទ្ធច្ច-
សហគតេ មោហោ ។

(២០៥) បរិក្ខេ ធម្មំ បច្ចយា បរិក្ខេ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ធមោត្តលាប្បច្ចយា បដិច្ចវិវសនិសំ បញ្ច ។

បរិក្ខេប បច្ចយវិក

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវា: ១៧
ក្នុងអត្តិប្បច្ចយ មានវា: ១៧ ក្នុងធន្តិប្បច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងវិក-
តប្បច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងអវិកតប្បច្ចយ មានវា: ១៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២១៤) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន ពឹងផ្អែក ទឹងធម៌ ដែល

មានសភាពក្នុងខ្លួន ទើបកើតឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធិ ក្នុង
ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្ខំ ពឹងផ្អែក ទឹងខន្ធិ ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន ជា
អហេតុក: ទឹងខន្ធិ ២... វត្ត ពឹងផ្អែក ទឹងខន្ធិទាំងឡាយ ក្នុងនោះ
ខែអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធិទាំងឡាយ ពឹងផ្អែក ទឹងវត្ត មហាក្ខត ១ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ លេសពួកអសញ្ញាសត្ត ... ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
ទឹងចត្តាយតន: ទឹងកាយាយតន: ... ខន្ធិទាំងឡាយ ដែលមាន
សភាពក្នុងខ្លួន ជាអហេតុក: ពឹងផ្អែក ទឹងវត្ត មោហ: ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ច: ពឹងផ្អែក ទឹងខន្ធិទាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ច: ផង វត្តផង ។

(២១៥) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន ពឹងផ្អែក ទឹងធម៌ ដែល

មានសភាពក្នុងខ្លួន ទើបកើតឡើង ព្រោះនោះអនុលោមប្បច្ចយ គឺ វា: ៥
ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវា: ដែរ ។

(៦០២) បរិវត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិវត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា បរិវត្តំ វត្តំ វត្តំ បច្ចុយា
 តយោ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ...
 បដិសន្ធិក្ខណោ អសញ្ញាសត្តានំ ... ចក្ខុយតទំ ...
 កាយាយតទំ ... វត្តំ បច្ចុយា បរិវត្តោ ទទ្ធា ។ បរិវត្តំ
 ធម្មំ បច្ចុយា មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិ-
 បតិប្បច្ចុយា វត្តំ បច្ចុយា មហាក្កតាធិបតិ វត្តំ បច្ចុយា
 វិបាកា មហាក្កតា ទទ្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្តំ បច្ចុយា
 មហាក្កតា ទទ្ធា ។ បរិវត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា អប្បមាលោក
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា វត្តំ បច្ចុយា អប្ប-
 មាលាធិបតិ ។ បរិវត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិវត្តោ ប
 មហាក្កតោ ច ធម្មា ... នអធិបតិប្បច្ចុយា វត្តំ បច្ចុ-
 យា វិបាកា មហាក្កតា ទទ្ធា មហាក្កតោ បច្ចុយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៦០២) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទា ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចន្ទា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចុយ គឺ ខន្ធ ពា
 ក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ដែលមានសភាពតូចន្ទា នឹង
 ខន្ធ ៦ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្ត ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ... ចក្ខុយ-
 តទៈ ... កាយាយតទៈ ... ខន្ធវាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចន្ទា
 ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចន្ទា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចុយ គឺ អធិបតិ-
 ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចុយ គឺ អប្បមាលាធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹង
 វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទា ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្ទា ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចុយ
 គឺ ខន្ធវាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្កតាវាំងឡាយ ក្នុងខណៈវៃបដិ-
 សន្ធិ ... ។

(៦០៧) មហាគ្គតំ ធម្មំ បច្ចុយា មហាគ្គតោ

ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា មហាគ្គតេ ខន្ធ បច្ចុយា

មហាគ្គតាធិបតិ វិចាគំ មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចុយា

តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

មហាគ្គតំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិក្ខេតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអ-

ធិបតិប្បច្ចយា វិចាគេត មហាគ្គតេ ខន្ធ បច្ចុយា ចិត្ត-

សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ មហាគ្គតំ ធម្មំ

បច្ចុយា បរិក្ខេតោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នអធិបតិប្បច្ចយា វិចាគំ មហាគ្គតំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចុយា

តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានេ រូបំ ទេ ខន្ធ ...

បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(៦០៨) អប្បមាណំ ធម្មំ បច្ចុយា អប្បមាណោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ធ

បច្ចុយា អប្បមាណោធិបតិ ។

(៦០៧) ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែល

ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ អធិបតិធមិ ដែលដល់

នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធ ព

ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នឹងខន្ធល ។ ក្នុង

ខណៈវិនិច្ឆ័យសន្ធិ ... ។ ធមិ ដែលមានសភាពតូចនា

ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា

វិបាក ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យសន្ធិ ... ។ ធមិ ដែលមានសភាពតូចនា

ក្តី ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលដល់នូវស-

ភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្ត-

សមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក

នឹងខន្ធល ... ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យសន្ធិ ... ។

(៦០៨) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធមិ

ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ

អធិបតិធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធចាំងឡាយ

ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមភិក្ខុប្បដ្ឋានំ

(៦១៧) បរិត្តញ្ច អប្បមាណាញ ធម្មំ បច្ចុយា
អប្បមាណា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា
អប្បមាណោ ខន្ធ ច វត្តញ្ច បច្ចុយា អប្បមា-
ណាធិបតិ ។

(៦២០) បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា ប-
រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា វិហារេ
មហាក្កតេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បច្ចុយា ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។ បរិត្តញ្ច មហា-
ក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា មហាក្កតោ ធម្មោ ... នអធិប-
តិប្បច្ចុយា មហាក្កតេ ខន្ធ ច វត្តញ្ច បច្ចុយា
មហាក្កតាធិបតិ វិហារកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធក្ស
វត្តញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ ... ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា
បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចុយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមភិក្ខុប្បដ្ឋានំ

(៦១៧) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធមិ
ដែលមានសភាពតូចន្មាផង ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចុយ គឺ អធិបតិធមិ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធាន្នទាយ ដែលមានប្រមាណមិន
បានផង វត្តផង ។

(៦២០) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្មា ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែល
មានសភាពតូចន្មាផង ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចុយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធាន្នទាយ
ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាក្កតាំងឡាយផង ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។ ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធមិ
ដែលមានសភាពតូចន្មាផង ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំផង... ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ចុយ គឺ អធិបតិធមិ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធា
ន្នទាយ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំផង វត្តផង ខន្ធា ពឹងផ្អែក នឹង
ខន្ធា ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្តផង នឹងខន្ធា ២ ...
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្មា ធមិ
ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធមិ ដែលមានសភាពតូចន្មា
ផង ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចុយ

វិចារកំ មហាត្ថកំ វិកំ ខន្ធភ្ន វត្ថុវា បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . វិចារត្ថ មហាត្ថត្ថ ខន្ធធ្វេ
ច មហាត្ថត្ថ ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
សន្ធិត្ថុណោ មហាត្ថត្ថ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា ។

(២២៦) បរិក្ខេ ធម្មំ បច្ចយា បរិក្ខេ ធម្មោ ឧប្ប-
ដ្ឋតំ ធម្មនន្តរាប្បច្ចយា ធម្មនន្តរាប្បច្ចយា ធម្មញ្ញ-
មញ្ញាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មរាជានាប្បច្ច-
យា បដិច្ចវាសនិសា ទ្វាធស បញ្ញា ។ ធម្មញ្ញ-
នាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា បរិមុណ្ណំ ។ វិចា-
កោតិ ធម្មិស្សិតំ ។ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វិចាកោតិ
ធម្ម កោតិ ។ ធម្មនន្តរាប្បច្ចយា ធម្មនន្តរាប្បច្ចយា បដិ-
សន្ធិ វិចាកោតិ ធម្ម ។ ធម្មញ្ញាប្បច្ចយា ធម្មនិស្ស-
យាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មរាជានាប្បច្ចយា ធម្ម-
និស្សយាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា
ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ។

(២២៦) ធម្មនន្តរាប្បច្ចយា ធម្មនន្តរាប្បច្ចយា ធម្មញ្ញ-
មញ្ញា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មរាជានាប្បច្ចយា ធម្មញ្ញ-
នាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា
ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយា ។

តំ ខន្ធភ្ន តំ ផ្នែកនឹងខន្ធភ្ន ដែលដល់នូវសភាពដំ ជាវិបាកផង វត្ថុ
ផង នឹងខន្ធភ្ន ២ . . . ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប តំ ផ្នែកនឹងខន្ធភ្ន ដែល
ដល់នូវសភាពដំ ជាវិបាកផង មហាក្ខតាំងឡាយផង តំ ផ្នែក
នឹងខន្ធភ្ន ដែលដល់នូវសភាពដំ ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ ។

(២២៧) ធម្មិ ដែលមានសភាពតូចត្រា តំ ផ្នែកនឹងធម្មិ ដែល
មានសភាពតូចត្រា ទើបកើតឡើង ព្រោះធម្មនន្តរាប្បច្ចយ ធម្មនន្តរា-
ប្បច្ចយ ធម្មញ្ញមញ្ញាប្បច្ចយ និស្សយាប្បច្ចយ និងធម្មរាជានាប្បច្ចយ
ធម្មញ្ញ ១២ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវាសនា ។ ព្រោះធម្មញ្ញនា-
ប្បច្ចយ និងធម្មនិស្សយាប្បច្ចយ (ពាក្យនេះ) មានគ្រប់គ្រាន់ ។ ពាក្យថា
វិបាក បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ។ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប បណ្ឌិត មិនគប្បីធ្វើ
ចំនួនជាវិបាកទេ ។ ព្រោះធម្មនន្តរាប្បច្ចយ និងធម្មវិបាកប្បច្ចយ ធម្មនិ-
សន្ធិនឹងវិបាកមិនមានទេ ។ ព្រោះធម្មញ្ញាប្បច្ចយ និស្សយាប្បច្ចយ
ធម្មនន្តរាប្បច្ចយ ធម្មញ្ញមញ្ញាប្បច្ចយ ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយ និងធម្មរាជានាប្បច្ចយ
និងធម្មវិបាកប្បច្ចយ ។

(២២៨) ក្នុងនោះហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ក្នុងធម្មនន្តរាប្បច្ចយ
មានវារៈ ៤ ក្នុងធម្មនិស្សយាប្បច្ចយ មានវារៈ ១២ ក្នុងធម្មនន្តរាប្បច្ចយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងធម្មនិស្សយាប្បច្ចយ ធម្មញ្ញមញ្ញាប្បច្ចយ ធម្មនិស្សយាប្បច្ចយ
និងធម្មរាជានាប្បច្ចយ មានវារៈ ១២ ក្នុងធម្មញ្ញនាប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧
ក្នុងធម្មនិស្សយាប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងធម្មនន្តរាប្បច្ចយ មានវារៈ ៧

នវិចារេក សត្តរស នអាហារេ នវង្រ្កិយេ ន-
ណានេ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
យុត្តេ តីណិ ទោនត្តិយា បញ្ច ទោវិគតេ បញ្ច ។
ឯវំ គណោតតំ ។

ចក្ខុនិយំ ។

(៦២៣) ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ បញ្ច ...
នមតិបតិយា ទ្វាទស នមនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នមញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុ-
រេជាតេ ទ្វាទស នបញ្ញាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ
សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារេក សត្តរស នសម្ប-
យុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ ទោនត្តិយា បញ្ច
ទោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ គណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនិយំ ។

ក្នុងនវិប្បាយុត្តយ មានព័រ: ១៧ ក្នុងនអាហារេប្បច្ចយ នវង្រ្កិយេប្ប-
ច្ចយ នណានេប្បច្ចយ ឯនមត្តប្បច្ចយ មានព័រ: ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានព័រ: ៣ ក្នុងនោនត្តិ-
ប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនោវិគតេប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចក្ខុនិយ: ។

(៦២៣) ក្នុងនអាម្មណេប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ...
ក្នុងនមតិបតិយេប្បច្ចយ មានព័រ: ១២ ក្នុងនមនន្តរេប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុង
នសមនន្តរេប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនមញ្ញមញ្ញោប្បច្ចយ មានព័រ: ៥
ក្នុងនឧបទិស្សយេប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនបុរេជាតេប្បច្ចយ មានព័រ:
១២ ក្នុងនបញ្ញាជាតេប្បច្ចយ មានព័រ: ១៧ ក្នុងនអាសេវនេប្បច្ចយ
មានព័រ: ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយ មានព័រ: ៧ ក្នុងនវិចារេកប្បច្ចយ មាន
ព័រ: ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ
មានព័រ: ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ចយ មានព័រ: ៥ ក្នុងនោវិគតេប្បច្ចយ
មានព័រ: ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនិយ: ។

បរិច្ឆេទ សំសង្ការ

(២២៤) ធម្មតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ឯកំ ...

អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ វិភតេ អវិភតេ
ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្វំ ។

ចច្ចុនិយាទុណេមំ ។

ចច្ចុយវារោ និច្ឆិកោ ។

និស្សយវារោ បច្ចុយវារសទិសោ ។

សំសង្ការ

(២២៥) បរិក្កំ ធម្មំ សំសង្ការោ បរិក្កោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិក្កំ ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ការោ
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(២២៦) មហាក្កតំ ធម្មំ សំសង្ការោ មហាក្កតោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសង្ការោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ ... ។

(២២៧) អប្បមាលំ ធម្មំ សំសង្ការោ អប្បមាលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ការោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

បរិច្ឆេទ សំសង្ការ

(២២៤) ក្នុងអាម្មណប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ

... ក្នុងអនន្តរេប្បច្ចយ សមនន្តរេប្បច្ចយ សហជាតប្បច្ចយ វិភតប្បច្ចយ
និងអវិភតប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បកប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចុនិយាទុណេម ។

ចប់ ចច្ចុយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយច្បុយវារៈដែរ ។

សំសង្ការ

(២២៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល

មានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្នា នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។

(២២៦) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ

សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(២២៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល

មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នឹងខន្ធ ២ ... ។

(២២៨) បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ការោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាមម្មណាប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិ
 ធម្មិ ។ អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា សហជា-
 តប្បច្ចយា អត្តាមត្តាប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិ ធម្មិ ។
 អាសេវនប្បច្ចយា វិចារកោមិ បដិសន្ធិមិ ធម្មិ ។
 កម្មប្បច្ចយា វិចារកម្មប្បច្ចយា អាហារាប្បច្ចយា វេទ្រិ-
 យប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថប្បច្ចយា ធម្មិប្បច្ចយា
 វិគតប្បច្ចយា អវិគតប្បច្ចយា ។

(២២៩) ហេតុយា តីណិ អាមម្មណោ តីណិ អធិ-
 បតិយា តីណិ ។ សន្ធិត្តំ ។ អវិគតេ តីណិ ។
 ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុណេមំ ។

(២៣០) បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ការោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិ សំសង្ការោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... អហេតុ-
 កម្មដិសន្ធិក្ខណោ វិចិត្តិក្ខាសហករោ ឧទ្ធច្ចសហ-
 ករោ ខន្ធា សំសង្ការោ វិចិត្តិក្ខាសហករោ ឧទ្ធច្ចសហ-
 ករោ មោហោ ។

(២២៨) ធមិ ដែលមានសភាពតូចនូវ ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមាន
 សភាពតូចនូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ចយ ព្រោះអធិបតិ-
 ប្បច្ចយ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះអនន្តរាប្បច្ចយ សមនន្តរាប្បច្ចយ
 សហជាតប្បច្ចយ អត្តាមត្តាប្បច្ចយ និស្សយប្បច្ចយ ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ចយ និងបុរេជាតប្បច្ចយ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះអាសេវនប្បច្ចយ
 វិចារកម្មិ បដិសន្ធិក្តី ក៏មិនមាន ។ ព្រោះកម្មប្បច្ចយ វិចារកប្បច្ចយ
 អាហារប្បច្ចយ វេទ្រិយប្បច្ចយ ឈានប្បច្ចយ មគ្គប្បច្ចយ សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយ វិប្បយុត្តប្បច្ចយ អត្ថប្បច្ចយ ធម្មិប្បច្ចយ វិគតប្បច្ចយ និង
 អវិគតប្បច្ចយ ។

(២២៩) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 ក្នុងអវិគតប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុណេម ។

(២៣០) ធមិ ដែលមានសភាពតូចនូវ ច្រឡំនឹងធមិ ដែល
 មានសភាពតូចនូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ គឺ ខន្ធា
 ច្រឡំនឹងខន្ធា ដែលមានសភាពតូចនូវ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធា ...
 មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធាច្ចៈ ច្រឡំនឹងខន្ធា
 ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធាច្ចៈ ក្នុងខណៈវេន
 អហេតុកម្មដិសន្ធិ ។

[២៣១] បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារំ បរិត្តោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ទន្ធិ សំសង្ខារោ
តយោ ទន្ធិ ទន្ធិ ទន្ធិ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[២៣២] មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសង្ខារំ មហាគ្គតោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាគ្គតោ ទន្ធិ
សំសង្ខារំ មហាគ្គតោ អធិបតិ វិបាកំ មហាគ្គតំ ឯកំ
ទន្ធិ សំសង្ខារំ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[២៣៣] អប្បមាលំ ធម្មំ សំសង្ខារំ អប្បមា-

ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ទន្ធិ សំសង្ខារំ អប្បមាលោ អធិបតិ ។

[២៣៤] បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារំ បរិត្តោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ទន្ធិ
សំសង្ខារំ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[២៣៥] មហាគ្គតំ ធម្មំ សំសង្ខារំ មហាគ្គ-

តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា

[២៣១] ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ច្រឡំនឹងធមិ ដែល

មានសភាពក្នុងគ្នា រើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ ខន្ធិ ព
ច្រឡំនឹងខន្ធិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា នឹងខន្ធិ ... ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។

[២៣២] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធមិ ដែលដល់

នូវសភាពធំ រើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ អធិបតិធមិ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងខន្ធិទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ច្រឡំនឹងខន្ធិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

[២៣៣] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធមិ ដែល

មានប្រមាណមិនបាន រើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ចយ គឺ អធិ-
បតិធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធិទាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។

[២៣៤] ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ច្រឡំនឹងធមិ ដែលមាន

សភាពក្នុងគ្នា រើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ចយ គឺ ធមិ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ក្នុង
អរូបេ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[២៣៥] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធមិ

ដែលដល់នូវសភាពធំ រើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ចយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អរូប មហាន្តតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(៦៣៦) អប្បមាលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបប្ឆាជាតប្បច្ចយា អរូប អប្បមា-
លំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ។

(៦៣៧) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នបប្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា
បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ ... ។

(៦៣៨) មហាន្តតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាន្តតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិទាកំ មហាន្តតំ
ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(៦៣៩) អប្បមាលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិទាកំ អប្បមាលំ
ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា ។

(៦៤០) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា សំសដ្ឋា
បរិត្តោ លេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

គី ខន្ធ ព ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនបប្ឆាជាតប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ព ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ។

(៦៣៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្តោ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបប្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនការសវន-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ... ។

(៦៣៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ (ខន្ធ ព) ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៣៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ
(ខន្ធ ព) ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ។

(៦៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចន្តោ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ លេតនា ដែល
មានសភាពតូចន្តោ ច្រឡំនឹងខន្ធថាវិជ្ជាយ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ។

បរិក្ខេបក្រឹត្យ សំសង្ខារ

[២៤០] មហក្កតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ មហក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា មហក្កតោ ខន្ធ សំសង្ខារោ មហក្កតោ ចេតនា ។

[២៤២] អប្បមាលំ ធម្មំ សំសង្ខារោ អប្បមាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ សំសង្ខារោ អប្បមាលោ ចេតនា ។

[២៤៣] បរិត្តំ ធម្មំ សំសង្ខារោ បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ។

[២៤៤] មហក្កតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ មហក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា មហក្កតំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ។

[២៤៥] អប្បមាលំ ធម្មំ សំសង្ខារោ អប្បមាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិចារកប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ។

បរិក្ខេបក្រឹត្យ សំសង្ខារ

[២៤១] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធមិ ដែលដល់ នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលដល់ នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងមហក្កតក្នុងកំឡាយ ។

[២៤២] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធមិ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ចយ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធកំឡាយ ដែលមានប្រមាណ មិនបាន ។

[២៤៣] ធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នា ច្រឡំនឹងធមិ ដែល មានសភាពតូចត្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្នា ។

[២៤៤] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធមិ ដែលដល់ នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

[២៤៥] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធមិ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ចយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មចិដក អនុវេណមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

(២៤២) បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នយោ ឧប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា នវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៣) មហាន្តតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាន្តតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាន្តតំ
ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៤) អប្បមាលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាលំ
ឯកំ ខន្ធំ ... ។

(២៤៥) នហេតុយា ឯកំ នអធិមតិយា តីណិ
នបុរេជានេ តីណិ នបច្ឆាជានេ តីណិ នអាសវនេ
តីណិ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ តីណិ នយានេ
ឯកំ នអគ្គ ឯកំ នវិប្បយុត្ត តីណិ ។ ឯវិ
កណោតតំ ។

ច្បងឃំ ។

(២៤៦) ហេតុប្បច្ចយា នអធិមតិយា តីណិ ...
នបុរេជានេ នបច្ឆាជានេ នអាសវនេ នកម្មេ

អភិធម្មចិដក អនុវេណមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

(២៤៦) ធមិ ដែលមានសភាពតូចនូវ ប្រឡំនឹងធមិ ដែលមាន
សភាពតូចនូវ រើបកើតឡើង ព្រោះនយានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចនូវ ក្នុងអរូប ... ។

(២៤៧) ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ប្រឡំនឹងធមិ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ រើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ... ។

(២៤៨) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ប្រឡំនឹងធមិ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន រើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... ។

(២៤៩) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិមតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិចារកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនយានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យៈ ។

(២៥០) ក្នុងនអធិមតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ នបច្ឆាជានប្បច្ច័យ នអាសវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ

នវិបាកេត នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ ករណោតតំ ។
អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[២៥០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ ...
អនុលោម ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ
ករណោតតំ ។

ច្បងយានុលាមំ ។

សម្បយុត្តកំពេ សំសង្ខកំរសទិសោ ។

បញ្ញាវិញ្ញាណ

[២៥២] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកាធំ
ទត្តាធំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានក្ក រូបាធំ ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ករណោ ... ។

[២៥៣] មហត្ថតោ ធម្មោ មហត្ថកស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ បរិត្តំ បដិសន្ធិ
កាតត្វា ។

[២៥៤] អប្បមាលោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

នវិបាកប្បច្ចយ និវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[២៥១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ចយ
... ក្នុងអនន្តរប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងអវិក-
តប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ច្បងយានុលាម ។

សម្បយុត្តកំពេ ព្រាកដរស្មីដោយសំសង្ខកំរវែង ។

បញ្ញាវិញ្ញាណ

[២៥២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចខ្លាញ់ ជាប់ច្រើន នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចខ្លាញ់ ដោយហេតុប្បច្ចយ គឺ ពួកហេតុ ដែល
មានសភាពតូចខ្លាញ់ ជាប់ច្រើន នៃពួកសម្បយុត្តកត្តាផង ពួកចិត្តស-
មុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ចយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[២៥៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយហេតុប្បច្ចយ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វានិវិសដ្ឋនា)
៣ លើក ។ បរិត្តកាល និវិបដិសន្ធិកាល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

[២៥៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាប់ច្រើន នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយហេតុប្បច្ចយ (បានដល់វារៈ នៃ
បុព្វានិវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

[៦៥៥] បរិភោ ធម្មោ បរិភោស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាធំ នត្វា សីលំ សមា-
ទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
សុតិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា តោត្រកុំ បច្ចវេក្ខតិ
វេនាធំ បច្ចវេក្ខតិ បរិយោ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ
វិក្ខម្ហតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណា
កិលេសេ ជាទន្ធិ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... បរិភោ ខន្ធ
អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ វស្សនេន្តិ អភិទន្ធិ តំ
អាវុត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយ-
នធំ ចក្កំ ។ បេ ។ ដោដ្ឋន្តាយនធំ កាយវិញ្ញាណស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៦] បរិភោ ធម្មោ មហានុតស្ស ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វេន ចក្កនា រូបំ
បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ ... ចេតោ-
បរិយញ្ញាលោន បរិភោចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតតិ
បរិភោ ខន្ធ វត្ថុវិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
កម្មបតញ្ញាណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស អាម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៥] ធមិ ដែលមានសភាពតូច្នា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
មានសភាពតូច្នា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលឲ្យបាន រក្សា
សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា ខ្ញុំកុសលនោះ ពិចារណា ខ្ញុំ
ត្អូកកុសលដែលភ្ជាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ត្អូកព្រះអរិយៈ ពិចារណា
ខ្ញុំតោត្រកុ ពិចារណា ខ្ញុំវេទនៈ ពិចារណា ខ្ញុំត្អូកកិលេស ដែល
លមហើយ ពិចារណា ខ្ញុំត្អូកកិលេស ដែលសន្តតិសន្តិហើយ ដឹងខ្ញុំ
ត្អូកកិលេស ដែលភ្ជាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំចក្ក
... ខ្ញុំវត្ថុ ... ខ្ញុំខន្ធនាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូច្នា
ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាព្វ ខ្ញុំវត្ថុនោះ
ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយនៈ ចក្ក ។ បេ ។
ដោដ្ឋន្តាយនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៥៦] ធមិ ដែលមានសភាពតូច្នា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
ដល់ខ្ញុំសភាពធំ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញខ្ញុំរូប ដោយ
ទិព្វចក្ក ខ្ញុំសំឡេង ដោយទិព្វសោតនាតុ ... ដឹង ខ្ញុំចិត្តរបស់បុគ្គល
អ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្តដែលមានសភាពតូច្នា ដោយចេតោបរិ-
យញ្ញាណ ខន្ធនាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូច្នា ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ-
វិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
បតញ្ញាណ ទិន្នអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៥៧] មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកាសានញ្ញាយតនំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អភិញ្ញាយតនំ លេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចេតោបរិយញ្ញាលោន មហាគុតចិត្តសមដ្ឋិស្ស
 ចិត្តំ ជាធាតិ មហាគុតា ខុទ្ទិវិជញ្ញាណស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៨] មហាគុតោ ធម្មោ បរិក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរមំ លាមំ បច្ច-
 វេក្ខតិ លេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ ធិត្វំ
 ធិត្វំ បច្ចវេក្ខតិ ធិត្វំ សោតនាតុ... ឧទ្ធិវិជញ្ញាណំ
 បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ ... បុព្វេនិវាសានុ-
 តិញ្ញាណំ ... យថាកម្មបកញ្ញាណំ ... អនាគត-
 សញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ មហាគុតេ ខន្ធ អនិច្ចតោ ...
 វិបស្សតិ អស្សនេតិ អភិទទ្គតិ តំ អារត្ត រតោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ។

[៦៥៧] ធមិ ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 ដល់ខ្យល់សភាពធំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ អាកាសានញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អភិញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ បុគ្គល ដឹងខ្យល់ចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកត្រូវត្រៀមដោយបរិក្ខតចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 ខុទ្ធានិច្ចាយ ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឧទ្ធិវិជញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបកញ្ញាណ
 និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៥៨] ធមិ ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 មានសភាពតូចនូវ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវ
 បរមជ្ឈាន ពិចារណា នូវនេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ពិចារណា នូវ
 ចិត្តចក្ខុ នូវចិត្តសោតនាតុ... ពិចារណា នូវឧទ្ធិវិជញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ ... បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... យថាកម្មបកញ្ញាណ
 ... ពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវខុទ្ធានិច្ចាយ
 ដែលដល់ខ្យល់សភាពធំ ថាមិនទៀង... ព្រួតអរ រីករាយ រតនៈ
 ប្រាជ្ញា នូវវត្ថុនោះ កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ។

[២៥៧] អប្បមាលោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ជំព្វានំ មគ្គស្ស ផលស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦០] អប្បមាលោ ធម្មោ បរិវត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ជំព្វានំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ជំព្វានំ គោត្រកុស្តុ វេទានស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦១] អប្បមាលោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយោ ចេតោបរិយញ្ញាលោន អប្បមាលាចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាធុន្តិ អប្បមាលោ ទត្វា ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាលាស្ស អនាគតំសញ្ញាលាស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦២] បរិវត្តោ ធម្មោ បរិវត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ សមាធិយិត្វា ឧទោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ

[២៥៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។

[២៦០] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញពីមគ្គ ហើយពិចារណា ខ្សែមគ្គ ពិចារណា ខ្សែផល ពិចារណា ខ្សែព្រះនិព្វាន (ព្រោះចាំ) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ខ្សែគោត្រកុ និងវេទានៈ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។

[២៦១] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលផលខ្ពស់សភាពធំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ និងខ្សែចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្ត ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកទទួល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។

[២៦២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានផលអារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យខាន រក្សាសីល ធ្វើទុបាសថកម្ម ធ្វើចញ្ញាកម្មនោះ ឲ្យជំរិតោរព ហើយពិចារណា

បុត្រ សុច្ឆន្ទាធិ កុំ កត្តា បច្ចុវេត្តន៍ សេត្តា
 គោត្រកុំ កុំ កត្តា ... វេទនាធិ កុំ កត្តា បច្ចុ-
 វេត្តន៍ ចក្កុំ ... វត្តុំ ... បរិទ្ធី ខន្ធ កុំ កត្តា
 អស្សនេន្ទ អភិទន្ទន្ទ តំ កុំ កត្តា វេទនា ឧប្បជ្ជតិ
 ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ បរិក្កាធិបតិ
 សម្បយុត្តកាធិ ខន្ធាធិ ចិត្តសមុដ្ឋាធិធិ រូបាធិ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៣] មហានុតោ ធម្មោ មហានុតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ មហា-
 នុតាធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ ខន្ធាធិ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២២៤] មហានុតោ ធម្មោ បរិក្កស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ បវេមំ ឈានំ កុំ
 កត្តា ... វេទនាធិសញ្ញាយតនៈ ... ធិត្ថំ ចក្កុំ ...

ធ្វើបុត្រាម្នាក់ឡាយ ដែលសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកសេតុបុត្ត ។ ធ្វើខ្សែគោត្រកូឡិយ្យន្ត (ក្នុងចិត្ត)
 ... ធ្វើខ្សែវេទនាធិបតិ (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើខ្សែចក្កុំ ...
 ខ្សែត្រ ... ធ្វើខ្សែពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត)
 ហើយក្រេកអរ កែរយ រកៈ ធ្វើខ្សែវេទនាធិបតិ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 កើតឡើង ធិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២២៣] ធមិ ដែលដល់ខ្សែសភាពធំ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែល
 ដល់ខ្សែសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធមិ ដែលដល់ខ្សែសភាពធំ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកក្នុង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២២៤] ធមិ ដែលដល់ខ្សែសភាពធំ ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើខ្សែបឋមដ្ឋានឲ្យជូន
 (ក្នុងចិត្ត) ... វេទនាធិសញ្ញាយតនៈ ... ធិត្ថំ ចក្កុំ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនាគតំសញ្ញាលំ កុំ កត្វា បច្ចុវេត្តនិ មហាគ្គតោ
ខន្ធេ កុំ កត្វា អស្សុនេនិ អភិធម្មនិ តំ កុំ កត្វា
រកោ ឧប្បជ្ជនិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជនិ ។ សហជាតាធិបតិ
មហាគ្គតាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ អធិបតិប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ។

[៦៦៥] មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហា-
គ្គតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
សហជាតាធិបតិ មហាគ្គតាធិបតិ សម្បយុត្តកាទំ
ខត្វាទំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស រូបាទំ អធិបតិប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ ។

[៦៦៦] អប្បមាលោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទិក្ខាទំ មគ្គស្ស
ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតា-
ធិបតិ អប្បមាលាធិបតិ សម្បយុត្តកាទំ ខត្វាទំ
អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[៦៦៧] អប្បមាលោ ធម្មោ បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ធ្វើនូវអនាគតំសញ្ញាលា ឲ្យធ្ងន់ (ក្នុងចិត្ត) ហើយវិចារណា ធ្វើនូវភ្នែកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ឲ្យធ្ងន់ (ក្នុងចិត្ត) ហើយក្រេកអរ រីករាយ រាលះ
ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៥] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពក្នុងគ្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
នឹងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិរ្ាន ជាបច្ច័យ នៃ
មគ្គនិងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ

សហជាតាធិបតិ ។ អាម្បណាធិបតិ អាម្បណា មន្ត្រា វិជ្ជា-
ហិត្តា មគ្គំ កុំ កត្តា បច្ចុវេត្តន្តិ ផលំ កុំ កត្តា...
និព្វានំ កុំ កត្តា... និព្វានំ គោត្រកុស្ណ វេទា-
នស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតាធិ-
បតិ អប្បមាណាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៦៦៨) អប្បម៉ាលោ ធម្មោ បរិក្ខេបស្ស ច
អប្បមាណស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ អប្បមាណាធិបតិ
សម្បយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៦៦៩) បរិក្ខេប ធម្មោ បរិក្ខេបស្ស ធម្មស្ស អន-
ន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា បរិក្ខេប ទដ្ឋា-
នច្ឆិមា ច្ឆិមា ទដ្ឋានំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
អនុលោមំ គោត្រកុស្ណ អនុលោមំ វេទានស្ស អា-
វជ្ជនា បរិក្ខេបំ ទដ្ឋានំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

និសហជាតាធិបតិ ។ អាម្បណាធិបតិ គឺ ពួកគ្រូរោយៈ ចេញពីមគ្គ
ធ្វើខ្ញុំមគ្គឱ្យដ្ឋានំ (ក្នុងចិត្ត) ហើយវិចារណា ធ្វើខ្ញុំផលឱ្យដ្ឋានំ (ក្នុង
ចិត្ត)... ធ្វើខ្ញុំព្រះនិព្វានឱ្យដ្ឋានំ (ក្នុងចិត្ត)... ព្រះនិព្វាន ជា
បច្ច័យ នៃគោត្រកុ និងវេទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជា-
តាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាវដ៍ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានដង ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកុដង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ដង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៦៩) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាវ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកទន្ធ មុនៗ ដែលមាន
សភាពតូចត្នាវ ជាបច្ច័យ នៃពួកទន្ធ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកុ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
វេទានៈ អាវជ្ជនា ជាបច្ច័យ នៃពួកទន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ
ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

[៦៧០] បរិត្តោ ធម្មោ មហាន្តតស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ចុយោ បរិត្តំ ពុតិច្ឆិត្តំ មហាន្តតស្ស ឧបបត្តិច្ឆិត្តស្ស អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ចុយោ បរិត្តោ ទដ្ឋោ មហាន្តតស្ស វដ្ឋោនស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ចុយោ បវេសស្ស លរណស្ស បរិតកម្មំ ... លេវេសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិតកម្មំ ... ទិព្វស្ស ចតុស្ស បរិតកម្មំ ... អនាគតំសញ្ញាណស្ស បរិតកម្មំ អនាគតំសញ្ញាណស្ស អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[៦៧១] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ចុយោ គោត្រកុ មក្កស្ស វេទានំ មក្កស្ស អនុលោមំ ជលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[៦៧២] មហាន្តតោ ធម្មោ មហាន្តតស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា មហាន្តតា ទដ្ឋោ បច្ឆិហានំ បច្ឆិមានំ មហាន្តតានំ ទដ្ឋានំ អនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[៦៧០] ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងនាម ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរវ្យាដ្ឋយេន គឺ ពុតិច្ឆិត្ត ដែលមានសភាពក្នុងនាម ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិច្ឆិត្ត ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរវ្យាដ្ឋយេន ពួកទន្ធី ដែលមានសភាពក្នុងនាម ជាបច្ច័យ នៃវដ្ឋោន ដែលដល់នូវសភាពធំ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអនន្តរវ្យាដ្ឋយេន បរិតកម្មបឋមដ្ឋាន ... បរិតកម្មលេវេសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ... បរិតកម្មទិព្វចតុ ... បរិតកម្មអនាគតំសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអនន្តរវ្យាដ្ឋយេន ។

[៦៧១] ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងនាម ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរវ្យាដ្ឋយេន គឺ គោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) នៃមក្ក វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមក្ក អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃជលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរវ្យាដ្ឋយេន ។

[៦៧២] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរវ្យាដ្ឋយេន គឺ ពួកទន្ធី មុន ។ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកទន្ធី ក្រោយ ។ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរវ្យាដ្ឋយេន ។

[២៧៣] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ មហាក្កតំ ចុតិចិត្តំ ប-
 រិត្តស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 មហាក្កតំ កវុដ្ឋំ អាវុដ្ឋនាយ អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 មហាក្កតា ទន្ធា បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៧៤] មហាក្កតោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតំ និរោធា វុដ្ឋបាណ្ណស្ស ធលសមាបត្តិយោ
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៥] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អប្បមាលោកា ទន្ធា បច្ចិមាទំ បច្ចិមាទំ . . . អនន្ត-
 រឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ធលស្ស ធលំ ធលស្ស
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៦] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ធលំ បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៣] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 មានសភាពតូចនាវ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមានសភាពតូចនាវ ដោយ
 អនន្តរឃ្យច្ច័យ កវុដ្ឋៈ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ពួកទន្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
 វុដ្ឋានៈ ដែលមានសភាពតូចនាវ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

[២៧៤] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយ-
 តនៈ ជាបច្ច័យ នៃធលសមាបត្តិ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធា
 ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

[២៧៥] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកទន្ធា មុន ។
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ ក្រោយ ។ . . . ដោយអនន្ត-
 រឃ្យច្ច័យ មត្ត (ជាបច្ច័យ) នៃធល ធល ជាបច្ច័យ នៃធល ដោយ
 អនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

[២៧៦] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលមានសភាពតូចនាវ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ធល ជាបច្ច័យ នៃ
 វុដ្ឋានៈ ដែលមានសភាពតូចនាវ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

[២៧៧] អប្បមាណោ ធម្មោ មហក្កតស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដលំ មហក្កតស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សអនន្តរប្បច្ចយំ អនន្តរប្បច្ចយសទិសំ ។

[២៧៨] បរិតោ ធម្មោ បរិតស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិតោ ឯកោ ខន្ធនិណ្ឌិទ្ធំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបាណំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន្ទ ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធនំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្កតំ ។ សន្ធិត្ថំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

[២៧៩] បរិតោ ធម្មោ មហក្កតស្ស ធម្មស្ស ... បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ មហក្កតានំ ខន្ធនំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨០] មហក្កតោ ធម្មោ មហក្កតស្ស ធម្មស្ស ... មហក្កតោ ឯកោ ខន្ធនិណ្ឌិទ្ធំ ខន្ធនំ ន្ទ ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[២៧៧] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនទាន ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សមនន្តរប្បច្ច័យ ប្រែត្រាវិះអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

[២៧៨] ធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នា ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ខ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ព្យ ផង ក្នុងចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ក្នុងខន្ធ (ជាបច្ច័យ)នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃក្នុងខន្ធ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាក្កត ខ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ របស់ក្នុងអសញ្ញាសត្ថ... ។

[២៧៩] ធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃក្នុងខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[២៨០] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ... ខន្ធ ខ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ព្យ ខន្ធ ២... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[២៨១] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
មហាក្កតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ សហជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតា ខន្ធា
កដត្តារូបាទំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨២] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
តស្ស ច ធម្មស្ស ... មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា
តិណ្ណាទ្ធិ ខន្ធាទំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ ... ។

[២៨៣] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាទ្ធិ
ខន្ធាទំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៤] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
... អប្បមាណោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៥] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាណាស្ស ច ធម្មស្ស ... អប្បមាណោ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណាទ្ធិ ខន្ធាទំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨១] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ... តួកខន្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃតួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ តួកខន្ធា ដែលដល់
នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃតួកកដត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[២៨២] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង នៃធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំផង... គឺ ខន្ធា
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធា ៣ ផង តួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធា ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[២៨៣] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធា ១ ដែលមានប្រមាណមិន
បាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធា ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[២៨៤] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ... គឺ តួកខន្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃតួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[២៨៥] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ
ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង...
គឺ ខន្ធា ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធា ៣ ផង
តួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(២៧៦) បរិភោ ច អប្បមាណា ច ធម្មា បរិភោស្ស ធម្មស្ស .. អប្បមាណា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានា រូនា ច សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៧) បរិភោ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា បរិភោស្ស ធម្មស្ស ... មហាក្ខតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានា រូនា ច សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កណោ មហាក្ខតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច កដត្តារូនា ច សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៨) បរិភោ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា មហាក្ខតស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កណោ មហាក្ខតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណដ្ឋំ ខន្ធា ច សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៩) បរិភោ ធម្មា បរិភោស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិភោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណដ្ឋំ ខន្ធា អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធា អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ... អសញ្ញាសន្តានំ ... ។

(៦៧៦) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរក្តី ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៦៧៧) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរក្តី ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំវិសភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ... គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់ខ្ញុំវិសភាពធំក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់ខ្ញុំវិសភាពធំក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ កដខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧៨) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរក្តី ធមិ ដែលដល់ខ្ញុំវិសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់ខ្ញុំវិសភាពធំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់ខ្ញុំវិសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ កដខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧៩) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ កដខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១ ... របស់ពួកអសញ្ញាសន្ត ... ។

(៦៧០) បរិក្ខេប ធម្មោ មហានុតស្ស ធម្មស្ស
អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ
មហានុតានំ ទន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៦៧១) មហានុតោ ធម្មោ មហានុតស្ស ធម្មស្ស
... មហានុតោ ឋកោ ទន្ធា តិណ្ណាដ្ឋំ ទន្ធានំ អញ្ញ-
មញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

(៦៧២) មហានុតោ ធម្មោ បរិក្ខេបស្ស ធម្មស្ស...
បដិសន្ធិក្កុណោ មហានុតោ ទន្ធា វត្ថុស្ស អញ្ញមញ្ញ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៦៧៣) មហានុតោ ធម្មោ បរិក្ខេបស្ស ច មហានុ-
តស្ស ច ធម្មស្ស ... បដិសន្ធិក្កុណោ មហានុតោ
ឋកោ ទន្ធា តិណ្ណាដ្ឋំ ទន្ធានំ វត្ថុស្ស ច អញ្ញមញ្ញ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៦៧៤) អប្បមាលោក ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស ... អប្បមាលោក ឋកោ ទន្ធា តិណ្ណាដ្ឋំ
ទន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ទន្ធា ... ។

(៦៧៥) បរិក្ខេប ច មហានុតោ ច ធម្មោ
មហានុតស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

(៦៧០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃភ្នកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធត ដោយអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៦៧២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នា ... គឺ ភ្នកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃវត្ថុ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្នាផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធទ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធតផង វត្ថុផង ដោយអញ្ញ-
មញ្ញប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៧៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធត ដោយអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន ខន្ធល ... ។

(៦៧៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្នាក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន

បដិសន្ធិត្តុណោ មហាត្តតោ ឯកោ ខន្ធា វត្ថុ ព
តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធាដំ អញ្ញមញ្ញាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៧៦) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ធិស្ស-
យប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាដ្ឋំ
ខន្ធាដំ ធិត្តសមុដ្ឋាបាទេត្យ រូបាដំ ធិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិត្តុណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
វត្ថុ ខន្ធាដំ ធិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឯកំ មហា-
ក្ខតំ ។ បេ ។ អសញ្ញាសត្តាដំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
ចត្តាយតដំ ចត្តុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតដំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរិត្តាដំ ខន្ធាដំ ធិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

(២៧៧) បរិត្តោ ធម្មោ មហាត្តតស្ស ធម្មស្ស . . .
វត្ថុ មហាត្តតាដំ ខន្ធាដំ ធិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិត្តុណោ វត្ថុ មហាត្តតាដំ ខន្ធាដំ ធិស្សយប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៧៨) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
. . . វត្ថុ អប្បមាណាដំ ខន្ធាដំ ធិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

តិ ខន្ធា ដែលដល់ខ្យសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាប់ច្រើន ខែខន្ធា ព្យ
ដោយអនាមញ្ញាប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចខ្លាច ជាប់ច្រើន ខែធម៌ ដែល
មានសភាពតូចខ្លាច ដោយនិស្សយប្បដ្ឋយេន គឺ ខន្ធា ដែលមានសភាព
តូចខ្លាច ជាប់ច្រើន ខែខន្ធា ព្យដង ពួកចិត្តសមុដ្ឋាទ្រដង ដោយនិស្ស-
យប្បដ្ឋយេន ខន្ធា . . . ពួកខន្ធា (ជាប់ច្រើន) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាប់ច្រើន
នៃពួកខន្ធា ដោយនិស្សយប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១
។ បេ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្ថ . . . ចត្តាយតនៈ (ជា
ប់ច្រើន) នៃចត្តុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាប់ច្រើន) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាប់ច្រើន ខែពួកខន្ធា ដែលមានសភាពតូចខ្លាច ដោយនិស្សយ-
ប្បដ្ឋយេន ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចខ្លាច (ជាប់ច្រើន) ខែធម៌ ដែល
ដល់ខ្យសភាពធំ . . . គឺ វត្ថុ ជាប់ច្រើន ខែពួកខន្ធា ដែលដល់ខ្យ
សភាពធំ ដោយនិស្សយប្បដ្ឋយេន វត្ថុ ជាប់ច្រើន ខែពួកខន្ធា ដែលដល់
ខ្យសភាពធំ ដោយនិស្សយប្បដ្ឋយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចខ្លាច (ជាប់ច្រើន) ខែធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . គឺ វត្ថុ ជាប់ច្រើន ខែពួកខន្ធា ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយនិស្សយប្បដ្ឋយេន ។

[៦៧៧] មហានិទ្ទេស ធម្មោ មហានិទ្ទេស ធម្មស្ស
... មហានិទ្ទេស ធម្មោ ធម្មោ តិណ្ណាដ្ឋំ ទន្ធានំ ទ្វេ
ទន្ធា ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[៧០០] មហានិទ្ទេស ធម្មោ បរិនិព្វាន ធម្មស្ស...
មហានិទ្ទេស ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្ប-
ច្ឆាយេន បច្ឆយោ បដិសន្ធិក្កុណោ មហានិទ្ទេស ទន្ធា
ករណីយរូបានំ និស្សយប្បច្ឆាយេន បច្ឆយោ ។

[៧០១] មហានិទ្ទេស ធម្មោ បរិនិព្វាន ច មហានិ-
ព្វាន ច ធម្មស្ស ... មហានិទ្ទេស ធម្មោ ធម្មោ តិណ្ណាដ្ឋំ
ទន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្ប-
ច្ឆាយេន បច្ឆយោ ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។

[៧០២] អប្បមាណា ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
ធម្មស្ស ... អប្បមាណា ធម្មោ ធម្មោ តិណ្ណាដ្ឋំ
ទន្ធានំ និស្សយប្បច្ឆាយេន បច្ឆយោ ។

[៧០៣] អប្បមាណា ធម្មោ បរិនិព្វាន ធម្មស្ស...
អប្បមាណា ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយ-
ប្បច្ឆាយេន បច្ឆយោ ។

[៦៧៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ... គឺ ខន្ធទ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ)
នៃខន្ធភ ខន្ធល ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៧០០] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រាវ ... គឺ ពួកខន្ធន ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ឆ័យ គឺ ពួកខន្ធន ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកករណីយរូប ដោយនិស្សយប្បច្ឆ័យ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។

[៧០១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រាវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ... គឺ ខន្ធទ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធភ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ផង ដោយនិស្សយប្បច្ឆ័យ ខន្ធល ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៧០២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... គឺ ខន្ធទ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធភ ដោយនិស្សយប្បច្ឆ័យ ។

[៧០៣] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រាវ ... គឺ ពួកខន្ធន ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ឆ័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៧០៤] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្បមាលាស្ស ច ធម្មស្ស... អប្បមាលោកា ឯកោ ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាននក្ក រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៥] បរិត្តោ ច អប្បមាលោកា ច ធម្មា បរិត្តស្ស ធម្មស្ស... អប្បមាលោកា ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ខន្ធានំ ច មហាក្កតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៦] បរិត្តោ ច អប្បមាលោកា ច ធម្មា អប្បមាលាស្ស ធម្មស្ស... អប្បមាលោកា ឯកោ ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ខន្ធានំ ។

[៧០៧] បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស ធម្មស្ស... មហាក្កតា ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ខន្ធានំ ច មហាក្កតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កលោ មហាក្កតា ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ខន្ធានំ ច មហាក្កតា ច កដត្តារូបានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៧០៨] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង... គឺ ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧០៩] ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា... គឺ ពួកខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្កតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧១០] ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន... គឺ ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ក្តីក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធនិស្សាទ្ធិំ... ។

[៧១១] ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធម៌ ដែលដល់ខ្យល់សភាពក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា... គឺ ពួកខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ដែលដល់ខ្យល់សភាពក្តី ពួកមហាក្កតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកខន្ធនិស្សាទ្ធិំ ដែលដល់ខ្យល់សភាពក្តី ពួកមហាក្កតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្តី ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៧០៤) បរិក្ខេប ច មហាគុតោ ច ចម្មា មហាគុ
 តស្ស ធម្មស្ស ... មហាគុតោ ឯកោ ខន្ទោ ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណាង្គំ ខន្ទាង្គំ ជិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បដិ-
 សន្ធិត្តាលោ មហាគុតោ ឯកោ ខន្ទោ ច វត្ថុ ច
 តិណ្ណាង្គំ ខន្ទាង្គំ ជិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ទ្រ
 ខន្ទា ... ។

(៧០៥) បរិក្ខេប ចន្ទោ បរិក្ខេបស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 ជិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណ្យបជិស្សយោ
 អនន្តរ្យបជិស្សយោ បកក្ខបជិស្សយោ ។ បកក្ខប-
 ជិស្សយោ បរិក្ខេប សន្ធិ ឧបជិស្សយោ ឆានំ ទេតិ
 សីលំ សមាទិយតិ ឧបោសថកម្មំ ករោតិ វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ មាងំ ជម្លេតិ ធិដ្ឋី កណ្ណាតិ បរិក្ខេប សីលំ
 ... បញ្ញា វាតំ បត្តងំ កាយិកំ សុខំ ... សេនា-
 សងំ ឧបជិស្សយោ ឆានំ ទេតិ សីលំ ... ឧបោស-
 ថកម្មំ ... វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ចាលំ ហានតិ សង្ឃំ
 កិច្ចតិ បរិក្ខេប សន្ធិ ... បញ្ញា វាតោ បត្តនា កា-
 យិកំ សុខំ ... សេនាសងំ បរិក្ខេបយ សន្ធិយ
 បញ្ញាយ វាតស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស

(៧០៤) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចគ្នា ធម៌ ដែលដល់ខ្ញុំ
 សភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ... គឺ ខន្ធ ១
 ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងរណៈវិបស្សនិ ខន្ធ ២ ... ។

(៧០៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចគ្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចគ្នា ដោយទេវនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យ-
 បនិស្សយ អនន្តរ្យបនិស្សយ និងបកក្ខបនិស្សយ ។ បកក្ខបនិស្សយ
 គឺ គ្រួស កាស្រ័យ ខ្ញុំសព្វ ដែលមានសភាពតូចគ្នា ហើយឲ្យបាន
 សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង
 មានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ ខ្ញុំសីល ដែលមានសភាពតូចគ្នា ... ខ្ញុំបញ្ញា វាតៈ
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... កាស្រ័យ ខ្ញុំសនាសនៈ ហើយឲ្យបាន
 ខ្ញុំសីល ... ខ្ញុំឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង
 សម្រាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សព្វ ដែលមានសភាពតូចគ្នា ... បញ្ញា
 វាតៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសព្វ
 ដែលមានសភាពតូចគ្នា នៃបញ្ញា វាតៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ

កាយិកាស្ស ធុន្ទ្រស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិចារកស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ចារណាតិចារតោ ចារណាតិចា-
 តស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ ចក្កំ
 កាតតំ ។ មាតុយាតិកម្មំ មាតុយាតិកម្មស្ស ឧប-
 ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ ចក្កំ កាតតំ កុស-
 លត្ថិតាសទិសំ ។

[៧១០] បរិត្តោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស...
 អនន្តរូបទិស្សយោ បកត្តរូបទិស្សយោ ។ បកត្តរូប-
 ទិស្សយោ បរិត្តំ សន្តំ ឧបទិស្សយោ មហាគ្គតំ ណាណំ
 ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិត្តំ
 សីលំ ... បញ្ញំ ... រាតំ ... សេនាសនំ ឧបទិស្ស-
 យោ មហាគ្គតំ ណាណំ ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ បរិត្តោ សន្តោ ... សេនាសនំ មហាគ្គតាយ
 សន្តាយ បញ្ញាយ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 បវេមស្ស ណានន្តរូប បរិត្តំ ... នេវេសញ្ញាចា-
 សញ្ញាយតនន្តរូប បរិត្តំ នេវេសញ្ញាចាសញ្ញាយត-
 នន្តរូប ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ទិព្វស្ស
 ចក្កស្ស បរិត្តំ អនាគតសញ្ញាណស្ស ... ។

និងកាយិកកុក ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយោ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាក ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយោ បុណាតិបុត ជាបច្ច័យ នៃបុ-
 ណាតិបុត ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយោ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ
 ចុះ ។ មាតុយាតិកម្ម ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតិកម្ម ដោយឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយោ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ ឲ្យដូចគ្នានឹងកុសលត្ថិតៈផងចុះ ។

[៧១០] ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
 ដល់ខ្លួនសភាពធំ ... បានដល់អនន្តរូបទិស្សយោ និងបកត្តរូបទិស្សយោ ។
 បកត្តរូបទិស្សយោ គឺ បុគ្គល ៗ កាស្រីយ ខ្លួនសព្វ ដែលមានសភាព
 ក្នុងខ្លួន ហើយញ្ញាំងមហាគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ញាំងអភិញ្ញា ...
 ញ្ញាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ខ្លួនសីល ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន ...
 ខ្លួនបញ្ញា ... ខ្លួនរាតៈ ... កាស្រីយ ខ្លួនសេនាសនៈ ហើយញ្ញាំង-
 មហាគ្គតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ញាំងអភិញ្ញា ... ញ្ញាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
 ឡើង សព្វ ដែលមានសភាពក្នុងខ្លួន ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃសព្វ ដែលដល់ខ្លួនសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយោ
 បរិត្តម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ... បរិត្តម្ម នៃនេវេសញ្ញាចាសញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញាចាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយោ
 បរិត្តម្ម នៃទិព្វចក្ក (ជាបច្ច័យ) នៃអនាគតសញ្ញាណ ... ។

(៧១១) បរិក្ខេប ធម្មោ អប្បមាលាស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបទិស្សយោ
 បកក្ខបទិស្សយោ ។ បកក្ខបទិស្សយោ បរិក្ខេប សង្ខំ
 ឧបទិស្សយ អប្បមាលា ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ...
 ជលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខេប សីលំ ... បញ្ញំ រាតំ
 បត្តំ កាយិកំ សុខំ ... សេនាសងំ ឧបទិស្សយ
 អប្បមាលា ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... ជលសមា-
 បត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខេប សុទ្ធា ... សេនាសងំ អប្ប-
 មាលាយ សុទ្ធាយ បញ្ញាយ មក្កស្ស ជលសមា-
 បត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស
 មក្កស្ស បរិក្ខេប បឋមស្ស មក្កស្ស ចក្កត្ថស្ស
 បរិក្ខេប ចក្កត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(៧១២) មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបទិស្សយោ
 បកក្ខបទិស្សយោ ។ បកក្ខបទិស្សយោ មហាគ្គតំ
 សង្ខំ ឧបទិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
 អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតំ សីលំ ...
 បញ្ញំ ឧបទិស្សយ មហាគ្គតំ ឈានំ ... អភិញ្ញំ ...

(៧១១) ធមិ ដែលមានសភាពតូច្នោះ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូប-
 ទិស្សយ និងបកក្ខបទិស្សយ ។ បកក្ខបទិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសត្វ ដែលមានសភាពតូច្នោះ ហើយញ្ញាំងអប្បមាលាជ្ជាន ឲ្យកើត
 ឡើង ញ្ញាំងមក្ក ... ញ្ញាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែល
 មានសភាពតូច្នោះ ... នូវបញ្ញា រាតៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ...
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ្ញាំងអប្បមាលាជ្ជាន ឲ្យកើតឡើង
 ញ្ញាំងមក្ក ... ញ្ញាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ដែលមានសភាព
 តូច្នោះ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានប្រមាណ
 មិនបាន នៃបញ្ញា មក្ក និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម នៃបឋមមក្ក ជាបច្ច័យ នៃបឋមមក្ក បរិកម្ម នៃចក្កត្ថមក្ក
 ជាបច្ច័យ នៃចក្កត្ថមក្ក ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១២) ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបទិស្សយ និង
 បកក្ខបទិស្សយ ។ បកក្ខបទិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ហើយញ្ញាំងមហាគ្គតជ្ជាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ញាំងអភិញ្ញា
 ... ញ្ញាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ ...
 អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ្ញាំងមហាគ្គតជ្ជាន ... ញ្ញាំងអភិញ្ញា ...

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាគ្គតា សទ្ធា ... បញ្ញា
 មហាគ្គតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបទិស្សយ ប្បច្ចុ-
 យេន បច្ចុយោ បវេមំ ណាមំ ទុតិយស្ស ណាមស្ស
 អាគិញ្ញាយតំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស
 ឧបទិស្សយ ប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

(៧១៣) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស...
 អាវុត្តបទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ បកត្តបទិ-
 ស្សយោ ។ បកត្តបទិស្សយោ មហាគ្គតំ សទ្ធិ ឧប-
 ទិស្សយ ណាមំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ទុទោស
 វេកម្មំ កកោតិ វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ណាមំ ជម្រេតិ
 ទិដ្ឋិ កណ្ហាតិ មហាគ្គតំ សីលំ ... បញ្ញំ ឧបទិស្ស-
 យ ណាមំ ទេតិ ... វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ។ បេ ។
 មហាគ្គតា សទ្ធា ... បញ្ញា បរិត្តាយ សទ្ធាយ បញ្ញា-
 យ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
 ឧបទិស្សយ ប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

(៧១៤) មហាគ្គតោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស ... អនន្តបទិស្សយោ បកត្តបទិស្ស-
 យោ ។ បកត្តបទិស្សយោ មហាគ្គតំ សទ្ធិ ឧប-
 ទិស្សយ អប្បមាណំ ណាមំ ឧប្បាទេតិ មត្តំ ...

ញ្ញំនិសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ ... បញ្ញា
 ជាច្រើន នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបទិស្ស-
 យច្រើន បឋមជ្ឈាន ជាច្រើន នៃទុកិយជ្ឈាន អាគិញ្ញាយតនៈ
 ជាច្រើន នៃទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបទិស្សយច្រើន ។

(៧១៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាច្រើន) នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្នា ... បានដល់អនន្តបទិស្សយ អនន្តបទិស្សយ
 និងបកត្តបទិស្សយ ។ បកត្តបទិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ហើយឲ្យបាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម
 ញ្ញំនិវេសនា ឲ្យកើតឡើង កម្លាំងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ ... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យបាន
 ... ញ្ញំនិវេសនា ឲ្យកើតឡើង ។ បេ ។ សទ្ធា ដែលដល់នូវស-
 ភាពធំ ... បញ្ញា ជាច្រើន នៃសទ្ធា ដែលមានសភាពតូចត្នា នៃ
 បញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបទិស្សយច្រើន ។

(៧១៤) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាច្រើន) នៃធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ... បានដល់អនន្តបទិស្សយ និងបកត្តបទិស្សយ ។
 បកត្តបទិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ហើយញ្ញំនិវេសនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ញំនិវេសនា...

ដល់សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាត្តង់ សីលំ ... បញ្ញា
 ឧបទិស្សាយ អប្បមាណំ ណាជំ ... មគ្គំ ... ដល់-
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាត្តង់ សទ្ធា ... បញ្ញា
 អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ មគ្គស្ស ដល់-
 សមាបត្តិយា ឧបទិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧១៥) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស ... អារម្មណ្យបទិស្សយោ អនន្តរូបទិស្សយោ
 បកក្ខបទិស្សយោ ។ បកក្ខបទិស្សយោ អប្បមាណំ
 សទ្ធិំ ឧបទិស្សាយ អប្បមាណំ ណាជំ ឧប្បាទេតិ
 មគ្គំ ... ដល់សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ
 សីលំ ... បញ្ញា ឧបទិស្សាយ អប្បមាណំ ណាជំ ...
 មគ្គំ ... ដល់សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា
 សទ្ធា ... បញ្ញា អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ
 ឧបទិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវេទោ មត្តោ
 ទុតិយស្ស ... តតិយោ មត្តោ ចក្កុស្ស មគ្គស្ស ។

(៧១៦) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបទិស្ស-
 យោ អនន្តរូបទិស្សយោ បកក្ខបទិស្សយោ ។

ញ្ញានិដលសមាបត្តិ ទ្រកើតឡើង ទូរសីល ដែលដល់ទូរសភាពធំ ...
 អាស្រ័យ ទូរចញ្ញា ហើយញ្ញានិណាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ...
 ញ្ញានិមគ្គ ... ញ្ញានិដលសមាបត្តិ ទ្រកើតឡើង សទ្ធា ដែលដល់
 ទូរសភាពធំ ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិន
 បាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងដលសមាបត្តិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១៥) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធមិ
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... បានដល់ការម្សោយបទិស្សយ អនន្ត-
 រូបទិស្សយ និងបកក្ខបទិស្សយ ។ បកក្ខបទិស្សយ គឺ បុគ្គល អា-
 ស្រ័យ ទូរសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ្ញានិណាន ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ទ្រកើតឡើង ញ្ញានិមគ្គ ... ញ្ញានិដលសមា-
 បត្តិ ទ្រកើតឡើង ទូរសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យ
 ទូរចញ្ញា ហើយញ្ញានិណាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ញ្ញានិ
 មគ្គ ... ញ្ញានិដលសមាបត្តិ ទ្រកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណ
 មិនបាន ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន
 និងបញ្ញា ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បវេទមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ទុតិយមគ្គ ... តតិយមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កុស្ស ។

(៧១៦) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
 នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នាវ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្សោយបទិស្សយ អនន្តរូបទិស្សយ និងបកក្ខបទិស្សយ ។

អរិយធម៌ខ្មែរ អនុលោមត្រៃបិដក

បកគូបនិស្ស័យោ អប្បមាណំ សម្មំ ឧបនិស្ស័យ
 នាធំ ទេតិ សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... វិបស្សនំ
 ឧប្បទេតិ អប្បមាណំ សីលំ ... បញ្ញា ឧបនិស្ស័យ
 នាធំ ទេតិ ... សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ...
 វិបស្សនំ ... អប្បមាណា សទ្ធា ... បញ្ញា បរិក្ខាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ធុត្តស្ស ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបនិស្ស័យ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គំ ឧបនិស្ស័យ
 សម្មុទេ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនំ មត្តោ អរិយាធំ
 អត្តប្បដិសម្ពិទាយ ធម្មប្បដិសម្ពិទាយ ធិរុតិប្បដិសម្ពិ-
 ទាយ បដិកាលាប្បដិសម្ពិទាយ ហោជា ហោនតោ-
 សល្លស្ស ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៧] អប្បមាណោ នធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្ស័យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្ស័យោ
 បកគូបនិស្ស័យោ ។ បកគូបនិស្ស័យោ អប្បមាណំ
 សទ្ធិ ឧបនិស្ស័យ មហាគុតំ ណាធំ ... អភិញ្ញំ ...
 សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ អប្បមាណំ សីលំ ... បញ្ញា
 ឧបនិស្ស័យ មហាគុតំ ណាធំ ... អភិញ្ញំ ...

អរិយធម៌ខ្មែរ អនុលោមត្រៃបិដក

បកគូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល កាស្រ័យ ខ្ញុំសត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
 ហើយឲ្យបាន ... ខ្ញុំសីល ... ខ្ញុំឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា
 ឲ្យកើតឡើង ខ្ញុំសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... កាស្រ័យ ខ្ញុំ
 បញ្ញា ហើយឲ្យបាន ... ខ្ញុំសីល ... ខ្ញុំឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំង
 វិបស្សនា ... សត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... បញ្ញា ជាបច្ច័យ
 នៃសត្វ ដែលមានសភាពក្នុងចន្លោះ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ
 ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ
 ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំមគ្គ ហើយ
 ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំពួកសង្ខារ ថាមិនខៀង ... មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្តប្ប-
 ដិសម្ពិទា ធម្មប្បដិសម្ពិទា និរុត្តិប្បដិសម្ពិទា បដិកាលាប្បដិសម្ពិទា និង
 ហោនតោនកាសល្ល របស់ពួកព្រះអរិយៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៧០៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូប-
 និស្ស័យ និងបកគូបនិស្ស័យ ។ បកគូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល កាស្រ័យ
 ខ្ញុំសត្វ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងណាម ដែលដល់ខ្ញុំ
 សភាពធំ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង បុគ្គល
 ខ្ញុំសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... កាស្រ័យ ខ្ញុំបញ្ញា ហើយ
 ញ៉ាំងណាម ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា សម្មា ... បញ្ញា
មហាគុតាយ សន្តាយ បន្តាយ ឧបទិស្សយប្បច្ច
យេន បិច្ចយោ អរិយា មត្តំ ឧបទិស្សយ អនុប្បដ្ឋ
សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បដ្ឋំ សមាបដ្ឋតិ ។

[៧១៨] បរិក្ខេតា ធម្មោ បរិក្ខេតស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
ជាតំ ។ អាម្មណាបុរេជាតំ ចត្តំ អនិច្ចតោ ...
វិបស្សនំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធនំ តំ អាវត្ត ពៈតា ...
នោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋតិ សោតំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ...
នោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋតិ រូបាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
នោដ្ឋនាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
កាយាយននំ ។ បេ ។ វត្ថុ បរិក្ខេតំ ខន្ធានំ បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៩] បរិក្ខេតា ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អាម្មណាបុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ
... ទិញ្ញាយ សោតនាតុយា សន្តំ ... ។ វត្ថុបុរេជាតំ
វត្ថុ មហាគុតានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ញ្ញានិសមាបត្តិទ្វេភេតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណ៦០០០០... បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបទិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ត្រូវគ្រោះអោយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយញ្ញានិសមាបត្តិ ដែល
មិនខាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ។

[៧១៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចខ្លាច ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចខ្លាច ដោយបុរេជាកប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាក
និងវត្ថុបុរេជាក ។ ការម្មណបុរេជាក គឺ ចុក្កល ឃើញច្បាស់ នូវ
ចក្ក ប៉ាមិនឡើង... គ្រួសារ កែតាយ ពនៈ ប្រាជ្ញា ចក្កុនា...
នោមនស្ស កើតឡើង នូវសោត ... នូវវត្ថុ ប៉ាមិនឡើង...
នោមនស្ស កើតឡើង រូបាយននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ
ដោដ្ឋនាយននៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាកប្បច្ច័យ ។
ដវត្ថុបុរេជាក គឺ ចក្កាយននៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្កវិញ្ញាណ កាយា-
យននៈ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធាន ដែលមានសភាពតូចខ្លាច
ដោយបុរេជាកប្បច្ច័យ ។

[៧១៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចខ្លាច ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាកប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាក
និងវត្ថុបុរេជាក ។ ការម្មណបុរេជាក គឺ នូវប្រ ដោយទិព្វចក្ក...
នូវសំឡើង ដោយទិព្វសោតនាតុ... ។ ដវត្ថុបុរេជាក គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធាន ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាកប្បច្ច័យ ។

(៧២០) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ អប្បមាណាសំ
ទត្ថានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២១) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជាតា បរិត្តា
ទត្ថា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ចាជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២២) មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជាតា មហាគ្គតា
ទត្ថា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ចាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៣) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជាតា អប្បមាណោ
ទត្ថា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ចាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៤) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា
ទត្ថា បច្ច័មាទំ បច្ច័មាទំ . . . អនុលោមំ

(៧២០) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃភ្នក
ខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២១) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត
គឺ ភ្នកខន្ធ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២២) ធម៌ ដែលដល់ខ្លះសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពក្នុងគ្នា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ភ្នក
ខន្ធ ដែលដល់ខ្លះសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ
ភ្នកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២៤) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ដោយអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ភ្នកខន្ធ ដែលមាន
សភាពក្នុងគ្នា មុន ។ (ជាបច្ច័យ នៃភ្នកខន្ធ) ក្រោយ ។ . . . អនុលោម

គោត្រកុស្ណ៍ អនុលោម កេតាវន្ត អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ ។

(៧២៥) បរិក្ខត្តា ធម្មោ មហាត្តតស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ បឋមស្ស លាវនស្ស បរិក្ខត្តំ តស្ស អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ ទេវសញ្ញា ទាសញ្ញាយតនស្ស បរិក្ខត្តំ តស្ស អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ ទិក្ខុស្ស ចក្កុស្ស បរិក្ខត្តំ ... អនាគតំសញ្ញា លាស្ស បរិក្ខត្តំ អនាគតំសញ្ញា លាស្ស អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ ។

(៧២៦) បរិក្ខត្តា ធម្មោ មហាមាលាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ គោត្រកុ មន្តស្ស កេតាវនំ មន្តស្ស អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ ។

(៧២៧) មហាត្តតោ ធម្មោ មហាត្តតស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាត្តតា ខន្ធ បច្ច័នាវនំ បច្ច័នាវនំ ខន្ធ អាសេវនប្បច្ច័យេន បច្ចយោ ។

(៧២៨) បរិក្ខត្តា ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ច័យេន បច្ចយោ សហជាតា ទាទាណិកា ។ សហជាតា បរិក្ខត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកាវនំ ខន្ធ

(ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកុ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃកេតាវនៈ ដោយ អាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៥) ធម៌ ដែលមានសភាពតូច្នោះ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ បរិក្ខត្ត នៃបឋមដ្ឋាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមដ្ឋាននោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិក្ខត្ត នៃទេវសញ្ញា ទាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃទេវសញ្ញា ទាសញ្ញាយតនៈ នោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិក្ខត្ត នៃទិក្ខុចក្ក ... បរិក្ខត្ត នៃអនាគតំសញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃអនាគតំសញ្ញា ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៦) ធម៌ ដែលមានសភាពតូច្នោះ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនទាន់ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកុ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ កេតាវនៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ត្ថកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃត្ថកខន្ធក្រោយ ។ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៧២៨) ធម៌ ដែលមានសភាពតូច្នោះ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូច្នោះ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនាទាណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពតូច្នោះ ជាបច្ច័យ នៃត្ថកសម្បយុត្តកុខន្ធដល់

ចិត្តសមុដ្ឋានានា រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្កុណោ បរិត្តា ចេតនា សម្មយុត្តកាណំ ទន្ធា-
ណំ កដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នាណាទណិកា បរិត្តា ចេតនា វិបាកាណំ បរិត្តាណំ
ទន្ធាណំ កដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានានា ដោយកម្មប្បច្ចយ ចេតនា ដែលមានសភាព
តូចនា ជាបច្ច័យ នៃត្ថកសម្មយុត្តកក្នុង ត្ថកកដត្តាប្បដន្ត ដោយ
កម្មប្បច្ចយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ដែលមានសភាពតូចនា
ជាវិបាកដន្ត ត្ថកកដត្តាប្បដន្ត ដោយកម្មប្បច្ចយ ។

(៧២៧) មហាគុតោ ធម្មោ មហាគុតស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាទណិកា ។
សហជាតា មហាគុតា ចេតនា សម្មយុត្តកាណំ ទន្ធាណំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាគុតា
ចេតនា សម្មយុត្តកាណំ ទន្ធាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ នាណាទណិកា មហាគុតា ចេតនា វិបាកាណំ
មហាគុតាណំ ទន្ធាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៧) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាទដល់សហជាត និងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃត្ថកសម្មយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃត្ថកសម្មយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃត្ថកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧២៨) មហាគុតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាទណិកា ។
សហជាតា មហាគុតា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបាណំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ មហាគុតា
ចេតនា កដត្តារូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នាណាទណិកា មហាគុតា ចេតនា កដត្តារូបាណំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៨) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាទដល់សហជាត និងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃត្ថកចិត្តសមុដ្ឋានានា ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃត្ថកកដត្តាប្ប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
បច្ច័យ នៃត្ថកកដត្តាប្ប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣០) មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
 តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
 នាណាខណិកា ។ សហជាតា មហាក្កតា ចេតនា
 សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបាណំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា
 ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ កេដត្តា ច រូបាណំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណិកា ម-
 ហាក្កតា ចេតនា វិចារកាណំ មហាក្កតាណំ ខន្ធាណំ
 កេដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣២) អប្បមាណា ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណា-
 ខណិកា ។ សហជាតា អប្បមាណា ចេតនា
 សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណាខណិកា អប្បមាណា ចេតនា វិចារកាណំ អប្ប-
 មាណាណំ ខន្ធាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣៣) អប្បមាណា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាណា ចេតនា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានាណំ រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចនាដើម ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំដង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនាណាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ
 ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ពួកកេដត្តាប្រដង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនាណាខណិកៈ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធាណំ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ជាវិបាកដង ពួកកេដត្តាប្រដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣២) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 និងនាណាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិន
 បាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនាណា-
 ខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ខន្ធាណំ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣៣) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានសភាពតូចនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រ-
 មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមញ្ញកប្បវដ្តិក

[៧៣២] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្បមាណាស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាណោ ចេតនា សម្បយុត្តកាចំ ខន្ធជាចំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាចំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៣] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ បរិត្តោ ឃកោ ខន្ធជា តិណ្ណាច្នំ ខន្ធជាចំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាចំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធជា វត្តស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៤] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិស្សោ បញ្ញា បរិត្តិ បដិសន្ធិយា កាតញ្ច ។

[៧៣៥] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិណិ ។ បរិត្តិមេវ ។

[៧៣៦] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភ័ន្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមញ្ញកប្បវដ្តិក

[៧៣៧] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរាជនី ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាននឹង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃភ្នកសម្បយុត្តកក្នុងនឹង ភ្នកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៣៨] ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធខ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធខ ព ជនី នៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដនី ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ភ្នកខន្ធខ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៧៣៩] ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បញ្ញាទាំង ៣ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ តាំងអំពីបរិត្តកាល ដល់បដិសន្ធិកាល ។

[៧៤០] ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិបាកប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុព្វនិទិវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ បរិត្តកាលតែម្យ៉ាង ។

[៧៤១] ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តរា ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយភ័ន្តិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមក្កប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ

សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 បរិត្តា ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានាចំ រូបាចំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ បរិត្តា
 ទន្ធា កដត្តារូបាចំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ទន្ធាចំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខុយននំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយននំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ
 បរិត្តាចំ ទន្ធាចំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា បរិត្តា ទន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣៧) បរិត្តោ ធម្មោ មហាត្តតស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតា បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ មហាត្តតាចំ ទន្ធាចំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ វត្ថុ មហាត្ត-
 តាចំ ទន្ធាចំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤០) បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បមា-
 ណាចំ ទន្ធាចំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលមានសភាពតូចន្តរ ជាប់ជុំយ វៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចន្តរ ជាប់ជុំយ
 វៃពួកកដត្តារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ក្នុងបដិសន្ធិក្កុណៈ ពួកខន្ធ (ជា
 បច្ចយ) វៃវត្ថុ វត្ថុ ជាប់ជុំយ វៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។
 បុរេជាត គឺ ចក្ខុយននៈ ជាប់ជុំយ វៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយ កាយាយននៈ ជាប់ជុំយ វៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយ វត្ថុ ជាប់ជុំយ វៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចន្តរ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។ និងបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចន្តរ
 ជាប់ជុំយ វៃកាយននៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។

(៧៣៧) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរ ជាប់ជុំយ វៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ចយ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាប់ជុំយ វៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ក្នុងខណៈវៃបដិសន្ធិ ។ និងបុរេជាត គឺ វត្ថុ
 ជាប់ជុំយ វៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។

(៧៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពតូចន្តរ ជាប់ជុំយ វៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ចយ បានដល់បុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាប់ជុំយ វៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយ ។

(៧៤០) មហាគុតា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា មហាគុតា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូមាណំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហា-
 គុតា ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤២) អប្បមាលា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា អប្បមាលា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូមាណំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
 មាលា ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៣) បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ វត្ថុយំ ។ សហជាតោ បរិត្តោ ឯកោ
 ខន្ធ វត្ថុយំ ខន្ធជំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូមាណំ អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិកុលោ
 ខន្ធ វត្ថុយំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធជំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្ធិត្ថំ ។

(៧៤១) ធមិ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល
 មានសភាពតូចន្តោ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 បច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤២) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលមានសភាពតូចន្តោ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆា-
 ជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៧៤៣) ធមិ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ជាបច្ច័យ នៃធមិ
 ដែលមានសភាពតូចន្តោ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងវត្ថុយំ ។ សហជាត គឺ
 ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចន្តោ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដ៏ ពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបដ៏ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃវត្ថុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ...

អសញ្ញាសត្តានំ ... ។ បុរេជានំ ចកុំ ... វតុំ អនិច្ច-
 តោ ... វិបស្សតិ មស្សនេតិ អភិទន្ធិតិ តំ អារត្ត
 វតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយតនំ
 ចកុំវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កាយតនំ ចកុំវិញ្ញាណស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វតុំ បរិត្តានំ ទទ្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជានា បរិត្តា ទទ្ធា បុរេជានស្ស វេទស្ស កា-
 យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតវធិកាវេ
 អាហារវេ វេទស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ រូបជីវិត្រ្ម័យំ កដត្តារូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

(៧៤៤) បរិត្តោ ចន្ទោ មហាក្កតស្ស ចម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បុរេជានំ ។
 សហជានំ បដិសន្ធិកូណោ វតុំ មហាក្កតានំ ទទ្ធានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជានំ ទិព្វេន ចកុំបា
 រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតវាតុយា សន្នំ ... វតុំ
 មហាក្កតានំ ទទ្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

របស់ពួកអសញ្ញាសត្ត... ។ បុរេជានំ គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
 ចកុំ... នូវវតុំ ថាមិនទៀង... ក្រេកអរ រីករាយ រតនៈ ប្រាជ្ញ
 នូវវតុំនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង រូបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចកុំវិញ្ញាណ ដោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ចក្កាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចកុំវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្ប-
 ច្ច័យ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វតុំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ត្ថកខន្ធ ដែលមានសភាពក្នុងចន្ទោ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជានំ គឺ
 ត្ថកខន្ធ ដែលមានសភាពក្នុងចន្ទោ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើត
 មុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតវធិកាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ រូបជីវិត្រ្ម័យំ ជាបច្ច័យ នៃត្ថកកដត្តារូប ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៤) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងចន្ទោ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជានំ និងបុរេ-
 ជានំ ។ សហជានំ គឺ វតុំ ជាបច្ច័យ នៃត្ថកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បុរេជានំ គឺ បុគ្គល ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចកុំ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតវាតុ... វតុំ ជាបច្ច័យ
 នៃត្ថកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៧៤៥] ធម៌តោ ធម្មោ អប្បហានាស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បហានាទំ
ទន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤៦] មហាគ្គតោ ធម្មោ មហាគ្គតស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគ្គតោ ឯកោ ទន្ធា
តិណ្ណានំ ទន្ធានំ ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិក្កណោ ... ។

[៧៤៧] មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា មហាគ្គតា ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កណោ មហាគ្គតា
ទន្ធា កដត្តារូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
ជាតា មហាគ្គតា ទន្ធា បុរេជាតស្ស វេមស្ស កា-
យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤៨] មហាគ្គតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាគ្គ-
តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាគ្គ-
តោ ឯកោ ទន្ធា តិណ្ណានំ ទន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាបា-
ទត្វា រូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ទន្ធា ...
បដិសន្ធិក្កណោ ... ។

[៧៤៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចនាវ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជា
បច្ច័យ ខែពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៧៤៦] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ ខែខន្ធ ៧ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ... ។

[៧៤៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែល
មានសភាពតូចនាវ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆា-
ជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ ខែពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ។
ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ ខែកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៧៤៨] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែល
មានសភាពតូចនាវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ ខែខន្ធ ៧ ផង ពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈខែបដិ-
សន្ធិ ... ។

បរិក្ខេប បញ្ញាវិប

បរិក្ខេប បញ្ញាវិប

(៧៤៧) អប្បមារណា ធម្មោ អប្បមារណាស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមារណា ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ ។

(៧៤៧) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណ មិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

(៧៤៨) អប្បមារណា ធម្មោ បរិក្ខេបស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អប្បមារណា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប- មារណា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៨) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពក្នុងគ្នា ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ អត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧៤៩) អប្បមារណា ធម្មោ បរិក្ខេបស្ស ច អប្ប- មារណាស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្ប- មារណា ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ ចិត្តស- មុដ្ឋានានា រូបានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៤៩) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែល មានសភាពក្នុងគ្នាផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអត្តិ- ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧៥០) បរិក្ខេបា ច អប្បមារណា ច ធម្មោ ប- រិក្ខេបស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា អប្ប- មារណា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា

(៧៥០) ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ- មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ដោយ អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អប្បមាណា ខន្ធ ច កតតធឿកាហោ អាហារោ ច
ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា អប្បមាណា ខន្ធ ច រូបដីវិត្រ្មិយញ្ច
កដត្តារូបាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥៣) បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា
អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ អប្បមាណោ
ឋកោ ខន្ធ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធាណំ អត្តិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(៧៥៤) បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ អាហារំ វិត្រ្មិយំ ។ សហជាតោ មហាគ្គ-
តា ខន្ធ ច មហាគ្គតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណំ រូបាណំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណោ មហាគ្គតា
ខន្ធ ច មហាគ្គតា ច កដត្តារូបាណំ អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហាគ្គតា ខន្ធ ច កតតធឿ-
កាហោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស ។ បច្ឆា-
ជាតា មហាគ្គតា ខន្ធ ច រូបដីវិត្រ្មិយញ្ច កដត្តា-
រូបាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គី ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី កតតធឿកាហារក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបានក្តី រូបដីវិត្រ្មិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧៥៣) ធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នាក្តី ធមិ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៧៥៤) ធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នាក្តី ធមិ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពតូចត្នាក្តី ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ នឹងវិត្រ្មិយ ។ សហជាត
គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
កតតធឿកាហារក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី រូបដីវិត្រ្មិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[៧៤៥] បរិក្ខិត្តា ច មហាន្តរោ ម ធម្មា មហាន្ត-
 តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សុហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ មហាន្តរោ ឃិកោ ខទ្វោ
 ច វត្ថុ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខទ្វាជំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខទ្វា . . . បដិសន្ធិត្វុណោ មហាន្តរោ ឃិកោ
 ខទ្វោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខទ្វាជំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខទ្វា ច វត្ថុ ច . . . នត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិភតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៧៤៦] ហេតុយា សត្ត ការម្មណោ សត្ត អធិ-
 បតិយា សត្ត អនន្តរេ ធរ សមនន្តរេ ធរ សហ-
 ជាតេ ឃិកាទស អញ្ញាមញ្ញា សត្ត និស្សយេ តេរស
 ឧបនិស្សយេ ធរ បុរេជាតេ តិណិ បច្ឆាជាតេ តិណិ
 អាសេវនេ ចត្តាវិ កម្មេ សត្ត វិចារតេ អាហារេ
 វត្ថុយេ ណានេ មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ តិណិ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេរស នត្ថិយា ធរ

[៧៤៥] ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងភ្នំ ធមិ ដែលដល់ខ្យ
 សភាពក្នុងភ្នំ ជាប់ខ្យ ខែធមិ ដែលដល់ខ្យសភាពក្នុង ដោយអត្ថិប្បច្ចយ
 បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែល
 ដល់ខ្យសភាពក្នុង វត្ថុក្នុង ជាប់ខ្យ ខែខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ចយ
 ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលដល់ខ្យសភាពក្នុង វត្ថុក្នុង ជាប់ខ្យ ខែ
 ខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ចយ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្នុង វត្ថុក្នុង . . .
 ជាប់ខ្យ ដោយអត្ថិប្បច្ចយ ជាប់ខ្យ ដោយវិភតប្បច្ចយ ជាប់ខ្យ
 ដោយអវិភតប្បច្ចយ ។

[៧៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ចយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច-
 ច្ចយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចយ
 អាហារប្បច្ចយ វត្ថុប្បច្ចយ ណានប្បច្ចយ និងមត្តប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ចយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

វិភត្តេ នវំ អវិភត្តេ តេរស ។ ឯវំ គុណោតត្ថំ ។
អនុលោមំ ។

[៧៥៧] បរិត្តោ នធម្មោ បរិត្តស្ស នធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បុរេជាត-
ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
កត្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
ស្រ្តីយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៧៥៨] បរិត្តោ នធម្មោ មហាត្តតស្ស នធម្មស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បុរេជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៧៥៩] បរិត្តោ នធម្មោ អប្បសាណាស្ស នធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ ។

[៧៦០] មហាត្តតោ នធម្មោ មហាត្តតស្ស នធម្មស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិភត្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៨ ក្នុងអវិភត្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ ១៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៧៥៧] ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពក្នុងគ្នា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបន្ទាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកត្តប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយស្រ្តីយប្បច្ច័យ ។

[៧៥៨] ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ ។

[៧៥៩] ធម៌ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនទាន់ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុ-
រេជាតប្បច្ច័យ ។

[៧៦០] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦១) មហាន្តតោ ធម្មោ បរិក្ខេបនៃ ធម្មស្ស អារម្មណ៍ប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៦២) មហាន្តតោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៦៣) មហាន្តតោ ធម្មោ បរិក្ខេបនៃ មហាន្តតស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៦៤) អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៦៥) អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្ខេបនៃ ធម្មស្ស អារម្មណ៍ប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៦៦) អប្បមាណោ ធម្មោ មហាន្តតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ៍ប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៦១) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦២) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦៣) ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦៤) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៦៥) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចនូវ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦៦) ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មចំណែក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៦៦) អប្បមាលោក ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-

មាលោស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៦៧) បរិត្តោ ច អប្បមាលោក ច ធម្មា ប-

រិត្តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ

ឥន្ទ្រិយំ ។

(៧៦៨) បរិត្តោ ច អប្បមាលោក ច ធម្មា អប្ប-

មាលោស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(៧៦៩) បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស

ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(៧៧០) បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា មហាគ្គ-

តស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(៧៧១) ធនេហតុយា បណ្ណាស ធនេហតុ-

យោ បណ្ណាស ធនេហតុយា ធនេហតុយោ ធនេ-

ហតុយោ បណ្ណាស ធនេហតុយោ ធនេហតុយោ ធនេ-

ហតុយោ ធនេហតុយោ ធនេហតុយោ ធនេហតុយោ ធនេ-

អភិធម្មចំណែក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៦៧) ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធមិ

ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាផង ធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ

សហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦៨) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធមិ ដែលមានប្រ-

មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ...

បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៧៦៩) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធមិ ដែលមាន

ប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានប្រមាណមិនបាន...

បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

(៧៧០) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធមិ ដែលដល់នូវ

សភាពក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នា ... បានដល់

សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(៧៧១) ធមិ ដែលមានសភាពក្នុងគ្នាក្តី ធមិ ដែលដល់នូវ

សភាពក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលដល់នូវសភាពក្តី បានដល់

សហជាត និងបុរេជាត ។

(៧៧២) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ

មានវារៈ ១៥ ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ ធនេហតុប្បច្ច័យ និងនេហតុប្បច្ច័យ

មានវារៈ ១៥ ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុង

នេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦

បរិក្ខេប្តិកៈ បញ្ញាវិហារ

នឧបទិស្សយេ ធុន្តស នបុរេជានេ ធុន្តស នបញ្ញា-
 ជានេ បណ្ណាស នអាសវិនេ ។ សង្ខត្តំ ។ នមត្តេ
 បណ្ណាស នសម្បយុត្តេ ទ្វានស នវិប្បយុត្តេ នស
 បោមត្តិយា នស បោមត្តិយា បណ្ណាស បោវិកតេ
 បណ្ណាស បោមវិកតេ នស ។ ឯវំ កណោតង្គំ ។

បច្ចនិយំ ។

(៧៧៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណេ សត្តំ . . .

នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្តំ នអត្តា-
 មញ្ញា តីណិ នឧបទិស្សយេ សត្តំ នបុរេជានេ ។
 សង្ខត្តំ ។ នមត្តេ សត្តំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ បោមត្តិយា សត្តំ បោវិកតេ សត្តំ ។
 ឯវំ កណោតង្គំ ។

អនុណមប្បច្ចនិយំ ។

បរិក្ខេប្តិកៈ បញ្ញាវិហារ

ក្នុងនឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនបុរេជាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៤
 ក្នុងនបញ្ញាជាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអាសវិនប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ ក្នុងនមត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនោមត្តិប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនោមត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិកតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិកតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយៈ ។

(៧៧៣) ក្នុងនអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

. . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ នអនន្តប្បដ្ឋយ និសមនន្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាកប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនមត្តប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោមត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិក-
 តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុណមប្បច្ចនិយៈ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧៧២) ឧហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ សត្ត . . .

អធិបតិយា សត្ត អនន្តរេ ឈ សមនន្តរេ ឈ ស-

ហជាតេ ឯកាទស អញ្ញាមញ្ញោ សត្ត ទិស្សយេ តេ-

រស ឧបទិស្សយេ ឈ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ

តីណិ អាសេវនេ ចត្តារិ កក្កេ សត្ត ។ សង្ខតំ ។

មត្តេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិ-

យា តេរស ទត្ថិយា ឈ វិគតេ ឈ អវិគតេ តេរស ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

បរិក្កន្តំ ព្វទសមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧៧២) ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ព្រោះទេហតុប្ប-

ច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ច័យ មាន

ព័រៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន

ព័រៈ ១១ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្នុងទិស្សយប្បច្ច័យ មាន

ព័រៈ ១៣ ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន

ព័រៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន

ព័រៈ ៤ ក្នុងកក្កេប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុង

មត្តេប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៣ ក្នុង

វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានព័រៈ ១៣ ក្នុង

និដ្ឋិតប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៨ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យមានព័រៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ

មានព័រៈ ១៣ ។

ចប់ បច្ចនិយានុលោម ។
ចប់ បរិក្កន្តិកៈ ទី ១២

អភិធម្មប្រដិសេ

បដ្ឋានស្ស បញ្ចមោ ភាគោ

មាតិកាបន្ទានិ

អភិធម្មប្រដិសេ

បដ្ឋាន បញ្ចមោគ

សន្និកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	អង្កេត
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកំ	
បដិច្ចវារៈ	១
អនុរោមំ	"
បច្ចុនិយំ	១៣
អនុរោមប្បច្ចុនិយំ	២២
បច្ចុនិយានុរោមំ	"
បច្ចយវារៈ	២៥
អនុរោមំ	"
បច្ចុនិយំ	២៦
អនុរោមប្បច្ចុនិយំ	៥៣
បច្ចុនិយានុរោមំ	៥៤
និស្សយវារៈ	"
សំសដ្ឋវារៈ	៥៥

មាតិកា	ទំព័រ
ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តិកៈ	
បដិច្ចវារៈ	១
អនុរោម	"
បច្ចុនិយៈ	១៣
អនុរោមប្បច្ចុនិយៈ	២២
បច្ចុនិយានុរោម	"
បច្ចយវារៈ	២៥
អនុរោម	"
បច្ចុនិយៈ	២៦
អនុរោមប្បច្ចុនិយៈ	៥៣
បច្ចុនិយានុរោម	៥៤
និស្សយវារៈ	"
សំសដ្ឋវារៈ	៥៥

មាតិកាឃ្លោង

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោម	៥៥
បច្ចុន័យ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦១
បច្ចុន័យអនុលោម	៦២
សម្បយុត្តរក	"
បញ្ញាតរក	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១០៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១១៦
បច្ចុន័យអនុលោម	១១៧

អាចយគាមិគ្គិក

បដិច្ចតរក	១១៧
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១២៧
បច្ចុន័យអនុលោម	១៣០

សៀវភៅប្រាប់អង្គការ

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោម	៥៥
បច្ចុន័យ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦១
បច្ចុន័យអនុលោម	៦២
សម្បយុត្តរក	"
បញ្ញាតរក	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១០៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១១៦
បច្ចុន័យអនុលោម	១១៧

អាចយគាមិគ្គិក

បដិច្ចតរក	១១៧
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១២៧
បច្ចុន័យអនុលោម	១៣០

មាតិកាឃ្លោង

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោម	៥៥
បច្ចុន័យ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦១
បច្ចុន័យអនុលោម	៦២
សម្បយុត្តរា	"
បញ្ញាតរា	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១០៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១១៦
បច្ចុន័យអនុលោម	១១៧

អាចយគាមិគ្គិក

បដិច្ចតរា	១១៧
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១២៧
បច្ចុន័យអនុលោម	១៣០

សៀវភៅប្រាប់អ្នកអាន

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោម	៥៥
បច្ចុន័យ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៦១
បច្ចុន័យអនុលោម	៦២
សម្បយុត្តរា	"
បញ្ញាតរា	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១០៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១១៦
បច្ចុន័យអនុលោម	១១៧

អាចយគាមិគ្គិក

បដិច្ចតរា	១១៧
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	១២៧
បច្ចុន័យអនុលោម	១៣០

មាតិកាបណ្ណាសិ

មាតិកា	អង្កេ
សហគម្ភករេ	១៣០
បច្ចុយករេ	"
អនុលាម	"
បច្ចុនីយ	១៣៧
អនុលាមប្បច្ចុនីយ	១៤៦
បច្ចុនីយានុលាម	"
និស្សយករេ	"
សំសដ្ឋករេ	១៤៧
អនុលាម	"
បច្ចុនីយ	១៤៨
អនុលាមប្បច្ចុនីយ	១៥០
បច្ចុនីយានុលាម	"
សម្បយុត្តករេ	"
បញ្ញាករេ	១៥១
អនុលាម	"
បច្ចុនីយ	១៧៧
អនុលាមប្បច្ចុនីយ	១៧៩

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សហគម្ភករេ	១៣០
បច្ចុយករេ	"
អនុលាម	"
បច្ចុនីយ	១៣៧
អនុលាមប្បច្ចុនីយ	១៤៦
បច្ចុនីយានុលាម	"
និស្សយករេ	"
សំសដ្ឋករេ	១៤៧
អនុលាម	"
បច្ចុនីយ	១៤៨
អនុលាមប្បច្ចុនីយ	១៥០
បច្ចុនីយានុលាម	"
សម្បយុត្តករេ	"
បញ្ញាករេ	១៥១
អនុលាម	"
បច្ចុនីយ	១៧៧
អនុលាមប្បច្ចុនីយ	១៧៩

មាតិកាស្រី

មាតិកា	អង្កេត
ចតុនិយាទុរលាម	១៨៣
ស្រុកភ្នំកំ	
ជំនួញពេ	១៨៤
អនុរលាម	"
ចតុនិយ	១៨៧
អនុរលាមច្បុច្ចនិយ	១៩៥
ចតុនិយាទុរលាម	"
សហជាតពេ	"
ចតុយពេ	១៩៦
អនុរលាម	"
ចតុនិយ	២០១
អនុរលាមច្បុច្ចនិយ	២០៦
ចតុនិយាទុរលាម	២០៧
និស្សយពេ	"
សំសង្កពេ	"
អនុរលាម	"
ចតុនិយ	២០៨

សង្កេតប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ចតុនិយាទុរលាម	១៨៣
ស្រុកភ្នំកំ	
ជំនួញពេ	១៨៤
អនុរលាម	"
ចតុនិយ	១៨៧
អនុរលាមច្បុច្ចនិយ	១៩៥
ចតុនិយាទុរលាម	"
សហជាតពេ	"
ចតុយពេ	១៩៦
អនុរលាម	"
ចតុនិយ	២០១
អនុរលាមច្បុច្ចនិយ	២០៦
ចតុនិយាទុរលាម	២០៧
និស្សយពេ	"
សំសង្កពេ	"
អនុរលាម	"
ចតុនិយ	២០៨

មាតិកាបង្គោល

មាតិកា	អង្ក
អនុសាមញ្ញច្បាប់	២១០
ច្បាប់យានសម្រាប់	"
សម្បទានុករ	"
ច្បាប់ករ	២១១
អនុសាម	"
ច្បាប់	២១៧
អនុសាមញ្ញច្បាប់	២២០
ច្បាប់យានសម្រាប់	"
បរិច្ចាគ	
ច្បាប់ករ	២២២
អនុសាម	"
ច្បាប់	២២៨
អនុសាមញ្ញច្បាប់	២២២
ច្បាប់យានសម្រាប់	"
សហគមន៍ករ	២២៣
ច្បាប់ករ	"
អនុសាម	"

សន្លឹកប្រាក់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អនុសាមញ្ញច្បាប់	២១០
ច្បាប់យានសម្រាប់	"
សម្បទានុករ	"
ច្បាប់ករ	២១១
អនុសាម	"
ច្បាប់	២១៧
អនុសាមញ្ញច្បាប់	២២០
ច្បាប់យានសម្រាប់	"
បរិច្ចាគ	
ច្បាប់ករ	២២២
អនុសាម	"
ច្បាប់	២២៨
អនុសាមញ្ញច្បាប់	២២២
ច្បាប់យានសម្រាប់	"
សហគមន៍ករ	២២៣
ច្បាប់ករ	"
អនុសាម	"

មាតិកា

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុន័យ	២៩៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២៧២
បច្ចុន័យានុលោម	២៧៣
និស្សយករ	"
សំសដ្ឋករ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	២៧២
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២៧៩
បច្ចុន័យានុលោម	២៧៧
សម្បយុក្កករ	"
បញ្ញាករ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	៣១២
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៣១៧
បច្ចុន័យានុលោម	៣១៨

សិល្បកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចុន័យ	២៦៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២៧២
បច្ចុន័យានុលោម	២៧៣
និស្សយករ	"
សំសដ្ឋករ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	២៧២
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	២៧៨
បច្ចុន័យានុលោម	២៧៩
សម្បយុក្កករ	"
បញ្ញាករ	"
អនុលោម	"
បច្ចុន័យ	៣១២
អនុលោមប្បច្ចុន័យ	៣១៧
បច្ចុន័យានុលោម	៣១៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

វិវិទ្ធិវិវិទ្ធិបត្តិ

វិវិទ្ធិប្រភេទ	អវិវិទ្ធិប្រភេទ	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយ
បច្ចុរយា ។	បច្ចុរយា	១៦០	៣
បច្ចុរយា ។	បច្ចុរយា	២១៧	១៣
ការម្មណាធិបតិ	ការម្មណាធិបតិ	២១៨	២-៣
ធម្មស្ស	ធម្មស្ស	២៧៧	១៧
អសញ្ញាសក្កានំ ... ។	អសញ្ញាសក្កានំ	២៨៨	១១
ធម្មា	ធម្មា	២៧៣	១៨

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ជាហេតុកៈ	ជាអហេតុកៈ	១៣	១៣
ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ	១៤	៨
ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ	"	១១
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ	មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ	១៧	"
ត្រូវលះ ដោយការវាចាផង	ត្រូវលះ ដោយការវាចាផង	១៨	៧
វត្ថុផង ...	វត្ថុផង	៤៥	"
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ	ដែលមានហេតុត្រូវលះ	៦៧	៤
នៃសម្ប-	នៃក្នុងសម្ប-	៧៦	"
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។	ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។	១៣៤	៣
ជាច្ច័យ	ជាបច្ច័យ	១៥១	៥
មិនដល់នូវការសន្សំ	ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ	១៧៥	១២
នូវខន្ធ ២ ...	នូវខន្ធ ២ ... ។	១៨៦	១៤
ដែលជាប់សេសក្នុងបុគ្គល ...	ដែលជាប់សេសក្នុងបុគ្គល... ១៧៨	"	"
នឹងវត្ថុ ១	នឹងវត្ថុ	"	១៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបេសអេសេក្ខបុគ្គល	១៧៧	៥
ដែលជាសេសសេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល	២១៥	២
ចកត្ថនិស្ស័យ	ចកត្ថបទនិស្ស័យ	២២២	១២
សេតុត្តិកៈ បច្ចយវិរៈ	សេតុត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ	២២៥	១
ដែលកើតមុន	ដែលកើតមុន	២២៦	៦
ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល	ដែលជាបេសសេក្ខបុគ្គល	២២៧	១២
បេសសេក្ខបុគ្គល	បេសអេសេក្ខបុគ្គល	២២៧	៥
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។	ដោយកម្មប្បច្ច័យ	.	៧
(២២២)	(៥៥៥)	២២២	៣
(២២៦)	(៥៥៦)	"	១៦
នៃខន្ធ	នៃភ្នកខន្ធ	៣០៤	៥
នៃខន្ធ	នៃភ្នកខន្ធ	៣០៤	៥
ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ	ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ	៣១៣	៧
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ	ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ	.	៨